

ANNIE BESANT

KRISTINUSKON
SALAINEN
PUOLI

ENGLANNINKIELESTÄ
SUOMENTANUT
V.H. VALVANNE

TEOSOFINEN SEURA RY

KRISTINUSKON SALAINEN

PUOLI

ELI
PIENET MYSTEERIT

TEOSOFINEN SEURA
HELSINGISSÄ 1978

KRISTINUSKON SALAINEN

PUOLI

ELI
PIENET MYSTEERIT

KIRJOITTANUT
ANNIE BESANT

ENGLANNIN KIELESTÄ SUOMENTANUT
V. H. V.

TOINEN PAINOS

Pdf e-kirja alkuperäisen toisen painoksen tekstin mukaan 2026
ISBN: 978-952-5826-30-2

HELSINKI 1978 PAINOSEPPÄ KY

KRISTINUSKON SALAINEN PUOLI

Ryhtyessämme mietiskelemään tiedon mysteerejä meidän on pidettävä kiinni tradition kuuluisasta ja kunnioitettavasta säännöstä siten, että aloitamme maailman alusta, esitämme ne fyysillisen ajattelun kohdat, jotka on välttämättä edeltäpäin mainittava ja poistamme tiellä olevat esteet. Siten voi korva valmistua vastaanottamaan gnosiksen traditiot, kun rikkaruohot on korjattu tieltä ja viinitarha puhdistettu kylvöä varten, sillä toinen ristiriita käy toisen edellä ja mysteeri ennen mysteeriä.

P. Klemens Aleksandrialainen.

Riittäköön esimerkki niille, joilla on korvat, sillä mysteeriä ei ole pakko paljastaa, vaan riittää ainoastaan viittaus siihen, mikä on tarpeen.

Ibid.

Jolla on korvat kuulla, kuulkoon.

Matteuksen ev.

SISÄLLYS

Sivu	
Esipuhe	6
1 luku	
Uskontojen salattu puoli	9
2 luku	
Kristinuskon salattu puoli	28
3 luku	
Kristinuskon salattu puoli (loppuosa)	46
4 luku	
Historiallinen Kristus	74
5 luku	
Tarunomainen Kristus	88
6 luku	
Mystillinen Kristus	102
7 luku	
Sovitus	115
8 luku	
Ylösnouseminen ja taivaaseen astuminen	137
9 luku	
Kolminaisuus	149
10 luku	
Rukous	162
11 luku	
Syntien anteeksianto	176
12 luku	
Sakramentit	189
13 luku,	
Sakramentit (jatkoa)	202
14 luku	
Ilmoitus	215
Loppusanat	226

ESIPUHE

Tämän kirjan tarkoituksena on viitoittaa muutamia ajatusratoja kristinuskon perustana olevia suuria totuuksia kohti, jotka tavallisesti jäävät huomiotta ja liiankin usein kielletään. Jalo pyrkimys kallisarvoisen jakamiseen toisille, verrattomien, totuuk-sien levittäminen sulkematta keneltäkään totisen tiedon valoa, on johtanut harkitsemattomaan kiihkoon, joka on alentanut kristinuskoa ja antanut sen opeille sellaisen muodon, mikä loukkaa sydäntä ja vieroittaa järkeä. Käsky ”saarnata evan-geliumia kaikille luoduille” (Mark. 16: 15) — vaikka tekstin al-kuperäisyyttä epäilläänkin — on tulkittu siten kuin se kieltäisi opettamasta tietoa vain harvoille, ja ilmeisesti mielestä on unohtunut saman suuren opettajan vähemmän tunnetut sanat: ”Älkää antako koirille pyhää älkääkää heittäkö helmiä sikojen eteen” (Matt. 7:6).

Tämä väärä tunteellisuus, joka ei tahdo tunnustaa ilmeisiä järjen ja moraalin erilaisuuksia, vaan alentaa siten korkealle kehittyneiden opit kehittymättömimpien saavutettavissa olevalle tasolle uhraamalla korkeamman alemman hyväksi vahingoit-taen kumpaakin, ei kuulunut varhaisten kristittyjen miehekkääseen tervejärkisyyteen. Klemens Aleksandrialainen sanoo aivan suoraan mysteereihin viitaten: ”Nytkin minä pelkään, niin kuin on sanottu, heittää helmiä sioille, jotta ne eivät tallaisi niitä jal-koihinsa ja kääntyisi meitä repimään. Sillä vaikeata, on esittää todella puhtaita ja kirkkaita sanoja totisesta valosta epäpuhtail-le ja harjaantumattomille kuulijoille” (Stromata 1, 12).

Jotta todellinen tieto, gnosis, voisi jälleen kuulua kristinuskon opetukseen, opetuksen täytyy tapahtua vanhojen rajoitus-

ten turvissa, ja on kokonaan hylättävä ajatus sen alentamisesta vähimmin kehittyneiden tasolle. Ainoastaan silloin kun opetus kohoo kehittymättömien käsityskyvyn yläpuolelle, voi avautua tie muinaisen tiedon palauttamiseen, ja pienten mysteerien tutkimisen täytyy käydä suurten opetuksen edellä. Suuria ei koskaan julkaista painettuna; ainoastaan opettaja voi antaa niitä oppilailleen ”suusta korvaan”. Mutta pienet mysteerit, syvien totuuksien osittainen paljastus, voi jo nyt, saada entisen paikansa, ja sellainen kirja kuin tämä on tarkoitettu esittämään yleispiirteitä ja osoittamaan ensin hallittavien opetusten luonteen. Milloin annetaan vain viittauksia, voi lukija niitä vakavasti ja rauhallisesti miettien saada näkyviinsä niiden pääpiirteet, ja jatkuvasta mietiskelystä lähtevä valo paljastaa vähitellen yhä enemmän. Sillä mietiskely rauhoittaa alemman ymmärryksen, joka aina on kiinni ulkonaisissa asioissa. Vasta sitten kun alempi ymmärrys on saatu tyyntymään, voi henki sitä valaista. Henkisten asioiden tieto on saatava sisältäpäin eikä ulkoa, siitä jumalallisesta hengestä, jonka temppeleitä me olemme (1 kor. 3: 16), eikä miltään ulkonaiselta opettajalta. Näitä asioita on ”henkisesti punnittava” sen jumalallisen, sisäisen hengen, sen ”kristuksen mielen” valossa, josta suuri apostoli puhuu (1 kor. 2: 14), ja tämä sisäinen valo vuotaa alempaan ymmärrykseen.

Tämä on jumalallisen viisauden, todellisen teosofian tie. Se ei ole, niin kuin jotkut arvelevat, huono mukaelma hindulaisuutta - buddhalaisuutta tai taoismia tai mitään erityistä uskontoa. Se on salaista kristinuskoa yhtä hyvin kuin salaista buddhan uskoa ja se kuuluu yhtä hyvin kaikkiin uskontoihin eikä mihinkään yksinomaisesti. Se on ollut niiden ajatusten lähteenä, joita tässä pienessä teoksessa tarjotaan avuksi kaikille, jotka etsivät valoa — sitä ”totista valoa” joka valistaa jokaisen ihmisen joka maailmaan tulee” (Joh. 1:9), vaikka useimpien silmät eivät vielä ole aenneet sitä valoa näkemään. Se ei tuo itse va-

loa. Se sanoo ainoastaan: ”Katso valoa” Sillä näin olemme kuulleet. Se vetoaa vain niihin harvoihin, joilla kaipaavat enemmän kuin ulkonaiset opetukset heille antavat. Niille, jotka ovat täysin tyytyväisiä ulkonaisiin opetuksiin, tämä ei ole tarkoitettu. Sillä miksi leipää tyrkytettäisiin kylläisille? Mutta nälkäisille se voi olla leipää eikä kiveä.

I LUKU

Uskontojen salattu puoli

Nähtyään tämän kirjan nimilehden monet, ehkäpä useimmat, kääntyvät pois arvellen, ettei sillä, mitä voidaan sanoa kristinuskon salaiseksi puoleksi ole mitään arvoa. Tavallinen kansanomainen käsitys on, ettei kristinuskoon kuulu mitään salaista opetusta ja että ”mysteerit”, niin pienet kuin suuretkin, olivat yksinomaan pakanallisia laitoksia. Ensimmäisten vuosisatojen kristityille niin tuttu sanonta ”Jeesuksen mysteerit” herättäisi hämmästyksen huudahduksen heidän nykyaikaisissa jälkeläississään ja epäilevän hymyn, jos sillä tarkoitettaisiin jotakin erikoista ja tiettyä laitosta varhaisessa kirkossa. Suorastaan kerskaillaan sillä, ettei kristinuskolla ole salaisuuksia, vaan että se sanoo sanottavansa kaikille poikkeuksetta. Sen totuuksia pidetään niin yksinkertaisina, että ”tyhmäkään vaeltaja ei niissä eksy”, ja ”yksinkertainen evankeliumi” on tullut yleiseksi sananparreksi.

On sen vuoksi välttämätöntä selvästi osoittaa, että ainakin varhaisessa kirkossa kristinuskolla oli aivan niin kuin muillakin suurilla uskonnoilla salattu puoli, jota varjeltiin kuin kallisarvoista aarretta ja jonka salaisuuksia mysteereissä paljastettiin ainoastaan harvoille valituille. Mutta ennen sitä meidän on parasta punnita kysymystä koko laajuudessaan nähdäksemme, miksi joka uskonnossa täytyy olla tällainen salattu puoli, jotta se olisi vankka ja kestävä. Silloin jo etukäteen voimme tehdä johtopäätöksen, että kristinuskossakin on salainen puoli, ja viittaukset siihen kirkkoisien kirjoituksissa

tuntuvat yksinkertaisilta ja selviltä eivätkä hämmästyttäviltä ja käsittämättömiltä. Tämän salaisen puolen olemassaolo on todistettavissa historiallisena tosiasiana, mutta osoitettakoon myös, että se järjen kannalta on välttämätön.

Vastattavanamme on ensinnäkin kysymys: mikä on uskontojen tarkoitus? Ne on saatu viisaammilta ihmisiltä kuin kansojen suuri enemmistö ja ne ovat tarkoitettut jouduttamaan ihmiskunnan kehitystä. Jotta tämä olisi tehokasta, niiden täytyy vaikuttaa yksilöihin. Mutta kaikki ihmiset eivät ole samalla kehitystasolla, vaan kehitystä voidaan kuvata nousevaksi rinteeksi, jonka joka kohdalla on ihmisiä. Kehittyneimmät ovat vähimmän kehittyneitä paljon ylempänä niin älyltään kuin luonteeltaankin. Käsitys- ja toimintakyky vaihtelee joka asteella. On sen tähden hyödytöntä antaa kaikille samaa uskonnollista opetusta. Se mitä auttaisi älykästä olisi kokonaan käsittämätöntä tyhmälle; se mikä nostaisi pyhän miehen haltioihinsa, ei vaikuttaisi mitään rikoksentekijään. Jos opetus on omiaan auttamaan yksinkertaista, se on sietämättömän karkeaa ja tyhjää filosofille, ja mikä pelastaa rikollisen, on peräti hyödytöntä pyhälle miehelle. Kuitenkin nämä erilaiset ihmiset kaipaavat uskontoa, jotta jokainen voisi kohota korkeampaan elämään kuin mitä hän viettää, eikä toista ihmisluokkaa saa uhrata toisen tähden. Uskonnon täytyy olla eri asteista niin kuin kehityskin on, muuten se ei täytä tarkoitustaan.

Seuraava kysymys on: millä tavalla uskonnot koettavat jouduttaa ihmiskunnan kehitystä? Uskonnot koettavat kehittää ihmisen siveellistä ja älyllistä olemusta ja auttaa henkistä luontoa ilmentämään itseään. Pitäen ihmisiä monipuolisena olentona ne koettavat vastata hänen kaikkien olemuspuoltensa vaatimuksia ja antaa kaikille sopivaa opetusta, miten erilaisia ihmisten tarpeet lienevätkin. Sen tähden täytyy olla kaikkien järkeen ja sydämeen soveltuvia opetuksia. Ellei uskonto tavoita ja hallitse

älyä, ellei se puhdistaa ja innoita tunteita, se ei täytä tarkoitustaan. Eikä uskonto vetoa ainoastaan älyyn ja tunteisiin, vaan se pyrkii, kuten sanottu, herättämään ihmisen henkisen luonnon. Se vastaa ihmiskunnan sisäiseen pyrkimykseen, joka alituisesti ajaa ihmiskunta eteenpäin. Syvällä kaikkien ihmisten sydämissä elää näet taukoamaton Jumalan etsintä — vaikka usein tilapäisten olosuhteiden himmentämänä ja usein omien etujen ja painostavien huolien tukahduttamana. ”Niin kuin peura himoitsee tuoretta vettä, niin ihmiskunta himoitsee Jumalaa” (Ps. 42:1).

Välistä tämä etsiminen pysähtyy joksikin aikaa ja kaipaus näyttää häviävän. Esiintyy sivistysaikoja ja ajatussuuntia, joissa tämä ihmishengen jumalkaipuu — sen pyrkiminen alkulähteeseensä, kuten vesi pyrkii aina tasapainoon, lainataksemme Giordano Brunon vertauksen — näyttää sammuneen ja hävinneen. Yhtä kaikki kaipuu herää taas ja uudelleen ihmishenki etsii sitä, mikä kaikkeudessa on sen omaa luontoa, osa halajaa kokonaisuutta. Vaikka tämä pyrkimys on ajoittain maahan poljettu ja masennettu, se nousee taas yhä uudelleen hellittämättä ja osoittautuu siten ihmisluonnon sisäiseksi taipumukseksi ja häviämättömäksi ominaisuudeksi. Ne jotka riemuiten julistavat: ”katso, se on kuollut”, huomaavat sen taas uhmailevan heitä vähentymättömin voimin. Ne jotka rakentavat välittämättä siitä, näkevät taidolla tehtyjen salvosten sortuvan kuin maanjäristyksessä. Ne jotka arvelevat sen eläneen aikansa, huomaavat mitä hurjimpien taikauskosten seuraavan sen kieltämistä. Se on niin olennaista ihmisyydelle, että ihminen tahtoo saada kysymyksiinsä jonkin vastauksen, ennemmin vääränkin kuin ei mitään. Jollei hän voi löytää uskonnollista totuutta, hän omaksuu harhauskon mieluummin kuin on ilman uskontoa ja luo mitä raaiimpia ja ristiriitaisimpia ihanteita mieluummin kuin tunnustaa, että ihannetta ei ole.

Uskonto antaa siis tälle kaipuulle vastineen ja koskettaa ihmisluonnon korkeampaa osaa, kehittää, puhdistaa ja johdattaa sitä kohti sen oikeata päämäärää — ihmishengen yhtymistä jumaluuteen, niin että ”Jumala on kaikki kaikessa” (1 Kor. 15:28).

Seuraava kysymys, joka on vastattavanamme, kuuluu: mikä on uskontojen lähde? Tähän kysymykseen on viime aikoina saatu kaksi vastausta — vertailevilta jumaluustarujen tutkijoilta ja vertailevilta uskonnon tutkijoilta. Molemmat perustavat vastauksensa tunnettujen tosiasian yhteiselle pohjalle. Tutkimus on epäämättömästi todistanut, että maailmanuskonnot ovat huomattavasti samanlaisia perusopeissaan ja siveyssäännöissä ja perustajiinsa nähden, jotka käyttävät yli-inhimillisiä voimia ja osoittavat erinomaista siveellistä suuruutta käyttäessään keinoja, jotka johtavat yhteyteen näkymättömien maailmojen kanssa ja vertauskuvia, joilla he ilmaisevat johtavia aatteitaan. Tämä yhtäläisyys, joka monessa tapauksessa on suorastaan identtinen, todistaa kummankin yllä mainitun koulukunnan mukaan, että uskonnoilla on yhteinen alkuperä.

Mutta kun on kysymys tämän yhteisen syntyperän luonteesta, nämä kaksi koulukuntaa eroavat toisistaan. Vertailevat jumaluustarujen tutkijat väittävät, että yhteinen alkuperä on yhteinen tietämättömyys ja että ylevimmät uskonnolliset opit ovat ainoastaan raakalaisten ja barbaarien uskomusten hienostunutta jälkikäikua, uskomusten, joihin primitiiviset ihmiset päätyivät katsellessaan itseään ja ympäristöään. Henkien, taikakalujen, luonnon ja auringon palvelus — siinä se pohjamuta, josta on kasvanut uskonnon ihana lilja. Krishna, Buddha, Laotse ja Jeesus ovat hyvin sivistyneitä, mutta polveutuvat suoraan villien tanssivista poppamiehistä. Jumala on yhdistetty kuva lukematonta jumalista, jotka ovat luonnonvoimien personoitumia

jne. Sanalla sanottuna: uskonnot ovat saman rungon - inhimillisen tietämättömyyden — oksia.

Vertailevat uskonnon tutkijat taas arvelevat, että kaikki uskonnot ovat peräisin jumalallisten ihmisten opetuksista, joita on annettu maailman kansoille ajasta aikaan aina sen mukaan kuin ihmiset ovat kyenneet niitä vastaanottamaan, ja aina on opetettu samaa siveysoppia, esitetty samoja puhdistuskeinoja, käytetty samaa merkitseviä vertauskuvia. Villikansojen uskonnot — henkien palvelus ym. — ovat rappeutumia, todellisten uskontojen turmeltuneita ja vääristyneitä jälkeläisiä. Auringon palvelu ja luonnon palvelun puhtaat muodot, olivat aikoinaan jaloja uskontoja, syvästi allegorisia, mutta täynnä syvää totuutta ja tietoa.

Suuret opettajat — näin väittävät hindulaiset, buddhalaiset ja muutamat vertailevat uskonnon tutkijat — muodostavat pysyvän veljeskunnan, joka on syntynyt ihmiskunnan yläpuolelle kohonneista olennoista, jotka ilmestyvät määrääjoin valaisemaan maailmaa ja ovat ihmissuvun henkisiä vartijoita. Tämä katsantokanta on lyhyesti sanoen seuraava: uskonnot ovat yhteisen rungon — jumalallisen viisauden — oksia.

Tällä jumalallisella viisaudella on eri nimiä, viisaus, gnosis, teosofia jne., ja muutamat ovat eri aikoina halunneet niin korostaa uskoa uskontojen yhteyteen, että ovat pitäneet teosofian nimeä kaikkia ahtaampia nimityksiä parempana.

Näiden kahden vastakkaisen oppisuunnan väitteiden keskinäinen arvo täytyy ratkaista sen mukaan, kuinka pätevä kummankin esittämä todistelu on. Jalon aatteen ilmeneminen rapeutuneessa muodossa voi usein läheisesti muistuttaa alhaisen aatteen hienontunutta tulosta, ja ainoa keino, millä rappeutuminen ja kehitys voidaan toisistaan erottaa, on kaukaisimpien ja lähimpien esi-isien tutkiminen, mikäli mahdollista. Viisauteen

uskokat esittävät tällaisen todistuksen. He väittävät, että uskontojen perustajat, heidän muistiin merkittyjen opetustensa mukaan arvosteltuina, olivat paljon korkeammalla tasolla kuin tavallinen ihmiskunta. Uskontojen pyhät kirjat sisältävät siveyssääntöjä, yleviä aatteita, runollista pyrkimystä, syviä filosofisia käsityksiä, joiden kauneutta ja ylevyyttä samojen uskontojen myöhemmät kirjoitukset eivät läheskään tavoita, so. vanha on uutta korkeammalla eikä päinvastoin. Ei voida esittää yhtään tapausta, jolloin väitetty hienontuminen ja parantuminen olisi nykyisten uskontojen lähteenä. Sitä vastoin voidaan osoittaa monta tapausta, jolloin puhtaita opetuksia on seurannut rappeutuminen. Jos tarkoin tutkitaan villikansojenkin uskontoja, niin niissä tavataan ylevien ihanteiden jälkiä, jotka selvästi ovat villi-ihmisten luomiskyvyn yläpuolella.

Tätä viimeksi mainittua kysymystä on käsitellyt Mr. Andrew Lang, jota — hänen kirjastaan ”The Making of Religion” päätäten — voidaan pitää vertailevana uskonnon tutkijana paremmin kuin vertailevana jumaluustarujen tutkijana. Hän osoittaa yhteisen perintätiedon olemassaolon ja väittää, että villi-ihmiset itse eivät ole voineet sitä kehittää, koska heidän tavalliset uskomuksensa ovat raakoja ja heidän järkensä, vähän kehittynyt. Hän osoittaa, kuinka raakojen ja alhaisten käsityskantojen takana on yleviä traditioita, jotka käsittelevät jumalallisen olemuksen luontoa ja sen suhdetta ihmisiin. Jumalolennot, joita palvellaan, ovat enimmäkseen oikeita pahoalaisia, mutta kaikkien niiden takana on hämärä, mutta loistava, kaiken yli kohoava Olevainen, ei juuri koskaan nimeltä mainittu, mutta kuiskaten sanottu kaiken lähteeksi, voimaksi, rakkaudeksi ja hyvydeksi, joka on liian lempeä herättämään pelkoa, liian hyvä vaatimaan hartaita rukouksia. On ilmeistä, että tällaisia ajatuksia eivät ole voineet synnyttää villi-ihmiset, joiden keskuudessa niitä on tavattu, vaan ne pysyvät kauniina todistuksena jonkun

suuren opettajan ilmoituksista, ja tavallisesti hänestä itsestäänkin on hämäriä muistoja löydettävissä, tuosta viisauden pojasta, joka kaukaisina aikoina on tuonut julki muutamia totuuden sirpaleita.

Vertailevien jumaluustarujen tutkijoiden omaksuman näkökannan järkevyyks ja oikeutus on ilmeinen. He tapasivat kaikkialla raakalaiskansojen keskuudessa alhaisia uskonnon muotoja. Niiden nähtiin seuraavan yleistä sivistyksen puutetta. Jos pidetään sivistyneitä ihmisiä sivistymättömistä kehittyneinä, niin eikö ole aihetta pitää myös sivistynyttä uskontoa sivistymättömästä kehittyneenä? Sehän on ensimmäinen mieleen tuleva ajatus. Ainoastaan perusteellisempi tutkimus voi osoittaa, että meidän aikojemme villit eivät ole esi-isiamme perusmuotoja, vaan entisten suurten sivistyskansojen rappeutuneita jälkeläisiä ja että ihmistä ei jätetty lapsuudessaan kasvamaan huolenpidotta, vaan hän sai vanhemmilta veljiltään uskonnon ja sivistyksen alkuopetusta. Tämä käsityskanta on saanut tukea sellaisista tosiasioista, joita Lang on esittänyt, ja silloin herää kysymys: keitä olivat nämä vanhemmat, joista traditiot kaikkialla kertovat?

Jatkaessamme tutkistelua seuraa kysymys: keille ihmisille annettiin uskonnot? Tässä on sama pulma, jonka kanssa jokainen uskonnon perustajakin joutuu tekemisiin, joka koskee itse uskonnon päätarkoitusta, nimittäin ihmiskehityksen jouduttamista, ja siitä seuraa, että hänen täytyy pitää huolta kaikista kehittyvän ihmiskunnan eri asteista. Ihmisiä on kaikilla kehitysstasteilla raakalaisista kehittyneimpiin saakka, on neroja ja mitä yksinkertaisimpia, on korkealle kehittyneitä ja monipuolisia sivistyksiä ja alhaisia ja yksinkertaisia yhteisöjä. Yhdessä sivistyksessäkkin tapaamme mitä vaihtelevimpia muotoja — peräti tietämättömiä sekä suuria oppineita ajattelevia ja huolettomia, henkisiä ja eläimellisiä. Jokaista on kuitenkin autettava sillä kohdalla missä hän on. Jos kehitys on tosi, tämä vaikeus on

välttämätön, ja jumalallisen opettajan täytyy ottaa se huomioon ja voittaa se, muutoin hänen työnsä epäonnistuu. Jos ihminen kehittyy niin kuin kaikki hänen ympärillään kehittyy, niin näiden erilaisten järjen kehitysasteiden täytyy olla kaikkialla ihmiskunnalle luonteenomaisia, ja kaikkien maailmanuskontojen on otettava ne huomioon.

Huomaamme siis, ettei sama uskonnon opetus riitä edes yhdelle kansalle, vielä vähemmän yhdelle sivistykselle tai koko maailmalle. Jos olisi vain yksi opetus, joutuisi suuri osa niistä, joille sitä annetaan, kokonaan sen vaikutuksen ulkopuolelle. Jos se sovelletaan niiden mukaan, joiden järki ei ole kehittynyt, joiden moraalit on alkeellinen ja käsityskyky tylsä, niin että se auttaisi ja kehittäisi heitä, se on aivan soveltumaton samaan kansaan kuuluville yksilöille, joilla on selvät ja hienot siveelliset käsitykset terävä ja kehittynyt äly sekä henkisyys orastavana. Jos taas jälkimmäistä ryhmää on auteltava, jos järjelle on opetettava sellaista filosofiaa, jota se voi pitää ihailtavana, jos hienoja siveyskäsityksiä on yhä jalostettava ja jos orastavan henkisyyden on saatava kehittyä täyteen kukkaansa, silloin uskonnon tulee, olla niin henkistä, niin järkevää ja siveellistä, ettei se edelliselle ryhmälle saarnattuna voi koskettaa heidän järkeään tai sydäntään, vaan se tuntuu heistä merkityksettömältä kykenemättä herättämään heidän piilevää älyään tai antamaan heille herätettä puhtaampaan siveellisyyteen.

Katsellessamme näitä uskontoa koskevia tosiasioita, uskonnon tarkoitusta, keinoja, alkuperää, ihmisluontoa ja sen vaihtuvia tarpeita ja tunnustaen ihmisen henkisen, älyllisen ja siveellisten kykyjen kehityksen ja sen seikan, että kaikki ihmiset tarvitsevat omalle kehitysasteelleen sopivaa harjoitusta, joudumme huomaamaan, että on välttämätöntä antaa eri asteista uskonnon opetusta, joka vastaa näitä erilaisia tarpeita ja auttaa kutakin ihmistä hänen omalla paikallaan.

On vielä toinenkin syy, miksi kaivataan muutamien totuuk-
sien salaista opetusta. Niihin soveltuvat sanat ”tieto on valtaa”.
Kun julkisesti levitetään syvästi älyllistä filosofiaa, joka kyke-
nee kehittämään terävääkin älyä ja vetämään puoleensa ylevää-
kin mieltä, se ei voi vahingoittaa ketään. Sitä voidaan empimät-
tä saarnata, sillä se ei voi vetää puoleensa tietämätöntä, vaan
hän pitää sitä kuivana, jäykkänä ja ikävänä. Mutta on oppeja,
jotka koskettelevat luonnon rakennetta, paljastavat salaisia la-
keja ja luovat valoa hämäriin tapahtumiin, joiden tunteminen
tietää valtaa luonnon voimien yli ja tekee ihmisen kykeneväksi
käyttämään niitä haluamaansa tarkoitukseen, niin kuin kemisti
voi panna kokoon kemiallisia aineita. Sellainen tieto olisi san-
gen hyödyllistä korkealle kehittyneille ihmisille ja voisi lisätä
heidän palveluskykyään. Mutta jos tätä tietoa julistettaisiin
maailmalle, sitä voitaisiin ja tahdottaisiin käyttää väärin, aivan
kuten Borgiat ja muut keskiaikana väärinkäyttivät hienojen
myrkkyjen tuntemusta. Se voisi joutua sellaisten ihmisten hal-
tuun, joiden äly olisi voimakas, mutta himot hillitsemättömät ja
jotka näin ollen itsekkäiden vaistojen ohjaamina etsisivät vain
omaa voittoaan välittämättä yhteisestä hyvästä. He voisivat
joutua kiusaukseen hankkia sellaisia voimia, jotka kohottaisivat
heidät tavallisten ihmisten yläpuolelle ja muu ihmiskunta jou-
tuisi heidän armoilleen. He voisivat rynnätä hankkimaan tietoa,
joka korottaisi omistajansa yli-inhimilliseen asemaan. Tämän
tiedon saavutettuaan he tulisivat vielä itsekkäämmiksi, var-
memmiksi eristymisessään muista ihmisistä, heidän ylpeytensä
saisi virikettä ja he syöksyisivät ehdottomasti sille tielle, joka
johtaa noituuteen, vasemman käden tielle, jonka päämäärä on
eristyminen eikä ykseys. He eivät ainoastaan itse kärsisi sisim-
mässä luonnossaan, vaan uhkaisivat vielä yhteiskuntaakin, joka
jo nytkin kärsii sellaisten ihmisten takia, joiden äly on kehitty-
neempi kuin omatunto. Sen tähden on välttämätöntä pitää sa-

lassa eräitä opetuksia niiltä, jotka siveellisesti ovat kypsymättömiä niitä vastaanottamaan. Tämän välttämättömyyden tuntee jokainen opettaja, joka kykenee jakamaan sellaista tietoa. Hän haluaa antaa tietoa niille, jotka käyttävät valtaansa yhteiseksi hyväksi, ihmiskunnan kehityksen jouduttamiseksi, mutta hän ei tahdo antaa sitä sellaisille, jotka käyttäisivät sitä itsensä korottamiseksi muiden kustannuksella.

Okkultinen historia, joka kertoo raamatun mainitsemista vedenpaisumustapahtumista, osoittaa, ettei tämä ole ainoastaan teoriaa. Muinaisina aikoina Atlantiksen mantereella ei tämän tiedon saamiseksi asetettu kokeilulle tarkkoja siveellisiä puhtauden, jalouden ja epäitsekkyuden ehtoja. Älynsä puolesta kellovillisia opetettiin, kuten nykyaikana opetetaan tavallista tiedettä. Julkisuus, jota nyt niin kärkkäästi vaaditaan, oli silloin yleistä, ja siitä oli seurauksena, että ihmiset tulivat jättiläisiksi tiedossa mutta myös pahassa, kunnes maa huokaili heidän jalkojensa alla ja poljetun ihmisyyden tuskan huuto kuului kautta maailmoiden. Silloin tapahtui Atlantiksen hävitys ja koko tuo suuri manner hukkuivat valtameren aaltoihin. Tästä kertovat osittain juutalaisten kirjoitukset Nooakin aikuisesta vedenpaisumuksesta ja kaukaisen idän hindulaiset tarinat Vaivasvata Manusta.

Tuon vaarallisen kokemuksen jälkeen, että epäpuhtaiden käsien oli sallittu tarttua tietoon, joka on valtaa, ovat suuret opettajat asettaneet jyrkkiä puhtauden, epäitsekkyuden ja itsehillinnän ehtoja kaikille pyrkijöille, jotka haluavat saada opetusta. He kieltävät ehdottomasti antamasta tällaista tietoa sellaiselle, joka ei suostu ankaraan kuriin poistaakseen itsestään eristyksen tunteen ja oman edun tavoittelun. He korostavat enemmän kokelemaan siveellistä voimaa kuin älyllistä kehitystä, sillä itse opetus kehittää älyä samalla kun se korostaa siveellistä luontoa. Mieluummin nuo suuret olennot sallivat tietämättömien moittia

itseään itsekkäästä tiedon salaamisesta kuin syöksevät maailman toiseen Atlantiksen katastrofiin.

Tulemme siis sellaiseen johtopäätökseen, että kaikissa uskonnoissa on välttämättä oleva salainen puoli. Kun sitten teoriasta siirrymme käytäntöön, kysymme: onko tällainen salainen puoli menneisyydessä kuulunut maailman uskontoihin? Empiimättä ja epäröimättä vastaamme siihen: jokainen suuri uskonto on väittänyt omaavansa salaisen opin ja selittänyt sen olevan teoreettisen ja käytännöllisen mystiikan eli okkultisen tiedon varastona. Kansanomaisen opetuksen mystillinen selitys oli julista ja se esitettiin vertauskuvien muodossa, niin että karkeat ja järjettömät selitykset ja kertomukset saivat sellaisen tulkinnan, jonka järki saattoi hyväksyä. Tämän tietopuolisen ja kansanomaisen mystiikan taustana oli käytännöllinen mystiikka, salainen henkinen opetus, jota annettiin ainoastaan tunnetuilla ja julkaistuilla ehdoilla, jotka jokaisen kokelaan oli täytettävä. Pyhä Klemens Aleksandrialainen mainitsee tästä mysteereiden jaotuksesta. ”Puhdistuksen jälkeen”, hän sanoo, ”ovat pienet mysteerit, joissa lasketaan opetuksen ja alkuvalmistuksen perustus, ja suuret mysteerit, joissa mitään ei jää oppimatta maailmankaikkeudesta, vaan jäljellä on ainoastaan luonnon ja olioiden katseleminen ja käsittäminen” (Stromata, V kirja, 11 luku).

Kieltämättä oli tällainen kanta vanhoilla uskonnoilla. Egyptin mysteerit olivat tuon muinaisen maan loistona, ja Kreikan jaloimmat pojat, kuten Platon, menivät Saisiin ja Teebaan Egyptin viisaudenopettajain vihittäviksi. Persialaisten Mithramysteerit, Kreikan Orfeuksen ja Bakkuksen mysteerit ja myöhemmät eleysilaiset puoli-mysteerit, Samotrakeen, Skyyytian ja Kaldean mysteerit ovat ainakin nimeltään tuttuja. Laadultaan sangen voimattomien eleysiläistenkin mysteereiden arvoa ylittävät Kreikan etevimmät miehet, kuten Pindaros, Sofokles, Isokrates, Plutarkos ja Platon. Varsinkin pidettiin hyödyllisenä

niiden suhtautumista kuoleman jälkeiseen olemassaoloon, koska vihitty oppi niissä sen, mikä takasi hänelle tulevan onnen. Vieläpä Sopater väitti, että vihkimys saattoi sielun yhteyteen jumalallisen luonnon kanssa, ja Demeterille omistetussa julki- sessa hymnissä viitataan pyhään lapseen Iakkokseen, hänen kuolemaansa ja ylösnousemiseensa, joita mysteereissä käsitel- tiin. (Ks. *Encycl. Britannica*, yhdeksäs painos, artikkeli mystee- reistä.)

Jamblikukselta, kolmannen ja neljännen vuosisadan (jKr.) suurelta teurgilta, saamme kuulla paljon mysteereiden tarkoi- tuksesta. Teurgia oli magiaa, ”pappistieteen viimeinen osa” (Pselluksen sanat, toistettu T. Taylorin kirjassa ”Jamblikus on the Mysteries”, s. 343) ja sitä harjoitettiin suurissa mysteereissä ylhäisten olentojen ilmestysten aikaansaamiseksi. Ne periaat- teet, joihin mysteerit nojautuivat, voidaan lyhyesti esittää näin: On olemassa yksi, joka on ollut ennen kaikkia olioita, liikku- maton, leväten oman ykseytensä yksinäisyydessä. Siitä syntyy ylhäinen Jumala, itsesyntyinen, hyvyys, olioiden alkulähde, juuri, jumalien Jumala, ensimmäinen syy, joka ilmentää itsensä valona (Ibid. s. 301). Hänestä lähtee järjellinen maailma tai ihanteellinen maailmankaikkeus, kaikkiallinen järki, n o u s, ja siihen kuuluvat ruumiittomat eli järjelliset jumalat. Tästä lähtee maailman sielu, johon kuuluvat ”jumalalliset älylliset muodot, jotka ovat läsnä jumalien näkyvissä ruumiissa” (Ibid. s. 72). Sitten tulevat yli-inhimillisten olentojen eri hierarkiat, arkkien- kelit, hallitsijat, enkelit, demonit ym. Ihminen kuuluu alempaan järjestelmään, yhtyy siihen luonnossaan ja kykenee sen tunte- maan. Tämä tieto saavutettiin mysteereissä ja se johti yhteyteen jumalan kanssa.¹

1 *Encyclopedia Britannica*'ssa oleva mystiikkaa käsittelevä artikkeli sisältää seuraavaa Plotinuksen (204-206 jKr.) opetuksesta: ”Yksi (yllämainittu

Mysteereissä selvitettiin näitä oppeja ”kaikkien olioiden eria-
mistä ja palaamista Yhteen ja Yhden kaikkialliseen yliherruutta”
(Jamblikus s. 73), ja lisäksi herätettiin erilaisia olentoja, jotka
ilmestyivät milloin opettamaan, milloin ylentämään ja puhdis-
tamaan pelkällä läsnäolollaan. ”Jumalat”, sanoo Jamblikus,
”ovat hyväntahtoisia ja suosiolllisia ja antavat valoansa teurgeil-
le ylenmäärin kutsuen heidän sielujansa luokseen, yhdistäen
niitä itseensä ja totuttaen niitä vielä ruumiissaan elävinä eroa-
maan ruumiista ja lähestymään omaa ikuista järkiprinsiippiään”
(Ibid. pp. 55, 56). Sillä ”sielulla on kahdenlainen elämä, toinen
ruumiin yhteydessä, mutta toinen ruumiista erillään oleva”, ja
on hyvin tärkeätä oppia erottamaan se ruumiista, jotta se siten
voisi yhdistyä jumaliin järjellisillä ja jumalallisilla osillaan ja
oppia tiedon todelliset periaatteet ja järkimaailman totuudet
(Ibid. p. 118, 119). ”Jumalien läsnäolo todella tuottaa meille
ruumiin terveyttä, sielun hyveitä, järjen puhtautta ja sanalla sa-

ylhäinen jumala) on korotettu *nousin* ja ideoiden yläpuolelle. Se kohoo
olemassaolon yläpuolelle eikä sitä voida järjellä käsittää. Itse se on le-
vossa, mutta sen omasta täydellisyydestä ikään kuin säteilee sen kuva,
jota sanotaan nous'iksi ja joka muodostaa järkimaailman ideajärjestel-
mät. Sielu on vuorostaan nous'in kuva eli tuote ja synnyttää liikunnol-
laan ruumiillisen aineen. Sielu siis ikään kuin kääntyy kahtaanne päin
— nous'iin, josta se on lähtöisin, ja aineelliseen elämään, joka on sen
oma tuote. Siveellinen pyrkimys on aistittavan hylkimistä; aineellinen
olemassaolo on jumalasta vieraantumista . . . Äärimmäisen määränpään
saavuttamiseksi täytyy ihmisen jättää ajatuskin taakseen, sillä ajatus on
liikunnan muoto ja sielu pyrkii siihen liikkumattomaan lepoon, joka
kuuluu Yhdelle. Ylimailmalliseen jumaluuteen yhtyminen ei ole niin
paljon tietoa tai näkyä kuin hurmiota, haltioissa oloa, ”kosketusta”.
Uusplatonilaisuus on siis ”ennen kaikkea täydellisen rationalismin jär-
jestelmä, ts. se väittää, että järki kykenee käsittämään koko maailman-
kaikkeuden järjestelmän. Mutta mikäli jumala tunnustetaan järjen ylä-
puolella olevaksi, tulee mystiikka jossain määrin kaikki käsittävän ra-
tionalismin täydennykseksi. Järjestelmän huippukohta on muuan mys-
tillinen toiminta”.

noen kohottaa kaiken meissä olevan oikeaan luontoonsa. Se näyttää sielumme silmälle sen, mikä ei ole ruumis, ikään kuin se olisi ruumis, ruumiin silmien kautta" (Ibid. pp. 95, 100). Kun jumalat ilmestyvät, "pääsee sielu vapaaksi himoista, saavuttaa yliluonnollisen täydellisyyden ja loistavan voiman ja saa nauttia jumalan rakkautta ja ääretöntä iloa" (Ibid. p. 101). Täten saamme jumalallisen elämän, saavutamme jumalan todellisuuden.

Mysteereiden huippukohta oli se, jolloin vihitty tuli jumalaksi joko yhtymällä ulkopuolellaan olevaan jumalalliseen olentoon tai täysin tajuamalla sisässään olevan jumalallisen itsen. Tätä sanottiin haltioitumiseksi ja se oli samanlainen tila, jota intialainen joogi sanoo korkeaksi samadhiksi, jolloin karkea ruumis on tainnoksissa ja vapautunut sielu saavuttaa yhtymisen Suureen sieluun. Tämä "ekstaasi ei ole samanniminen ominaisuus vaan sieluntila, joka muuttaa sielun niin, että se käsittää sen, mikä ennen oli salattua. Tämä tila ei ole pysyväinen ennen kuin yhtymisemme jumalaan on ikuinen. Tässä maallisessa elämässä ekstaasi on ainoastaan välähdys . . . Ihminen voi lakata olemasta ihminen ja tulla jumalaksi, mutta hän ei voi olla ihminen ja jumala yhtäikää" (G. R. S Mead. Plotinus p.42). Plotinus sanoo saavuttaneensa tämän tilan "vasta kolme kertaa".

Myös Proklus opetti, että sielun pelastuakseen oli palattava järkimuotoonsa ja siten vapauduttava "syntymisen pyörästä, alinomaisesta harhailemisesta" ja päästävä todelliseen olemukseensa, "samaisuuden aikakauden muuttumattomaan ja yksinkertaiseen voimaan, pois siitä alituisesta kiertoliikkeestä, joka kuuluu erillisyyden aikaan". Tätä elämää etsivät ne, joita Orfeus vihki Bakkuksen ja Proserpinan mysteereihin. Ja tämä on tuloksena puhdistavien hyveitten harjoittamisesta (Jamblikus p. 364).

Nämä hyveet olivat välttämättömiä suurissa mysteereissä, koska ne tarkoittivat sen hienon ruumiin puhdistamista, jossa sielu toimi ollessaan erillään karkeasta ruumiista. Yhteiskunnalliset ja käytännölliset hyveet kuuluivat ihmisen käytännölliseen elämään ja niitä vaadittiin jossain määrin, ennen kuin pyrkijä saattoi edes päästä sellaiseen kouluun, josta jäljempänä puhutaan. Sitten seurasivat puhdistavat hyveet, joiden avulla hieno ruumis, tunteiden ja alemman järjen käyttöväline, puhdistettiin; kolmanneksi älylliset hyveet, jotka kuuluivat augoeidekseen eli järjen valoverhoon; neljänneksi mietiskelyn hyveet, joiden avulla yhtyminen jumalaan tuli tajutuksi. Porfyrius kirjoittaa: ”Se joka pyrkii käytännöllisiin hyveisiin, on arvokas ihminen, mutta se joka pyrkii puhdistavien hyveiden saavuttamiseen, on enkeli-ihminen eli hyvä demoni. Se joka tavoittelee yksinomaan järkihyveitä, on jumala, mutta puhdistavien hyveiden mukaisesti toimiva on jumalien isä” (G. R. S. Mead. Orpheus, pp. 285, 286).

Paljon opetusta mysteereissä antoivat myös korkeat, henki olennot, enkelit ym. sekä suuri opettaja Pythagoras, joka oli vihitty Intiassa ja joka antoi ”olevaisten olioiden tiedon” vannotetuille oppilailleen. Hänellä sanottiin olleen sellaisen musiikin tiedon, että hän sillä saattoi hillitä ihmisten hurjimmat intohimot ja valaista heidän mielensä. Tästä kertoo Jamblikus kirjassaan ”Pythagoraan elämä”. Näyttää luultavalta, että nimi Theodidaktos (jumalanopettama), joka annettiin Ammonius Sakaalle, Plotinuksen mestarille, ei tarkoita niin paljon hänen opetustensa ylevyyttä kuin hänen mysteereissä saamaansa jumalallista opetusta.

Jamblikus selittää muutamia mysteereissä käytettyjä vertauskuvia kehottaen Porfyriusta poistamaan ajatuksistaan vertauskuvan ja tajuamaan sen älyllisen merkityksen. Niinpä tarkoitti ”muta” kaikkea ruumiillista ja aineellista. ”Lootuskukalla istu-

va jumala” merkitsi, että jumala kohosi sekä mudan että lootuskukan symbolisoiman järjen yläpuolelle ja että hänellä oli perustuksensa itsessään, koska hän istui. Jos hän ”purjehti laivassa”, niin se kuvasi hänen hallintaansa maailman yli jne. (Jamblikus, p. 285, et.seq.). Tästä vertauskuvien käytöstä huomauttaa Proklus, että ”orfilainen menettelytapa pyrki paljastamaan jumalallisia asioita vertauskuvien avulla, mikä oli yhteistä kaikille jumaltarujen kirjoittajille” (Orpheus, p. 59).

Suurkreikassa suljettiin pythagoralainen koulu kuudennen vuosisadan lopulla e.Kr. valtion vainon takia, mutta muita yhdistyksiä oli vielä olemassa, ja ne säilyttivät pyhän perintätiedon (Ibid. p. 30). Mead väittää, että Platon antoi sille järkevemmän muodon suojellakseen sitä lisääntyvältä madaltumiselta ja että eleysiläiset rituaalit säilyttivät muutamia sen muotoja kadotettuaan sen olemuksen. Uusplatonilaiset perivät sen Pythagoraalta ja Platonilta ja heidän teoksiaan pitäisi tutkia kaikkien, jotka tahtovat ymmärtää mysteereiden maailmalle säilyttämää suurenmoista kauneutta.

Pythagoralainen koulu itse on vaaditun kurin esikuva. Mead kertoo tästä monia mielenkiintoisia yksityiskohtia (Ibid. pp. 263, 271) ja huomauttaa: ”Antiikin kirjailijat ovat yksimielisiä siitä, että tämän harjoituksen onnistui aikaansaada mitä korkeimpia esikuvia ei ainoastaan suurimmasta puhtaudesta ja jalouimmista tunteista, vaan myös käytöksen yksinkertaisuudesta ja hienoudesta sekä ainutlaatuisen vakavista pyrkimyksistä. Tämän tunnustavat kristillisetkin kirjoittajat.” Koululla oli ulkopuolisia oppilaita, jotka viettivät perhe- ja yhteiskuntaelämää, ja yllä mainitut sanat tarkoittavat niitä. Sisemmässä koulussa oli kolme astetta — ensiksi kuuntelijat, jotka opiskelivat kaksi vuotta hiljaisuudessa tehden parastansa opetusten hallitsemiseksi; toinen aste oli matemaatikot, joille opetettiin geometriaa ja musiikkia, luvun, muodon, värin ja äänen luontoa; kolmas

aste oli fyysikot, jotka hallitsivat kosmogoniaa ja metafysiikkaa. Tästä tultiin oikeisiin mysteereihin. Kouluun pyrkijöiden tuli olla ”maineeltaan moitteettomia ja luonteeltaan tyytyväisiä”.

Pintapuolinenkin tarkastaja huomaa selvästi, kuinka likeinen yhteys oli näiden erilaisten mysteereiden ja toiselta puolen intialaisen joogan menettelytapojen ja tarkoitusten välillä. Ei kuitenkaan tarvitse otaksua, että antiikin kansat saivat kaiken oppinsa Intiasta; kaikki saivat sen samasta lähteestä, Keski-Aasian suurelta Veljeskunnalta, joka lähetti vihittyjänsä joka maahan. Kaikki he opettivat samoja oppeja ja käyttivät samoja menettelytapoja, jotka johtivat samaan päämäärään. Kaikkien maiden vihittyjen välillä oli paljon yhteyttä ja heillä oli yhteinen kieli ja vertauskuvasto. Siten Pythagoras matkusti Intiassa ja sai siellä korkean vihkimyksen, ja Apollonius Tyanalainen seurasi myöhemmin hänen teitään. Aivan intialaisilta kuuluivat muodoltaan ja hengeltään Plotinuksen viimeiset sanat: ”Nyt koetan viedä sisässäni olevan itsen takaisin kaikkialliseen Itseen” (G. R. S Mead. Plotinus, p. 20).

Hindut pitivät ankarasti kiinni siitä, että ylhäistä tietoa sai antaa ainoastaan arvokkaille. ”Tiedon päämäärän syvintä salaisuutta . . ei ole selitettävä sellaiselle, joka ei ole poika tai oppilas ja jolla ei ole mielen tasapainoa” (Shvetaashvataropanisat, 6:22). Ja taas, kun on esitetty joogan ulkopiirteet, luemme: ”Nouse, herää! Löydettyäsi suuret henget, kuuntele! Tie on yhtä vaikeasti kuljettavissa kuin partaveitsen terä. Niin sanovat viisaat” (Kathopanisat, 3:14). Tarvitaan opettajaa, sillä kirjoitettu opetus ei riitä. Tiedon päämäärä on Jumalan tunteminen – ei ainoastaan uskominen, tuleminen yhdeksi Jumalan kanssa, ei ainoastaan kaukaa palveleminen. Ihmisen täytyy tuntea jumalallisen olemassaolon todellisuus ja sitten tietää — ei ainoastaan heikosti uskoa ja toivoa — että hänen oma sisäisin itsensä

on yhtä Jumalan kanssa ja että elämän tarkoitus on tavoittaa tämä yhteys. Ellei uskonto voi johtaa ihmistä tähän tuntemukseen, niin se on vain ”helisevä vaski ja kilisevä kulkunen” (Kor. 13:1).

Myös tehostettiin sitä, että ihmisen tuli oppia jättämään karkea ruumiinsa: ”Vahva mies erottakoon sen (sielun) ruumiistaan niin kuin heinäkorren tupestaan” (Kathopanishat, 6:1-7). Näin todella kirjoitettiin: ”Kultaisessa, korkeimmassa verhossa asuu tahraton, muuttumaton Brahman. Se, on loistavan valkea valojen valo, jonka itsen tuntijat tuntevat” (Mundakopanishat, II, 2:9). ”Kun näkijä näkee kullavärisen Luojan, Herran, Hengen, jonka kohtu on Brahman, niin viisas saavuttaa korkeimman yhtymisen heitettyään pois ansionsa ja vikansa” (Ibid. III, 1:3).

Eivät heprealaisetkaan olleet vailla salaista tietoa ja vihkimyskouluja. Naiothin profeettain seura, jota Samuel johti (1 Sam. 19:20), oli tällainen koulu ja suusanallinen opetus kulki siinä polvesta polveen. Samanlaisia kouluja oli Bethelissä ja Jerikossa (2 Kun. 2:2,5) ja Grudenin ”Concordance’ssa” on seuraava huomiota ansaitseva kohta: ”Profeettain koulut tai opistot ovat ensimmäiset (koulut), joista raamatussa mainitaan. Niissä profeettain lapset, s.o. heidän oppilaansa, viettivät yksinäistä, ankaraa elämää harjoituksissa, tutkimuksissa, mietiskelyssä ja Jumalan lain lukemisessa . . . Näitä profeettain kouluja eli yhdistyksiä seurasivat synagogat.” *Kabbala*, joka sisältää puoleksi julkisen opin, on nykyisessä asussaan uudenaikainen kokoelma, josta osa on Moses de Leonin (kuoli v. 1305) kirjoittama. Siihen kuuluu viisi kirjaa, Bahir, Zohar, Sepher Sephirot, Sepher Yetzirah ja Asch Metzareth ja väitetään, että se on säilynyt suullisena opetuksena hyvin vanhoilta ajoilta — historiallisesti lukien. Tri Wynn Westcott sanoo, että heprealainen traditio laskee Zoharin vanhimpien osien synnyn aikaisemmaksi

toisen temppelin rakentamisesta. Ja rabbi Simeon ben Jochain sanotaan kirjoittaneen muistiin osia siitä ensimmäisellä kristillisellä vuosisadalla. Sepher Yeizirah'ia sanoo Saadjah Gaon, joka kuoli v. 940, ”hyvin vanhaksi” (Tri Wynn Westcott, Sepher Yetzirah, p. 9). Muutamat osat ikivanhasta suullisesta opetuksesta ovat saaneet sijansa nykyisessä Kabbalassa, mutta heprealaisten todellinen vanha oppi on muutamien harvojen oikeiden Israelin poikien kätkössä.

Niin lyhyet kuin nämä pääpiirteet ovatkin, riittänevät ne kuitenkin osoittamaan, että muissa maailman uskonnoissa kuin kristinuskossa on ollut salattu puolensa, ja meidän on nyt tutkittava kysymystä, onko kristinusko poikkeus tästä yleisestä säännöstä.

II LUKU

Kristinuskon salattu puoli

A) Raamatun todistus

Nähtyämme, että muinaiset uskonnot kaikki yhteen ääneen väittivät omaavansa salatun puolen, olevansa mysteereiden var-tijoita ja että tämän väitteen vahvistivat todeksi suurimmat mie-het, jotka pyrkivät vihkimykseen, on meidän nyt hankittava varmuus siitä, onko kristinuskko tämän uskontojen piirin ulko-puolella ja yksinään vailla gnosista tarjoten maailmalle ainoas-taan yksinkertaisen uskon eikä syvää tietoa. Jos näin olisi, olisi se tosiaan valitettavaa ja todistaisi, että kristinuskko olisi aiottu vain yhdelle kansanluokalle eikä kaikille ihmisolennoille. Mut-ta ettei niin ole asia, voimme kyllä todistaa niin selvästi, ettei kukaan voi sitä järkevästi epäillä.

Tätä todistusta kristinuskko meidän aikanamme mitä kipeim-min kaipaa, sillä sen parhain kukoistus on lakastumaisillaan tiedon puutteesta. Jos salainen opetus voidaan saattaa entiselle sijalleen ja se saa kärsivällisiä ja vakavia tutkijoita, niin ei kes-tä kauan, ennen kuin salatiede on uudelleen elvytetty. Pienem-pien mysteereiden oppilaat tulevat suurempien kokelaisiksi, ja tiedon palatessa on opetus saava takaisin arvovaltansa. Tarve on todellakin suuri. Sillä jos katselemme maailmaa ympäril-lämme, näemme, että länsimaiden uskonto todellakin kärsii sii-tä vaikeudesta, minkä teoreettisestikin ajatellen saatoimme odottaa siitä tapaavamme. Menetettyään mystillisen ja salaisen

opetuksensa kristinusko on menettämäsillään kaikki korkeammin sivistyneet, ja sen osittainen elpyminen viime vuosina on aina yhteydessä jonkin mystillisen opin palautuksen kanssa. Kaikki viime vuosisadan viimeisellä nelikymmenluvulla eläneet tutkijat ovat selvillä siitä, että ajattelevia ja siveellisiä ihmisiä on joukoittain luopunut kirkosta, koska heidän siellä saamansa opetukset ovat loukanneet heidän järkeään ja siveellistä tuntoaan. Turhaa on uskotella, että tämän ajan laajalti levinneen agnostisismen juuret ovat puuttuvassa siveellisyydessä tai tahallissa epärehellisyydessä. Jokainen, joka huolellisesti tutkii esiintyviä ilmiöitä, myöntää, että monet älykkäät ihmiset ovat luopuneet kristinuskosta sen karkeiden uskonnollisten ajatusten ja mahtipontisten opetuksien ristiriitaisuuden takia ja siksi, että harjaantunut äly ei ole voinut hyväksyä sen käsityksiä jumalasta, ihmisestä ja maailmankaikkeudesta. Ei myös voida sanoa, että jonkinlainen siveellinen rappeutuminen olisi ollut syynä kapinaan kirkon dogmeja vastaan. Kapinalliset eivät olleet liian huonoja uskontoonsa verraten; päinvastoin uskonto on liian huono heille. Kapinoiminen yleistä kristinuskoa vastaan johtui omantunnon heräämisestä ja sen äänen voimistumisesta. Sekä omatunto että järki nousivat näitä oppeja vastaan, jotka halvensivat Jumalaa ja ihmistä esittäen Jumalan tyranniksi ja ihmisen olemukseltaan turmeltuneeksi, joka pelastuu orjallisesti alistamalla.

Tuon vastarinnan syy oli siinä, että kristinuskon opetus oli vähitellen tullut niin yksinkertaiseksi, että tietämättömätkin kykenivät sitä käsittämään. Protestantit julistivat äänekkäästi, ettei saanut saarnata mitään muuta kuin sellaista, minkä jokainen voi ymmärtää, että evankeliumin kunnia oli sen yksinkertaisuudessa ja että lapsen ja oppimattomankin piti kyetä käsittämään se ja soveltamaan se elämäänsä. Tämä on kyllä totta, jos sillä olisi tarkoitettu, että on muutamia uskonnollisia totuuksia, jot-

ka kaikki voivat käsittää ja että uskonto on epäonnistunut, jos se jättää kohottavan vaikutuksensa ulkopuolelle alhaisimmat, tietämättömimmät ja yksinkertaisimmat. Mutta on väärin, aivan väärin, jos sillä tarkoitetaan, että uskonnossa ei ole muita totuuksia kuin sellaisia, joita tietämätön voi käsittää, että se on niin köyhä ja rajoittunut, että sillä ei ole mitään opetettavaa, joka olisi älyttömän ajatuskyvyn ja rappeutuneen ihmisen siiveellisten käsitysten yläpuolella. Väärin, onnettoman väärin, jos tätä tarkoitetaan, sillä jos tätä käsitystä levitetään saarnastuoleista kirkoista, niin monet jalot miehet ja naiset katkovat siiteet, joilla he ovat kiinni nuoruutensa uskossa, vetäytyvät pois kirkosta ja jättävät paikkansa ulkokullatuille ja tietämättömille. He päätyvät silloin joko välinpitämättömään agnostisismiin tai — jos he ovat nuoria ja innostuneita — aktiiviseen hyökkäysasenteeseen, koska he eivät usko, että sellainen voisi olla korkeinta, mikä loukkaa järkeä ja omatuntoa ja mieluummin valitsevat rehellisen ja avomielisen uskonnottomuuden kuin myrkyttävät järkensä ja omantuntonsa sellaisen auktoriteetin käsystä, jossa he eivät näe mitään jumalallista.

Täten tutkiessamme aikamme ajattelua näemme, että salainen opetus kristinuskon yhteydessä on todellinen elinkysymys. Onko kristinuskko pysyvä edelleenkin länsimaiden uskontona? Onko se elävä tulevana vuosisatoina ja tekevä työtänsä kehittyvien länsimaisten rotujen ajatuselämän muovaamiseksi? Jos se jää elämään, niin sen tulee hankkia takaisin kadottamansa tieto ja entiset mystilliset ja okkultiset opetuksensa. Sen täytyy jälleen olla henkisten totuuksien luotettavana opettajana ainoan arvokkaan auktoriteetin, tiedon auktoriteetin varassa. Jos nämä opetukset saadaan takaisin, näkyy niiden vaikutus pian siinä, että totuuden näköpiiri laajenee ja syvenee; dogmien, jotka nyt näyttävät pelkiltä kuorilta ja kahleilta, huomataan taas olevan osia suurista totuuksista. Ensiksikin, salainen kristinoppi saa

jälleen paikan temppelein ”pyhässä”, niin että kaikki, jotka kykenevät sitä vastaanottamaan, voivat seurata siinä ilmoitettuja ajatuksia. Toiseksi okkultinen kristillisyyttä astuu taas alas pyhättöön, sen verhon taakse, joka kätkee ”kaikkein pyhimmän”, johon ainoastaan vihitty sai astua. Silloin on taas okkultista opetusta niiden saatavissa, jotka valmistautuvat sitä vastaanottamaan muinaisten sääntöjen mukaan ja jotka ovat nykyaikana valmiit täyttämään muinaiset vaatimukset, laaditut niitä varten, jotka tahtovat tuntea henkisten opetusten todellisuuden ja totuuden.

Palatkaamme vielä kerran historiaan nähdäksemme, poikkesiko kristinuskosta muista uskonnoista siinä, ettei sillä ollut mitään sisäistä opetusta, vai oliko sillä tämä salattu aarre kuten muillakin uskonnoilla. Tässä on kysymys tosiasista eikä teoriasta, ja se on ratkaistava asiakirjojen nojalla eikä nykyaikaisten kristittyjen mahtisanalla.

Todellakin sekä uusi testamentti että varhaisen kirkon kirjoitukset sisältävät samoja väitteitä siitä, että kirkolla oli hallussaan tuollaisia oppeja, ja niistä saamme tietää mysteereiden olemassaolosta — niitä sanottiin Jeesuksen mysteereiksi tai valtakunnan salaisuudeksi — kokelaille asetetuista ehdoista, jotakin opetusten yleisluonteesta ja muista yksityiskohdista. Monet uuden testamentin kohdat jäisivät hämäräksi, jolleivät kirkkoisien ja piispojen lausunnot loisi niihin valoa, jonka avulla ne tulevat selviksi ja ymmärrettäviksi.

Olisi tosiaankin ihmeellistä, ellei asia olisi ollut näin, kun otamme huomioon, kuinka monet uskonnolliset ajatusvirtaukset vaikuttivat varhaiseen kristinuskoon. Ollen yhteydessä juutalaisten, persialaisten ja kreikkalaisten kanssa, vieläpä vanhemmilta intialaisiltakin uskonnoilta vaikutuksia saaneena ja syyrialaisen ja egyptiläisen ajatuksen värittäjänä tämä suuren

uskonnon puun myöhäisempi haara ei voinut olla säilyttämättä hallussaan muinaisia traditioita, vaan se antoi länsimaisten rotujen käsiin ikivanhan opin täydet aarteet. ”Pyhille muinoin ilmoitetulta uskolta” olisi todellakin riistetty sen pääasiallisin arvo. Jos siitä länsimaille säilyneenä olisi jäänyt pois salaisen opetuksen helmi.

Ensimmäinen todistuskappaleemme on uusi testamentti. Tälöin voimme jättää syrjään kaikki monimutkaiset kysymykset erilaisista lukutavoista ja eri kirjoittajista, jotka ovat ainoastaan oppineiden ratkaistavissa. Kriittisellä tutkimuksella on paljon sanottavaa käsikirjoitusten ajasta, asiakirjojen alkuperäisyydestä ym. seikoista. Mutta meidän ei nyt tarvitse kosketella niitä. Voimme hyväksyä kanoniset kirjat, jotka osoittavat, mitä uskottiin varhaisessa kirkossa Kristuksen ja hänen lähimpien seuraajiensa opetuksista ja mitä ne sanovat vain harvoille annetun salaisen opetuksen olemassaolosta. Katsokaamme ensiksi Jeesuksen itsensä suuhun pantuja sanoja, joille kirkko antoi suurimman arvon ja sitten suuren apostoli Paavalin kirjoituksia. Punnitkaamme sitten niiden miesten lausuntoja, jotka perivät apostolisen tradition ja ohjasivat kirkkoa ensimmäisien vuosisatojen aikana jKr. Tähän katkeamattomaan traditioon ja kirjalliseen todistukseen perustuu väite, että kristinuskossa oli salattu puoli. Edempänä näemme, että pienten mysteereiden eli mystillisen selityksen jälkiä voidaan seurata 19:nneen vuosisadan alkuun saakka ja että vaikka mysteereiden häviämisen jälkeen ei ollut julkisia mystiikan kouluja, jotka olisivat valmistaneet vihkimykseen, niin kuitenkin suuret mystikot aika ajoin saavuttivat ekstaasin alempia asteita omilla kestävillä ponnistuksillaan, joita näkymättömät opettajat epäilemättä autoivat.

Itse Mestarin sanat ovat selvät ja varmat, ja kohta näemme, kuinka Origenes vetoaa niihin puhuessaan kirkon säilyttämistä salaisesta opetuksesta. ”Ja kun hän oli yksin, niin hänen seuras-

saan olleet niiden kahdentoista kanssa kysyivät häneltä näitä vertauksia. Niin hän sanoi heille: ”Teidän on annettu tietää Jumalan valtakunnan salaisuus, mutta ulkopuolella oleville se tulee vertauksissa.” Ja myöhemmin: ”Useilla tällaisilla vertauksilla hän puhui heille sanaa sen mukaan kuin he voivat kuulla. Mutta ilman vertauksia hän ei puhunut heille. Ja opetuslapsilleen hän yksityisesti selitti kaikki” (Mark. 4: 10, 11, 33, 34). Huomatkaa nuo merkitsevät sanat ”yksityisesti” ja ”ulkopuolella oleville”. Niin myös Matteuksen toisinnossa (13: 36): ”Jeesus lähetti luotaan kansan ja, meni asuntoonsa. Ja opetuslapset tulivat hänen luokseen.” Näiden ”asunnossa” annettujen opetusten, hänen puheittensa sisäisen merkityksen väitetään kulkeeneen perintönä opettajalta opettajalle. Huomattakoon, että evankeliumissa annettiin vertauskuvallinen ja mystillinen selitys, jota olemme sanoneet pieniksi mysteereiksi, mutta syvempi merkitys selvitettiin ainoastaan vihityille, niin sanottiin.

Niin ikään Jeesus sanoo omille opetuslapsilleen: ”Minulla on vielä paljon sanomista teille, mutta ette voi nyt kantaa sitä” (Joh. 16: 12). Osan siitä hän luultavasti puhui kuolemansa jälkeen, kun hän näyttäytyi opetuslapsilleen ”puhuen Jumalan valtakuntaan kuuluvista asioista” (Ap.T. 1:3). Tästä opetuksesta ei ole mitään kirjallisia muistiinpanoja, mutta kuka voisi uskoa, että nämä puheet olisi laiminlyöty tai unohdettu eikä niitä olisi säilytetty kalliina omaisuutena? Kirkossa kulki kertomus, että hän kävi opetuslastensa luona pitkät ajat kuolemansa jälkeen opettamassa heitä — tähän asiaan palataan myöhemmin — ja kuuluisasta gnostilaisesta kirjasta ”Pistis Sophia” luemme: ”Tapahtui, kun Jeesus oli noussut kuolleista, että hän yhdentoista vuoden ajan puhui opetuslapsilleen ja opetti heitä” (I, 1:1. G. R. S. Mead’in kääntämä). Sitten on lause, jonka monet mielellään tahtoisivat miedontaa tai poistaa: ”Älkää antako koirille pyhää älkääkä heittäkö helmiänne sikojen eteen” (Matt. 7:6).

Tällä käskyllä on kyllä yleinenkin merkitys, mutta varhainen kirkko piti sitä salaiseen opetukseen viittaavana. Muistettakoon, että noilla sanoilla ei ollut entisaikaan samaa karkeaa merkitystä kuin nykyään, sillä sanaa koirat — samoin kuin vulgaris, profanus — käyttivät jonkin piirin jäsenet kaikista ulkopuolella olevista, oli piiri sitten pienempi tai suurempi. Juutalaiset esim. käyttivät sitä sanaa kaikista pakanoista. (Pakana-vaimolle Jeesus sanoi: ”Ei ole soveliasta ottaa lasten leipää ja heittää penikoille”) (Mark. 7:27). Sitä käytettiin toisinaan, varsinkin varhaisessa kirkossa, tarkoittamaan niitä, jotka olivat vihittyjen piirin ulkopuolella. Niitä, joita ei ollut vihitty mysteereihin, pidettiin ”Jumalan valtakunnan” eli ”henkisen Israelin” ulkopuolella olevina ja he saivat tämän nimen. Oli muitakin nimityksiä, paitsi mysteeri ja mysteerit, joita käytettiin merkitsemään vihittyjen pyhää piiriä tai jotka muuten olivat yhteydessä vihkimyksen kanssa: valtakunta, Jumalan valtakunta, taivaan valtakunta, kaita tie, ahdas portti, täydelliset, pelastetut, ikuinen elämä, elämä, toinen syntymä, pienet, pienet lapset. Merkitys käy selville siitä tavasta, jolla näitä sanoja käytettiin varhaisissa kristillisissä kirjoituksissa ja toisinaan kristikunnan piirin ulkopuolellakin. Niinpä käyttivät essealaiset sanaa ”täydelliset”. Heillä oli seurakunnassaan kolme järjestöä, neofyytit, veljet ja täydelliset. Viimeksi mainitut olivat vihittyjä ja siinä merkityksessä käytettiin yleisesti tätä sanaa vanhoissa kirjoituksissa. Vasta vihittyä kotelasta, joka oli käynyt läpi ”toisen syntymänsä”, sanottiin tavallisesti ”pieneksi lapseksi.”

Kun tunnemme näiden nimitysten käytännön, tulevat monet hämäret ja muuten karkeat kohdat ymmärrettäväksi. ”Ja joku kysyi häneltä: Herra, onko niitä vähän, jotka tulevat pelastetuiksi? Niin hän sanoi heille: koettakaa käydä ahtaasta portista sisälle, sillä useat, sanon minä, yrittävät päästä sisään, mutta eivät voi” (Luuk. 13: 23, 24). Jos tätä protestanttiseen tapaan pi-

detään pelastumisena ikuisesta helvetintulesta, niin lause käy aivan käsittämättömäksi, uskomattomaksi. Voidaanko otaksua minkään maailman vapahtajan vakuuttavan, että monet koettavat välttää helvetin tulen ja päästä taivaaseen, mutta eivät voi. Jos taas tämä sovelletaan vihkimyksen ahtaaseen porttiin ja jälleensyntymisestä pelastumiseen, on lause aivan tosi ja luonnollinen. Samoin ”menkää ahtaasta portista sisälle, sillä se portti on avara ja tie leveä, joka vie häviöön, ja monta on niitä, jotka siitä menevät sisälle, ja se portti on ahdas ja tie kaita, joka vie elämään, ja harvat ovat ne, jotka löytävät sen” (Matt. 7:13, 14).

Heti sen jäljessä oleva varoitus vääristä profeetoista ja mustista mysteereistä on hyvin paikallaan tässä yhteydessä. Tutkija ei voi olla huomaamatta näiden sanojen tuttua kaikua, sillä niitä käytettiin muissakin kirjoituksissa samassa merkityksessä. ”Muinoinen kaita tie” on kaikille tuttu, ”polku, joka on vaikea käydä kuin partaveitsen terä” on jo mainittu. ”Kuolemasta kuolemaan” kulkevat ne, jotka seuraavat himojen kukkastietä tuntematta Jumalaa, sillä ainoastaan ne ihmiset, jotka ovat jättäneet kaikki himot, tulevat kuolemattomiksi ja pääsevät kalman kidasta, aina uudistuvasta häviöstä (Brihadaraanyakopanishat IV. 4: 7). Kuoleman mainitseminen tarkoittaa tietysti sielun uudistuvia syntymisiä karkeaan aineelliseen olemassaoloon, jota aina pidetään ”kuolemana” verrattuna korkeampien ja hienompien maailmojen ”elämään”.

Tämä ”ahdas portti” oli vihkimyksen ovi, ja sen kautta pyrkijä pääsi ”valtakuntaan.” Aina on ollut ja on aina oleva totta, että ainoastaan harvat voivat kulkea siitä ovesta, vaikka sadattuhannet — ”sangen suuri joukko, jota kukaan ei voinut laskea” (Ilm.K. 7:9), ei vain harvat — pääsevät taivaallisen maailman onneen. Niin puhui toinenkin suuri opettaja lähes kolmetuhatta vuotta aikaisemmin: ”Tuhansien joukosta tuskin yksi pyrkii täydellisyyteen ja onnistuneista pyrkijöistä tuskin yksi-

kään tuntee minut olemukseltani” (Bagavad Gita 7:3). Sillä vihittyjä, ihmiskunnan kukkia, on vain muutamia kussakin sukupolvessa. Mutta tässä ei lausuta mitään synkkää, ikuisen piinan tuomiota ihmiskunnan suurelle enemmistölle. Pelastettuja, niin kuin Proklus opetti, ovat ne, jotka pääsevät syntymisen pyörästä, johon ihmiskunta on sidottu.

Tässä yhteydessä muistettakoon kertomus miehestä, joka tuli Jeesuksen luo, sanoi häntä hyväksi mestariksi ja kysyi, kuinka voisi saavuttaa ikuisen elämän — vapautuksen jälleensyntymästä Jumalan tuntemisen avulla. (Muistettakoon, että juutalaiset uskoivat kaikkien epätäydellisten sielujen palaavan uudestaan elämään maan päälle.) Mestarin ensimmäinen vastaus oli tavallinen eksoteerinen määräys: pidä käskyt! Mutta kun nuori mies vastasi: ”Kaikki ne olen pitänyt nuoruudestani asti”, silloin tuo kaikesta synnintunnosta vapaa omatunto sai vastauksen todelliselta opettajalta: ”Jos tahdot olla täydellinen, niin mene ja myy kaikki mitä sinulla on ja anna köyhille, ja sinulla on oleva aarre taivaassa ja tule ja seuraa minua.” ”Jos tahdot olla täydellinen,” olla valtakunnan jäsen, on antauduttava köyhyyteen ja kuuliaisuuteen. Ja sitten Jeesus selitti omille opetuslapsilleen, että rikas tuskin pääsee taivaan valtakuntaan, sillä sinne pääseminen on vaikeampaa kuin kamelin kulkeminen neulansilmän läpi: ”Ihmisille se on mahdotonta, mutta Jumalalle on kaikki mahdollista” (Matt. 19:16-26). Ainoastaan ihmisessä oleva jumala voi päästä sen rajan yli.

Tätä tekstiä on erilaisilla selityksillä koetettu tehdä tyhjäksi, koska on ollut suorastaan mahdotonta omaksua sen pinnallista merkitystä, että rikas ei voisi päästä kuolemanjälkeiseen onnen tilaan. Siihen tilaan voi päästä niin rikas kuin köyhäkin, ja kristittyjen yleinen menettely osoittaa, etteivät he ensinkään usko rikkauksien uhkaavan heidän onneaan kuoleman jälkeen. Mutta jos omaksutaan taivasten valtakunnan oikea merkitys, on tässä

ilmaistuna suora ja yksinkertainen tosiasia. Sillä sitä Jumalan tuntoa, joka on ikuinen elämä (Joh. 17: 3), ei näet ihminen voi saavuttaa, ennen kuin hän on jättänyt kaiken maallisen, ennen kuin kaikki on uhrattu. Ihmisen tulee luopua maallisesta rikkaudesta, jota hän siitä lähtien käsittelee ainoastaan haltuunsa uskottuna tavarana, mutta sitä paitsi hänen täytyy uhrata sisäisetkin rikkautensa, mikäli hän pitää niitä yksityisenä omaisuutenaan erillään maailmasta. Hän ei pääse ahtaasta portista läpi, kunnes hän on paljaaksi riisuttu. Tämä on aina ollut vihkimyksen ehtona ja ”köyhyys, tottelevaisuus ja puhtaus” pyrkijän lupauksina.

”Uusi syntyminen” on toinen tuttu vihkimyksen nimi. Nytkin vielä Intiassa ylempiä kasteja sanotaan ”kahdesti syntyneiksi” ja ne juhlamenot, joiden avulla he tulevat ”kahdesti syntyneiksi,” ovat vihkimysmenoja — paljasta ulkokuorta tosin nykyaikana, mutta ”taivaallisten asioiden esihuvia” (Hepr. 9: 23). Puhuessaan Nikodemuksen kanssa Jeesus lausui: ”Ellei ihminen synny uudestaan, hän ei voi mennä Jumalan valtakuntaan,” ja hän sanoo sitä syntymiseksi vedestä ja hengestä (Joh. 3: 3, 5). Tämä on ensimmäinen vihkimys, seuraava tapahtuu ”Pyhällä hengellä ja tulella” (Matt. 3: 11), vihityn kaste hänen miehyydessään, kun taas ensimmäinen kaste oli syntymisen kaste, joka toivotti hänet ”pienenä lapsena” tervetulleeksi valtakuntaan (Mati. 18:3). Kuinka läpeensä tutunomaista tämä kuvapuhe oli juutalaisten mystikkojen kesken, näkyy Jeesuksen osoittamasta kummastuksesta, kun NikodemusCOMPASTUI hänen mystilliseen puhetapaansa: ”Sinä olet Israelin opettaja, etkä tiedä tätä!” (Joh. 3:10). Toinen Jeesuksen käsky, joka heidän seuraajistaan tuntuu kovalta, on: ”Olkaa sen tähden täydelliset, niin kuin Teidän taivaallinen isänne on täydellinen” (Matt. 5: 48). Tavallinen kristitty tietää, ettei hän voi täyttää tätä käskyä. Kuinka hän tavallisia inhimillisiä puutteita ja heikkouksia täynnänsä voisi

tulla täydelliseksi niin kuin Jumala on täydellinen? Nähdessään hänen eteensä asetetun saavutuksen mahdottomaksi, hän yksinkertaisesti työntää sen syrjään eikä ajattele sitä sen enempää. Mutta jos se katsotaan monen elämän mittaisen vakavan ja harmaan pyrkimyksen kruunuksi, sisässämme olevan jumalan alemmasta luonnosta saamaksi riemuvoitoksi, niin se tulee saavutettavissa olevalle etäisyydelle ja muistamme Porfyriuksen sanat, kuinka ihminen, joka saavuttaa vaaditut Hyveet, on ”jumalien isä”, ja mysteereissä nämä hyveet saavutettiin.

Pyhä Paavali käy mestarinsa jälkiä ja puhuu aivan samassa hengessä, mutta niin kuin häneltä, kirkon suurelta järjestäjältä sopii odottaakin, paljon tarkemmin ja selvemmin. Tutkija lukee huolellisesti ensimmäisen korinttolaisepistolaa toisen ja kolmannen luvun ja 4: 1 muistaen, että sanat lausuttiin kasteuille ja ehtoolliselle lasketuille kirkon jäsenille, nykyiseltä näkökannalta täydellisille jäsenille, vaikka apostoli sanoo heitä lapsiksi ja lihallisiksi. He eivät olleet katekumeeneja eikä neofyyttejä, vaan miehiä ja naisia, joilla oli kaikki kirkon jäsenen oikeudet ja velvollisuudet. Apostoli tunnustaa heidät maailmasta eronneiksi ja odottaa, etteivät he käyttäydy niin kuin maailmanlapset. Heillä oli todellakin kaikki, mitä nykyaikainen kirkko antaa jäsenilleen. Tehkäämme yleiskatsaus apostolin sanoihin:

”Minä tulin tuomaan teille jumalallista todistusta, en inhimillisen viisauden vaan hengen voimalla. Totta on, että me puhumme viisaudesta täydellisten tykönä, mutta se ei ole inhimillistä viisautta. Puhumme Jumalan viisautta mysteereissä, salattua viisautta, jonka Jumala on säätänyt ennen maailman alkua ja jota ei edes kukaan tämän maailman päämiehistä tunne. Tämä viisaus on ihmisten käsityksen ulkopuolella, mutta Jumala on ilmoittanut sen meille henkensä kautta . . . Jumalan sy-

vyyksiä, joita pyhä henki opettaa'.² Nämä ovat henkisiä asioita ja niitä voi ymmärtää ainoastaan henkinen ihminen, jossa on Kristuksen mieli. 'Ja minä, veljet, en voinut puhua teille niin kuin henkisille vaan niin kuin lihallisille, niin kuin lapsille Kristuksessa . . . Te ette voineet sitä kantaa, etkä nytkään voi. Sillä te olette vielä lihalliset.' 'Niin kuin taitava rakennusmestari (myös eräs mysteereiden oppisanoja) olen minä perustuksen laskenut' ja 'te olette Jumalan temppeli ja Jumalan henki asuu teissä.' 'Ihminen pitääköön meitä Kristuksen palvelijoina ja Jumalan salaisuuksien huoneenhaltijoina.'

Voiko kukaan lukea tätä — ja tässä yhteenvedossa on mainittu ainoastaan pääkohdat - tunnustamatta sitä tosiasiaa, että apostolilla oli mysteereissä annettua jumalallista viisautta, jota hänen korinttolaiset seuraajansa eivät vielä kyenneet vastaanottamaan. Ja huomatkkaa usein esiintyvät sanat "viisaus," "Jumalan viisaus mysteerissä," "salattu viisaus," jonka ainoastaan "henkinen" ihminen tuntee, josta puhutaan "täydellisten" kesken, jonka, 'taitava rakennusmestari" tuntee, "Jumalan salaisuuksien huoneenhaltija."

Aina uudelleen hän viittaa näihin salaisuuksiin. Kirjoittaessaan efesolaisille kristityille hän sanoo, että "ilmoituksen" eli paljastuksen kautta "oli salaisuus tehty tiettäväksi," joten hänellä on "tieto Kristuksen salaisuuksista," kaikkien piti tietää "salaisuuksien osallisuudesta" (Ef. 3: 3, 4, 9). Kolossalaisille hän toistaa tulleen tämän salaisuuden "huoneenhaltijaksi" salaisuuden, joka on ollut salattu aikakausilta ja sukukunnilta,

2 Huomaa, kuinka tämä sopii Jeesuksen lupaukseen Joh. 16: 12 – 14: Minulla on vielä paljon: sanomista teille, mutta te ette voi nyt kantaa sitä, mutta kun hän tulee, totuuden henki, opastaa hän teidät kaikkeen totuuteen. . . Hän on osoittava teille tulevaiset asiat . . . Hän ottaa minun omastani ja julistaa teille."

mutta nyt ilmoitettu hänen pyhillensä, ei maailmalle, ei edes kristityille, vaan ainoastaan pyhille. Heille paljastettiin ”tiimiin salaisuuden kirkkaus.” Ja mikä se oli? ”Kristus teissä” — merkittäviä sanoja, jotka, niin kuin kohta saamme nähdä, kuuluivat vihityn elämään. Sen tähden jokaisen ihmisen täytyi (alkutekstin mukaan ”koko ihmisen”) lopulta oppia viisaus ja tulla ”täydelliseksi Kristuksessa Jeesuksessa” (Kol. 1:23, 25-28). Näitä kolossialaisia hän kehottaa rukoilemaan, ”että Jumala avaisi meille sanan oven puhuaksemme Kristuksen salaisuuksia” (Kol. 4: 3). Tämän kohdan mainitsee Klemens sellaiseksi, jossa apostoli ”selvästi ilmoittaa, että tieto ei kuulu kaikille.”³ Niin hän myös kirjoittaa rakkaalle Timoteukselleen pyytäen häntä valitsemaan seurakunnan palvelijoiksi niitä, jotka ”pitävät puhtaassa omassatunnossa uskon salaisuuden,” ”suuren jumalisuuden salaisuuden” (1 Tim. 3: 9, 16), jonka hän oli oppinut ja jonka tunteminen oli tarpeen kirkon opettajille.

Timoteuksella oli tärkeä asema, kun hän edusti seuraavaa kristillistä edustajapolvea. Hän oli Paavalin oppilas, jonka hän oli määrännyt ohjaamaan ja johtamaan yhtä kirkon osaa. Saamme tietää, että Paavali itse oli vihkinyt hänet mysteereihin. Tämän avaimen antavat meille taaskin oppisanat. ”Tämän toimen minä uskon sinulle, poikani Timoteus, ennustusten mukaan, jotka kävivät sinun edelläsi” (1 Tim. 1: 18), vihkijän juhlallinen siunaus pyrkijää vihittäessä eikä ainoastaan vihkijä ollut läsnä: ”Älä unohda sinussa olevaa lahjaa, joka profetian kautta sinulle annettiin, vanhempien veljien käten päälle panemisessa” (Tim. 4:14). Ja hän muistuttaa: ”Käsitä iankaikkinen elämä, johonka sinä kutsuttu olet ja olet tehnyt hyvän tunnustuksen monen to-

3 Stromata V kirja 10. Muutamia muitakin apostolin lauseita tavataan Klemensin toistamina ja osoituksena siitä, minkä merkityksen apostolien lähimmät seuraajat ja samassa ajatuspiirissä eläneet antoivat niille.

distajan edessä” (6:12) — tämä oli vastavihityn lupaus, joka ”annettiin vanhempien veljien, kokoontuneiden vihittyjen läsnä ollessa. Silloin annettu opetus oli pyhä velvoitus, josta Paavali niin voimakkaasti huudahtaa: ”oi Timoteus, kätke se kuin sinulle uskottu on” (6: 20) — se ei siis ollut kristittyjen yhteisesti omistamaa tietoa, sillä siitä ei Timoteukselle annettu mitään erikoista velvoitusta, vaan se oli pyhä aarre, joka hänelle vihitynä uskottiin ja joka oli kirkon menestykselle tärkeä. Myöhemmin Paavali palaa tähän ja pitää niin tärkeänä tätä asiaa, että se olisi ollut hyvin liioiteltua”, jos kysymyksessä oleva tieto olisi ollut kristittyjen yhteistä omaisuutta: ”Pysy kiinni niiden terveellisten sanain muodossa, jotka sinä minulta saanut olet . . . Kätke meissä asuvan pyhän hengen kautta tämä sinulle uskottu pyhä asia” — niin vakava vannotus kuin ihmishuulet suinkin voivat lausua. Sitä paitsi Timoteuksen velvollisuus oli pitää huolta siitä, että tämä pyhä talletus määrätystä järjestyksessä uskottaisiin tulevaisuudessa muillekin polvesta polveen, niin ettei kirkko koskaan jäisi opettajia vaille: ”Mitä sinä olet minulta monen todistajan läsnä ollessa kuullut” — pyhät suulliset opetukset annettiin nimittäin vihittyjen läsnä ollessa, jotka todistivat opetuksen täsmällisyyden — ”usko se luotettaville ihmisille, jotka myös ovat soveliaita muita opettamaan” (Tim. 2:2).

Se tieto — tai jos kuulostaa paremmalta, otaksuma — että kirkolla oli hallussaan näitä salaisia opetuksia, luo kerrassaan selvän valon Paavalin itsestään antamiin hajanaisiin tietoihin ja kun ne kootaan yhteen, on meillä yleiskuva vihityn kehityksestä. Paavali vakuuttaa, että vaikka hän jo kuului täydellisten, vihittyjen, joukkoon, - hän sanoo näet: ”Niin monta kuin meistä täydellistä on, ajatelkaamme näin” — hän ei ollut kuitenkaan vielä ”saavuttanut,” ei ollut vielä aivan ”täydellinen”, sillä hän ei ollut vielä voittanut Kristusta, ei ollut vielä saavuttanut ”Ju-

malan korkeaa kutsumusta Kristuksessa,” ”hänen ylösnousemuksensa voimaa ja kärsimyksensä osallisuutta eikä hänen kuolemansa kaltaisuuteen tulemista”. Ja hän sanoo ponnistavansa, ”jos jollakin muotoa voisi päästä kuolleiden ylösnousemukseen” (Fil. 3L 15), sillä se olisi vapauttava vihkimys, joka teki vihityn täydelliseksi Mestariksi, ylösnousekseksi Kristukseksi, lopullisesti vapauttaen hänet ”kuolleista,” syntymisen piirin sisällä olevasta ihmiskunnasta ja kahleista, jotka sitoivat sielun karkeaan aineeseen. Tässä meillä taas on joukko oppisanoja. Pintapuolisenkin lukijan pitäisi ymmärtää, että tässä mainittu ”ylösnousemus kuolleista” ei voi olla nykyaikaisen kristityn tavallinen ylösnousemus, jota kukaan ihminen ei kuulu voin välttää ja joka siis ei vaadi keneltäkään erityistä taistelua siihen pääsemiseksi. Itse asiassa koko sana ”saavuttaa” ei olisi paikallaan, jos se merkitsisi jotakin yleistä ja välttämätöntä ihmimillistä kokemusta. Paavali ei olisi voinut välttää tätä ylösnousemusta nykyaikaisen kristillisen näkökannan mukaan. Mikä oli sitten se ylösnousemus, jonka saavuttamiseen hän niin kiihkeästi pyrki? Siihen saadaan taas ainoa vastaus mysteereistä. Niissä sanottiin vihittyä, joka lähestyi jälleensyntymisen pyörästä vapauttavaa vihkimystä, kärsiväksi Kristukseksi. Hän oli osallinen maailman vapahtajan kärsimyksistä, hänet ristiinnaulittiin mystillisesti, ”tehtiin hänen kuolemansa kaltaiseksi,” ja sitten hän saavutti ylösnousemuksen ja kunniaansa korotetun Kristuksen osallisuuden, eikä sen jälkeen kuolemalla ollut hänen mitään valtaa (Ilm.K. 1:18). ”Minä olen elävä ja olin kuollut; ja katso minä elän iankaikkisesti. Amen.” Tämä oli se ”voittopalkinto,” jota kohti suuri apostoli pyrki, ja hän kehotti ”niin monta kuin täydellistä on,” *ei siis tavallista uskojaa*, samalla tavoin pyrkimään. Heidän ei pitänyt tyytyä siihen, mitä olivat saavuttaneet, vaan piti ponnistella yhä eteenpäin.

Tämä vihityn saavuttama Kristuksen kaltaisuus on suurten mysteereiden peruskivi, niin kuin tarkemmin näemme tutkiesamme ”mystillistä Kristusta”. Vihityn ei enää tarvinnut katsella Kristusta ulkopuolella olevana: ”Vaikka olemme Kristuksen lihallisesti tunteneet, niin emme kuitenkaan silti tunne häntä” (Kor. 5:16).

Tavallinen uskoja on ”pukenut päälleen Kristuksen.” ”Niin monta kuin teitä on Kristukseen kastettua, olette Kristuksen päällemme pukeneet” (Gal. 3:27). Silloin he olivat ”lapsia Kristuksessa,” niin kuin jo mainittu. Kristus oli se vapahtaja, jolta he odottivat apua tuntien hänet ”lihallisesti.” Mutta kun he olivat voittaneet alemman luontonsa eivätkä enää olleet ”lihallisia,” silloin heidän oli astuttava korkeammalle tielle ja tultava itse Kristukseksi. Tämän oli apostoli itse saavuttanut, ja hän halusi samaa seuraajilleen: ”Rakkaat lapseni, joiden synnytystuskia minä jälleen kärsin” kunnes Kristus saa muodon *teissä* (Gal. 4: 19). Hän on jo nyt heidän henkinen isänsä ja oli ”siirtänyt heidät evankeliumin kautta” (1 Kor. 4: 15). Mutta nyt ”jälleen” hän ali ikään kuin heidän vanhempansa, heidän äitinsä, saattaakseen heidät toiseen syntymään. Silloin kristuslapsi, ”pyhä lapsi” syntyi sielussa, ”sydämen salainen ihminen” (1 Piet. 3:4). Vihitty tuli siten ”pieneksi lapseksi.” Tästä lähtien hän oli omassa persoonassaan elävä Kristuksen elämää, kunnes hän tulisi täydelliseksi ihmiseksi ja kasvaisi ”Kristuksen täydellisyyden mittaan” (Ef. 4:13). Siten hän, niinkuin Paavalikin, täytti Kristuksen kärsimykset omassa lihassaan ja ”kantoi ruumiissaan Herran Jeesuksen kuolemaa” (2 Kor. 4:10), niin että hän todella saattoi sanoa: ”Minä olen ristiinnaulittu Kristuksen kanssa, kuitenkin minä elän, en kuitenkaan minä, vaan Kristus elää minussa” (Gal. 2:20). Näin kärsi apostoli itse, näin hän kuvasi itseään. Ja kun taistelu on päättynyt, kuinka erilainen onkaan silloin riemulaulun tyyni sävel kuin aikaisempien vuosien

ankara taistelu: ”Minä olen nyt valmis uhrattavaksi ja minun lähtöni aika on käsillä. Olen hyvän kilvoituksen kilvoitellut, juoksun päättänyt, uskon pitänyt, tästä lähtien on minulle talletettu vanhurskauden kruunu” (2 Tim. 4: 6-8). Tämän kruunun sai ”se joka voitti,” ja tästä ylösnoussut Kristus sanoo: ”Minä teen hänet pylvääksi Jumalani temppeliin, eikä hänen pidä enää sieltä lähtemän pois” (Ilm.K. 3: 12). Sillä ylösnousemuksen jälkeen vihitty on tullut täydelliseksi ihmiseksi, mestariksi, eikä hän enää lähde temppelistä, vaan palvelee ja johtaa sieltä käsin maailmoita.

Ennen kuin lopetamme tämän luvun, on hyvä korostaa, että Paavali itse pyhittää tietopuolisen mystillisen opetuksen käytön selittäessään raamatussa kerrottuja historiallisia tapauksia. Hän ei pidä siinä kerrottua historiaa ainoastaan fyysisellä tasolla satuneiden tapausten luettelona. Todellisena mystikkona hän näki fyysiset tapaukset korkeimpiin ja sisäisimpiin maailmoihin ulottuvien universaalisten totuuksien varjoina ja tiesi, että ne tapaukset, jotka valittiin säilytettäväksi okkultisissa kirjoituksissa, olivat juuri sellaisia tyypillisiä tapauksia, joiden selitys auttaisi ihmisten opettamista. Täten hän ottaa kertomukset Abrahamista, Saarasta, Haagarista, Ismaelistä ja lisakista ja sanoo: ”Nämä asiat ovat vertauskuvia” ja tulkitsee ne sitten mystillisesti (Gal. 4:22-31). Puhuessaan Israelin kansan pakenemisestä Egyptistä hän sanoo Punaista merta kasteeksi, mannaa ja vettä henkiseksi ruoaksi ja juomaksi ja kalliota, josta vuoti vettä, hän sanoo Kristukseksi (1 Kor. 10:1-4). Hän näkee Kristuksen ja hänen kirkkonsa yhtymisen suuren mysteerin aviomiehen ja vaimon inhimillisessä suhteessa ja sanoo kristityitä Kristuksen ruumiin lihaksi ja luiksi (Ef. 5: 23, 32). Heprealaisepistolana kirjoittaja kuvaa allegorisesti koko juutalaista uhrijärjestelmää. Temppeliä hän pitää taivaallisen temppelin kuvana, ylimmäinen pappi kuvaa Kristusta ja uhrin viattoman pojan uhria.

Tempppelin papit ovat vain ”taivaallisten asioiden esikuvia ja varjoja,” nimittäin taivaallisen pappiuden, joka palvelee ”todellisessa tabernaakkelissa.” Kirjoittaja esittää hyvin yksityiskohdaisen allegorian Iuvuissa 3-10 ja väittää, että Pyhä henki määritteli siten sisäisen merkityksen; kaikki oli ”ajan kuvaa.”

Kun tällä tavalla katsellaan pyhiä kirjoituksia, ei sillä tahdota väittää, ettei niissä kerrottuja tapauksia olisi koskaan ollut, vaan ainoastaan, että fyysiset tapahtumat eivät olleet niin tärkeitä kuin sisäiset. Tällainen tulkinta paljastaa pienet mysteerit, sen mystillisen opetuksen, jota on, sallittu maailmalle antaa. Se ei ole niin kuin monet luulevat, paljasta mielikuvituksen leikkiä, vaan tulos todellisesta intuitiosta, joka näkee taivaalliset esikuvat eikä vain niiden maallisen ajan verholle heijastamia kuvia.

III LUKU

Kristinuskon salainen puoli

(Jatkoa)

B. Kirkon todistus

Vaikka monet suostuvatkin tunnustamaan, että apostoleilla ja heidän lähimmillä seuraajillaan oli syvempää tietoa henkisistä asioista kuin heidän ympärillään olevilla uskovaisten laumoilla, niin harvat tahtonevat astua seuraavaa askelta tätä lumottua piiriä edemmäksi ja myöntää, että heidän pyhän opetuksensa talletuspaikkana olivat varhaisen kirkon mysteerit. Kuitenkin näemme, että Paavali piti huolta siitä, että kirjoittamaton opetus siirtyi toisille. Hän itse vihki Timoteuksen ja opetti häntä vuorostaan vihkimään muita, joiden piti jättää opetuksensa toisille.

Siten on siis raamatussakin mainittu neljä peräkkäistä opettajapolvea, ja jo nämä voivat ulottua kauemmaksi varhaisen kirkon kirjailijoita, jotka myös todistavat mysteerien olemassaolosta. Sillä näiden kirjoittajien joukossa oli itse apostolien oppilaita, vaikka tarkimpia todisteita esittivätkin ne, joita erotti apostoleista joku välittävä opettaja. Heti kun alamme tutkia varhaisen kirkon kirjoituksia, tapaamme viittauksia, joita voidaan ymmärtää ainoastaan mysteereiden avulla, ja sitten suoria vakuutuksia, että mysteerit ovat olemassa. Tämä tietysti oli odotettavissakin, kun näimme mitä uusi testamentti asiasta sanoi, mutta on mielenkiintoista nähdä tosiasiaain vastaavan olettusta.

Ensimmäiset todistukset ovat ns. apostoliset isät, apostolien oppilaat, mutta hyvin vähän on jäljellä heidän kirjoituksiaan ja nekin riidanalaisia. Vaikka niissä ei olekaan mitään vastaan puhuvaa, eivät niiden väitteet ole yhtä ehdottomia kuin myöhempien kirjailijoiden. Heidän kirjoituksensa ovat tarkoitettut usko-vaisten rohkaisemiseksi. Smyrnan piispa Polykarpus samoin kuin pyhän Johanneksen opetuslapsi Ignatius (Martyrium Ignatii c. 3) toivoi, että hänen kirjeenvaihtajansa olisivat ”hyvin perehtyneitä pyhiin kirjoituksiin eikä teiltä ole mitään salattu, mutta minulle tätä etua ei ole vielä suotu” (Polykarpuksen epistola 13). Tämän hän luultavasti kirjoitti ennen kuin oli saanut täyden vihkimyksen. Barnabas, sanoo ilmoittavansa ”osan siitä, mitä itse olen saanut” (Barnabaan epistola 1). Ja selvitettyään lakia mystillisesti hän sanoo: ”Me siis oikein ymmärtäen hänen käskyjään selitämme niitä niin kuin Herra tarkoitti” (Ibid. 10). Antiokian piispa Ignatius, Johanneksen opetuslapsi (Martyr, Ign. 1) puhuu itsestään: ”En ole vielä täydellinen Jeesuksessa Kristuksessa.” Sillä nyt minä alan olla oppilas ja puhun teille niin kuin oppilastovereilleni” (Ignatiuksen epistola efesolaisille 3). Ja hän nimittää heitä ”vihityiksi evankeliumin mysteereihin Paavalin, pyhän marttyyrin kanssa” (Ibid. 12). Vielä hän sanoo: ”Enkö voisi kirjoittaa teille vielä salaisempia asioita? Mutta pelkään tehdä niin, jotta en mitenkään loukkaisi teitä, jotka olette vielä lapsia. Antakaa minulle anteeksi tämä, jotta ne asiat eivät teitä tukahduttaisi, kun ette kykene niitä kantamaan. Sillä minäkin, vaikka olen sidottu (Kristusta varten) ja kykenen käsittämään taivaallisia asioita, enkelien järjestöjä ja enkelien ja sotajoukkojen eri lajeja, voimien ja valtojen välisiä erotusta ja valtaistuinten ja hallitusvaltojen eroavaisuuksia, aionien mah-tavuutta ja Kerubimin ja Serafimin suuruutta, Hengen ylevyyttä ja Herran valtakuntaa ja ennen kaikkea kaikkivaltiaan Jumalan verratonta majesteettia — vaikka tunnen kaikki nämä asiat, en

kuitenkaan silti ole mitenkään täydellinen enkä ole sellainen oppilas kuin Paavali tai Pietari” (Ign. ep. trallialaisille, 5). Tämä kohta on mielenkiintoinen, että taivaalliset enkelivaltakuntien järjestöt olivat yhtenä aineena, jota mysteereissä opetettiin. Sitten hän puhuu ylimmäisestä papista, hierofantista, ”jolle on uskottu kaikkein pyhin ja jolle yksin on annettu Jumalan salaisuudet” (Ign. ep. filadelfiläisille, 9).

Tulemme sitten Klemens Aleksandrialaiseen ja hänen oppilaaseensa Origenekseen toisen ja kolmannen vuosisadan kahteen kirjailijaan, jotka kertovat meille enemmän kuin muut varhaisen kirkon mysteereistä. Vaikka yleinen ilmapiiri on täynnä mystillisiä viittauksia, niin vasta nämä kaksi antavat selviä ja ehdottomia vakuutuksia siitä, että mysteerit olivat tunnettuja järjestöjä.

Klemens oli Pantaenuksen oppilas ja hän puhuu hänestä ja kahdesta muusta, joita on luultu Tatianiksi ja Teodotukseksi, että he ”säilyttivät siunatun opin tradition, joka on saatu suorastaan pyhiltä apostoleilta, Pietarilta, Jaakopilta, Johannekselta ja Paavalilta” (Ign. ep. trallialaisille, 5), joten hänen yhteytensä apostoleihin on ainoastaan yhden välikäden erottama. Hän oli Aleksandrian katekeettakoulun johtaja v. 189 ja kuoli n. v. 220. Origenes, synt. n. v. 185, oli hänen oppilaansa ja on ehkä kirkkoisista oppinein, huomattava harvinaisen siveellisen luonteenkauneutensa takia. Näiltä kahdelta saamme tärkeimmän todistuksen eräiden mysteereiden olemassaolosta varhaisessa kirkossa.

Klemensin kirja Stromata eli ”Sekalaiset kirjoitelmat” on se lähde, jossa hän antaa meille tietoja aikansa mysteereistä. Hän itse sanoo näitä kirjoituksia ”gnostillisten asiain kokoelmaksi, todellisen filosofian mukaan tehdyksi” (Stromata I, 28) ja mukselmiksi hänen Pantaenukselta saamistaan opetuksista. Seu-

raava kohta on opettava: ”Herra . . . salli meidän ilmoittaa noita jumalallisia salaisuuksia ja tuota pyhää valoa niille, jotka ovat kypsät sitä vastaanottamaan. Hän ei suinkaan ilmoittanut monille, mitä ei monille kuulunut, vaan niille harvoille, joille hän tiesi niiden kuuluvan, niille, jotka kykenivät ottamaan vastaan ja olivat siihen soveliaita. Mutta salaisia asioita on sallittu ainoastaan puhua eikä kirjoittaa, niin kuin Jumala tekee. Jos joku sanoo (nähtävästi tähänkin aikaan oli sellaisia, jotka vastustivat salaisen opetuksen antamista), että on kirjoitettu: ’ei ole mitään salattua, joka ei tule ilmi, eikä mitään peiteltyä, jota ei paljasteta,’ niin kuulkoon hän myös meiltä, että sille, joka salaisesti kuulee, salattukin tulee julkiseksi. Tätä merkitsi tuo oraakkelin lause. Ja joka kvkenee salaisesti säilyttämään sen, mitä hänelle on uskottu, hänelle peitetty paljastetaan totuutena, ja mikä on monilta salattua, ilmoitetaan harvoille . . . Salaisuudet ilmoitetaan mystillisesti, puhuttu on puhujan suussa, oikeastaan ei hänen äänessään vaan hänen ymmärryksessään. . . Tiedän hyvin, että näiden muistiinpanojen kirjoittaminen on heikkoa verrattuna tuohon täynnä suloa olevaan henkeen, jota minun suotiin kuulla. Mutta se tuo mieleen alkukuvan tyrsus-sauvan koskettamalle.” Huomautettakoon tässä välillä, että tyrsus oli vihittyjen kantama sauva ja sillä kosketettiin pyrkijöitä vihkimysseremonioissa” sillä oli mystillinen merkitys ja se edusti selkäydintä ja glandula pinealista pienissä mysteereissä ja okkultistien tunnettua sauvaa suuremmissa mysteereissä. Kun siis sanotaan ”Tyrsus-sauvan koskettamalle,” se on tarkalleen samaa kuin ”mysteereihin vihitylle.”

Klemens jatkaa: ”Me tunnustamme. ettemme riittävästi selitä salaisia asioita — kaukana siitä — vaan ainoastaan palautamme niitä muistiin, jos olemme jotakin unohtaneet, tai jotta emme mitään unohtaisi. Monet asiat, tiedän sen hyvin, ovat meiltä jääneet tietämättä, aikojen kuluessa joutuneet

hukkaan kirjoittamattomina . . . On siis muutamia asioita, joita emme muista, sillä suuri oli voima siunatuissa miehissä.” Tällainen on usein niiden kokemus, joita suuret sielut ovat opettaneet, sillä heidän läsnäolonsa elvyttää ja saattaa toimintaan tavallisissa oloissa uinuvia voimia, joita oppilas ilman apua ei voi herättää. ”On myös muutamia asioita, jotka kauan aikaa olivat muistiin panematta ja nyt ovat unohtuneet, toisia, jotka jo ovat mielessä himmentyneet, koska sellainen tehtävä ei ole kokemattomille helppo. Näitä minä herätän eloon kommentaareissani. Muutamia asioita jätän tahallani mainitsematta käyttäen viisasta valintaa, jotta en kirjoittaisi sellaista, mitä varon puhumasta, en kateudesta, mikä olisi väärin, vaan pelosta, että lukijani kompastuisivat ja käsittäisivät opetuksen väärin ja kuten sananlasku sanoo. ’ojentaisimme lapselle miekan’. Sillä on mahdotonta, että kirjoitettu sana ei leviäisi (ei tulisi tunnetuksi), vaikka jättäisikin sen julkaisematta.’ Mutta näiden kirjoitusten kierrellessä, kun käytetään ainoastaan kirjoitettua sanaa, ne eivät voi vastata mitään sille, joka tekee kysymyksiä kirjoitetun ulkopuolelta, sillä ne vaativat välttämättä jonkun apua, joko kirjoittajan tai muun, joka on käynyt hänen askeleitaan. Kirjoitukseni viittaavat muutamiin asioihin, muutamiin ne pysähtyvät, muutamia niissä ainoastaan mainitaan. Koetan puhua käsitettävästi, esittää salaisesti ja todistaa äänettömästi” (Stromata I, 1).

Tämä kohta, jo yksinäänkin riittäisi todistamaan, että varhaisessa kirkossa oli salaista opetusta. Mutta se ei suinkaan ole ainoa kohta. Saman I kirjan 12. luvussa nimeltä ”Uskon salaisuudet, joita ei ole julkaistava kaikille,” Klemens lausuu, että koska muutkin kuin viisaat voivat saada käsiinsä hänen teoksensa, ”on sen tähden tarpeellista kätkeä puhuttu opetus salaisuuteen, jonka Jumalan poika opetti.” Puhujan puhdistunut kieli ja kuu-

lijan puhdistuneet korvat olivat siihen välttämättömät. ”Sellaisia esteitä on kirjoittamiseni tiellä. Ja nytkin minä pelkään, kuten sanottu ’heittää helmiä sioille,’ etteivät, ne tallaisi niitä jalokoihinsa ja kääntyisi meitä repimään.’ Sillä on vaikeata käyttää todella puhtaita ja selviä sanoja todellisesta valosta puhuttaessa halpamaisille ja harjaantumattomille kuulijoille. Sillä tuskinpa mikään, mitä suuri joukko voisi kuulla, olisi tätä naurettavampaa. Toiselta puolen taas ei ole mitään, joka enemmän herättäisi ihailua ja innostusta jaloluontoisessa. Mutta viisaat eivät lausu suullansa, mitä neuvostossa tuumivat. ’Mutta mitä te kuulette korvillanne, julistakaa katoilta,’ sanoi Herra pyytäen heitä säilyttämään salaisen tiedon tradition ja levittämään sitä kauas ja selvästi; ja että niin kuin olemme korvillamme kuulleet jakaisimme niille, jotka sitä kaipaavat. Mutta hän ei käskenyt meitä jakamaan kaikille erotuksetta, mitä meille vertauksissa sanottiin. Näissä muistiinpanoissa on ainoastaan ääriä ja totuutta on kylvetty säästään ja sinne tänne sirotellen, jotta se jäisi huomaamatta niiltä, jotka noukkivat siemeniä niin kuin korpit. Mutta kun siemenet saavat hyvän isännän, niin ne kaikki itävät ja tuottavat hedelmän”

Klemens olisi voinut lisätä, että ”julistaminen katoilta” oli samaa kuin julistaminen täydellisten, vihittyjen, seurassa eikä mitenkään samaa kuin huutaminen kaduilla.

Toisessa paikassa hän sanoo, että ”niiden, jotka vielä ovat sokeita ja kuuroja ja vailla ymmärrystä, vailla mietiskelevän sie-lun himmentymätöntä ja selvää näkemystä . . . , täytyy olla jumalallisen kuoron ulkopuolella Tämän vuoksi tosipyhä Sana, tosi jumalallinen ja meille sangen terveellinen, oli salaa-mismenettelyn mukaisesti totuuden arkkuun kätkeytynä, erotet-tuna sillä, jota egyptiläiset sanoivat adytaksi ja juutalaiset esiri-puksi. Ainoastaan pyhitetyt . . . saivat, sitä lähestyä. Platonkia arveli, ettei ollut soveliasta ’epäpuhtaan koskea puhtaaseen.’

Sen tähden esitettiin ennustukset ja oraakkelilauseet arvoituksina, eikä mysteereitä avattu milloin tahansa eikä kenelle tahansa, vaan vasta tiettyjen puhdistusten ja ennakko-opetusten jälkeen” (Ibid. V, 4). Hän puhuu sitten hyvin laveasti vertauskuvista, pythagoralaisista, juutalaisista ja egyptiläisistä (Ibid. V, 5-8), selvittellen niitä ja huomauttaa, että tietämättömät ja oppimattomat eivät voi niitä ymmärtää. ”Mutta gostikko ymmärtää. Ei siis ole suotavaa, että kaikkia asioita esitetään erotuksetta kaikille tai että viisauden etuja suodaan niille, jotka eivät ole uneksineetkaan sielun puhdistamisesta (sillä ei ole sallittu antaa kenelle tahansa kulkijalle, mitä näin raskailla ponnistuksilla on hankittu), eikä sanan mysteereitä ilmaista epäpyhille.” Pythagoralaisilla ja Platonilla, Zenolla ja Aristoteleella oli julkisia ja salaisia opetuksia. Filosofit perustivat mysteerit, sillä ”eikö ollut todellisuuden pyhälle ja siunatulle mietiskelylle parempi, että ne olivat salattuja” (Ibid. 9). Apostolitkin hyväksyivät ”uskon salaisuuksien kätkemisen,” ”yksi opetus on täydellisiä varten”, johon viitataan Kol.1:9-11 ja 25-27. ”Niin että toiselta puolen on siis salaisuuksia, jotka olivat kätkettynä apostolien aikoihin asti ja joita apostolit uskoivat muille niin kuin he olivat Herralta saaneet ja niin kuin pyhille miehille oli ilmoitettu ja vanhaan testamenttiin kätkeyty. Ja toisaalta on olemassa ’salaisuuden kunnian kirkkaudet pakanain kesken’ nim. usko ja toivo Kristukseen, jota hän toisessa kohdassa on sanonut perustukseksi.” Hän toistaa Paavalin sanoja osoittaakseen, että tämä ”tieto ei kuulu kaikille” ja sanoo, viitaten Hepr. 5. ja 6. lukuun, että ”varmasti oli juutalaisilla muutamia asioita, joita säilytettiin kirjoittamattomina.” Sitten hän mainitsee, kuinka Barnabas puhuu ”Jumalasta, joka on pannut meidän sydämiimme viisauden ja Hänen salaisuuksiensa ymmärtämisen” ja sanoo, että ”ainoastaan harvojen on suotu ymmärtää tätä”, koska siinä on jälkiä gnostilaisesta traditiosta.” Sen tähden opetusta, joka pal-

jastaa salaisia asioita, sanotaan valaistukseksi, koska vain opettaja saa avata arkun kannen” (Ibid. V, 10). Edempänä hän viittaa Paavalin sanoihin roomalaisille, että hän ”on tuleva Kristuksen siunauksen täydellisyydessä” (Rom. 15:29) ja sanoo apostolin tällä tarkoittavan ”henkistä lahjaa ja gnostillista selitystä, sillä hän tahtoo paikalle tultuaan jakaa heille ’Kristuksen sanomaa sen salaisuuden paljastuksen mukaan, joka ikuisina aikoina on ollut salattuna, mutta nyt ilmoitettu profeetallisten kirjoitusten kautta’ . . . (Rom. 16:25,26). Mutta vain harvoille heistä on ilmoitettu, mitä ovat mysteereihin kätkeyty asiat. Oikein siis Platon kirjoissaan Jumalasta puhuessaan sanoo: ’Meidän täytyy puhua arvoituksissa, niin että jos kirja sattuisi joutumaan kelvottomiin käsiin maalla tai merellä, pysyisi lukija tietämättömänä’” (Ibid. V, 10).

Tutkittuaan paljon kreikkalaisia kirjailijoita ja filosofejä Klemens lausuu, että ”Jumalan pojan ilmoittama ja paljastama gnosis on viisautta . . . Ja gnosis itse on kulkenut kädestä käteen harvoille, kun apostolit ovat jättäneet siitä kirjoittamattoman tiedon” (Ibid. VI, 7). Hyvin laajasti esitetään gnostikon eli vihityn elämää, ja Klemens lopettaa sanoen: ”Riittääköön esimerkki niille, joilla on korvat. Sillä salaisuutta ei tarvitse paljastaa, vaan ainoastaan viitata siihen, mikä on riittävää niille, jotka ovat tiedosta osallisia” (Ibid. VII, 14).

Klemensin mielestä raamattu oli kokoonpantu allegorioista ja symboleista ja se kätki oikean merkityksensä herättääkseen tutkistelua ja suojellakseen tietämätöntä vaarasta (Ibid. VI, 15). Sen tähden Klemens pitikin korkeampaa opetusta oppineille kuuluvana. ”Gnostikkomme on syvästi oppinut”, hän sanoo. ”Gnostikon täytyykin olla hyvin oppinut”, hän jatkaa (Ibid. VI, 7). Ne jotka olivat saavuttaneet kypsyyden aikaisemman harjoituksen avulla, saattoivat hallita syvempää tietoa, sillä vaikka ”oppimatonkin voi olla uskovainen, niin me väitämme, että op-

pimattoman on mahdotonta käsittää uskonopissa ilmoitettuja asioita” (Ibid. I, 6). ”Muutamat, jotka pitävät itseänsä luonnostaan lahjakkaina, eivät halua koskettaakaan filosofiaa ja logiikkaa, eivät edes halua oppia luonnontiedettä. He vaativat pelkkää uskoa . . . Minä sanon tosi oppineeksi sitä, joka perustaa kaiken totuuteen, niin että hän ottaa geometriasta ja musiikista, kielitieteestä ja filosofiasta sen, mikä on hyödyllistä, ja suojelee uskoaan hyökkäyksiä vastaan . . . Kuinka tarpeellista onkaan sille, joka haluaa olla osallinen Jumalan voimasta, käsitellä älyllisiä asioita filosofisesti” (Ibid. I, 9). ”Gnostikko käyttää hyväkseen oppiaineita valmistavina harjoituksina” (Ibid. VI, 10). Klemens ei siis ajatellutkaan, että kristinuskon opetusta olisi arvosteltava oppimattoman tietämättömyyden mukaan. ”Se joka on perehtynyt kaikenlaiseen viisauteen, on ennen kaikkea gnostikko” (Ibid. I, 13). Samalla kun hän otti ystävällisesti vastaan tietämättömän ja syntisen ja löysi evankeliumeista heidän tarpeisiinsa sopivaa, hänen mielestään kuitenkin ainoastaan oppineet ja puhtaat olivat soveliaita kokelaiksi mysteereihin. ”Apostoli sanoo gnostillisen täydellisyyden vastapainoksi yhteistä uskoa perustukseksi ja joskus maidoksi” (Ibid. V, 4), mutta tälle perustukselle oli gnosiksen rakennus pystytettävä, ja lasten ruokaa oli seuraava täysi-ikäisten ruoka. Hänen eriävissä mielipiteissään ei ole mitään kovuutta tai halveksimista, vaan ainoastaan tyyntä ja viisasta tosiseikkain tunnustamista.

Hyvin valmistunut pyrkijäkin, oppinut ja harjaantunut opetuslapsikin, saattoi toivoa pääsevänsä vain askel askeleelta mysteereiden paljastamiin syviin totuuksiin. Tämä näkyy selvästi niistä muistutuksista, joita hän teki Hermaksen näystä ja joissa hän myös antaa muutamia viittauksia, kuinka on menettävä okkultisten teosten lukemisessa. ”Antoihan Voimakin, joka Hermakselle ilmestyi kirkon muodossa, hänen kirjoittavakseen kirjan, jonka se tahtoi tehdä valituille tunnetuksi. Ja tä-

män hän sanoo kirjoittaneensa kirjaimellisesti osaamatta täydentää tavuja. Tämä merkitsi sitä, että raamattu on selvä kaikille pintapuolisesti luettuna ja että usko tässä on alkeiden paikalla. Sen tähden sanotaan kuvainnollisesti 'lukeminen kirjaimen mukaan', ja me ymmärrämme, että raamatun gnostillista tulkittamista, joka seuraa, kun usko jo on pidemmälle edistynyt, ver-rataan lukemiseen tavujen mukaan . . . Nyt kun Vapahtaja on apostoleita opettanut, on raamatun kirjoittamaton tulkittaminen kulkenut perintönä meille asti, ja sen on Jumalan voima kirjoittanut uusiin sydämiin kirjan uudistuksen mukaan. Sen tähden maineikkaimmat kreikkalaiset pyhittivät granaattiomenan Hermekselle, joka heidän tulkintansa mukaan merkitsee puhetta. Sillä puhe salaa paljon . . . Sen tähden totuuden saavuttaminen on vaikeata ei ainoastaan niille, jotka lukevat yksinkertaisesti, vaan niillekään, joiden etuoikeus on totuuden tieto, ei totuuden näkemys ole taattu suorastaan ilman muuta. Sen opettaa Mooseksen historia. Kun opimme katsomaan niin kuin juutalaiset Mooseksen kunniaa ja niin kuin Israelin profeetat enkelien ilmestyksiä, silloin myös kykenemme katsomaan totuuden loistoa silmästä silmään" (Ibid. VI, 15).

Voitaisiin mainita vielä useampia otteita, mutta nämä riittänevät todistamaan, että Klemens tunsi kirkon mysteerit, oli niihin vihitty ja kirjoitti sellaisia varten, jotka myös olivat saaneet vihkimyksen.

Seuraava todistaja on hänen oppilaansa Origenes, jonka suuri oppi, rohkeus, pyhyys, hurskaus, nöyryys ja into ovat kirkkaasti loistavana valona ja jonka teokset ovat viisauden aarteita täynnä olevia kultakaivoksia tutkijalle.

Kuulusissa väittelyssään Celsuksen kanssa, koska kristinuskoa vastaan oli tehty hyökkäyksiä, jotka vaativat häntä puolus-

tamaan kristillistä näkökantaa, hän useasti viittaa salaisiin opetuksiin.

Celsus oli hyökkäyksessään väittänyt, että kristinusko oli salainen järjestelmä ja Origenes vastaa tähän, että vaikka muutamat opit olivat salaisia, niin monet olivat myös julkisia ja että tämä julkisten ja salaisten oppien järjestelmä, jonka kristinusko on omaksunut, oli filosofien kesken sangen tavallinen. Lukija huomatkoon seuraavasta otteesta, kuinka tehdään ero Jeesuksen historiallisen ylösnousemisen ja ”ylösnousemuksen mysteerin” välillä.

”Edelleen, koska hän (Celsus) useasti sanoo kristinuskoa salaiseksi järjestelmäksi, täytyy meidän vastustaa häntä tässäkin kohdassa, sillä miltei koko maailma tuntee paremmin sen, mitä kristityt opettavat, kuin filosofien lempiajatukset. Sillä kuka ei tuntisi sitä oppia, että Jeesus oli neitseestä syntynyt ja että hänet ristiinnaulittiin, että hänen ylösnousemisensa on uskonkappale monelle ja että ilmoitetaan tulevaksi yhteinen tuomio, missä pahat rangaistaan vikojensa mukaan ja vanhurskaat saavat oikeudenmukaisen palkinnon? Ja kuitenkin pitävät uskottomat ylösnousemuksen mysteerinä pilkkanaan käsittämättä sitä. Näin ollen on aivan mieletöntä sanoa kristinoppia salaiseksi järjestelmäksi. Mutta ei ole yksinomaan kristinuskolle ominaista, että on olemassa tiettyjä oppeja, joita ei ilmoiteta suurelle joukolle, ennen kuin vasta sitten, kun julkiset ovat opitut, vaan myös filosofisissa järjestelmissä muutamat totuudet ovat julkisia, toiset salaisia. Muutamat Pythagoraan kuulijoista tyytyivät ipse dixt’iin (”Itse hän sanoi”, jolla lauseella Pythagoraan opetuslapset tunnustivat mestarinsa opetuksille arvovallan). Toisille opetettiin salaisuudessa niitä oppeja, joita ei pidetty sopivina epäpyhille ja kypsymättömille annettavaksi. Sitä paitsi, vaikka mysteereitä toimitettiin kaikkialla pitkin Kreikkaa ja barbaarimaita ja ne pidettiin aina salassa, ne eivät tulleet huonoon mai-

neeseen, niin että turhaan hän koettaa panetella kristinuskon salaisia oppeja, kun hän ei oikein ymmärrä sen luontoa" (Contra Celsus I, 7).

On mahdotonta kieltää, että Origenes tässä tärkeässä kohdassa nimenomaan asettaa kristilliset mysteerit samaan luokkaan kuin pakanamaailman mysteerit ja vaati, että se mitä muille uskonnoille ei pidetty halventavana, ei saisi olla hyökkäyksen aiheena, kun sitä tavataan kristinuskossa.

Kirjoittaessaan Celsusta vastaan hän sitä paitsi lausuu, että Jeesuksen salaiset opit säilytettiin kirkossa, ja hän viittaa erikoisesti siihen, kuinka Herra antoi opetuslapsilleen vertaustensa selitykset, kun Celsus oli verrannut ”Jumalan kirkon sisäisiä mysteereitä” egyptiläisten eläinten palvelukseen. ”En ole vielä puhunut kaiken sen noudattamisesta, mitä on kirjoitettuna evankeliumeissa. Kaikki evankeliumit sisältävät paljon sellaista, mitä on vaikea ymmärtää ei vain rahvaan vaan monen älykkäämmänkin ja lisäksi ne sisältävät syvällisen selityksen niihin vertauksiin, jotka Jeesus puhui ’ulkopuolisille’ samalla kun hän jätti niiden täyden merkityksen oivaltamisen niille, jotka olivat päässeet julkisen opetuksen yläpuolelle ja jotka yksityisesti tulivat hänen asuntoonsa. Se joka tämän ymmärtää, on pitävä arvossa sitä, miksi toisia sanotaan ’ulkopuolisiksi’ ja toisia ’huoneessa oleviksi’” (Ibid.).

Hän viittaa varovasti ”vuoreen”, jolle Jeesus nousi ja josta hän tuli alas auttamaan ”niitä, jotka eivät voineet seurata häntä sinne, minne hänen opetuslapsensa menivät.” Tämä tarkoittaa ”vihkimyksen vuotta”, tunnettua mystillistä puheenpartta, niin kuin Mooseskin teki liiton majan ”sen muodon jälkeen kuin sinä vuorella näit” (2 Mos. 25:40 ja 26:30, vert. myös Hepr. 8:5 ja 9:23). Origenes viittaa siihen jäljempänä ja sanoo, että Jeesus näyttäytyi ”vuorella” oikeassa olemuksessaan aivan toisen-

laisena kuin ne näkivät, jotka eivät voineet ”seurata häntä korkeuteen” (C. Celsus IV, 16).

Samaten selittäessään Matteuksen evankeliumin 15. lukua, jossa puhutaan syyrialais-foinikialaisesta vaimosta, Origenes lausuu; ”Ja kenties Jeesuksen sanoissakin on muutamia leipiä, joita voidaan antaa ainoastaan järkeville, kuten lapsille ja toisia taas ikään kuin rikkaiden pöydästä pudonneita murusia, joita muutamat sielut pitelevät koirien tavoin.”

Kun Celsus valittaa, että syntisiä otettiin kirkkoon, vastaa Origenes, että kirkolla oli lääkkeitä sairaille, mutta myös jumalallisten asioiden oppimista ja tietoa terveille. Syntisiä opetettiin olemaan syntiä tekemättä, ja vasta kun huomattiin edistystä ja ”sana oli heidät puhdistanut”, ”silloin eikä ennen me kutsumme heitä ottamaan osaa mysteereihimme. Sillä me puhumme viisautta täydellisten kesken” (Ibid. III, 59). Syntiset tulivat parannettaviksi: ”Sillä sanan jumaluudessa on apua ja parannusta sairaille . . . Toisia kohtia taas, jotka -sielultaan ja ruumiiltaan puhtaille tarjoavat ’salaisuuden paljastuksen, joka on pidetty salassa maailman alusta asti, mutta nyt on tietäväksi tehty profeettain kirjoitusten ja Herramme Jeesuksen Kristuksen ilmestyksen kautta’. Tämä ’ilmestys’ on näyttäytynyt jokaiselle niistä, jotka ovat täydellisiä ja se valaisee järkeä ja auttaa järkeä olioiden täydelliseen tuntemukseen” (Ibid., 61). Sellaisia jumalallisia olentoja näyttäytyi, kuten olemme havainneet, pakanallisissa mysteereissä, ja yhtä loistavia ilmestyksiä oli kirkonkin mysteereissä. ”Jumalan sana”, hän sanoo, ”lähetettiin parantajaksi syntisille, mutta jumalallisten salaisuuksien opettajaksi niille, jotka ovat puhtaat eivätkä enää tee syntiä” (Ibid., 62). ”Viisaus ei tule alhaisen ihmisen sieluun eikä asu syntiin kietoutuneen ruumiissa.” Sen tähden näitä korkeampia opetuksia annettiin ainoastaan niille, jotka olivat ”kuten kilpataistelijat harjaantuneet hurskauteen ja kaikkiin hyveisiin.”

Kristityt eivät hyväksyneet tämän tiedon jakamista epäpuhtaille, vaan sanoivat: ”Jolla on puhtaat kädet ja joka nostaa pyhäät kätensä Jumalan puoleen . . . tulkoon meidän tykömme . . . ken suinkin on puhdas kaikesta saastasta ja pienimmistäkin hairahduksista, hänet rohkeasti vihittäköön Jeesuksen mysteereihin, jotka ilmoitetaan ainoastaan pyhälle ja puhtaalle.” Tämän vuoksi myös ennen vihkimysmenojen alkua se, joka Jeesuksen käskyn mukaan toimi vihkijänä, hierofantti, lausui tämän merkitsevän julistuksen ”niille, jotka sydämessään ovat puhdistuneet: jonka sielu ei pitkään aikaan ole tiennyt mistään pahasta, sen jälkeen kun hän antautui Sanan parannettavaksi, hän kuulokoon niitä oppeja, joita Jeesus yksityisesti puhui oikeille opetuslapsilleen.” Tällä tavalla alettiin ”vihkiä niitä, jotka jo olivat puhdistuneet, pyhiin mysteereihin” (Ibid., 60). Ainoastaan nämä saivat oppia näkymättömien maailmojen todellisuuksia ja tulla pyhään piiriin, missä niin kuin muinoin enkelit olivat opettajina ja missä tietoa saatiin näkemällä eikä ainoastaan sanoista. On mahdotonta olla huomaamatta, kuinka erilainen on näiden kristittyjen ja heidän nykyaikaisten seuraajiensa puheta- pa. Muinaisille kristityille — niin kuin pakanoillekin — oli elämän täydellinen puhtaus, hyveen noudattaminen, jumalallisen Lain täyttäminen kaikessa ulkonaisessa käytöksessä ja vanhurskauden täydellisyys ainoastaan tien alku eikä loppu. Meidän päivinämmä arvellaan uskonnon loistavasti täyttäneen tarkoituksensa, kun se on luonut pyhimyksen. Silloin se kohdisti korkeimmat voimansa pyhimyksiin ja puhdassydämiset se johti ”autuuttavaan näkemykseen.”

Sama salaisen opetuksen tosiasia tulee taas esille, kun Origenes väittelee Celsuksen kanssa siitä, kuinka viisasta oli säilyttää vanhat tavat, jotka perustuivat siihen uskoon, että ”maailman eri osat oli alusta asti annettu erityisille hallitseville hen-

gille ja siten jaettu mahtavien valtojen kesken ja että maailman hallintoa tällä tavalla ylläpidettiin” (Ibid., V 25).

Moitittuaan Celsuksen päätelmiä Origenes jatkaa: ”Koska pidämme mahdollisena, että jotkut syvempään tutkimukseen perehtyneet saavat käsiinsä tämän kirjoitelman, rohkenemme esittää muutamia syvällisempiä mietteitä ja mystillisen ja salaisen näkökannan siitä, kuinka maailman eri osat on jaettu erilaisten hallitsevien henkien kesken” (Ibid., 28).

Hän sanoo, että Celsus on ymmärtänyt väärin maallisten asiain järjestelyn syvimät syyt, joista muutamia kosketellaan myös Kreikan historiassa. Sitten hän toistaa 4 Moos. 32:8-9: ”Koska Korkein jakoi kansakunnat ja hajotti Aatamin lapset, silloin hän laski kansain rajat Jumalan enkelien luvun jälkeen; ja Herran osa oli hänen kansansa Jakob ja Israel oli hänen perimisensä nuora.” Tämä on Septuagintan käännös eikä hyväksyty englantilainen käännös (eikä suomalainen), mutta on huomattava, että siinä pidetään ”Herraa” ainoastaan juutalaisten johtavan enkelin nimenä eikä ”Korkeimpana”, s.o. Jumalana. Tämä katsantokanta on tietämättömyyden vuoksi hävinnyt, mutta on aivan sopimatonta sovittaa ”Herraa” koskevat raamatun paikat ”Kaikkein Korkeimpaan,” esim. Tuom. 1:19.

Siten Origenes kertoo Baabelin tornin historian ja jatkaa: ”Mutta näistä asioista voitaisiin sanoa paljon mystillistä; tähän sopii seuraava lause: ’on hyvä pitää kuninkaan salaisuus tarkasti suljettuna’ Tobias 12: 7, jottei oppia sielun astumisesta ruumiiseen (ei ole kuitenkaan kysymyksessä oppi sielun muuttamisesta toisesta ruumiista toiseen) esitettäisi keskinkertaisille ja pyhää annettaisi koirille eikä helmiä sioille. Sillä sellainen menettely olisi jumalatonta ja aivan samanlaista kuin että Jumalan viisauden salaiset selitykset kavallettaisiin . . . On riittävää, että esitetään historiallisena kertomuksena se, minkä salainen mer-

kitys on kätkevä historialliseen muotoon, jotta ne jotka siihen kykenevät, voisivat omin neuvoin ottaa selville kaiken, mikä kuuluu asiaan” (Ibid., 29). Sitten hän selittää täydellisemmin Baabelin tornin kertomuksen ja kirjoittaa: ”Mutta nyt tämän jälkeen, jos joku siihen kykenee, ymmärtäköön, että se mikä on kirjoitettu historian muotoon, sisältää asioita, jotka ovat kirjaimellisesti tosia, mutta lisäksi siinä on syvempikin merkitys. . .” (Ibid., 31).

Origenes koettaa sitten osoittaa, että ”Herra” oli voimakkaampi kuin muut maan eri osien johtavat henget ja että hän rangaistukseksi lähetti kansansa elämään muiden valtojen alaisuudessa ja jälkeen päin vaati takaisin heidät ynnä kaikki vähemmän suositut kansakunnat, jotka saattoivat seurata mukana. Hän lopettaa sanomalla: ”Kuten ylempänä olemme maininneet, on nämä huomautukset ymmärrettävä siten, että olemme antaneet niille salatun merkityksen osoittamalla niiden erehdykset, jotka väittävät. . .” (Ibid., 32) niin kuin Celsus.

Huomautettuaan, että ”kristinuskon tarkoitus on, että tulisimme viisaiksi” (Ibid., 40), hän jatkaa: ”Jos otatte kirjan, joka on kirjoitettu Jeesuksen ajan jälkeen, huomaatte, että ne uskovien joukot, jotka kuuluivat vertaukset, olivat ikään kuin ’ulkopuolella’ ja olivat ainoastaan julkisten opetusten arvoisia, mutta opetuslapset saivat yksityisesti oppia vertausten selitykset. Sillä yksityisesti omille opetuslapsilleen Jeesus selitti kaikki asiat antaen enemmän arvoa niille, jotka halusivat oppia hänen viisauttaan, kuin rahvaalle. Ja hän lupasi lähettää viisaita miehiä ja kirjanoppineita niiden luo, jotka häneen uskoivat . . . Paavaliakin luetellessaan Jumalan armolahjoja asetti ensimmäiseksi viisauden sanan ja toiseksi tiedon sanan ja kolmanneksi, mutta vielä alemmaksi, uskon. Ja koska hän piti sanaa korkeampana kuin ihmevoimia, niin hän asetti ’ihmeiden teon’ ja ’parantamisen lahjat’ alempaan arvoon kuin sanan lahjat” (Ibid; 41).

Evankeliumi auttaa todellakin tietämätöntä, ”mutta Jumalan tuntemiselle ei ole esteenä vaan apuna se, että ihminen on saanut sivistystä, että hän on tutkinut parhaita lausuntoja ja on viisas” (Ibid., 42). Mitä ymmärtämättömiin tulee, koetan parantaa heitäkin parhaan kykyni mukaan, vaikka en tahtoisi rakentaa kristillistä seurakuntaa sellaisista aineksista. Sillä etupäässä etsin sellaisia, jotka ovat älykkäämpiä ja terävämpiä, koska he kykenevät käsittämään kovien sanojen merkityksen” (Ibid., 74). Tässä meillä on selvästi esitettyä muinainen kristillinen aate, aivan yhtäpitävä tämän kirjan I luvussa lausuttujen ajatusten kanssa. Kristinuskossa on tilaa tietämättömille, mutta se ei ole aiottu *yksinomaan* heille, vaan sillä on syviä opetuksia ”älykkäille ja teräville.”

Näiden takia hän näki niin paljon vaivaa osoittaakseen, että juutalaisissa ja kristillisissä kirjoissa on salattuja merkityksiä kätkeytyneinä kertomuksiin, joiden ulkonainen muoto on järjetön ja vastenmielinen. Hän mainitsee käärmeen ja elämän puun sekä ”muut seuraavat kertomukset, jotka saattavat vilpittömän lukijan huomaamaan, että näillä asioilla on vertauskuvallinen merkitys” (Ibid. 4, 39). Hän omistaa monta lukua näille allegorisille ja mystillisille ajatuksille, jotka on kätkeyty vanhan ja uuden testamentin sanoihin ja hän väittää Mooseksen niin kuin egyptiläistenkin sepittäneen kertomuksia, joilla oli salainen merkitys” (Ibid. I, 17).

”Joka avoimesti käsittelee kertomuksia” - tämä on itse Ori-geneen tavallinen tulkintamistapa — ”eikä tahdo antaa niiden pettää itseään, käyttää arvostelukykyään päätelläkseen, mitkä väitteet hän hyväksyy suoraan ja mitkä kuvainnollisesti koet-taen löytää tällaisten kertomusten tekijäin tarkoituksen ja mihin väitteisiin hän kieltäytyy uskomasta, koska ne on kirjoitettu vain muutamien yksilöiden hyödyksi. Ja tämän olemme jo sa-noneet edeltäpäin koko siitä kertomuksesta, joka evankeliu-

meissa on Jeesuksesta” (Ibid., 42). Suuri osa hänen neljästä kirjaansa on täynnä raamatun kertomusten valaisemista mystillisillä selityksillä, ja joka tahtoo perehtyä asiaan, lukekoon ne kirjat.

De Principiis kirjassaan Origenes sanoo kirkon perimän opetuksen olevan, ”että raamatut ovat Jumalan hengen kirjoittamat ja että niillä on ei ainoastaan ensi silmäyksellä näkyvä merkitys vaan myös toinen, joka useimmilta jää huomaamatta. Sillä kirjoitetut sanat ovat tiettyjen mysteerien muotoja ja jumalallisten asiain esikuvia. Tästä on kaikkialla kirkossa se mielipide, että koko laki todella on henkinen, mutta että lain kätkemää henkistä merkitystä eivät tunne kaikki, vaan ainoastaan ne, joille Pyhän Hengen armo on suotu viisauden ja tiedon sanassa” (De Principiis, esipuhe). Ne jotka muistavat, mitä aikaisemmin on kerrottu, huomaavat ”viisauden sanassa” ja ”tiedon sanassa” molemmat tyypilliset mystilliset opetusmuodot, henkisen ja älyllisen.

De Principiis teoksensa neljännessä kirjassa Origenes selittää laajasti mielipiteitään raamatun tulkitsemisesta. Sillä on ”ruumis”, mikä on yleinen ja historiallinen merkitys ja sillä on ”sielu”, kuvainnollinen merkitys, joka on löydettävä järjen avulla; ja sillä on ”henki”, sisäinen jumalallinen merkitys, minkä ainoastaan ne tuntevat, joilla on ”Kristuksen mieli” (1 Kor. 12:16. Suom.). Hän arvelee, että kertomuksiin on pantu ristiriitaisia ja mahdottomia asioita herättämään järkevän lukijan ja pakottamaan hänet etsimään syvempää selitystä, kun taas yksinkertaiset ihmiset lukevat ne huomaamalta niissä mitään vaikeuksia.

Kardinaali Newman tekee kirjassaan ”Arians of the Fourth Century” (Neljännen vuosisadan areiolaisia) muutamia mielenkiintoisia huomautuksia salaisuuden opista (Disciplina Arcani),

mutta 19:nneen vuosisadan syvälle juurtuneen skeptisyyden takia hän ei voi täysin uskoa ”mysteerien kunnian rikkauksiin” eikä luultavasti ole ensinkään pitänyt mahdollisena, että sellaisia loistavia todellisuuksia olisi olemassa. Kuitenkin hän uskoi Jeesukseen, ja Jeesuksen lupaus oli selvä ja täsmällinen: ”En minä jätä teitä orvoiksi, minä tulen teidän tyköenne. Vielä vähän aikaa, niin maailma ei enää näe minua, mutta te näette minut; koska minä elän, niin tekin saatte elää. Sinä päivänä te ymmärrätte, että minä olen Isässäni ja te minussa ja minä teissä” (Joh. 14:18-20). Lupaus täytettiin loistavasti, sillä hän tuli heidän luoksensa ja opetti heitä mysteereissään. Siellä he näkivät hänet, vaikka maailma ei enää nähnyt häntä ja he tunsivat Kristuksen olevan itsessään ja elämänsä olevan Kristuksen elämää.

Kardinaali Newman tunnustaa salaisen perintätiedon, jonka apostolit jättivät siirtymään toiselta toiselle, mutta hän arvelee, että se sisälsi myöhemmin ilmaistuja kristillisiä oppeja unoh-taen, että ne, joita ei pidetty kelpoisina ottamaan niitä vastaan, eivät olleet pakanoita, eivät edes opetettavia katekumeeneja, vaan täysivaltaisia kristillisen kirkon jäseniä. Hän lausuu, että tämä salainen perintätieto ”julkaistiin myöhemmin virallisesti ja ikuistettiin symbolien muodossa” ja puettiin ”varhaisten kirkolliskokousten uskontunnustuksiin”. Mutta koska uskontunnustusten opit muka tavataan selvästi määrättyinä evankeliumeissa ja epistoloissa, on tämä kanta kokonaan paikkansa pitämätön, koska opit oli jo julkaistu suurelle maailmalle ja kirkon jäsenille varmaan oli perinpohjaisesti opetettu niitä kaikkia. Alituiset kehotukset salassa pitämiseen tulevat aivan merkityksettömiksi, jos niitä niin selitetään. Kardinaali sanoo kuitenkin, että ”mikä ei täten ole saanut yleistä pätevyyttä, oli se sitten profeetallista opetusta tai entisten oppien selitystä, on asian laatuun nähden kirkolta kadonnut” (Ibid. I, s.55). Tämä on hyvin

luultavaa ja itse asiassa varmaankin totta, mikäli tarkoitetaan koko kirkkoa, mutta yhtä kaikki se on vielä löydettävissä.

Arvostellessaan Irenaeusta, joka kirjassaan ”Vääräoppisia vastaan” suuresti korostaa apostolisen tradition olemassaoloa kirkossa, kardinaali kirjoittaa: ”Hän lähtee sitten puhumaan kirkon säilyttämien traditioiden selvyydestä ja yhtäpitävyydestä ja sanoo niiden sisältävän täydellisen ja todellisen viisauden, josta Paavali puhuu ja jota gnostikot olivat omaavinaan. Ja kuitenkin, vaikkei olisikaan suoranaisia todistuksia alkuaikojen apostolisen tradition olemassaolosta ja arvosta, olisi jo selvää, että sen on täytynyt olla olemassa, koska apostolit olivat kosketuksissa muiden ihmisten kanssa ja heidän ystävillään oli muistoja heistä. On aivan käsittämätöntä, etteivät he olisi järjestäneet ilmoitettuja oppeja paremmin kuin ne ovat raamatussa, niin pian kuin kääntyneet joutuivat vääräoppisten hyökkäysten ja vääristelyjen kanssa tekemisiin, jollei heitä nimittäin olisi kielletty sitä tekemästä, jota on mahdotonta otaksua. Heidän siten antamansa opetukset tietenkin säilytettiin, samaten myös muut salaiset, mutta vähemmän tärkeät totuudet, joihin Paavali näyttää viittaavan ja jotka varhaiset kirjailijat enemmän tai vähemmän tunnustavat, koskivatpa ne sitten juutalaisen kirkon esikuvia tai kristittyjen tulevaista kohtaloa. Sellaiset muistelmat apostolien opetuksesta olisivat tietenkin sitovia niille, joille niitä oli opetettu. Kuitenkin voidaan otaksua, että ne eivät olleet jumalallista alkuperää, vaikka lähtöisin Jumalan innoittamilta opettajilta” (Ibid., ss. 54, 55). Siinä teoksensa osassa, missä hän käsittelee vertauskuvallista menettelytapaa, hän kirjoittaa Isakin uhriin ym. viitaten, jotka olivat ”esikuvia uuden testamentin ilmoituksesta”: ”Tämän lausunnon tukemiseksi huomattakoon, että kir-

kolla näyttää olleen⁴ apostoleilta peritty tapa selittää näitä historiallisia vertauskuvia. Sitä pidettiin salaiseen opetukseen kuuluvana, koska se muka oli vaarallista useimmille kuulijoille, ja varmastikin Paavali heprealaisepistolassa tarjoaa meille esimerkin sellaisesta traditiosta, joka oli olemassa ja myös salainen (vaikka osoitettaisiinkin sen olleen juutalaista alkuperää). Ensin hän epäröi ja kyselee veljiensä uskoa ja sitten ilmoittaa empien ja varoen Melkisedekin kertomuksen (1 Moos. 14:1) evankelisen merkityksen, kuten 1 Moos. 14. luvussa on esitetty (Ibid., s. 62).

Rooman valtakunnan häviöön liittyvät yhteiskunnalliset ja valtiolliset mullistukset alkoivat tällöin raadella tuota suunnatonta maa-aluetta, ja kristitytkin tempautuivat itsekkäiden taistelevien pyyteiden pyörteisiin. Vielä tapaamme hajanaisia viitauksia, joissa puhutaan kirkon johtajille ja opettajille uskotusta tiedosta, taivaallisista enkelikunnista, niiden antamista opetuksista jne. Mutta soveliaiden oppilaiden puutteesta mysteerit lakkasivat olemasta julkisesti tunnettuna laitoksena, ja opetusta annettiin yhä salaisemmin niille harvenemistaan harveneville sieluille, jotka oppineisuutensa, puhtautensa ja hurskautensa johdosta osoittautuivat kykeneviksi sitä vastaanottamaan. Ei enää ollut kouluja, joissa alkeellista opetusta olisi annettu, ja niiden hävittyä oli "ovi suljettu".

Kautta kristikunnan voidaan kuitenkin havaita kaksi virtausta, joiden lähteenä olivat kadonneet mysteerit. Toinen oli mystillisen opetuksen virta, joka lähti viisaudesta, mysteerien jakamasta gnosiksesta. Toinen oli mystillisen mietiskelyn virta, joka myös kuului gnosikseen ja johti ekstaasiin, henkiseen näkemykseen. Viimeksi mainittu kuitenkin tiedosta erillään har-

4 "Näyttää olleen" on jotenkin heikosti sanottu, kun muistetaan Klemensin ja Origeneen lausuntoja, joista tässä on ollut muutamia esimerkkejä.

voin saavutti todellista ekstaasia, vaan johti joko toimintaan näkymättömien maailmoiden alemmilla alueilla tai hukuttautumaan keskelle hienojen ylifyysisten muotojen monenkirjavia joukkoja, jotka ulkokohtaisina ilmestyksinä näyttäytyivät sisäiselle näölle paaston, valvomisen ja jännitetyn tarkkaavaisuuden aiheuttamasta liiallisesta kiihotuksesta — mutta useimmiten syntyivät näkijän omista ajatuksista ja tunteista. Silloinkin kun havaitut muodot eivät olleet vain pelkkiä ajatuksia, ne näkyivät ennakkoluulojen ja uskomusten himmentämän kehän läpi ja olivat niin muodoin sangen epäluotettavia. Siitä huolimatta muutamat olivat todella taivaallisia näkyjä. Jeesus todellakin aika ajoin näyttäytyi niille, jotka häntä rakastivat, ja enkelit valaisivat toisinaan läsnäolollaan munkin tai nunnan kammiota ja haltioissaan olevan innokkaan ja kärsivällisen Jumalan etsijän yksinäistä hetkeä. Sellaisten kokemusten kieltäminen olisi kirveen iskemistä siihen, ”mihin on kaikkein varmimmin uskottu” kaikissa uskonnoissa ja mikä on kaikille okkultisteille tuttua. Silloin kiellettäisiin, että lihaan verhotut ja hienoimpiin verhoihin pukeutuneet henget voivat olla yhteydessä keskenään, että sielu voi sielua koskettaa yli aineen rajojen, että jumaluus ihmisessä kehittyä, kiellettäisiin todellinen tieto kuoleman porttien takaisesta elämästä.

Katsellessamme eri vuosisatoja emme löydä aikaa, jolloin kristinusko olisi ollut kokonaan vailla mysteereitä. ”Luultavasti viidennen vuosisadan lopulla, kun muinainen filosofia juuri oli kuolemaisillaan Ateenan kouluissa, juurtui uusplatonilaisuuden mietiskelevä filosofia varsinaisesti kristilliseen ajatteluun vale Dionysoksen kirjallisten väärennysten kautta. Kristinuskon opit olivat siihen aikaan saaneet niin vahvan jalansijan, että kirkko pelotta saattoi katsella niiden vertauskuvallista eli mystillistä tulkittamista. Theologia Mystica’n ja muiden Areopagitalle omistettujen kirjojen tekijä ryhtyy sen tähden kehittämään

Prokluksen oppeja hyvin vähän muovattuina salaisen kristinuskon järjestelmäksi. Jumala on nimetön ja yli kaiken olevainen Yksi, itse hyvyttäkkin korkeampi. Sen vuoksi 'negatiivinen teologia', joka luodusta olennoista nousee Jumalaa kohti heittä-mällä pois kaikki määrittelevät ominaisuudet toinen toisensa jälkeen, johtaa meidät lähimmäksi totuutta. Jumalaan palaaminen on kaikkien olioiden täyttymys ja kristinuskon osoittama päämäärä. Samoja oppeja saarnasi vielä suuremmalla innolla Maksimus Confessor (580 - 622). Maksimus edustaa miltei viimeistä kreikkalaisen kirkon mietiskelevää suuntaa, mutta Erigena siirsi -yhdeksännellä vuosisadalla vale Dionysoksen kirjoitusten vaikutuksen länsimaihin, ja, hänen mietiskelevästä hengestänsä sekä keskiajan skolastiikka että mystiikka ovat saaneet alkunsa. Erigena käänsi latinaksi Dionysoksen kirjoitukset ja Maksimuksen selitykset, ja hänen järjestelmänsä perustui olennaisesti näihin teoksiin. Siinä on omistettu kielteinen jumaluusoppi ja Jumalasta on tehty Olemus ilman ominaisuuksia ja sen tähden syystä sanottu häntä Olemattomaksi (ei-olioksi). Tästä olemattomasta eli käsittämättömästä Olemuksesta luodaan ikuisesti aatteiden maailma eli ensimmäiset syyt. Tämä on Sana eli Jumalan poika, jossa kaikki olevaiset ovat, mikäli niillä on olennainen olemassaolo. Erigena opettaa kaikkien olioiden ennalleen palautusta samalla tavoin kuin Dionysoksen *adunatio* (yhtyminen) ja *dificatio* (Jumalaksi tuleminen) tapahtuu. Nämä ovat pysyväiset ulkopiirteet siitä mitä voidaan sanoa mystilliseksi filosofiaksi kristillisinä aikoina ja merkille pantavaa on, kuinka vähän vaihdellen ne toistuvat aikakaudesta toiseen" (Encycl. Britan. — Art. "Mysticism").

Yhdennellätoista vuosisadalla Bernard Clairvauxlainen (1091- 1153) ja pyhän Viktorin Hugo jatkavat mystillistä traditiota, seuraavalla vuosisadalla pyhän Viktorin Richard ja kolmannellatoista vuosisadalla P. Bonaventura ja suuri Tuomas

Akvinolainen (1227-1274). Tuomas Akvinolainen hallitsee keskiajan Eurooppaa enemmän luonteensa voimalla kuin opillaan ja hurskaudellaan. Hän väittää, että ”ilmoitus” on tiedon lähde ja raamattu ja traditio ovat kaksi kanavaa, joita pitkin se virtaa, ja hänen kirjoituksissaan näkyvä vale-Dionysoksen vaikutus liittää hänet uusplatonilaisiin. Toinen tiedon lähde on järki ja sen välittäjinä ovat Platonin filosofia ja Aristotelien metodi. Viimeksi mainitun kanssa tehty liitto ei tehnyt hyvää kristinuskolle, sillä Aristoteles tuli esteeksi korkeamman ajatuksen kehitykselle, kuten kävi selville pythagoralaisen Giordano Brunon taistelusta. Tuomas Akvinolainen sai pyhimyksen arvon v. 1323, ja tämä suuri dominikaani on esimerkkinä siitä, kuinka teologia ja filosofia saattoivat yhtyä — mihin hän elämässään pyrki. Nämä miehet kuuluvat suureen länsi-eurooppalaiseen kirkkoon ja tukevat sitä sen väittäessä itseään mystillisen opetuksen pyhän soihdun tallettajiksi. Kirkon ympärille nousi monta lahkoa, joita sanottiin kerettiläisiksi, vaikka niillä oli todellista traditiota, pyhää salaista oppia. Näitä kataareja ja monia muita kirkko vainosi peläten, että sen ylivalta heikkenisi ja että pyhät helmet joutuisivat epäpyhiin käsiin. Tällä vuosisadalla loistaa myös pyhä Elisabet Unkarilainen sulollaan ja puhtaudellaan, ja Eckhart (1260 - 1329) taas osoittautuu aleksandrialaistaisten koulujen arvokkaaksi jälkeläiseksi. Eckhart opetti, että ”Jumaluus on absoluuttinen olemus, tuntematon ei ainoastaan ihmiselle vaan myös itselleen. Se on pimeys ja ehdoton määritelmättömyys, Nicht vastakohtana Icht’ille eli tietylle ja tunnettavalle olemassaololle. Kuitenkin se on kaikkien olioiden voiman lähde, ja sen luontoon kuuluu pääseminen tietoisuuteen itsestään kolmiyhteisenä Jumalana kolminaisen prosessin kautta. Luominen ei ole ajallinen toiminta vaan jumalallisen luonnon ikuinen välttämättömyys. Minä olen yhtä välttämätön Jumalalle — on Eckhartin tapana lausua — kuin Jumala on minulle. Minun tiedos-

sani ja rakkaudessani Jumala tuntee ja rakastaa itseään” (Encycl Brit. Art. ”Mysticism”).

Eekhartia seuraa 14:nnessä vuosisadalla Johan Tauler ja Nikolas Baselilainen, ”Jumalan ystävä Oberlandista”. Näistä sai alkunsa ”Jumalan ystävien seura”, johon kuuluvat olivat todellisia mystikkoja ja vanhan tradition seuraajia. Mead huomauttaa, että Tuomas Akvinolainen, Tauler ja Eckhart seurasivat vale-Dionysosta, joka taas seurasi Plotinusta, Jamblikusta ja Proklusta, ja he vuorostaan Platonian ja Pythagorasta (Orpheus, pp. 53, 54). Näin viisauden edustajat liittyivät toisiinsa kaikkina aikoina. Arvattavasti Deutsche Theologie-kirjan tekijä oli joku ”ystävä”. Tämä kirja on täynnä mystillistä hartautta ja sattui saamaan Staupitsin, augustinilaisen munkkikunnan sijaispäällikön hyväksymisen. Hän taas suositteli sitä Lutherille, joka myös ihastui siihen ja julkaisi sen v. 1516, se kun muka ansaitsi saada sijansa lähimpänä raamattua ja pyhää Augustinusta. Toinen ”ystävä” oli Ruysbroek. Hänen ynnä Grootin vaikutuksesta perustettiin ”yhteisen elämän veljesten seura”, joka on aina pysyvä muistettavana, koska sen jäseniin kuului mystikoista suurin, Tuomas Kempiläinen (1380 - 1371), kuolemattoman ”Kristuksen seuraamisen” tekijä.

Kahtena seuraavana vuosisatana ilmenee mystillisyyden puhtaasti älyllinen puoli voimakkaammin kuin tunteellinen, joka oli hyvin vaikuttavana noissa 14:nnessä vuosisadan seuroissa, ja silloin esiintyivät kardinaali Nikolaus Cusalainen ja Giordano Bruno, marttyyri kuoleman kärsinyt vaeltava filosofian ritari, ja Paracelsus paljon paneteltu tiedemies, joka sai tietonsa suoraan alkuperäisestä itämaisestä lähteestä ilman Kreikan välitystä.

Kuudenneltoista vuosisadalla (1575 - 1624) syntyi Jakob Böhme, ”inspiroitu suutari”, vihitty, vaikka hämäräpuheinen,

valaistumattomien ihmisten surkeasti vainoama. Sitten tuli pyhä Teresa, sorrettu ja paljon kärsinyt espanjalainen mystikko, pyhä Ristin Johannes, sisäisen hartauden palava liekki, ja pyhä Francois de Sales. Viisas oli Rooman kirkko julistaessaan heidät pyhimyksiksi, viisaampi kuin uskonpuhdistus vainotessaan Böhmeä, mutta uskonpuhdistuksen henki on aina kiivaasti vastustanut mystillisyyttä ja missä vain sen henkäys on kulkenut, siellä on mystillisyyden ihana kukka kuihtunut kuin erämaan tuulen polttamana.

Kuitenkin Rooman kirkkokin, vaikka se julisti Teresan pyhimykseksi hänen kuoltuaan, oli häntä tämän eläessä ankarasti ahdistanut, ja paljon pahaa se teki Mme de Guyonille (1648 – 1717), todelliselle mystikolle, ja Miguel de Molinokselle (1627 – 1696). Viimeksi mainittu ansaitsee paikan Ristin Johanneksen rinnalla, ja hän edusti 17:nnellä vuosisadalla mystikon todellista hartautta, joka sai omituisen toimettomuuden — kvietismin — muodon.

Tällä samalla vuosisadalla syntyi platonikkojen koulukunta, joista Henry More (1614 - 1687) on etevä esimerkki, samaten kuin Thomas Vaughan ja Robefi Fludd, ”Rosenkreutsiläinen”. Englannissa syntyi myös Filadelfinen seura, ja 18:nnellä vuosisadalla näemme William Law'n toimivan (1686-1761) ja hänen jälkeensä Saint Martinin (1743 - 1803), jonka kirjoitukset ovat hurmanneet useita 19:nnen vuosisadan tutkijoita.

Emme myös saa unohtaa Christian Rosenkreutsiä (kuollut 1484), jonka mystillinen ”ruusuristin” seura esiintyi v. 1614 ja säilytti todellista tietoa ja jonka henki syntyi jälleen 18:nnen vuosisadan lopulla ”kreivi de Saint Germainina”, tuona salaperäisenä henkilönä, joka esiintyy ja taas häviää pimeyteen vain vilaukselta ilmestyäkseen uudelleen. Mystikkoja olivat myös monet kveekarit, ”ystävien” vainotun seuran jäsenet, jotka etsi-

vät sisäisen valon ilmestymistä ja aina kuuntelivat ”sisäistä ääntä”. Ja monta muuta mystikkoa, ”joille maailma oli mahdoton”, on ollut, kuten sangen suloinen ja viisas Äiti Juliana Norwichiläinen 14:nnellä vuosisadalla. He olivat kristikunnan jalokiviä, vaikka vähän tunnettuja, ja todistivat maailmalle kristinuskon arvoa.

Samalla kun kunnioittavasti tervehdimme näitä vuosisatojen aikana hajallaan olleita valon lapsia, meidän täytyy kuitenkin tunnustaa, ettei heissä ollut terävä järki ja korkea hartaus yhtyneenä, mikä mysteerien harjoituksen avulla saavutettiin, ja vaikka ihmettelemme, että he saattoivat kohota niin korkealle, toivoisimme kuitenkin, että heidän harvinaiset lahjansa olisivat saaneet kehittyä tuon suurenmoisen *disciplina arcani*’n johdolla.

Alphonse Louis Constant, paremmin tunnettu salanimeltään Eliphas Levi, on esittänyt hyvin mysteerien häviämisen ja niiden uusiutumisen tarpeen. ”Suuri onnettomuus kohtasi kristikuntaa, kun väärät gnostikot kavalsivat mysteerit — oikeat gnostikot näet, so. ne jotka tietävät, olivat alkuperäisen kristikunnan vihittyjä — niin se aiheutti gnosiksen häviön ja kirkon vieraantumisen kabbalan ylhäisistä totuuksista, kabbalan, joka sisältää kaikki ylimaallisen teologian salaisuudet . . . Tulkoon täydellisin tiede, tulkoon korkein järki vielä kerran kansan johtajien käsiin; saakoon pappeus ja kuninkuus jälleen muinaisten vihkimysten kaksinaisen valtikan, niin yhteiskunnallinen maailma on jälleen pääsevä sekasorrostaan. Älköön pyhiä kuvia enää poltettako, älköön temppeleitä hävitettäkö. Temppelet ja kuvat ovat tarpeellisia ihmisille. Mutta ajettakoon palkolliset pois rukoushuoneesta; älköön sokea enää sokeata taluttako; rakennettakoon uudelleen järjen ja pyhyden kirkkokunta, tun-

nustettakoon ainoastaan ne, jotka tietävät, uskovaisten opettajiksi.”⁵

Tahtovatko meidän päiviemme kirkot jälleen ottaa omakseen mystillisen opetuksen, pienet mysteerit, ja siten valmistaa lapsiaan suurten mysteerien palauttamiseen, jolloin enkelit saadaan taas taivaasta opettajiksi ja jumalallinen mestari Jeesus on vihkijänä? Siitä kysymyksestä riippuu kristinuskon tulevaisuus.

5 The mysteries of Magic. Trans. by A. E. Waite, pp. bB-60.

IV LUKU

Historiallinen Kristus

Olemme jo ensimmäisessä luvussa puhuneet kaikissa maailmanuskonnoissa olevista yhtäisyyksistä ja nähneet, että näiden symbolien, kirkollisten ja uskonnollisten menojen, kertomusten ja muistojuhlien tutkimuksesta on syntynyt uudenaikainen koulukunta, joka katsoo näiden yhtäläisyyksien johtuneen samasta lähteestä — inhimillisestä tietämättömyydestä ja alkeellisesta yrityksestä selittää luonnollisia ilmiöitä. Nämä yhtäläisyydet on otettu aseiksi, joilla vuoroin isketään kutakin uskontoa, ja niiden nojalla on tehty ankarimmat hyökkäykset kristinuskoa ja sen perustajan historiallista olemassaoloa vastaan. Kun nyt ryhdymme tutkimaan Kristuksen elämää, kristinuskon jumalanpalvelusmenoja, sakramenteja ja oppeja, olisi kohtalokasta jättää huomioon ottamatta ”vertailevien tarujen-tutkijain” esiin tuomat tosiasiat. Oikein ymmärrettyinä ne voivat olla hyödyksi eikä haitaksi. Olemme nähneet, että apostolit ja heidän seuraajansa käsitelivät hyvin vapaasti vanhaa testamenttia, jonka vertauskuvallinen ja mystillinen merkitys on heidän mielestään paljon tärkeämpi kuin historiallinen, vaikka edellinen ei silti kiellä jälkimmäistä. Eivätkä nämä ensimmäiset kristityt häikäilleet opettaa älykkäälle uskovaiselle, että muutammat historiallisilta näyttävät kertomukset itse asiassa olivat puhtaasti allegorisia. Tuskin milloinkaan on tarpeellisempaa ymmärtää tätä kuin tutkiessamme Kristukseksi sanotun Jeesuksen historiaa, sillä jollemme selvitä sotkeutuneita lankoja ja huomaa, missä vertauksista on tehty tapahtumia, allegorioista

kertomuksia, kadotamme enimmän osan sisällyksen opettavuudesta ja sen harvinaisesta kauneudesta. Emme voi liiaksi korostaa sitä totuutta, että kristinusko voittaa eikä menetä siitä, että uskoon ja hyveeseen liittyy tieto apostolin kehotuksen mukaisesti (2 Piet. 1:5): ”Ahkeroikaa kaikella innolla osoittaaksenne uskossa hyvettä ja hyveessä tietoa (gnosis)”. Pelätään, että kristinusko heikkenee tutkittaessa sitä järjen avulla ja on muka ”vaarallista” tunnustaa, että historiallisiksi luulluilla tapahtumilla on syvempi myyttillinen ja mystillinen merkitys. Mutta päinvastoin kristinusko siitä vahvistuu, ja tutkija huomaa iloiten, että tuo kallis helmi hohtaa puhtaampana ja kirkkaampana kun tietämättömyyden kuori siitä poistetaan ja sen monet värit pääsevät näkyviin.

Nykyään on kaksi katkerasti vastakkaista ajatussuuntaa, jotka väittelevät suuren juutalaisen opettajan historiasta. Toisen koulukunnan mukaan hänen elämäkerrassaan ei ole lainkaan mitään muuta kuin taruja ja legendoja. Näillä koetettiin muka kuvainnollisesti selittää ja opettaa muutamia suuria luonnon totuuksia, jotka itsessään olivat tärkeitä ja samalla tarjosivat siiveellistä kasvatusta oppimattomille. Tämän käsityksen kannattajat muodostavat varmapiirteisen koulukunnan, johon kuuluu monta korkeasti oppinutta ja terävä-älyistä miestä, ja näiden ympärille kerääntyy sankat parvet vähemmän oppineita, jotka jyrkästi ja kiihkeästi tehostavat kaikkea heidän lausunnoissaan olevaa repivää puolta. Tätä koulukuntaa vastassa ovat oikeaoppiset kristityt, jotka vakuuttavat, että koko kertomus Jeesuksesta on historiaa eikä vähääkään tarujen ja legendojen sekoittamaa. He väittävät, että se on ainoastaan kertomus yhden ihmisen elämästä, miehen, joka eli noin 19 vuosisataa sitten Palestiinassa ja kävi kaikkien evankeliumeissa kerrottujen kokemusten läpi, ja ettei tämä kertomus merkitse mitään muuta kuin yhtä jumalallista ja inhimillistä elämää. Nämä kaksi oppisuun-

taa ovat suorastaan vihollisia keskenään: toinen väittää kaiken olevan satua ja toinen historiaa. Näiden välillä on monenasteisia mielipiteitä, joiden esittäjiä ylimalkaisesti sanotaan vapaaajattelijoina ja jotka pitävät tätä elämäkertaa osaksi taruna ja osaksi historiallisena, mutta eivät esitä mitään varmaa ja järkevää tutkimustapaa, ei mitään tyydyttävää selitystä monimutkaiseen kokonaisuuteen. Huomaamme vielä kristillisessä kirkossa suuren ja alinomaa kasvavan joukon uskollisia ja hartaita kristittyjä, älyllisesti hienostuneita miehiä ja naisia, jotka ovat todella uskonnollisia ja vakavia uskossaan mutta jotka näkevät evankeliumeissa muutakin kuin yhden ainoan jumalallisen ihmisen historian. He sanovat — puolustaessaan kantaansa raamatun nojalla — että Kristuksen historialla on tärkeämpi merkitys kuin mikä näkyy pinnalta. Vaikka he pitävät kiinni Jeesuksen historiallisesta todellisuudesta, he samalla selittävät, että Kristus on enemmän kuin ihminen Jeesus ja merkitsee jotakin mystillistä. Tämän tueksi he viittaavat sellaisiin lauseisiin kuin Paavalin käyttämään: ”lapsukaiseni, joiden synnytystuskia minä jälleen kärsin, kunnes Kristus teissä saa muodon” (Gal. 4:19). Tässä Paavali tietenkään ei voi tarkoittaa historiallista Jeesusta, vaan jotakin ihmissielun tapahtumaa, joka hänelle merkitsee Kristuksen syntymistä sielussa. Toisessa paikassa sama opettaja lausuu, että vaikka hän on tuntenut Kristuksen lihallisesti, hän ei enää häntä sillä tavalla tunne (2 Kor. 5: 16), ja tämä tarkoittaa ilmeisesti sitä, että vaikka hän tunnusti lihallisen Kristuksen — Jeesuksen —, oli kuitenkin olemassa korkeampi näkökanta, johon hän oli tullut, ja historiallinen Kristus peittyi kokonaan sen varjoon. Tätä käsitystä kohti monet meidän päivinämmä pyrkivät. He näkevät vertailevan uskonnon tutkimuksen tosiasiat; evankeliumien ristiriidat ja monet kysymykset, joita he eivät voi ratkaista niin kauan kuin ovat sidotut raamatun pintapuoliseen merkitykseen, hämmentävät heitä.

Sen tähden he huutavat epätoivoisesti, että kirjain kuolettaa, mutta henki tekee eläväksi ja koettavat löytää jonkin syvemmän ja laajemman merkityksen kertomuksesta, joka on yhtä vanha kuin maailman uskonnot ja on aina ollut todellisena elämänä kaikissa uskonnoissa. Nämä ponnistelevat ajattelijat, joita yhtenäisyyden ja varmuuden puuttuessa ei voi sanoa oppisuunnaksi, näyttävät ojentavan toisen kätensä niille, jotka pitävät kaikkea taruna, pyytäen heitä hyväksymään historiallisen perustan; toisaalta he sanovat kristityille kumppaneilleen, että jos pidetään kiinni yhdestä ainoasta kirjaimellisesta merkityksestä, jota ei voida puolustaa lisääntyvän tiedon edessä, niin yhä suu-remmaksi käy vaara, että henkinen merkitys katoaa kokonaan. ”Kristus - kertomusta” uhkaa unohdus, jos katoaa se käsitys, joka on auttanut ja innostuttanut miljoonia ihmisiä jaloon elämään sekä itä- että länsimaissa — vaikka Kristuksella on ollut muita nimiä ja häntä on palveltu monissa muodoissa. Kallis helmi on katoamaisillaan käsistämme, ja ihminen on jäämäisil-lään ainaisesti köyhäksi.

Tämän yhä uhkaavamman vaaran torjumiseksi on välttämätöntä, että selvitetään Kristus - kertomuksen eri langat ja pannaan ne vierekkäin — erikseen historian, legendan ja mystillisyyden lanka. Nämä on punottu yhteen ajattelevien suureksi vahingoksi, ja niitä selvitellessämme huomaamme, että kertomuksen arvo enenee eikä vähene, kun siihen liittyy tieto. Ja tässä niin kuin kaikessa, mikä perustuu totuuteen, nähdään, että mitä kirkkaampi valo siihen lankeaa, sitä suurempi kauneus paljastuu.

Tutkikaamme ensin historiallista Kristusta, toiseksi tarun-omaista, kolmanneksi mystillistä ja huomaamme, että kaikista näistä aineksista on rakennettu kirkkojen Jeesus Kristus. Ne kaikki sulautuvat yhteen ja muodostavat sen suurenmoisen ja juhlallisen Olennon, joka vallitsee kristikunnan ajatuksia ja

tunteita, Surujen miehen, Vapahtajan, Ihmisten vapahtajan ja Herran.

Historiallinen Kristus eli Jeesus, parantaja ja opettaja

Jeesuksen elämäkertaa koskeva lanka voidaan helposti erottaa muista langoista, joihin se on punoutunut. Tutkimustemme apuna käytämme niitä menneisyyden aikakirjoja, joista asiantuntijat itse voivat löytää todistuksia. Näistä lähteistä ovat H. P. Blavatsky ja muut salatieteelliseen tutkimukseen perehtyneet antaneet meille muutamia yksityistietoja juutalaisesta opettajasta. Nyt monen mieleen nousee vastustushalu, kun sanaa ”perehtynyt” käytetään salatieteen yhteydessä. Kuitenkin se merkitsee vain sellaista henkilöä, joka erityisen tutkimuksen ja erityisen harjoituksen avulla on koonnut aivan erikoislaatuista tietoa ja kehittänyt voimia, joiden avulla hän saattaa esittää vakaumuksensa käsittelemästään aineesta oman yksityisen tietonsa perusteella. Aivan samoin kuin sanomme, että Huxley on perehtynyt biologiaan tai Senior Wrangler matematiikkaan tai Lyell geologiaan, voimme sanoa salatieteeseen perehtyneeksi sellaista ihmistä, joka ensiksikin älyllään hallitsee muutamia peruskäsityksiä ihmisen ja maailmankaikkeuden rakenteesta ja toiseksi on itsessään kehittänyt kykyjä, joilla hän omintakeisesti voi tutkia luonnon salaisia toimintoja. Aivan samoin kuin ihmisellä voi olla synnynnäinen matemaattinen kyky ja hän voi sitä vuosi vuodelta harjoituksella tavattomasti kehittää, voi hänellä myös olla piileviä sielullisia kykyjä, joita voidaan harjoituksella ja itsekurilla kehittää. Kun ihminen käyttää näitä kehittämiään kykyjä näkymättömän maailman tutkimiseen, hän perehtyy salatieteeseen ja voi itse vahvistaa tosiksi ne asiat, joihin tässä olen viitannut. Tällainen omakohtainen toteaminen on ta-

vallisen ihmisen mahdollisuuksista yhtä kaukana kuin korkeamman matematiikan symboleja esittävä oppikirja on matematiikkaan perehtymättömän käsityskyvystä. Tämä tieto ei ole sen luoksepääsemättömämpi kuin muutkaan tieteet. Ne joilla on synnynnäinen kyky ja kehittävät sitä, voivat hallita asianomaista tiedettä, mutta niiden, jotka ovat ilman sitä lahjaa tai eivät ole sitä kehittäneet, jos se on heillä ollut, täytyy tyytyä olemaan ilman omakohtaista tietoa. Nämä ovat okkultisen samoin kuin muidenkin tieteiden tuntemisen ehdot.

Salaiset asiakirjat osaksi tukevat osaksi ovat tukematta evankeliumeissa esitettyä kertomusta. Ne osoittavat meille elämän ja tekevät siten mahdolliseksi erottaa sen siihen liittyneistä taruista.

Lapsi, jonka juutalainen nimi (Jeschu) on väännetty Jeesukseksi, syntyi Palestiinassa v. 105 eKr. Publius Rutilius Rufuksen ja Gnaeus Mallius Maximuksen ollessa konsuleina. Hänen vanhempansa olivat hyvää sukua, vaikka köyhiä, ja hänet kasvatettiin heprealaisten pyhien kirjojen tuntemiseen. Hänen palava hartautensa ja ikäänsä nähden erikoinen vakavuutensa saattoivat hänen vanhempansa pyhittämään hänet uskonnolliseen ja askeettiseen elämään. Vähän aikaa ensimmäisen Jerusalemissa käynnin jälkeen, jolloin poika oli ilmaissut ihmeellisen älynsä ja tiedonjanonsa käymällä tempppelin oppineiden luona, hänet lähetettiin essealaisten veljeskuntaan etelä - Juudean erämaihin harjoitettavaksi. Tultuaan 19 vuoden ikäiseksi hän lähti Serbal – vuoren lähellä olevaan essealaiseen luostariin. Siellä vieraili paljon oppineita miehiä matkoillaan Persiasta ja Intiasta Egyptiin ja sinne oli koottu mainio kirjasto salaisia teoksia — monet niistä intialaisia ja Himalajan takaa tuotuja. Tästä mystillisen viisauden kehdestä hän kulki myöhemmin Egyptiin. Hän oli täysin perehtynyt niihin salaisiin opetuksiin, jotka olivat essealaisten todellisena elämänlähteenä, ja Egyptissä hänet

vihittiin siihen suureen veljeskuntaan, josta kaikkien suurten uskontojen perustajat ovat lähteneet. Egypti on näet aina ollut eräs todellisen mysteerien keskus, joiden heikkoja ja kaukaisia heijastuksia puoleksi julkiset mysteerit ovat. Egyptin historias-
sa kerrotut mysteerit olivat ”Vuorella” olevien todellisuuksien varjoja, ja siellä tämä nuori juutalainen sai juhlallisen pyhityk-
sen, joka valmisti häntä kuninkaallista pappeutta varten, jonka hän myöhemmin oli saavuttava. Niin yli-inhimillisen puhdas ja hartautta palava hän oli, että hän täydessä miehuutensa kukois-
tuksessa kohosi korkealle yli noiden ankarien ja hieman kiihko-
mielisten askeettien, joiden keskuudessa hän oli saanut harjoi-
tuksensa. Totisiin ja ankariin juutalaisiin hän valoi lempeän ja
hellän viisautensa tuoksua niin kuin erämaahan istutettu ruusu-
pensas levittää suloaan autioille lakeuksille. Hänen puhtautensa
ja ylevä arvokkuutensa loisti hänen ympärillään kuin kuunkehä
ja hänen sanansa, vaikka harvat, olivat suloisia ja rakastavaisia
ja taivuttivat kovimmankin hetkelliseen lempeyteen ja anka-
rimmankin tilapäiseen hellyyteen. Siten hän eli 29 vuotta ka-
toavaa elämää kasvaen kirkkaudesta kirkkauteen.

Tämä yli-inhimillinen puhtaus ja hartaus teki Jeesuksen, ih-
misen, opetuslapsen, mahdolliseksi tulemaan korkeamman voi-
man, mahtavan sisäisen olennon temppeliksi. Oli tullut aika uu-
delle jumalalliselle ilmestykselle, joka silloin tällöin esitetään
ihmiskunnan auttamiseksi, kun tarvitaan uutta sysäystä ihmis-
kunnan henkisen kehityksen elvyttämiseksi, kun uusi sivistys
on syntymäisillään. Länsimainen maailma oli silloin ajankoh-
dussa valmiina syntymään, ja teotonilaisen alarodun oli otetta-
va valtikka, joka oli putoamaisillaan riutuvan Rooman käsistä.
Ennen kuin se lähti matkalleen, oli maailmanvapahtajan esiin-
nyttävä seisoakseen siunaavana Herkules - lapsen kehdon ää-
ressä.

Mahtava ”Jumalan poika” oli lihaantuva maan päälle, korkea opettaja, ”täynnä armoa ja totuutta” (Joh. 1: 14) — Jossa jumalallinen viisautta asui täydellisimmässä mitassaan, joka totisesti oli lihaksi tullut ”sana”, valo ja elämä yltäkylläisessä rikkauudessa, elämänvetten totinen lähde. Säälän ja viisauden herra — se oli hänen nimensä — tuli salaisista asunnoistaan ihmisten maailmaan.

Häntä varten tarvittiin maallinen majoitus, inhimillinen muoto, ihmisruumis. Ja kuka olikaan niin sovelias antamaan ruumiinsa iloiseksi uhriksi sille, jonka edessä enkelit ja ihmiset notkistavat polvensa syvimmissä kunnioituksessa, kuin tämä juutalaisista suurin, ”täydellisistä” puhtain ja yleisin, jonka tahraton ruumis ja viaton sielu oli parhain, mikä ihmiskunnalla oli tarjottavana? Jeesus-ihminen antoi itsensä vapaaehtoiseksi uhriksi, ”uhrasi itsensä viatta” Rakkauden Herralle, joka otti tämän puhtaan muodon asunnokseen ja eli siinä kolme kuolevaisten ajastaikaa.

Tätä hetkeä edustaa evankeliumeissa esitetyssä traditiossa Jeesuksen kaste, jolloin hengen nähtiin ”laskeutuvan taivaasta niin kuin kyyhkynen ja jäävän hänen päälleen” (Joh. 1: 32) ja taivaallinen ääni julisti hänet rakkaaksi pojaksi, jota ihmisten oli kuunneltava. Totisesti hän oli rakas poika, johon Isä mielistyi (Matt. 3:17). Tästä lähtien ”Jeesus alkoi saarnata” (Matt. 4:17) ja oli tuo ihmeellinen salaisuus, ”lihassa ilmestynyt Jumala” (1 Tim. 3: 16) — ei kuitenkaan ainoa, sillä: ”Eikö laissanne ole kirjoitettu: minä sanoin: te olette jumalia? Jos hän sanoi jumaliksi niitä, joille jumalan sana tuli — ja raamattu ei saata raueta tyhjiin — niin kuinka sanotte hänelle, jonka isä on pyhittänyt ja lähettänyt maailmaan: sinä riennat, sen tähden että minä sanoin: minä olen Jumalan poika!” (Joh. 10: 34 - 36). Totisesti kaikki ihmiset ovat jumalia sisässään asuvan henkensä

kannalta, mutta kaikissa ei jumaluus ole ilmennyt niin kuin tässä Korkeimman rakkaassa pojassa.

Tälle ilmestyneelle Olenolle voidaan syystä antaa nimeksi ”Kristus”, ja hän se juuri eli ja liikkui Jeesuksen ihmismuodossa Palestiinan laaksoissa ja kukkuloilla opettaen ja parantaen sairaita ja kooten ympärilleen opetuslapsiksi muutamia kehittyneimpiä sieluja" Hänen kuninkaallisen rakkautensa harvinainen viehätys, joka säteili hänestä kuin päivänpaiste, veti hänen ympärilleen kärsiviä, väsyneitä ja sorrettuja, ja hänen hellän viisautensa ylevä tenho puhdisti ja hienosti hänen läheisyyteensä tulleiden elämää. Vertauksin ja valaisevin esimerkein hän opetti tietämättömiä joukkoja, jotka tungeksivat hänen ympärillään ja käyttäen vapaan hengen voimia hän paransi monta sairautta sanansa ja kosketuksensa avulla ja uudisti taas puhtaan ruumiinsa voimat henkensä sisäisestä elonlähteestä. Hänet karkotettiin essealaisten veljiensä joukosta, missä hän ensin työskenteli — kiusauskertomuksesta ilmenee, millä väitteillä he vastustivat hänen aikomustaan uhrata elämänsä rakkauden työhön — koska hän jakoi kansalle sitä henkistä viisautta, jota he pitivät ylpeimpänä ja salaisimpana aarteenaan, ja koska hänen kaikkia syleilevä rakkautensa veti piiriinsä yhteiskunnan hylkiöitä — sillä niin ylemmissä kuin alemmissakin hän rakasti jumalallista itseä. Tämän vuoksi hän myös pian näki kokoontuvan päällensä vihan ja epäluulon synkkiä pilviä. Hänen kansansa opettajat ja hallitsijat katselivat häntä kateudella ja vihalla. Hänen henkevyytensä oli alituisena moitteena heidän aineellisuuttaan vastaan, hänen voimansa lakkaamattomana hiljaisena todistuksena heidän heikkoudestaan. Tuskin oli kolme vuotta kulunut hänen kasteestaan, kun uhkaava myrsky puhkesi, ja Jeesuksen inhimillinen ruumis kärsi rangaistuksen siitä, että se oli kätkenyt ihmistä suuremman opettajan.

Pieni parvi valittuja opetuslapsia, jotka hän oli ottanut opetustensa levittäjiksi, tuli siten erotetuksi mestarinsa fyysisestä läsnäolosta, ennen kuin he olivat ennättäneet sulattaa hänen opetuksiaan, mutta he olivat suuresti kehittyneitä sieluja, valmiita ottamaan vastaan viisautta ja vuorostaan jättämään sen toisille vähemmän kehittyneille. Kaikkein vastaanottavaisin oli se ”opetuslapsi, jota Jeesus rakasti”, innosta hehkuva nuorukainen, joka oli palavasti kiintynyt Mestariin ja jolla oli sama kaikkikäsitävä rakkauden henki kuin hänellä. Hän edusti kautta sen vuosisadan, joka seurasi Kristuksen fyysistä kuolemaa, mystillisen antautumisen henkeä, joka pyrki hurmioon, jumallaiseen näkemykseen ja yhtymiseen, kun taas myöhempi, suuri apostoli Paavali, edusti mysteereissä viisauden puolta.

Mestari ei unohtanut lupastaan heidän luokseen tulemisestaan (Joh. 14: 18, 19), kun maailma ei enää häntä näkisi, vaan noin 50 vuoden ajan hän kävi heidän luonaan hienossa henkiruumiissaan jatkaen täällä aloittamaansa opetusta ja johdattaen heitä salaisten totuuksien tietoon. He elivät yhdessä — enimmäkseen yksinäisessä paikassa Juudean syrjäseuduilla — eivät herättäneet mitään huomiota monien muiden samanaikuisten ja näennäisesti samanlaisten veljeskuntien rinnalla. Siellä he tutkivat hänen opettamiaan totuuksia ja hankkivat ”hengen lahjoja”.

Nämä sisäiset opetukset, jotka aloitettiin hänen fyysisen elämänsä aikana ja joita jatkettiin hänen erottuaan ruumiistaan, olivat pohjana Jeesuksen mysteereille, joita olemme tavanneet varhaisen kirkon historiassa. Ne muodostivat sisäisen elämän ytimen, jonka ympärille kerääntyi moninaisia aineksia, joista sitten muodostui kirkollinen kristinusko.

Meillä on jäljellä muuan merkillinen katkelma, kuuluisan Valentinuksen kirjoittama ns. Pistis Sofia, joka on mitä tärkein

salaisen opetuksen asiakirja. Tässä kirjassa sanotaan, että Jeesus 11 vuoden aikana kuolemansa jälkeen johdatti opetuslapsiaan ”ainoastaan ensimmäisten käskyjen alalla aina ensimmäisen mysteerin esiripun takaisen salaisuuden alueille asti” (Pistis Sophia, I, 1, Trans. by G. R. S. Mead). He eivät olleet tähän asti vielä oppineet enkelijärjestöjen jaottelua, josta Ignatius vähän puhuu. Sitten ollessaan ”vuorella” opetuslastensa kanssa Jeesus sai mystillisen puvun, kaikkien piirien tiedon ja voimasanat avaimiksi niihin, ja nyt hän opetti opetuslapsiaan edemmäksi luvaten: ”Minä teen teidät täydellisiksi kaikessa täydellisyydessä sisäisestä salaisuudesta ulkonaiseen salaisuuteen asti: minä täytän teidät hengellä, niin että teitä voidaan sanoa henkisiksi. täydellisiksi kaikessa täydellisyydessä” (Ibid. I, 60). Ja hän puhui heille Sofiasta, Viisaudesta, kuinka se lankesi aineeseen yrittäessään nousta Korkeimpaan ja huusi sieltä valon puoleen, johon se oli pannut luottamuksensa, kuinka Jeesus lähetettiin pelastamaan sitä kaaoksesta ja kuinka hän kruunasi sen valolaan ja johdatti pois orjuudesta. Ja hän puhui heille vielä korkeimmasta salaisuudesta, joka on sanomaton, yksinkertaisin ja selvin, vaikka korkein, ja ainoastaan sen tunnettavissa, joka on kokonaan kieltänyt maailman (Ibid. II, 218). Sen tiedon avulla ihmiset tulivat kristuksiksi, sillä ”ihmiset ovat minä ja minä olen nämä ihmiset” ja Kristus on tämä korkein salaisuus (Ibid, 230). Kun ihmiset tämän tietävät, ”heidät, muutetaan puhtaaseen valoon ja saatetaan valoon” (Ibid. 377). Ja hän suoritti heille suuret vihkimysmenot, kasteen, ”joka vie totuuden valtakuntaan ja valon valtakuntaan” ja pyysi heitä pyhittämään sillä muita, jotka olisivat siihen arvokkaita: ”Mutta kätkekää tämä salaisuus, älkää antako siitä jokaiselle, vaan (ainoastaan) sille, joka tekee kaiken, mitä minä olen teille käskyissäni sanonut” (Ibid. 377).

Saatuaan täyden opetuksen apostolit läksivät sen jälkeen saarnaamaan, yhä Mestarinsa auttamina.

Nämä samat opetuslapset ja heidän varhaisimmat työtoverinsa kirjoittivat muististaan kaikki kuulemansa Mestarin julkiset sanat ja vertaukset ja kokosivat innokkaasti kaikki löytämänsä kertomukset. He kirjoittivat talteen kaikki ne ja antoivat niiden kiertää niiden keskuudessa, joita vähitellen alkoi liittyä heidän pieneen seurakuntaansa. Syntyi erilaisia kokoelmia, kun kukin kirjoitti, mitä itse muisti ja lisäsi siihen valittuja kohtia muiden kertomuksista. Kristuksen valituille antamia sisäisiä opetuksia ei kirjoitettu, vaan opetettiin suullisesti niille, jotka katsottiin arvokkaiksi, tutkijoille, jotka vetäytyivät yksinäiseen elämään muodostaen pieniä seurakuntia mutta kuitenkin aina pysyen yhteydessä keskukseen.

Historiallinen Kristus on siis ihmiskunnan henkistä kehitystä johtavaan suureen henkiseen hierarkiaan kuuluva loistava olento, joka käytti kolme vuotta opetuslapsi Jeesuksen inhimillistä ruumista. Nämä kolme viimeistä vuotta Jeesus opetti julkisesti Juudeassa ja Samariassa, oli sairaitten parantaja ja suoritti muita merkillisiä okkultisia tekoja, kokosi ympärilleen pienen oppilasjoukon, jolle hän opetti henkisen elämän syviä salaisuuksia, veti luokseen ihmisiä ylimaallisella rakkaudellaan, lempeydellään ja viisaudellaan, joka hänestä huokui kaikkialle. Viimein hän sai surmansa rienauksen vuoksi, koska hän opetti itsensä ja kaikkien ihmisten sisäistä jumaluutta. Hän tuli antamaan maailmalle uuden henkisen elämän sysäyksen, palauttamaan sisäistä elämää koskevia opetuksia, uudelleen viitoittamaan ikivanhan kaidan tien, julistamaan ”taivasten valtakunnan” olemassaoloa, nim. vihkimyksen, joka johtaa Jumalan tuntemiseen — ikuiseen elämään — ja hän tuli opastamaan siihen valtakuntaan muutamia, jotka taas kykenisivät muita opettamaan. Tämän loistavan olennon ympärille kasvoi taruja, jot-

ka, yhdistivät hänet edeltäjiensä pitkään sarjaan ja kertoivat vertauskuvallisesti kaikista sellaisista olennoista, joiden elämä kuvaa Logoksen työtä kosmoksessa ja yksilöllisen ihmissielun korkeampaa kehitystä.

Mutta ei pidä luulla, että Kristuksen työ seuraajiensa hyväksi oli lopussa, kun hän oli perustanut mysteerit ja silloin tällöin ilmestyi niissä. Se mahtava henki, joka oli pitänyt opetuslapsi Jeesuksen ruumista käyttövälineenään ja jonka suojeleva huolenpito ulottuu koko ihmiskunnan viidennen juurirodun henkiin kehitykseen, uskoi tämän pyhän opetuslapsen voimakkaisiin käsiin vastasyntyneen kirkon hoidon. Suorittaen loppuun inhimillisen kehityksensä Jeesus tuli erääksi viisauden mestariksi ja otti kristinuskon erikoiseen huolenpitoonsa koettaen johtaa sitä oikeille urille, suojella, ohjata ja kasvattaa sitä. Hän oli kristillisten mysteerien hierofantti, vihittyjen välitön opettaja. Hänen innoituksensa piti yllä kirkon gnosioksen, kunnes tietämättömyyden ylivalta tuli niin suureksi, ettei edes hänen henkikäyksensä voinut lietsoa tarpeeksi liekkiä estääkseen sen sammumasta. Hänen kärsivällinen työnsä auttoi ihmissieluja kestämään pimeyttä ja vaalimaan itsessään mystillisen kaipauksen kipinää, sisäisen jumalan janoa. Hän valoi lakkaamatta totuutta jokaiseen mieleen, joka kykeni sitä vastaanottamaan, niin että totuuden soihtu saattoi kautta vuosisatojen kulkea kädestä käteen milloinkaan sammumatta. Hänen muotonsa seiso i kidutuslavan ääressä ja palavan polttorovion liekkien keskellä lohduttamassa tunnustajiaan ja marttyyreitään, vaimentamassa heidän tuskiaan ja täyttämässä rauhallaan heidän sydämensä. Hänen innoituksensa kaikui Savonarolan jyri sevässä saarnassa, johti Eras muksen tyyntä viisautta, innosti ”Jumalasta juopuneen” Spinozan syviä siveysoppeja. Hänen voimansa antoi sysäyksen Roger Baconille, Galileille ja Paracelsukselle ja hänen luonnon tutkimuksilleen. Hänen kauneutensa tenhosi Fra Angelican ja

Rafaelin ja Leonardo da Vincin, heräiti Michelangelon neron, näyttäytyi Murillon silmälle ja antoi voiman maailman ihme-
luomusten rakentamiseen, sellaisten kuin Milanon doomi, Venetsian San Marco ja Firenzen katedraali. Hänen soittonsa huokui Mozartin messuissa, Beethovenin sonaateissa, Händelin oratorioissa, Bachin fuugoissa, Brahmsin ankarissa, upeissa sävelissä. Hänen läsnäolonsa ilahdutti yksinäisiä mystikkoja, vainottuja okkultisteja, kärsivällisiä totuudenetsijöitä. Lempeydellä ja uhkalla, Fransiskuksen kaunopuheisuudella ja Voltaire'n pistosanoilla, Tuomas Kempiläisen suloisella alistuvaisuudella ja Lutherin karkealla miehuudella hän koetti opettaa ja herättää, johtaa pyhyyteen ja kurittaa pahuudesta. Kautta pitkien vuosisatojen hän on työskennellyt ja ponnistellut, ja vaikka hänen kannettavanaan on ollut kirkkojen raskas taakka, hän ei milloinkaan ole jättänyt lohduttamatta ainoatakaan ihmissydäntä, joka on huutanut häneltä apua. Ja nyt hän pyrkii kääntämään kristikunnan hyväksi suuren viisauden virran, joka on vuodatettu maailman virkistämiseksi, ja hän etsii kirkoista sellaisia, joilla on korvat viisautta kuullakseen ja jotka tahtovat vastata hänen kutsuessaan sanansaattajia laumalleen: ”Tässä minä olen, lähetä minut.”

V LUKU

Tarunomainen Kristus

Olemme jo nähneet, miten vertailevaa tarujen tutkimusta on käytetty uskontoa vastaan ja sen tuhoisimmat hyökkäykset suunnattu Kristusta vastaan. Hänen syntymisensä neitseestä ”jouluna”, viattomien lasten murha, hänen ihmetyönsä ja opetuksensa, hänen ristiinnaulitsemisensa, ylösnousemisensa ja taivaaseen astumisensa — kaikkien näiden hänen elämäntarunansa tapausten sanotaan olevan muissakin elämäkerroissa, ja näiden yhtäläisyyksien voimalla on hänen historiallinen olemassaolonsa tehty epäiltäväksi. Mitä hänen ihmetekoihinsa ja opetuksiinsa tulee, voimme sivuuttaa ne lyhyesti, kun tunnustamme, että useimmat suuret opettajat ovat tehneet tekoja, jotka fyysisellä tasolla näyttävät ihmeiltä heidän aikalaistensa silmissä, vaikka salatieteilijä tietää, että ne on tehty sellaisten voimien avulla, joita on kaikilla korkeilla vihityillä. Hänen opetuksistaan voidaan myös sanoa, etteivät ne olleet alkuperäisiä. Vertaileva tarujen tutkija näet arvelee, että kun samanlaisia siiveysoppeja kuullaan Manun, Buddhan ja Jeesuksen huulilta, niin sillä on todistettu, ettei kukaan heistä ole ollut Jumalan innoittama. Mutta salatieteilijä sanoo, että Jeesuksen tietenkin täytyi toistaa edeltäjiensä opetuksia, koska hän oli saman veljeskunnan lähettiläs. Jumalallista ja inhimillistä henkeä koskevat syvät totuudet olivat totuuksia 20 vuosituhatta ennen kuin Jeesus syntyi Palestiinassa, yhtä hyvin kuin ne ovat totuuksia hänen syntymänsä jälkeen. Jos sanotaan, että maailma olisi ollut ilman sellaista opetusta, että ihmiskunta olisi elänyt siveel-

lisessä pimeydessä syntymästään saakka Jeesuksen syntymään asti, niin se merkitsisi, että ihmiskunta olisi ollut ilman opettajaa, lapset ilman isää, että ihmissielut olisivat huutaneet valoa pimeydestä vastausta saamatta — tällainen käsitys on Jumalaa häpäisevä ja ihmistä masentava, ja sitä vastaan todistaa kaikkien suurten filosofien esiintyminen, mahtava kirjallisuus, jalot elämät tuhansia vuosia ennen Kristuksen tuloa.

Mutta kun tunnustamme Jeesuksen länsimaiden suureksi mestariksi, jonka pyhä veljeskunta oli lähettänyt sinne sanansaattajaksi, meillä on edessämme vaikeus, joka on haitannut monien uskoa: miksi ne juhlat, joita vietetään Jeesuksen elämäntapausten muistoksi, tavataan jo aikaisemmissa uskonnoissa ja vastaavat niissä samoja tapauksia muiden opettajien elämässä?

Vertaileva tarujen tutkimus, joka nykyaikana on kääntänyt yleisen huomion tähän kysymykseen, on ehkä noin vuosisadan vanha. Sen voidaan katsoa alkaneen seuraavien teosten ilmestymisestä: Dulraure'n *Histoire Abrégée de differens Cultes*, Dupuis'in *Origine de tous les Cultes*, Moor'in *Hindu Pantheon* ja Godfrey Higginsin *Anacalypsis*. Näitä teoksia seurasi joukoittain muita, jotka tulivat yhä tieteellisemmiksi ja tarkemmiksi tosiseikkojen kokoamisessa ja vertaamisessa, niin että nyt on jo sivistyneen ihmisen mahdotonta kieltää näiden monenlaisten yhtäläisyyksien olemassaoloa. Meidän päivinämme ei ole löydettävissä kristityitä, jotka olisivat valmiit väittämään, että kristilliset vertauskuvat ja seremoniat olisivat ainoat laatuun — lukuun ottamatta tietysti tietämättömiä. Heissä nähdään vielä yksinkertaisen uskon käyvän käsikädessä tietämättömyyden kanssa. Mutta tämän luokan ulkopuolella emme voi löytää hartaintakaan kristittyä, joka kieltäisi, että kristinuskossa on hyvin paljon yhteistä vanhempien uskontojen kanssa. Onkin hyvin tunnettua, että ensimmäisinä vuosisatoina ”jälkeen Kris-

tuksen” nämä yhtäläisyydet tunnustettiin kaikkialla ja että uuden aikainen tarujen tutkimus vain tarkemmin toistaa, mitä jo yleisesti varhaisessa kirkossa tunnustettiin. Justinus Marttyyri esim. viittaa aivan yhtenäen aikansa uskontoihin, ja jos uuden aikaisen kristillisyyden vastustaja tahtoo mainita kohtia, joissa kristilliset opetukset ovat yhtäpitäviä vanhempien uskontojen kanssa, niin hän ei voi löytää parempia lähteitä kuin toisen vuosisadan uskonpuolustajain kirjoitukset. Ne puhuvat pakanallisista opeista, kertomuksista ja vertauskuvista ja vakuuttavat, että vaikka kristilliset kertomukset ovat yhtäpitäviä niiden kanssa, niin niitä ei voi muitta mutkitta hylätä sen tähden, että ne muka ovat uskomattomia. Justinus Marttyyri sanoo: ”Ne jotka kertovat nuorisolle runoilijoiden sepittämiä taruja, eivät anna niistä mitään todistuksia, ja me käymme nyt todistamaan, että nämä tarinat ovat pahojen henkien vaikutuksesta tekaistuja ihmiskunnan pettämiseksi ja eksyttämiseksi. Sillä kun pahat henget kuulivat profeettojen julistavan, että Kristus oli tuleva ja jumalattomat rangaistaisiin tulella, niin he toivat esiin monta sellaista, joita sanottiin Jupiterin pojiksi, jotta nämä voisivat saattaa ihmiset luulemaan, että Kristuksesta kerrotut asiat ovat vain ihmeellisiä satuja kuten runoilijain sepitykset. ”Kuultuaan kuinka profeetta julisti tätä pesua, pahat henget yllyttivät niitä, jotka tulivat temppelisiin ja lähestyivät heitä juoma- ja polttouhreilla, pirsrottamaan itseänsäkin vedellä.” ”Tätä (Herran ehtoollista) ovat pahat henget jäljitelleet Mitraksen mysteereissä, joissa käsketään tekemään samoin” (Just. Marttyyri. I Apologia, §§ 54, 62 ja 66). ”Sillä minä itekin nauroin huomattuani, mihin ilkeään salapukuun pahat henget ovat verhonneet kristittyjen opit vieroittaakseen ihmisiä niistä” (Just. Marttyyri. II Apologia, § 13).

Näitä yhtäläisyyksiä pidettiin siis pahojen henkien työnä, alkuperäisten kristillisten vastaavaisuuksien jäljennösinä, joita

muka oli laajalti levitetty ennen Kristusta, jotta ennakkoluulo totuutta vastaan olisi jo valmiina, kun se aikanaan tulisi maailmaan. On hieman vaikeata pitää aikaisempia oppeja jäljennöksinä ja myöhempiä alkuperäisinä, mutta emme huoli kiistellä Justinus Marityyrin kanssa, edelsivätkö jäljennökset alkuperäisiä vai alkuperäiset jäljennöksiä, vaan tyydymme hyväksymään hänen todistuksensa, että tällaisia yhtäläisyyksiä oli olemassa hänen aikanaan Rooman valtakunnassa vallinneen uskonnon ja sen uuden uskonnon välillä, jota hän oli ryhtynyt puolustamaan.

Tertullianus puhuu tästä yhtä selvästi ja mainitsee sen väitteen, mikä hänenkin päivinään tehtiin kristinuskoa vastaan, että ”vieraat kansat, jotka eivät ollenkaan ymmärrä henkisiä voimia, määräävät epäjumaliensa nimeen samoja menoja yhtäläisten vaikutusten aikaansaamiseksi”. ”Näin he tekevät — vastaa Tertullianus avoimesti — mutta he pettävät itsensä tyhjällä vedellä. Sillä pesu on kanava, jonka kautta he tulevat vihityksi jonkun pahamaineisen Isiksen tai Mitran pyhiin menoihin ja itse jumaliaan he kunnioittavat pesemisellä . . . Apollolaisissa ja eleysiläisissä menoissa heidät kastetaan ja he luulevat, että tämä pesu saa aikaan uudestisyntymisen ja vapauttaa väärin valojen rangaistuksesta. Kun tämän tiedämme, niin huomaamme, miten innokkaasti perkele koettaa jäljitellä Jumalan tekoja käyttäen kastettakin omiin tarkoituksiinsa” (Tertullianus, de baptismo, 5).

Jotta voisimme ratkaista näiden yhtäläisyyksien pulman meidän on tutkittava myyttillistä, aurinkotarujen ja legendojen Kristusta, koska nämä tarinat ovat kuvainnollisia puitteita, joiden avulla syviä totuuksia ilmaistiin maailmalle.

Taru ei suinkaan ole, kuten useimmat ihmiset luulevat, pelkkä mielikuvituksen sepitelmä, joka on rakennettu jonkin tosi-

asian perustukselle tai on kokonaan ilman todellista perustusta. Taru on paljon todellisempi kuin historia, sillä historia kertoo ainoastaan varjoista, jota vastoin taru puhuu niistä todellisuuksista, jotka heittävät varjoja. Niin kuin ylhäällä, niin alhaalla, ja *ensin* ylhäällä, *sitten* alhaalla. On eräitä suuria periaatteita, joiden mukaan aurinkokuntamme on rakennettu; on eräitä lakeja, joiden mukaisesti näitä periaatteita yksityiskohtaisesti toteutetaan, on eräitä olentoja, jotka antavat muodon näille periaatteille ja joiden toiminnat ovat lakeja; on joukoittain alempia olentoja, jotka ovat näiden toimintojen käyttövälineitä, toimeenpanijoita ja välikappaleita; on näiden joukossa ihmisminuuksia, jotka toteuttavat tehtävänsä suuressa kosmisessa draamassa. Nämä monenlaiset näkymättömien maailmoiden työntekijät luovat varjoja fyysiseen aineeseen, ja nämä varjot ovat ”olioita” — ruumiita, kappaleita, jotka muodostavat fyysisen maailman. Nämä varjot antavat ainoastaan heikon kuvan alkuunpanijoistaan, aivan niin kuin se, mitä täällä alhaalla sanomme varjoksi, kuvaa vain heikosti sitä esinettä, joka sen heittää. Varjolla on ainoastaan ulkopiirteet, tasaista tummuutta yksityiskohdian asemesta, ja sillä on ainoastaan pituutta ja leveyttä, mutta ei syvyyttä.

Historia on hyvin epätäydellinen ja usein vääristynyt kertomus näiden varjojen leikistä fyysisen aineen varjomaailmassa. Jokainen joka on nähnyt onnistuneen varjokuvanäytöksen ja verrannut sitä, mitä varjostimen takana tapahtuu, kuvien liikuntaan kankaalla, hänellä on elävä käsitys varjotoimintojen pettävästä luonteesta ja voi tehdä siitä monta paikalleen sattuvaa päätelmää.⁶

6 Tutkija lukekoon Platonin kertomuksen ”luolasta” ja sen asukkaista ja muistakoon samalla, että Platon oli vihitty. ”Valtio”, 7 kirja.

Taru on kertomus niiden olijoiden liikkeistä, jotka varjoja luovat, ja kertomus on esitetty ns. vertauskielellä. Niin kuin meillä täällä alhaalla on sanoja vastaamassa esineitä — esim. sana ”pöytä” on määrätynlaisen tunnetun esineen vertauskuva — siten on vertauskuvia vastaamassa korkeampien tasojen asioita. Ne ovat kuvainnollisia aakkosia, ja kaikki tarujen kirjoittajat käyttävät niitä, ja kaikilla niillä on tunnustettu merkityksensä. Vertauskuvaa käytetään merkitsemään jotakin esinettä aivan kuin täällä alhaalla käytetään sanoja erottamaan toinen asia toisesta, ja siten on vertauskuvien tunteminen välttämätöntä jonkin tarun lukemiseksi. Suurten tarujen ensimmäiset sepi-täjät ovat nimittäin vihittyjä, jotka ovat tottuneet käyttämään symbolista kieltä ja jotka tietenkin käyttävät symboleja määrätyssä ja hyväksytyssä merkityksessä.

Vertauskuvalla on päämerkitys ja sitä paitsi muita päämerkityksen yhteydessä käytettäviä merkityksiä. Esimerkiksi aurinko on Logoksen symboli. Tämä on sen ensimmäinen eli päämerkitys. Mutta se merkitsee myös yhtä Logoksen ruumistusta tai jotakin suurta sanansaattajaa, joka edustaa häntä jonakin aikana, niin kuin lähettiläs edustaa kuningastaan. Korkeat vihityt, jotka erikoisessa tarkoituksessa ovat lähetetyt ruumiillistumaan ihmisten keskuuteen ja elämään heidän kanssansa jonkin aikaa hallitsijoina ja opettajina, saavat symbolikseen auringon, sillä vaikka se ei ole heidän symbolinsa yksilöllisessä merkityksessä, niin se on heidän virkasymbolinsa.

Kaikilla niillä, joiden merkinä tämä vertauskuva on, on eräitä tiettyjä ominaisuuksia; he kokevat määrättyjä vaiheita ja toimittavat määrättyjä tekoja eläessään maan päällä. Aurinko on Logoksen fyysinen varjo, eli niin kuin sanotaan, ruumis. Sen tähden sen vuotuinen kiertokulku luonnossa heijastaa hänen toimintaansa sillä tavalla kuin varjo aina edustaa synnyttäjänsä. Logoksella, ”Jumalan pojalla”, joka astuu aineeseen, on

varjona auringon vuotuinen kiertokulku, ja siitä kertoo aurinkotarun. Tämän vuoksi myös yksi Logoksen ruumistus eli yksi hänen korkeista lähettiläistään edustaa tätä toimintaa varjontapaisesti ihmisruumiissaan. Siten syntyy välttämättä yhtäläisyyksiä näiden lähettiläiden elämäntarinoihin. Itse asiassa, ellei tällaisia yhtäläisyyksiä olisi, niin se osoittaisi, ettei asianomainen henkilö ollut täydellinen lähettiläs vaan että hänen tehtävänsä oli alemmaa laatua.

Aurinkotarun on siis kertomus, joka ensiksikin kuvaa Logoksen eli Sanan työtä maailmankaikkeudessa ja toiseksi ilmentää jonkin Logoksen lähettilään eli hänen ruumistumansa elämää. Tarujen sankari esitetään tavallisesti jumalaksi tai puolijumalaksi ja, niin kuin yllä olevasta käynee selville, täytyy hänen elämänsä ulkopiirteiden vastata auringon, Logoksen varjon, kulkua. Ihmiselämässä eletty osa auringon kierroksesta on se, mikä alkaa talvipäivän seisauksesta ja loppuu kesällä auringon tultua keskitaivaalle. Sankari on syntynyt talvipäivän seisauksena ja nousee keskitaivaalle voitettuaan kuoleman.

Seuraavat sanat ovat mielenkiintoisia tässä yhteydessä, vaikka niissä katsotaan tarua vielä yleisemmältä kannalta, nim. allegoriana, sisäisiä totuuksia kuvaavana: ”Alfred de -Vigny on sanonut, että taru useinkin on todenperäisempi kuin historia, sen tähden että taru ei puhu teoista, jotka ovat epätäydellisiä ja keskeneräisiä, vaan suurten miesten ja suurten kansojen sisäisestä hengestä. Tämä kaunis ajatus sopii ennen muuta evankeliumiin, sillä se ei kerro pelkästään tapahtuneesta, vaan se on ylevä kuvaus siitä, mikä on ja on aina oleva. Aina tulevat maailmanvaapahtajaa kunnioittamaan ja palvomaan älyn kuninkaat, joita ”tietäjät” edustavat. Aina hän on monistava siunatun leivän, ravitseva ja lohduttava sieluamme. Aina kun me häntä huudamme yöllä ja myrskyssä, hän tulee luoksemme käyden veden päällä, aina hän on ojentava kätensä ja auttava meitä kulke-

maan aaltojen harjalla. Aina hän on parantava sairautemme, antava takaisin silmiemme valon, aina hän on uskovilleen esiintyvä loistavana ja kirkastuneena Taaborin vuorella tulkiten Moosesksen lakia ja hilliten Eliaksen intoa.” (Eliphas Lèvi, *The Mysteries of Magic*, p. 48.)

Voimme huomata, että tarut ovat hyvin läheisessä yhteydessä mysteereihin, sillä osa mysteereitä oli juuri elävien kuvien näyttelemisen korkeampien maailmoiden tapahtumista, jotka sitten esitettiin taruina. Todellakin valemysteereissä näyttelijät esittivät näytelmän muodossa hajanaisia katkelmia todellisten mysteereiden elävistä kuvista, ja monet toisarvoiset tarut ovat näitä näytelmiä sanoihin sovitettuina.

Aurinkojumalan kertomuksen suuret ulkopiirteet ovat hyvin selvät. Aurinkojumalan monivaiheinen elämä käsittää ensimmäiset kuusi kuukautta aurinkovuodesta, kun taas toiset kuusi kuukautta käytetään ylimalkaan suojelemiseen ja säilyttämiseen. Hän syntyy aina talvipäivän seisauksena, vuoden lyhimmän päivän jälkeen, keskiyöllä joulukuun 24 p:nä, kun neitsyen merkki nousee taivaanrannalle. Koska hän syntyy tämän merkin noustessa, niin hän syntyy aina neitseestä, ja hänen äitinsä pysyy neitseenä vielä synnyttyään aurinkolapsensa, samoin kuin taivaallinen neitsyt pysyy muuttumattomana ja tahrattomana, kun aurinko taivaalla nousee siitä. Hento ja heikko hän on lapsena, hänen syntyessään ovat päivät lyhimmillään ja yöt pisimmillään — olemmehan pohjoispuolella päiväntasaajaa — vaarat väijyvät hänen lapsuuttaan, ja hänen aikaisimpina päivinä on pimeyden hallitusaika paljon pitempi kuin hänen. Mutta hän pysyy elossa kesken uhkaavia vaaroja, ja päivä pitenee kevätpäivän tasauksen lähetessä, kunnes tulee ristiinkäymisen aika, ristiinnaulitseminen, jonka määräpäivä vaihtelee joka vuosi. Aurinkojumala on joskus kuvattuna näköpiirin ympärän sisälle siten, että hänen päänsä ja jalkansa koskettavat kehää

pohjois- ja eteläpäässä ja ojennetut käsivarret idässä ja lännessä — ”hänet ristiinnaulittiin”. Tämän jälkeen hän nousee voitonriemuksena ja astuu taivaaseen, kypsyttää viljan ja viinirypäleeseen, antaa oman elämänsä niiden olemuksen muodostamiseksi ja niiden välityksellä palvojilleen. Jumala, joka syntyi päivän koittaessa joulukuun 25 p:nä, ristiinnaulitaan aina kevätpäivän-tasauksen aikaan, ja aina hän antaa elämänsä palvojiensa ravinnoksi — nämä ovat aurinkojumalan erikoispiirteet. Syntymäpäivän muuttumattomuus ja kuolinpäivän vaihtuvaisuus merkitsevät paljon, sillä muistamme, että toinen on kiinteä, toinen vaihtuva auringon asema. Pääsiäinen on muuttuva tapaus, joka lasketaan auringon ja kuun keskinäisten asentojen mukaan. Tällä tavalla ei voitaisi määrätä vuosi vuodelta jonkun historiallisen tapauksen muistojuhlaa, mutta se on hyvin luonnollinen ja aivan välttämätön keino aurinkojuhlan määräämiseksi. Nämä vaihtelevat päivämäärät eivät tarkoita yhden, ihmisen historiaa vaan aurinkotarun sankaria.

Nämä tapahtumat toistuvat eri aurinkojumalien elämässä, ja muinaisuudessa on lukuisia esimerkkejä siitä. Egyptin Isis samoin kuin Betlehemin Maria oli Tahraton Neitsyt, Meren Tähti, Taivaan Kuningatar, Jumalan Äiti. Näemme hänet kuvissa seisomassa puolikuun päällä tähtien ympäröimänä. Hän vaalii Horus lasta, joka istuu äitinsä polvella, ja istuimen selkäpuolella näkyy risti. Eläinradan neitsyt kuvataan vanhoissa piirroksissa naisena, joka imettää lasta — perustyyppi ja vertauskuva, josta ovat saaneet alkunsa myöhemmät madonnat jumalallisine lapsineen. Samoin kuvataan Deevakia jumalallinen Krishna sylissänsä, ja Babylonin Mylitalla eli Istarilla on sama tähtikruunu päässään ja polvillaan Tammuz-lapsensa. Merkurius ja Eskulapius, Bakkus ja Herkules, Perseus ja Dioskuurit, Mithras ja Zarathustra olivat kaikki jumalallista ja inhimillistä syntyperää.

Talvipäivän suhde Jeesukseen on myös merkitsevä. Mithraksen syntymää vietettiin talvipäivän seisauksena suurilla ilojuhlilla, ja silloin Horuskin syntyi. ”Hänen syntymänsä on (egyptiläisten) uskonnon suurimpia mysteereitä. Sitä esittäviä kuvia on temppelien seinillä. . . Hän oli jumallapsi. Jouluna eli tätä meidän juhlaamme vastaavana aikana tuotiin hänen kuvansa ulos pyhäköstä erikoisin juhlamenoin, niin kuin Bambino-lapsen kuva vieläkin tuodaan näytteille Roomassa.”⁷

Siitä, kuinka joulukuun 25. päivä määrättiin Jeesuksen syntymäpäiväksi, kirjoittaa Williamson seuraavasti: ”Kaikki kristityt tietävät, että joulukuun 25. päivä *nyt* tunnustetaan Jeesuksen syntymäjuhlaaksi, mutta harvat tietävät, että näin ei aina ole ollut asia. Sanotaan, että on ollut 136 eri päivämäärää, joita kristilliset lahkot ovat pyhittäneet. Lightfoot sanoo syyskuun 15. päivää syntymäpäiväksi, toiset panevat sen helmi- tai elokuuhun. Epfanius mainitsee kaksi lahkoa, joista toinen vietti sitä kesä- toinen heinäkuussa. Lopuksi paavi Julius I ratkaisi asian v. 337, ja Pyhä Krysostomus kirjoittaa v. 390 seuraavasti: ”Tämä päivä (nimitt. joulukuun 25.) määrättiin äskettäin Roomassa Kristuksen syntymäpäiväksi, jotta samalla kuin pakanat puuhaavat omia juhliiaan (”brumalia”, Bakkuksen kunniaksi), voisivat kristityt häiritsemättä toimittaa pyhiä menojaan.” Gibbon kirjoittaa kirjassaan ’Rooman valtakunnan riutuminen ja häviö’ (Decline and Fall of the Roman Empire): ”Roomalaiset (kristityt), jotka eivät enempää kuin veljensäkkään tienneet hänen (Kristuksen) oikeasta syntymäpäivästä, määräsivät suureksi juhlapäiväksi joulukuun 25. päivän Brumalian eli talvipäivänseisauksen ajaksi, jolloin pakanat vuosittain viettivät aurinkojumalan syntymää.” King teoksessaan Gnostikot ja niiden

7 Bonwick. Egyptian Beliefs, p. 15?. Mainittu Williamsonin teoksessa Great Law, s. 26.

jälkeläiset (Gnostics and their Remains) sanoo: ”Muinainen juhla, joka pidettiin joulukuun 25. päivänä Voittamattoman (Natalis Solis Invicti) syntymäpäivän kunniaksi ja jota vietettiin suurilla sirkusleikeillä, siirtyi myöhemmin Kristuksen syntymän muistojuhlaksi, sillä niin kuin monet kirkkoisät tunnustavat, hänen syntymäpäivänsä oli silloin tuntematon.” Meidän päivinämme taas kirjoittaa pastori Farrar, että ”kaikki yritykset syntymäpäivän ja kuukauden löytämiseksi ovat olleet turhat. Meillä ei ole minkäänlaisia päivämääriä, joilla edes likipitäen voisimme päivän määrätä.” ”Edellä olevasta käy selville, että talvipäivän seisauksen suurta juhlaa on vietetty kautta aikojen ja eri maissa kaukana toisistaan Jumalan syntymisen kunniaksi, Jumalan, jota melkein poikkeuksetta nimitetään vapahtajaksi ja jonka äitiä pidetään puhtaana neitsyenä. Silmiinpistävät yhtäläisyydet, jotka huomataan näiden vapahtajajumalien sekä syntymässä että myös elämässä, ovat niin lukuisia, ettei niitä voi pitää pelkästään sattumina.”⁸

Kun katsomme esim. Herra Buddhaa, näemme, millä tavalla taru liittyy historialliseen henkilöön. Hänen elämäkertansa on hyvin tunnettu, ja tavallisissa. intialaisissa kirjoituksissa syntymätaru on yksinkertainen ja inhimillinen. Mutta kiinalaisissa kertomuksissa hän syntyy neitseestä, Mayadevistä, ja täten ikivanha taru löytää hänessä uuden sankarin.

Williams kertoo myös, että kelttiläisten kansojen keskuudessa joulukuun 25 p:nä sytytettiin vuorille tulia, ja irlantilaiset ja Skotlannin ylämaalaiset sanovat näitä tulia vieläkin nimellä Bheil eli Baaltinne, joiden alkuperä on Bel, Bal eli Baal, heidän

8 Williamson The Great Law, pp. 40-42. Ne jotka tahtovat tutkia tätä vertaillevan uskonnotutkimuksen alaa, voivat sen parhaiten tehdä lukemalla tämän kirjan, jonka tekijä on syvästi uskonnollinen ja kristitty.

muinainen jumalansa, aurinkojumala, vaikka näitä tulia nyttemmin poltetaan Kristuksen kunniaksi (Ibid. pp. 36, 37).

Oikeastaan pitäisi kristillisen juhlan tulla vielä entistään riemuisammaksi ja pyhemmäksi, kun Kristusta rakastavat näkevät siinä vanhan juhlan uudistumisen, näkevät sen ulottuvan yli koko maailman jopa kauas, kauas hämärään muinaisuuteen, niin että joulukellot soivat kautta ihmishistorian ja kaikuvat sointuisasti ajan etäisestä yöstä asti. Ei yksinoikeudessa vaan maailmallisessa tunnustuksessa on totuuden tunnusmerkki.

Kuten ylempänä jo mainittiin, kuolinpäivä ei ole tietty päivä niin kuin syntymäpäivä. Kuolinpäivä lasketaan auringon ja kuun keskinäisten asentojen mukaan kevätpäiväntasauksen aikaan, joka vaihtelee joka vuosi, ja jokaisen aurinkosankarin kuolinpäivää vietetään tässä yhteydessä. Sankarien vertauskuvaksi on otettu se eläinradan merkki, jossa aurinko oli kevätpäivän tasauksena hänen ajallaan, ja tämä merkki vaihtelee päiväntasauksen siirtymisen mukaan. Assyrian Oanneksella oli merkinä Kalat, ja sellaiseksi hänet kuvataan. Mithra on Häräsä ja ratsastaa sen tähden härällä, ja Osirista palveltiin Osiris-Apiksena eli Serapiksena, Härkänä. Babylonian Merodachia palveltiin härkänä ja samoin Syyrian Astartea. Kun aurinko oli Oinaassa eli Lampaassa, on meillä taas Osiris Oinaassa ja myös Astarte ja Jupiter Ammon. Sama eläin tuli Jeesuksenkin vertauskuvaksi — Jumalan karitsa. Katakombien veistoksissa käytetään hyvin yleisesti karitsaa hänen vertauskuvanaan, usein ristiin nojautuvana. Tästä sanoo Williamson: ”Pitkän aikaa kuvattiin lammas ristillä, ja vasta kuudennessa Konstantinopolin synodissa, joka pidettiin v. 680, määrättiin, että muinaisen symbolin asemesta käytettäisiin ristiinnaulitun ihmisen kuvaa. Tämän säännön vahvisti paavi Ariam I” (The Great Law, p. 116). Tuo hyvin vanha kalan kuva omistettiin myös Jeesukselle, ja tällä tavalla häntä kuvattiin katakombeissa.

Aurinkosankarin kuolema ja ylösnousemus kevätpäivän tasauksena tai sen vaiheilla oli yhtä laajalle levinnyt kuin hänen syntymänsä talvipäivän seisauksena. Silloin Typhon tappoi Osiriksen, ja hänet kuvattiin taivaanpiirin ympyrään käsivarret ojennettuina, ikään kuin ristiinnaulittuna — alkuaan siunaava eikä kärsivä asento. Tammuzin kuolemaa itkettiin vuosittain kevätpäiväntasauksen aikaan Babyloniassa ja Syyriassa. Adonis Syyriassa ja Kreikassa ja Attis Fryygiassa esitettiin ”ihmisenä, jolla oli lammas jalkainsa juuressa” (Ibid. p. 58). Samaten vietettiin Mithraksen kuolemaa Persiassa ja Bakkuksen eli Dionysoksen kuolemaa Kreikassa. Meksikossa esiintyy jälleen sama aate kuten tavallista ristin ohella.

Kaikissa näissä tapauksissa kuoleman surua seurasi heti ylösnousemuksen ilo, ja tässä yhteydessä on mielenkiintoista panna merkille, että easter-sana on johdettu tapetun Tammuzin neitsyt-äidistä Ishtarista.⁹

On myös merkillistä huomata, että paastoaika ennen kevätpäiväntasauksen aikuista kuolemaa tavataan Meksikossa, Egyptissä, Persiassa, Babyloniassa, Assyriassa ja Vähässä Aasiassa, toisinaan tarkalleen 40 päivän pituisena (Ibid. p. 56).

Valemysteereissä esitettiin aurinkojumalan kertomus näytelmänä, ja vanhoissa mysteereissä se oli vihityn elettävä, joten aurinkotarut ja vihkimyksen suuret totuudet kutoutuivat yhteen. Näin tuli Mestari Kristus mysteereiden Kristukseksi, ja mysteereiden aikaisempien sankareiden tarut keskittyivät hänen ympärilleen, ja kertomus uudistui siten, että viimeinen jumalallinen Opettaja tuli aurinkologoksen edustajaksi. Siten hänen synty-

9 Easter on englanninkielessä pääsiäinen (samoin kuin Oster saksassa). Suuressa Chambersin sanakirjassa sanotaan tämän sanan mahdollisesti ”johtuvan sanasta Eastre — jumalatar, jonka juhlaa vietettiin kevätpäiväntasauksena.” Suom.

mäjuhlan sa tuli siksi kuolemattomaksi päiväksi, jolloin aurinko syntyi neitseestä, jolloin keskiyön taivas täyttyi taivaallisilla riemuitsevillä joukoilla ja ”hyvin varhain, hyvin varhain Kristus syntyi maailmaan.”

Kun suuri aurinkotarua keskittyi hänen ympärilleen, tuli karitsan merkki hänen ristiinnaulitsemisensa merkiksi, niin kuin neitsyt oli ollut hänen syntymänsä merkki. Olemme nähneet, että härkä oli pyhitetty Mithrakselle, kala Osirikselle ja karitsa samasta syystä Kristukselle. Se oli näet kevätpäiväntasauksen merkki sinä historiallisena aikana, jolloin hän kulki ristiin yli taivaanpiirin suuren ympyrän, ”ristiinnaulittiin avaruudessa.”

Näitä aurinkotarua, jotka aina uudistuvat kautta aikojen, vaikka niiden sankarin nimi kulloinkin on erilainen, ei tutkija voi olla huomioon ottamatta, vaikka harras uskoja tietysti ja oikein voi jättää ne sikseen. Mutta kun niitä käytetään aseena Kristuksen suurenmoisen kuvan musertamiseksi ja hävittämiseksi, täytyy niihin vastata ei tosiseikkoja kieltämällä vaan ymmärtämällä tosiseikkojen kertomusten syvempi merkitys, ne henkiset totuudet, joita tarut verhon peitossa ilmaisevat.

Miksi nämä tarut ovat sekoittuneet Jeesuksen historiaan ja hänen historiallisen persoonansa ympärille? Ne eivät suinkaan tarkoita yhtä erityistä Jeesus-nimistä yksilöä, vaan universaalista Kristusta, ihmistä, joka kuvasti jumalallista olentoa ja edusti suurta luonnon perustotuutta, ihmistä, joka täytti määrätyn tehtävän ja oli erikoisessa asemassa ihmiskuntaan nähden, mikä aina uudistuu aika ajoin sukupolven seurattessa sukupolvea, rodun rotua. Siis hän oli, kuten kaikki sellaiset olennot, ”ihmisen poika”, joka on erikoinen ja tarkoin määritelty virkatehtävän nimi, eikä kenenkään yksilön.

VI LUKU,

Mystillinen Kristus

Lähestymme nyt sitä Kristuksen historian syvällistä puolta, josta johtuu sen todellinen vaikutusvalta ihmisten sydämiin. Lähestymme sitä katoamatonta elämää, joka pulppuaa meille tuntemattomasta lähteestä ja joka ylevällä kasteellaan pyhittää edustajansa niin, että ihmissydämet tarrautuvat kiinni Kristukseen ja melkein ennemmin voisivat hylätä historian ilmeiset tosiasiat kuin kieltää sen, minkä he intuitiivisesti tuntevat korkeamman elämän vitaliseksi ja olennaisimmaksi totuudeksi. Lähestymme mysteerien pyhiä portteja ja nostamme pyhäkköä peittävän esiripun lievettä.

Olemme nähneet, että kuinka kauas menneisyyteen menemmekin, niin huomaamme, miten kaikkialla on tunnustettu salaisen opetuksen olemassaolo, salaiset opit, joita Viisauden Messarit ankarilla ja tarkoilla ehdoilla jakoivat hyväksytyille pyrkijöille. Sellaiset pyrkijät vihittiin ”mysteereihin” — nimitys, joka muinoin, kuten olemme nähneet, sisälsi kaiken, mikä oli henkisintä uskonnossa, syvintä filosofiassa ja arvokkainta tiedeessä. Jokainen antiikin suuri opettaja kävi läpi mysteerit, ja suurimpia olivat mysteereiden hierofantit. Jokainen, joka lähti maailmaan puhumaan näkymättömistä maailmoista, oli käynyt vihkimyksen porttien läpi ja oppinut Pyhien Sielujen salaisuuden heidän omilta huuliltaan: jokainen joka tuli maailmaan, toi saman kertomuksen, ja aurinkotarut ovat kaikki tämän kertomuksen toisintoja, peruspiirteissään yhtäpitäviä ja ainoastaan paikalliselta väritykseltään vaihtelevia.

Tämä kertomus puhui alkuaan Logoksen astumisesta aineeseen, ja aurinkojumala sopii hänen vertauskuvakseen, koska aurinko on hänen ruumiinsa, ja usein häntä mainitaankin ”auringossa asuvaksi.” Eräältä kannalta katsottuna mysteereiden Kristus on aineeseen astuva Logos, ja suuri aurinkotarua on tämän ylevän totuuden kansanomaisen esitys. Kuten ennen mainituista esimerkeistä näkyy, niin sitä jumalallista opettajaa, joka toi ikivanhan viisauden ja julisti sitä maailmalle, pidettiin erityisenä Logoksen ilmestyksenä, ja kirkkojen Jeesus verhoutui vähitellen niihin kertomuksiin, jotka kuuluivat tälle suurelle. Siten hän kristillisessä nimistössä tuli kolminaisuuden toiseksi persoonaksi, Logokseksi eli Jumalan Sanaksi.¹⁰ Aurinkojumalan tarun huomattavimmat tapahtumat tulivat Jeesus-kertomuksen pääkohdiksi, ja Jeesusta pidettiin ruumistuneena jumaluutena, ”myyttillisenä Kristuksena.” Niin kuin makrokosmoksessa mysteerien Kristus edustaa Logosta, kolminaisuuden toista persoonaa, niin mikrokosmoksessa eli ihmisessä hän edustaa ihmisen jumalallisen hengen toista olemuspuolta — jota siitä syystä ihmisessä sanotaan Kristukseksi (ks. edellä, sivu 33). Mysteerien Kristuksen toinen olemuspuoli on siis se elämä, johon vihitty astuu ensimmäisessä suuressa vihkimyksessä, jolloin Kristus syntyy ihmisessä ja jonka jälkeen Kristus kehittyy ihmisessä. Tehdäksemme tämän täysin selväksi meidän täytyy ajatella vihkimykseseen pyrkijälle asetettuja ehtoja ja ihmisen hengen luontoa.

10 Ks. Johanneksen evankeliumin alkua, 1:1-5. Sana Logos, joka annetaan ilmestyneelle Jumalalle, ainemuotojen luojalle — ”hänen kauttansa ovat kaikki” — on saatu Platonilta ja siten suorastaan mysteereistä. Aikoja ennen Platonia hindulaiset käyttivät sanaa Vāk, ”ääni” (= lat. vox).

Ainoastaan sellaiset hyväksyttiin vihkimykseen pyrkijöiksi, jotka jo olivat hyviä ihmisten tavallisen hyvyyskäsitteen mukaan, lain tarkan mitan mukaisesti. Puhdas, pyhä, tahraton, synnitön, viaton — sellaisia kuvaavia sanoja käytettiin heistä. (Ks. edellä sivut 34-35.) Älykkäitä heidän myös tuli olla, ajatuskyvyltään hyvin harjaantuneita. Kehitys, jonka ihminen saavuttaa monien maallisten elämien aikana pyrkimällä sielun ja järjen voimien herraksi, puhdistamalla tunteitaan ja jalostamalla siveyskäsitteitään, oppimalla ulkonaisista uskonnoista, harjoittautumalla täyttämään velvollisuuksiaan, koettamalla auttaa ja nostaa muita — kaikki tämä kuuluu kehittyvän ihmisen tavalliseen elämään. Kun kaikki tämä on täytetty, niin ihminen on tullut ”hyväksi,” kreikan kielellä chrêstos, ja tällainen hänen tulee olla, ennen kuin hän voi tulla Kristukseksi, Voidelluksi. Täytettyään ulkonaisen hyvän elämän ehdot, hän tulee esoteerisen elämän tavoittelijaksi ja alkaa valmistua vihkimykseen, johon vaaditaan eräiden ehtojen täyttäminen.

Nämä ehdot näyttävät, mitä ominaisuuksia hänen on hankittava, ja kun hän koettaa hankkia niitä, hänen sanotaan kulkevan koettelemuksen tietä, sitä polkua, joka johtaa ”ahtaalle portille,” jonka takana on ”kaita tie” eli ”pyhyiden polku,” ”ristin tie.” Häneltä ei odoteta, että hän olisi kehittänyt nämä ominaisuudet täydellisiksi, mutta jossain määrin hänen täytyy olla edistynyt näiden hyveiden kehittämisessä, ennen kuin Kristus voi syntyä hänessä. Hänen täytyy valmistaa puhdas asunto sille jumalalliselle lapselle, joka on hänen sisässään kehittyvä.

Ensimmäinen näistä ominaisuuksista — ne ovat kaikki älyllisiä ja siveellisiä — on *erottamiskyky*. Se merkitsee, että pyrkijän täytyy herätä erottamaan ikuinen ajallisesta, todellinen epä-todellisesta, tosi väärästä, taivaallinen maallisesta. ”Näkyväiset ovat ajallisia mutta näkymättömät iankaikkisia,” sanoo apostoli (2 Kor. 4:18). Ihmiset elävät kaiken aikaa näkyväisen häikäise-

minä, joka heiltä kätkee näkymättömän. Pyrkijän täytyy oppia erottamaan ne toisistaan, niin että se, mikä maailmalle on epätodellista, tulee hänelle todeksi ja että se, mikä maailmalle on todellista, tulee hänelle epätodelliseksi, sillä ainoastaan siten on mahdollista ”vaeltaa uskossa eikä silmän näkemisessä” (2 Kor. 5:7). Ja siten ihmisen täytyy myös tulla yhdeksi niistä, joiden apostoli sanoo olevan ”täysi-ikäisiä, joiden aistit tottumukselta ovat harjaantuneet erottamaan hyvän pahasta” (Hebr. 5:14). Kun hän nyt tuntee epätodellisen, täytyy hänessä kasvaa *inhon* epätodellista, katoavaa ja elämän akanoita kohtaan, jotka eivät tyydytä muiden kuin sikojen nälkää (Luuk. 15:16). Tätä tilaa Jeesus kuvaa voimallisilla sanoilla: ”Jos joku tulee minun tyköni eikä vihaa isäänsä ja äitiänsä ja vaimoaan ja lapsiaan ja veljiään ja sisariaan, vieläpä omaa henkeänsäkin, hän ei voi olla minun opetuslapseni” (Luuk. 14:2fi). Todella ”kova sana” ja kuitenkin tästä vihasta on puhkeava syvempi, todempi rakkaus, eikä tätä askelta voi kukaan laiminlyödä ahtaan portin tiellä. Sitten pyrkijän täytyy oppia *hillitsemään ajatuksiaan*, ja tämä johtaa *tekojen hillintään*, sillä ajatus on sisäiselle silmälle sama kuin teko: ”Jokainen joka katsoo naista himotakseen häntä, on jo tehnyt aviorikoksen hänen kanssaan sydämessään” (Matt. 5:28). Sitten hänen täytyy saavuttaa *kestävyys*, sillä ne jotka tahtovat kulkea ”ristin tietä,” kohtaavat pitkiä ja katkeria kärsimyksiä, ja heidän täytyy kyetä kestävänsä ”niin kuin näkisivät hänet, joka on näkymätön” (Hebr. 11:27). Näihin on lisättävä *suvaitsevaisuus*, jos hän tahtoo olla hänen lapsensa, joka ”antaa aurinkonsa paistaa niin pahoille kuin hyvällekin ja lähettää saateensa oikeille ja väärille” (Matt. 5:45), jos hän tahtoo olla hänen opetuslapsensa, joka ei sallinut opetuslastensa kieltää erästä miestä käyttämästä hänen nimeään, vaikka tämä mies ei seurannut heitä (Luuk. 9:49,50). Vielä hänen täytyy saavuttaa *usko*, jolle ei mikään ole mahdotonta (Matt. 17:20), ja *mielen*

tasapaino, jota apostoli kuvaa (2 Kor. 6:8-10). Vihdoin hänen täytyy etsiä ainoastaan ”niitä, jotka ovat ylhäällä” (Kol. 3:1), ja ikävöidä Jumalan autuaalliseen näkemykseen ja yhteyteen (Matt. 5:8 ja Joh. 17:21). Kun ihminen on saavuttanut kaikki nämä luonteenomaisuudet, pidetään häntä valmiina vihkimykseen, ja mysteereiden vartijat avaavat hänelle ahtaan portin. Siten ja ainoastaan siten hän tulee valmiiksi kokelaaksi.

Ihmisen henki on Korkeimman Jumalan lahja, ja siinä on kolme jumalallisen elämän olemuspuolta — järki, rakkaus, tahto — koska se on Jumalan kuva. Kehittyessään se ensiksi ilmentää järjen puolta, kasvattaa älyä, ja tämä kehitys tapahtuu maailman jokapäiväisessä elämässä. Kun hän on kehittänyt järkensä äärimmilleen ja siihen liittyy siveellinen kehitys, niin se johtaa hänet kokelaan asemaan. Hengen toinen olemuspuoli on rakkaus, ja tämän kehitys on Kristuksen kehitystä. Todellisissa mysteereissä käydään tämän kehityksen läpi — opetuslapsen elämä on ”mysteerien näytelmä,” ja suuret vihkimykset erottavat eri näytelmät toisistaan. Fyysisellä tasolla toimitetuissa mysteereissä oli tapana esittää tämä näytelmä, ja juhlamenot noudattivat monessa kohdin ”esikuvaa,” joka oli ”vuorella” näytetty, sillä ne olivat turmeltuneella aikakaudella henkisen maailman suurenmoisten todellisuuksien varjoja.

Mystillinen Kristus on siis kaksinainen — Logos, kolminaisuuden toinen persoona, joka astuu aineeseen, ja rakkaus eli ihmisessä kehittyvä jumalallisen hengen toinen olemuspuoli. Toinen edustaa menneisyydessä tapahtuneita yleismaailmallisia vaihteita ja on aurinkotarun perustuksena. Toinen tarkoittaa yksilössä tapahtuvaa prosessia, hänen inhimillisen kehityksensä loppunäytöstä, ja se lisäsi monta piirrettä taruun. Kumpikin näistä on antanut aiheita evankeliumin kertomukseen, ja yhdessä ne muodostavat ”mystillisen Kristuksen kuvan.”

Käsitelkäämme ensiksi yleismaailmallista Kristusta, Jumaluutta, joka pukeutuu aineeseen, Logoksen ruumistusta, Jumalan ”lihaksi” tulemista.

Kun aine, jonka on muodostettava aurinkokuntamme, on erotettu äärettömästä aineen valtamerestä, joka täyttää avaruuden, niin kolminaisuuden kolmas persoona — Pyhä Henki — vuodattaa elämänsä aineeseen elähdyttämään sitä, jotta se siten voisi valmistaa muotoja. Sitten se vedetään kokoon ja saa muodon Logoksen elämästä, kolminaisuuden toisesta persoonasta, joka uhraa itsensä antautumalla aineen rajoituksiin, tullen ”taivaalliseksi ihmiseksi,” jonka ruumiissa kaikki muodot ovat ole-massa, jonka ruumiista kaikki muodot ovat osia. Tämä oli kosminen kertomus, joka näytelmänä esitettiin mysteereissä — todellisissa mysteereissä, nähtynä niin kuin se tapahtui avaruudessa, esitettynä fyysisen tason mysteereissä maagillisilla tai muilla keinoilla ja joissakin paikoin näyttelijöiden avulla.

Nämä tapahtumat on hyvin selvästi kuvattu raamatussa. Kun Jumalan henki liikkui vetten päällä,” pimeydessä, joka oli ”syvyyden päällä” (1 Moos. 1:2), niin aineen suuressa syvyydessä ei ollut mitään muotoja, se oli tyhjää, alkamatonta. Muodon sil-le antoi Logos, Sana, josta on kirjoitettu, että ”kaikki on hänen kauttansa tehty ja ilman häntä ei ole tehty mitään, mikä tehty on” (Joh. 1:3). C. W. Leadbeater on sen hyvin esittänyt: ”Tämä ensimmäinen suuri vuodatus (’hengen liikkuminen’) saattaa matkaan tuon ihmeellisen ja suurenmoisen elämänvoiman, joka käy kaiken aineen läpi (vaikka aine voi näyttää toimeettomalta meidän hämärille fyysisille silmillemme), niin että eri tasojen atomit tämän sähköän täyttäminä kehittävät kaikenlaisia ennen

uinuvia veto- ja työntövoimia ja muodostavat kaikenlaisia yhdistymiä.”¹¹

Vasta sitten kun tämä hengen työ on tehty, voi Logos, kosminen, mystillinen Kristus, ottaa päälleen aineen puvun ja todella astua neitseen kohtuun, nimittäin aineen, joka vielä on neitseellistä, synnyttämätöntä. Tätä ainetta oli elähdyttänyt Pyhä Henki, joka varjostaen neitseen valoi siihen elämänsä siten valmistaen sitä ottamaan vastaan toisen Logoksen elämän, joka otti tämän aineen voimansa käyttövälineeksi. Tämä on Kristuksen ruumistuminen eli lihaksi tuleminen — ”sinä et halveksinut neitseen kohtua.”

Nikean uskontunnustuksen alkuperäisen kreikkalaisen tekstin latinalaisessa ja englantilaisissa käännöksissä se lause, joka kuvaa tätä laskeutumista, on saanut vähän muuttuneen muodon. Alkuteksti kuului: ”syntyi Pyhästä Hengestä ja neitsyt Mariasta,” jota vastoin käännöksissä luetaan: ”ja syntyi Pyhän Hengen kautta neitsyt Mariasta” (Ibid. p. 42). Kristus ei ota muotoa pelkästä ’neitseellisestä’ aineesta, vaan aineesta, joka on tajuava ja sykkii Kolmannen Logoksen elämää, niin että sekä elämä että aine ympäröivät hänet kuten puku” (Eräs Pyhän Hengen nimitys).

Tämä on Logoksen laskeutuminen aineeseen, jota kuvataan Kristuksen syntymisenä neitseestä, ja tästä tuli aurinkotarussa aurinkojumalan syntyminen neitsytmerkin noustessa taivaalle.

Sitten tulee Logoksen ensimmäinen toiminta aineessa, jota tarussa sopivasti verrataan lapsuuden aikaan. Hänen mahtavat voimansa alistuvat kaikkeen lapsuuden heikkouteen ja vaikut-

11 The Christian Creed (ruotsiksi ”Den kristna trosbekännelsen”) p. 29.

Tämä on hyvin arvokas ja mielenkiintoinen kirjanen, uskontunnustusten mystillistä merkitystä käsittelevä.

tavat vain hyvin heikosti elähdyttämiinsä vähäisiin muotoihin. Aine kahlehtii ne ja näyttää ikään kuin uhkaavan tappaa kunin-kaanlapsen, joka on rajoituksiin kätkenyt kunniansa. Hitaasti hän muovaa ainetta sen korkeisiin tarkoituksiin sopivaksi, nostaa sen ihmisyyteen ja sitten ojentuu aineen ristille, jotta hän sieltä voisi vuodattaa uhratun elämänsä kaikki voimat. Tämä on se Logos, jonka Platon sanoi olevan ristin muodossa maailman-kaikkeudessa; se on taivaallinen ihminen, joka seisoo avaruu-
dessa käsivarret ojennettuina siunaamiseen; se on ristiinnaulittu Kristus, jonka kuolema aineen ristillä täyttää kaiken aineen elä-mällään. Kuolleelta hän näyttää ja haudatulta, mutta hän nou-see taas näkyviin verhottuna siihen aineeseen, johon hän näytti hukkuneen, ja vie tämän nyt loistava-aineisen ruumiinsa ylös taivaaseen, missä se tulee osalliseksi Isän vuodattamasta elä-mästä ja ihmisen kuolemattoman elämän käyttövälineeksi. Sillä Logoksen elämä juuri muodostaa ihmisen sielun puvun, ja hän antaa sen sitä varten, että ihmiset eläisivät kautta aikojen ja kasvaisivat Hänen mittansa saakka. Todella me olemme kaik-ki Häneen puetut, ensin aineellisesti ja sitten henkisesti. Hän uhrasi itsensä viedäkseen monet lapsensa kunniaan, ja Hän on meidän kanssamme aina aikojen loppuun saakka.

Kristuksen ristiinnaulitseminen kuuluu siis suureen yleis-maailmalliseen uhriin. Tämän vertauskuvallinen esitys fyysisis-sä mysteereissä ja avaruudessa ristiinnaulitun ihmisen symboli alentui ja aineellistui todelliseksi ristinkuolemaksi ja krusifik-siksi, ristillä kuolevan miehen kuvaksi. Sitten tämä kertomus, joka nyt oli tullut ihmisen historiaksi, liittyi jumalalliseen opet-tajaan, Jeesukseen, ja tuli hänen fyysisen kuolemansa kerto-mukseksi, kun taas syntyminen neitseestä, vaarojen ympäröimä lapsuus, ylösnouseminen ja taivaaseen astuminen, myös tulivat hänen inhimillisen elämänsä tapauksiksi. Mysteerit katosivat, mutta niiden suurenmoiset ja kuvaavat esitykset Logoksen

yleismaailmallisesta työstä ympäröivät ja kohottivat kunniaan rakastetun juutalaisen opettajan. Ja mysteereiden kosminen Kristus historiallisen Jeesuksen piirteillä varustettuna tuli siten kristillisen kirkon keskushenkilöksi.

Mutta ei tässäkään kaikki. Viimeinen viehättävä piirre on li-sätty Kristus-kertomukseen sillä, että on olemassa toinenkin mysteereiden Kristus, ihmissydämelle läheinen ja rakas — ihmishengen Kristus, joka on meissä jokaisessa, joka syntyy ja elää, ristiinnaulitaan, nousee kuolleista ja astuu taivaaseen jokaisessa kärsivässä ja riemuitsevassa ”ihmisen pojassa.”

Jokaisen todellisiin, taivaallisiin mysteereihin vihityn elämäntarina kerrotaan pääpiirteissään evankeliumin kertomuksissa. Siksi Paavali, kuten olemme nähneet, puhuu Kristuksen syntymisestä opetuslapsessa ja hänen kehittymisestään täyteen mittaansa. Jokainen ihminen on tuleva Kristus, ja kristuselämän kehittyminen ihmisessä seuraa evankeliumien kertomustensa pääkohdissa, jotka ovat universaalisia eivätkä yksilöllisiä, kuten olemme huomanneet.

Kristuksen elämässä on viisi suurta vihkimystä, joista jokainen merkitsee yhtä näytöstä rakkauden elämän puhkeamisessa. Näitä vihkimyksiä annetaan nyt niin kuin ennen vanhaan, ja viimeinen niistä merkitsee ihmisen viimeistä riemuvoittoa, kun hän on kehittynyt jumaluuteen, noussut yli ihmisyyden ja tullut maailman vapahtajaksi.

Seuratkaamme tätä elämänkertomusta, joka on aina uudistuva henkinen kokemus, ja nähkäämme, kuinka vihitty elää Kristuksen elämän.

Ensimmäisessä suuressa vihkimyksessä syntyy Kristus opetuslapseseen. Silloin hän ensi kerran *itsessään* tajuaa jumalallisen rakkauden täyden vuodatuksen ja kokee sen ihmeellisen muu-

toksen, joka saattaa hänet tuntemaan itsensä yhdeksi kaiken elävän kanssa. Tämä on ”toinen syntymä,” ja siitä iloitsevat tavastan asukkaat, sillä hän on syntynyt ”taivaan valtakuntaan”, ”pienenä lapsena,” mikä nimi aina annetaan vastaviihitylle. Sitä merkitsevät Jeesuksen sanat, että ihmisen täytyy tulla lapseksi päästäkseen valtakuntaan (Matt. 18:3). Merkitsevästi sanovat muutamat varhaiset kristilliset kirjailijat, että Kristus ”syntyi luolassa” — evankeliumin kertomuksen mukaan ”tallissa”. ”Vihkimysluola” on tunnettu muinainen sananparsi, ja vihitty, syntyy aina siinä. Sen luolan yllä, ”missä lapsi on,” palaa ”vihkimyksen tähti,” joka aina loistaa idässä, kun Kristus-lapsi syntyy. Jokaista sellaista lasta ympäröivät suuret vaarat, oudot vaarat, jotka eivät muita lapsia kohtaa, sillä hän on voideltu toisen syntymän voiteella, ja näkymättömän maailman mustat voimat etsivät aina hänen perikatoaan. Kaikista koettelemuksista huolimatta hän kuitenkin kasvaa ihmiseksi, sillä kerran synnytyään Kristus ei voi koskaan hukkaa, kerran aloitettuaan kehityksenä hän vie sen perille asti. Hänen ihana elämänsä voimistuu ja kasvaa viisaudessa ja hengessä, kunnes tulee toisen suuren vihkimyksen aika, jolloin Kristus kastetaan vedellä ja hengellä ja saa opettajalle tarpeelliset voimat voidakseen mennä ulos maailmaan työskentelemään ”rakkaana poikana.”

Silloin hänen päälleen laskeutuu runsain määrin jumalallinen henki, ja näkymättömän isän kunnia vuodattaa häneen puhtaan loistonsa, mutta tämän siunatun hetken jälkeen henki vie hänet korpeen, ja taas hän joutuu ankariin kiusauksiin. Sillä nyt puhkeavat hänessä hengen voimat, ja mustat olennot koettavat viettellä häntä polultaan juuri näihin voimiin vedoten ja pyytävät häntä käyttämään niitä hänen omaksi edukseen, sen sijaan että hän kärsivällisesti luottaisi isäänsä. Nopeissa, äkkinäisissä vaiheissa, jotka koettelevat hänen voimaansa ja uskoansa, seuraa ruumistuneen kiusaajan kuiskausta isän ääntä, ja erämaan poltta-

va hiekka raatelee jalkoja, joita vastikään pyhän virran vilpoiset vedet huuhtelivat. Voittajana hän astuu ihmisten maailmaan käyttämään heidän hyväkseen voimia joita hän ei tahtonut käyttää omiin tarpeisiinsa ja hän joka ei tahtonut muuttaa yhtä kiveä leiväksi oman huutavan nälkensä tyydyttämiseksi, ravitsee ”viisituhatta miestä paitsi vaimoja ja lapsia” muutamalla leivällä.

Hänen elämäänsä, joka on lakkaamatonta palvelemista, tulee lyhyt kunnian aika, kun hän nousee ”itseksensä korkealle vuorelle”, pyhälle vihkimyksen vuorelle. Siellä hänet kirkastetaan, ja hän kohtaa muutamia muinaisia suuria edeltäjiään, jotka ovat kulkeneet sen tien, jota hän nyt on kulkemassa. Hän läpikäy täten kolmannen suuren vihkimyksen, ja pian sen jälkeen hänen päälleen laskeutuu tulevan kärsimyksen varjo, ja hän kääntyy vakaasti kulkemaan Jerusalemiä kohti — torjuen erään opetuslapsensa kiusaavat sanat —, missä häntä odottaa Pyhän Hengen ja tulen kaste. Syntymän jälkeen seuraa Herodeksen ahdistelu, kasteen jälkeen kiusaus erämaassa, kirkastumisen jälkeen lähtö ristintien viimeiseen näytökseen. Näin seuraa voitonriemua aina tulikoe, kunnes päämäärä on saavutettu.

Yhä kasvaa rakkauden elämä runsaammaksi ja täydellisemmäksi, ihmisen poika loistaa yhä kirkkaammin Jumalan poikana, kunnes lähestyy lopullisen taistelun aika ja neljäs suuri vihkimys vie hänet juhlakulussa Jerusalemiin Getsemanen ja pääkallion paikan ohi. Hän on nyt Kristus, valmiina uhrattavaksi ristillä. Hänen on nyt kestettävä katkera kamppailu yrttitarhasa, missä hänen valittunsakin nukkuvat, kun hän taistelee kuolontuskansa kanssa ja tuokion ajan rukoilee, että malja otettaisiin hänen huuliltaan. Mutta väkevä tahto voittaa; hän ojentaa kätensä ottaakseen maljan ja tyhjentääkseen sen, ja hänen yksinäisyydessään tulee enkeli häntä vahvistamaan, niin kuin taivaalliset enkelit aina tulevat, kun he näkevät jonkun ihmisen

olevan vaipumaisillaan tuskantaakkansa alle. Hänen on juotava kavalluksen, hylkäämisen ja kieltämisen karvas malja edemmäksi kulkiessaan, ja yksinään ilkkuvien vihollistensa keskitse hän menee viimeiseen kovaan koetukseensa. Fyysisen kivun ruoskimana, orjantappuran okaiden lävistäminä häneltä riistetään puhtautensa ihanat vaatteet maailman silmissä, ja hänet jätetään vihollisten käsiin Jumalan ja ihmisten hylkäämänä, mutta kärsivällisesti hän kaiken kestää, vaikka hänen silmänsä tuskaisesti etsivät apua äärimmäisessä hädässä. Hän joutuu vielä suurempaan kärsimykseen, hänet ristiinnaulitaan, ja hän kuolee pois muodollisesta elämästä jättäen kaiken alempiin maailmoihin kuuluvan elämän vahingoniloisten, herjaavien vihollistensa piirittäminä. Suuren pimeyden kauhu peittää hänet, ja siinä synkeydessä hän kohtaa kaikki pahuuden voimat. Hänen sisäinen näkemyksensä pimenee, hän huomaa olevansa yksin, yöpö yksin, niin että hänen väkevä sydämensä epätoivoon vaipuneena huutaa isäänsä, joka näyttää hänet hylänneen. Mutta kooten kaikki ”voittamattoman hengen” voimat hän saa alemman elämän antautumaan, ottaa vapaaehtoisesti vastaan kuoleman, hylkää himoruumiinsa, ja vihitty ”astuu alas helvettiin”, niin ettei mitään hänen autettavanaan olevaa maailman paikkaa jäisi häneltä käymättä, niin ettei kukaan olisi niin hylätty, ettei hänen kaikkikäsitävä rakkautensa häntä saavuttaisi. Ja sitten rientäen ylös pimeydestä hän jälleen näkee valon, tuntee itsensä taas pojaksi, erottamattomaksi isästä, jonka oma hän on; hän nousee elämään, jolla ei ole -loppua, riemusta säteilevänä, kun hän tietää katsoneensa kuolemaa silmiin ja voittaneensa sen, voimakkaana ja kykenevänä antamaan apuaan jokaiselle ihmislapselle ja vuodattamaan elämänsä jokaiseen taistelevaan sieluun. Hän viipyy jonkin aikaa opetuslastensa joukossa opettaen heitä ja paljastaen heille henkisten maailmoiden salaisuuksia valmistukseen heitä kulkemaan samaa tietä, jota hän on kulkenut.

Lopulta hän maallisen elämänsä päätyttyä nousee Isänsä luo ja tulee viidennessä suuressa vihkimyksessä voitonriemuisaksi Mestariksi, yhdyssiteeksi Jumalan ja ihmisten välille.

Sellainen oli kertomus, joka elettiin todellisissa mysteereissä ennen vanhaan ja nytkin ja joka vertauskuvissa näyteltiin fyysisen tason mysteereissä, puoleksi peitettynä, puoleksi paljastettuna. Sellainen on mystillinen Kristus kaksinaisessa merkityksessään, Logoksena ja ihmisenä, kosmisena ja yksilöllisenä. Onko siis ihme, että tämä kertomus, jonka mystikko hämärästi tajusi, vaikka ei sitä selvästi tuntenut, on juurtunut sydämeen ja ollut kaikkien jalojen sielujen innoituksen lähteenä? Ihmissydämen Kristus on useimmille Jeesus nähtynä inhimillisenä mystillisenä Kristuksena, joka taistelee, kärsii, kuolee ja voittaa, ihminen, jossa ihmiskunta on ristiinnaulittu ja noussut ylös, jonka voitto on voitonlupaus jokaiselle, ken hänen laillaan on uskollinen kuolemaan asti ja sen toiselle puolelle — Kristus, joka ei voi koskaan joutua unhoon, sillä hän syntyy yhä uudelleen ja uudelleen ihmiskunnassa, kun maailma tarvitsee vapahtajaa, ja vapahtajat antavat itsensä uhriksi ihmisten edestä.

VII LUKU

Sovitus

Tahdomme nyt ryhtyä tutkimaan eräitä puolia Kristuksen elämästä sellaisina kuin ne esiintyvät kristinuskon opeissa. Ulko-
naisissa opeissa nämä piirteet liittyvät ainoastaan Kristuksen
persoonaan, salaisissa opeissa niiden huomataan todella kuulu-
van Hänelle, koska ne ensimmäisessä, täydellisimmässä ja sy-
vimmissä merkityksessään ilmaisevat osan Logoksen työstä ja
vasta toisessa sijassa heijastuvat Kristukseen ja niin muodoin
jokaiseen Kristus sieluun, joka astuu ristin tietä. Näin tutkies-
samme näemme, että ne ovat syvällisen tosia, vaikka ne ulko-
naisissa muodoissaan usein hämmentävät järkeä ja loukkaavat
tunteita.

Näiden joukossa on lunastusoppi hallitsevana. Siihen on
suunnattu ankaria hyökkäyksiä kristinuskon ulkopuolelta, vie-
läpä sen omassa piirissä se on puristanut monta arkaa omaatun-
toa. Useita 19:nneen vuosisadan viime puoliskon etevimpiä kris-
tillisiä ajattelijoita ovat kiduttaneet tähän kirkon oppiin kohdis-
tavat epäilykset, ja he ovat koettaneet nähdä ja esittää sitä niin,
että muutamien syvien mystillisten kirjoitusten älyttömään tul-
kitsemiseen perustuvat raaimmat käsitykset lieventyisivät ja
häviäisivät. Tuskin missään paremmin kuin tässä yhteydessä
olisi pidettävä mielessä Pietarin varoitus: ”Meidän rakas vel-
jemme Paavali on sen viisauden mukaan, mikä hänelle on an-
nettu, kirjoittanut teille — niin kuin hän myös kaikissa episto-
loissaan näistä puhuu. Niissä muutamat asiat ovat vaikeasti
ymmärrettävissä, joita taitamattomat ja vakaantumattomat

vääntelevät niin kuin muitakin kirjoituksia omaksi turmiokseen” (2 Piet. 3:15, 16). Sillä kirjoituksia, jotka puhuvat Kristuksen yhteydestä ihmisveljiensä kanssa, on väännetty niin, että hänet on tehty heidän oikeudelliseksi sijaisekseen ja tätä on käytetty pakopaikkana synnin seurausten välttämiseksi eikä vanhurskauden herätykseksi.

Varhaisen kirkon yleinen käsitys sovinto-opista oli se, että Kristus ihmiskunnan edustajana voitti taistelussa saatanan, mustien voimien edustajan, joka piti ihmiskuntaa orjuudessaan, riisti vangin hänen ja laski sen vapaaksi. Vähitellen, kun kristityt opettajat, menettivät kosketuksen henkisiin totuuksiin ja heidän oma lisääntyvä suvaitsemattomuutensa ja kovuutensa heijastui Kristuksen opettamaan puhtaaseen ja rakastavaan isään, he esittivät Hänet ihmisille vihamielisenä, ja Kristus pantiin vapahtamaan ihmiset Jumalan vihasta eikä pahan orjuudesta. Sitten tunkeutui joukkoon lakikielen sananparsia tekemään aikoinaan henkisen aatteen vielä aineellisemmaksi, ja näin saatettiin ”pelastuskertomuksen” pääpiirteet oikeudenkäynnin muotoon. ”Anselm antoi ’pelastusjärjestelmälle’ lopullisen leiman suuressa kirjassaan ”Cur Deus Homo” (Miksi Jumala tuli ihmiseksi) ja oppi, joka hitaasti oli juurtunut kristikunnan jumaluusoppiin, tuli tästä lähtien kirkon sinetöimäksi. Uskonpuhdistuksen aikoina sekä roomalaiskatoliset että protestantit uskoivat Kristuksen sijaissovitukseen. Heidän välillään ei ole kiistaa tästä kohdasta. Tahdon antaa kristillisen jumaluusoppieniden itsensä puhua sovituksen luonteesta . . . Luther opettaa, että ’Kristus tunsu totisesti ja raskaasti ihmisten puolesta Jumalan vihan, kirouksen ja kuoleman.’ Flavel sanoo, että ’vihaan, Jumalan äärettömään vihaan, jopa helvetin piinaan Kristus jätettiin oman isänsä kädestä.’ Englantilainen raamattu saarnaa, että ’synti veti jumalan alas taivaasta tuntemaan kuolon kauhut ja tuskat’ ja että ihminen, helvetin kekäle ja perkeleen orja, ’lu-

nastettiin Jumalan ainoan rakkaan pojan kuolemalla.’ ’Ja hänen vihansa tulen, hänen palavan vihansa’ saattoi ainoastaan Jeesus ’lepyttää’, ’niin suloinen oli hänen poikansa kuolonuhri.’ Edwards näki loogisesti, että oli suuri vääryys, kun synti kahdesti rangaistiin, kun helvetin kivut, synnin rangaistus, ensinnä annettiin Jeesukselle, ihmiskunnan sijaiselle ja sitten ihmiskunnan kadotetuille jäsenille. Sen tähden hän niin kuin useimmat kalvinilaiset rajoittaa sovituksen ainoastaan valittuihin ja selittää, että Kristus ei kantanut maailman syntejä, vaan ainoastaan valittujen synnit, hän kärsi ’ei maailman tähden vaan niiden, jotka olet antanut minulle.’ Mutta Edwards pitää lujasti kiinni uskosta sijaissovitukseen ja hylkää yleismaailmallisen sovituksen siitä syystä, että ’jos uskotaan Kristuksen kuolleen kaikkien edestä, se on samaa kuin ettei hän olisi kuollut kenenkään edestä siinä merkityksessä kuin kristityt tähän asti ovat uskoneet.’ Hän selittää, että ’Kristus kärsi Jumalan vihan ihmisten syntien tähden,’ että ’Jumala säilytti vihansa häneen ja Kristus kärsi helvetin tuskat synnin tähden.’ Owen pitää Kristuksen kärsimyksiä kaikkien (nim. valittujen) synnin tähden ’täysin arvokaina lunnaina Jumalan oikeudelle ja sanoo, että Kristus alistui ’samaa rangaistukseen, joka heille itselleen oli määrätty’” (A. Besant, *Essay on the Atonement*).

Näyttääkseni, että näitä katsantokantoja vielä auktoriteetin voimalla opetetaan kirkoissa, kirjoitin edelleen: ”Stroud antaa Kristuksen juoda ’Jumalan vihan maljan.’ Jenkyn sanoo: ’hän kärsi Jumalan halveksimana, kurittamana ja hylkäämänä.’ Dwight arvelee, että hän kärsi Jumalan ’vihan ja ylenkatseen.’ Piispa Jeune kertoo, että ”koska ihminen oli pahimpansa tehnyt, jäi Kristuksen työksi kestää pahinta. Hän oli langennut isänsä käsiin.’ Arkkipiispa Thomson saarnaa, että ’Jumalan vihan pilvet kokoontuivat synkkinä koko ihmissuvun ylle: ne purkaantuivat ainoastaan Jeesukseen.’ ’Hän tuli kiroukseksi

meitä varten ja vihan astiaksi.' Liddon toistaa samaa: 'Apostolit opettavat, että ihmiset ovat orjia ja että Kristus ristillä on maksanut heistä lunnait. Kristus ristiinnaulittuna on vapaaehtoisesti uhrattu ja kirottu.' Hän myös puhuu 'häpeän ja kärsimyksen tarkasta määrästä, joka tarvittiin lunastukseen' ja sanoo, että jumalallinen uhri maksoi enemmän kuin oli ehdottomasti tarpeen." (Ibid.)

Näitä katsantokantoja vastaan oppinut ja syvästi uskonnollinen tri Mc Leod Campbell kirjoitti tunnetun teoksensa *On the Atonement* (Sovituksesta), jossa on paljon tosia ja kauniita ajatuksia. F. D. Maurice ja monet muut kristityt ovat myös koettaneet nostaa kristikunnan hartioilta sellaisen opin taakan, joka on omiansa turmelemaan kaikki oikeat käsitykset Jumalan ja ihmisen välisistä suhteista.

Silmäillessämme taaksepäin tämän opin tuottamiin vaikutuksiin huomaamme, että usko siihen, vieläpä sen oikeudelliseen — ja meistä niin raa'alta ja ulkonaiselta tuntuvaan — muotoon, on liittynyt kristillisen elämän korkeimpaan kehitykseen ja että monet kaikkein jaloimmat kristilliset miehet ja naiset ovat saaneet siitä voimansa, innoituksensa ja lohdutuksensa. Olisi väärin olla tunnustamatta tätä tosiasiaa. Ja aina kun kohtaamme asian, joka meistä näyttää hämmästyttävältä ja epäjohdonmukaiselta, on parasta, että pysähdymme siihen ja koetamme ymmärtää sitä. Sillä ellei tämä oppi sisältäisi mitään muuta kuin mitä vastustajat kirkon sisä- ja ulkopuolella siinä näkevät, jos se todellisessa merkityksessään olisi yhtä paljon järkeä ja omaatuntoa loukkaava kuin monista ajattelevista kristityistä tuntuu, se ei milloinkaan olisi voinut vaikuttaa ihmisten mieliin ja sydämiin niin valtavasti ja tenhoavasti eikä se olisi voinut saada aikaan niin sankarillista uhrautuvaisuutta, niin liikuttavia ja ihanteellisia esimerkkejä rakkaudesta ja kieltäytymyksestä ihmisten palvelemiseksi. Siinä täytyy olla jotakin muuta kuin

mitä pinnalla näkyy, jokin salainen elämän ydin, joka on ravinnut niitä, jotka ovat saaneet siitä innoituksensa. Kun tutkimme sitä yhtenä ”pienempien mysteereiden” osana, löydämme sen kätkeyn elämän, jonka nämä jalot ihmiset itsetiedottomasti ovat itseensä sulattaneet.

Niin oli tämä elämä näihin sieluihin yhtynyt, ettei sitä verhoava muotokaan heitä loukannut.

Kun ryhdymme tutkimaan sitä eräänä pienempiin mysteereihin kuuluvana osana, tunnemme, että sen ymmärtämiseen vaaditaan jonkin verran henkistä kehitystä ja sisäisten silmien avautumista. Sen oivaltamiseen vaaditaan, että sen henki on jossain määrin elämässä kehittynyt, ja ainoastaan ne, jotka käytännöllisesti jo vähän tuntevat, uhrautumisen merkitystä, kykenevät saamaan välähdyksen tämän opin sisäisestä merkityksestä uhrauksen lain tyypillisenä ilmennyksenä. Voimme ymmärtää sen Kristukseen sovitettuna ainoastaan silloin, kun näemme, että se on eräs universaalisen lain ilmennys, ylhäisen esikuvan maallinen heijastus, joka ulkonaisessa ihmiselämässä osoittaa, mitä uhraus merkitsee.

Uhrauksen laki on meidän maailmankaikkeutemme ja kaikkien maailmoiden perustuksena, ja kaikki universumit ovat sille perustukselle rakennetut. Se on kehityksen juurena, ja se yksin tekee sen käsitettäväksi. Sovitusopissa se on saanut havaittavan muodon liittyneenä ihmisiin, jotka ovat henkisessä kehityksessä päässeet sellaiselle asteelle, että he voivat käsittää yhteytensä ihmiskunnan kanssa ja tulla teossa ja totuudessa ihmiskunnan vapahtajiksi.

Kaikki suuret maailmanuskonnot ovat selittäneet, että maailmankaikkeus saa alkunsa uhrauksesta ja yhdistäneet uhrin aatteen pyhimpiin juhlamenoihinsa. Hinduismissa sanotaan, että ilmennyksen alku tulee uhrista (Brihadaraanyakopanishat, I.

1:1), ihmiskunta ilmestyy uhrauksena (Bhagavad Gita, III, 10) ja Jumaluus uhraa itsensä (Brihadaraanyakopaniṣat, I. 2:7). Uhrin tarkoitus on ilmennys, Hän ei voi ilmetä ilman uhraustoimintaa, ja koska mitään ei voi tulla ilmi, kunnes Hän ilmenee (Mundakopaniṣat, II. 2:10), niin uhraustekoa sanotaan ”luomispäivän koitoksi.”

Zoroasterin uskonnossa opetettiin, että siteettömässä, tunte mattomassa, nimettömässä Olemassaolossa toimitettiin uhri, ja ilmennyt Jumaluus tuli esiin, Ahura-mazdao syntyi uhriteosta. (Haug. *Essays on the Parsis*, p. 12-14.)

Kristinuskossa ilmaistaan sama aate lauseella: ”Karitsa, joka maailman alusta tapeltu on” (Ilm.K. 13:8). Nämä sanat saattavat tarkoittaa ainoastaan sitä tärkeää totuutta, ettei maailman perustamista voi tapahtua, ennen kuin Jumaluus tekee uhrityön. Tämä teko selitetään niin, että hän rajoittaa itsensä ilmentyäkseen. Uhrauksen lakia voitaisiin ehkä paremmin sanoa ilmennyksen laiksi tai rakkauden ja elämän laiksi, sillä kautta maailmankaikkeuden korkeimmasta alimpaan asti se on ilmennyksen ja elämän alkusyynä.” (W. Williamson. *The Great Law*, p. 406.)

”Jos nyt tutkimme tätä fyysistä maailmaa, joka on sopivin tutkimusaines, niin huomaamme, että kaikki elämä siinä, kaikki kasvu, kaikki kehitys, niin hyvin yksilöiden kuin kokoomusten, perustuu alituisen uhraukseen ja tuskan kärsimiseen. Kivikunta uhrautuu kasvikunnalle, kasvikunta eläinkunnalle, ne lemmit ihmiselle, ihmiset ihmisille, ja kaikki korkeammat muodot murtuvat rakentaen taas hajonneilla osasillaan alinta luonnon valtakuntaa. Alimmasta ylimpään saakka on lakkaamaton jakso uhrauksia, ja kehityksen merkki on juuri se, että oltuaan tahdoton ja pakollinen se tulee vapaaehtoiseksi ja omaaloitteiseksi. Ne jotka ihmisjärki tunnustaa suurimmiksi ja joita ihmissydän eniten rakastaa, ovat olleet äärimmäisiä kärsijöitä,

sankarisieluja, jotka ovat työskennelleet, ponnistelleet, kärsineet ja kuolleet, jotta heidän sukupolvensa hyötyisi heidän kärsimyksestään. Jos maailma on Logoksen työtä ja kehityksen laki kokonaisuudessaan ja osissaan on uhrautumista, silloin täytyy uhrauksen lain viitata johonkin ominaisuuteen Logoksen omassa luonnossa, sillä täytyy olla juurensa itse jumalallisessa luonnossa. Tarkempi ajattelu osoittaa, että jotta maailma ja universumi ollenkaan voisivat syntyä, se saattaa tapahtua ainoastaan siten, että Ainoa Olemassaolo rajoittaa itsensä ja siten tekee ilmennyksen mahdolliseksi. Logos on itsensä rajoittanut Jumala, rajoittunut voidakseen ilmetä, ilmennyt voidakseen saattaa maailmankaikkeuden elämään. Sellainen itserajoitus ja ilmennys on vain korkeinta uhraustyötä, ja onko siis ihme, että maailma joka kohdassaan näyttää syntyperänsä ja että uhrauksen laki on olemassaolon laki, alkuun saatetun elämän laki.

”Edelleen, koska se on uhraustyötä ja tarkoittaa sitä, että yksilöt saivat olemassaolon ja osallisuuden jumalallisesta autuudesta, niin se totisesti on sijaistyötä, muiden puolesta tehtyä. Tästä johtuu tosiasia, jonka jo huomasimme, että kehityksen merkinä on uhrauksen tuleminen vapaaehtoiseksi ja halutuksi, ja me käsitämme, että ihmiskunta nousee huippuunsa siinä ihmisessä, joka uhrautuu muiden edestä ja omalla uhrillaan lunastaa kanssaihmisilleen jonkun korkean arvon.

Tässä, korkeimmilla alueilla, on sijaissovituksen sisäisin totuus, ja kuinka paljon sitä voidaankin alentaa ja väärentää, tekee tämä sisäinen, henkinen totuus sen häviämättömäksi ja ikuiseksi. Siitä lähteestä vuotaa henkinen voima, joka moninlaisella tavalla vapahtaa maailman pahasta ja vetää sitä kotiaan kohti — Jumalaan.” (A. Besant. Nineteenth Century, June 1895.)

Kun Logos tulee esiin ”Isän helmasta” sinä päivänä, jolloin hänen sanotaan ”syntyneen” (Hepr. 1:5), luomisen, ilmennyksen päivän koitteessa, jolloin Jumala hänen kauttaan ”teki maailmat” (Hepr. 1:2), silloin hän vapaaehtoisesti rajoittautuu, sulkee ikään kuin kehään jumalallisen elämän, joka nyt esiintyy loistavana jumaluuden ympyränä sisällään jumalallinen olemus, henki, ja ulkopuolella rajoitus eli aine. Tämä on se aineverho, joka tekee mahdolliseksi Logoksen syntymän, Maria, Maailman-Äiti, välttämätön, jotta ikuinen voisi ajassa esiintyä ja jumaluus ilmetä maailmoita rakentamaan.

Tämä itserajoitus on uhraustyötä, vapaaehtoinen teko rakkauden vuoksi, jotta muut elämät voisivat syntyä Hänestä. Sellaista ilmennystä on sanottu kuolemaksi, sillä verrattuna Jumalan omaan kuvailemattomaan elämään voidaan sellaista aineen rajoitusta hyvällä syyllä sanoa kuolemaksi. Sitä on pidetty, kuten olemme nähneet, ristiinnaulitsemisena aineeseen. Tämä on ristin vertauskuvan todellinen alku sekä kreikkalaisessa muodossaan, jolloin se merkitsee Pyhää Henkeä ainetta elähdyttävänä, että ns. latinalaisessa muodossaan, jolla kuvataan taivaallista ihmistä, ylhäistä Kristusta.¹²

”Etsiessään latinalaisen ristin eli oikeammin krusifiksin jälkiä aikojen yön takaa olivat tutkijat odottaneet näkevänsä ihmisen kuvan katoavan ja jättävän jäljelle sen, mitä he luulivat varhaisemmaksi ristinkuvaksi. Kumminkin tapahtui aivan päinvastoin, ja he huomasivat ihmeekseen, että risti lopulta hävisi pois ja jätti jäljelle ainoastaan olennon ojennetuin käsivarsin. Ei ole enää mitään tuskan ja surun ajatusta liittyneenä tähän kuvaan, vaikka se vieläkin puhuu uhrista. Pikemminkin se on vertauskuva puhtaimmasta ilosta, mitä maailmassa voi olla — vapaa-

12 Latinalainen risti on tavallinen kirkollinen ristimme, kreikkalaisessa ristissä sitä vastoin ovat kaikki neljä käsivartta yhtä pitkät. Suom.

ehtoisen antamisen ilosta — sillä se kuvaa jumalallista ihmistä, joka seisoo avaruudessa käsivarret siunaavasti kohotettuina levittäen lahjojaan koko ihmiskunnalle, vapaasti valaen omaa elämäänsä kaikkiin suuntiin, laskeutuen aineen 'sakeaan mereen' tullakseen seimeen suljetuksi ja rajoitetuksi, jotta hänen alentumisensa kautta me voisimme saada elämän.”

Tämä uhri on lakkaamatonta, sillä äärettömän moninaisen kaikkeuden joka muodossa on kätkeytynä tämä sama elämä, ja se on sen sisäinen ydin, jota egyptiläiset sanoivat ”hiljaisuuden sydämeksi” ja ”salatuksi Jumalaksi.” Tämä uhri on kehityksen salaisuus. Muotoon puserrettu jumalallinen elämä painautuu aina ulospäin, jotta muoto laajenisi, mutta se painaa hellävaroen, jotta muoto ei särkyisi, ennen kuin se on tullut laajenemisen äärimmäiselle rajalle asti. Sanomattomalla kärsivällisyydellä, sävyisyydellä ja hellyydellä jumalallinen Logos lakkaamatta painautuu rajoitustaan vastaan antamatta voimansa paisua mursertavaksi. Jokaisessa muodossa, kivessä, kasvissa, eläimessä ja ihmisessä tämä Logoksen paisuva energia taukoamatta työskentelee. Se on kehitysvoima, kohottava elämä muotojen sisällä, nostava kehitysvoima, jota tiede alkaa aavistaa tietämättä mistä se johtuu. Kasvien tutkija puhuu kasvissa olevasta voimasta, joka aina pyrkii ylöspäin, hän ei tiedä miten, minkä vuoksi, mutta hän antaa sille nimen — vis a fronte — koska hän tietää sen olevan siinä tai paremminkin tuntee sen tulokset. Aivan samoin kuin se on kasvielämässä, se on muissakin muodoissa saattaen ne yhä paremmin ja paremmin ilmaisemaan niiden sisällä olevaa elämäänsä. Kun jonkun muodon raja on saavutettu eikä se voi ylemmäksi kasvaa, kun sen sielu ei enää voi siitä lainkaan hyötyä — nim. se Logoksen siemen, jota hän itse aina hautoo — silloin hän vetää voimansa siitä takaisin ja muoto hajoaa. Me sanomme sitä kuolemaksi ja häviöksi. Mutta sielu on hänen luonaan ja hän luo sille uuden muodon, ja muodon

kuolema on sielun syntymistä täydellisempään elämään. Jos näkisimme hengen silmillä eikä lihan silmillä, emme itkisi muodon vuoksi, joka on vain raato ja antaa taas luonnolle takaisin raaka-aineksensa, vaan iloitsisimme siitä, että elämä siirtyy korkeampaan muotoon laajentamaan sisässään uinuvia voimia loppumattomaan kehitykseen.

Tämän Logoksen alituisen uhrin kautta on kaikki elämä olemassa, sen kautta luodaan maailmankaikkeutta yhtä mittaa. Tämä elämä on yksi, mutta se pukeutuu lukemattomiin muotoihin, jotka se panee kokoon lempeästi voittaen niiden vastustuksen. Siten se on sovitus,¹³ yhdistävä voima, jonka kautta eristetyt elämät vähitellen tulevat tietoisiksi ykseydestään pyrkiesään kukin itsessään kehittämään itsetietoisuutta, joka lopuksi tuntee olevansa yhtä kaikkien muiden kanssa ja juurensa olevan yksi ja jumalallinen.

Tämä on alkuperäinen ja aina uudistuva uhri ja näemme, että se on rakkauden johtaman elämän vuodattamista ja iloista antautumista luomaan toisia itsejä. Tämä on ”Herrasi ilo” (Matt. 25: 21, 23. 31- 45), johon uskollinen palvelija pääsee. Merkittävästi kyllä lausutaan näiden sanojen jälkeen, että hän oli ollut nälkäinen, janoinen, alaston, sairas, muukalainen ja vangittu, että hän oli ollut autetuissa tai laiminlyödyissä ihmisten lapsissa. Tällainen itsensä antaminen on vapaalle hengelle iloa, ja se tuntee elävänsä sitä elävämmin mitä enemmän se itsestään antaa. Ja mitä enemmän se antaa, sitä enemmän se kasvaa, sillä elämän kasvun laki sanoo, että se kasvaa antamalla itsestään pois eikä vetämällä puoleensa ulkoapäin — antamalla eikä ottamalla. Uhri siis alkuperäisessä merkityksessään on riemua.

13 Englanninkielen sana ”atonement” = sovitus merkitsee alkuperäisesti yhdeksi tulemistä — at-one-ment. Suom.

Logos vuodattaa itsensä maailman luomiseksi ja nähdessään sielunsa työn on tyytyväinen. (Jes. 52:11.)

Mutta uhri-sanaan on aina liittynyt ajatus kärsimyksestä, ja kaikissa uskonnollisissa uhritoimituksissa onkin aina jotakin kärsimystä, olipa se sitten vaikka vain uhraajan vähäpätöinen menetys. On hyvä ymmärtää, kuinka tämän uhri-sanan merkitys on muuttunut niin, että siihen on tullut vaistomainen kärsimyksen käsite.

Selityksen löydämme kääntyessämme ilmenneestä elämästä sitä kätkeviin muotoihin ja katsoessamme uhrikysymystä muotojen kannalta. Sillä Elämä elää antamisesta, muoto sitä vastoin tuhlautuu käyttämisestä ja vähentyy ponnistuksesta. Jos muodon on jatkettava elämistään, sen täytyy ottaa uutta ainesta ulkoapäin korvataksaan menetyksen, jotta se ei kokonaan häviäisi. Muodon täytyy tavoittaa, pidättää, käyttää omaksi rakennukseksi ottamansa, muuten se ei pysy olemassa, ja muodon kasvun laki käskee ottaa ja itselleen omistaa, mitä laajempi maailma voi antaa. Kun tajunta samaistaa itsensä muodon kanssa pitäen sitä omana itsenään, saa uhri tuskallisen luonteen. Antaminen, jättäminen ja hankitun kadottaminen tuntuu uhkaavan muodon olemassaoloa, ja siten uhrauksen laki tulee kärsimyksen eikä ilon laiksi.

Ihmisen on opittava muodon alituisen murtumisen ja siitä syntyvän kärsimyksen kautta, ettei hän saa samaistaa itseänsä katoavien ja muuttuvien muotojen kanssa, vaan aina kasvavan katoamattoman elämän kanssa, ja tätä läksyä ei hänelle opettanut ainoastaan ulkonainen muoto, vaan myös ne opettajat, jotka hänelle antoivat uskonnot.

Maailmanuskonnoissa voimme tavata neljä suurta vaihetta uhrauksen lain opetuksessa. Ensiksi opetettiin ihmisiä uhraamaan osa aineellista omaisuuttaan voittaakseen enemmän ai-

neellista onnea, ja uhrin olivat armeliaisuutta, lahjoja ihmisille ja uhreja jumalolennoille, niin kuin luetaan hindulaisten, zoroasterilaisten ja juutalaisten pyhistä kirjoista ja yleensä kautta maailman. Ihminen antoi jotakin arvossa pitämäänsä varmistukseen tulevan onnen itselleen, perheelleen, heimolleen tai kansalleen. Hän uhrasi nykyhetkellä voittaakseen tulevaisuuden. Toiseksi tuli hieman vaikeampi opetus, fyysisen omaisuuden ja maallisen hyvän sijasta oli uhrilla tavoitettava hedelmä taivaan autuus. Taivas oli voitettava, onnea nautittava kuoleman tuolla puolen: se oli oleva korvaus maallisen elämän aikana tehdyistä uhrauksista.

Suuri edistysaskel oli otettu, kun ihminen oppi jättämään ruumiinsa vaatimukset etäisen hyvän vuoksi, jota hän ei voinut nähdä eikä todeksi havaita. Hän oppi uhraamaan näkyväisen näkymättömän takia ja nousi siten korkeammalle olemisen asteikossa. Sillä niin suuri on näkyväisen ja kouriintuntuvan lumous, että jos ihminen voi sen uhrata näkymättömän maailman tähden, johon hän uskoo, hän on saavuttanut paljon voimaa ja ottanut pitkän askeleen näkymättömän maailman ymmärtämiseen. Yhä uudelleen ja uudelleen ovat marttyyrit kärsineet, kestäneet pilkkaa, ja ihminen on oppinut seisomaan yksin kantaen kaikkea kurjuutta, kärsimystä ja häpeää, mitä hänen kansansa on suinkin voinut hänen päälleen syyttää, silmät kiinnitettyinä siihen, mitä on haudan tuolla puolen. Tosin tässä on vielä taivaallisen kunnian ikävöimistä, mutta ei ole suinkaan helppoa seistä yksinään maan päällä ja luottaa henkisiin seuralaisiin, pysyä vakavasti kiinni sisäisessä elämässä, kun ulkonainen on pelkkää piinaa.

Kolmas opetus tuli silloin, kun ihminen näki olevansa suu-remman elämän osa, suostui uhrautumaan kokonaisuuden hyväksi ja sai siten kylliksi voimaa tunnustaakseen, että uhraus oli oikea, että elämiin kokonaisuudessa yhden osan, sirpaleen,

yksilön, on alistuttava kokonaisuudelle. Silloin hän oppi tekemään oikein huolehtimatta tuloksista, tekemään velvollisuutensa odottamatta itselleen hyötyä, kestämaan sen vuoksi, että se oli oikein, eikä kruunun vuoksi, antamaan ihmiskunnan tarpeen takia eikä Herran palkinnon vuoksi. Näin harjoitettu sankarisie-lu oli valmis oppimaan neljännen läksyn: että on uhrattava kaikki, mitä tuo erillinen osa omistaa, koska henki ei ole erillinen, vaan osa jumalallista elämää. Ja tuntematta erotusta, tuntematta eristystä, ihminen antaa itsensä alttiiksi kaikkiallisen elämän yhtenä osana ja nauttii sen elämän ilmentämisessä Herransa iloa. Kolmella aikaisemmalla asteella esiintyy uhrauksen kärsimyspuoli, Ensimmäisellä asteella kohtaamme vain vähän kärsimystä, toisella voidaan uhrata fyysinen elämäkin ja kaikki mitä maailmalla on tarjottavana, kolmas aste on suuri kiusauksen ja koettelemuksen, ihmissielun kasvamisen ja kehittymisen aika. Tällä asteella voi näet velvollisuus yksinomaan olla elämän sisältönä, ja ihminen, joka *tunteissaan* vielä samaistaa itsensä muodon kanssa, vaikka hän teoreettisesti *tietää* olevansa sen yläpuolella, näkee, että häneltä vaaditaan kaikki, minkä hän elämäksi tuntee, ja hän kysyy: jos annan tämän, mitä sitten jää jäljelle? Tuntuu siltä kuin itse tajunta häviäisi tämän menetyksen kautta, sillä sen täytyy kadottaa otteensa eikä se näe toisella puolella mitään, mihin tarttua kiinni. Ylivoimainen vakaumus käskee häntä antamaan uhriksi koko elämänsä. Jos hän peräytyy, hänen täytyy jatkaa aistimuksen elämää, ymmärryksen elämää, maailman elämää, ja vaikka hänellä on leikkikalut, joista hän ei hennonut luopua, hän tuntee alituista kyllästymistä, ikävoimista, katumusta ja ilon puutetta maailmassa, ja hän käsittää näiden Kristuksen sanojen totuuden: ”Joka tahtoo pelastaa henkensä, on sen kadottava” (Matt. 16:25), ja hän ymmärtää, että elämä, jota hän oli rakastanut ja pidättänyt, lopulta hukkuu. Sitä vastoin, jos hän totellen kutsuvaa ääntä antaa kaiken alt-

tiiksi, heittää elämänsäkin pois, silloin hän kadottaessaan sen säilyttää sen ikuiseen elämään (Joh. 12:25) ja huomaa, että hänen jättämänsä elämä oli vain kuolon elämää, että hänen hylkäämänsä oli vain harhaa ja että vasta löydetty elämä on todellisuutta. Siinä valinnassa koetellaan sielun arvoa, ja ainoastaan puhdas kulta pääsee tulisesta sulatusuunista, jossa elämä tuntui menetetyltä, mutta jossa se kuitenkin voitettiin. Ja sitten hän iloiten huomaa, että näin voitettu elämä on voitettu kaikille eikä eristetylle itselle. Oman itsensä uhraaminen on ollut Itsen eläväksi tulemista ihmisessä, ja rajoituksen hylkääminen on merkinnyt elämän vuodattamista lukemattomiin muotoihin, aavistamatonta elävyyttä ja rikkautta, ”loppumattoman elämän voimaa” (Hepr. 7:16).

Nämä ovat uhrauksen lain pääpiirteet. Se perustuu Logoksen ensimmäiseen uhriin, josta kaikki muut uhrit ovat vain heijastusta.

Olemme nähneet kuinka ihminen Jeesus, juutalainen opetuslapsi, antoi ilomielin oman ruumiinsa, jotta korkeampi Elämä voisi astua alas ja ruumiillistua hänen antamaansa muotoon ja kuinka hän tämän teon kautta tuli täysimittaiseksi Kristukseksi ollakseen kristikunnan vartijana ja vuodattaakseen elämänsä suureen uskontoon, jonka oli perustanut vielä mahtavampi olento, jonka kanssa hän oli samaistanut itsensä uhrinsa kautta. Olemme nähneet Kristus-sielun kulkevan läpi suurten vihkimysten — syntyvän pienenä lapsena, astuvan maailman surujen virtaan, jonka vedellä hänet kastettiin palvelusvirkaansa, nähneet hänen kirkastuvan vuorella, seuranneet hänen viimeistä taisteluaan ja riemuvoittoaan kuoleman yli. Meidän on nyt katsottava, missä merkityksessä hän on sovitus, kuinka uhrauksen laki saa täydellisen ilmauksensa Kristus-elämässä.

Miehuuden ikään tulleen Kristuksen palvelusvirka alkoi harasta ja syvästä myötätunnosta maailman murheita kohtaan, mitä kuvaa virtaan astuminen. Siitä hetkestä lähtien hänen elämänsä kuvaa parhaiten lause: ”Hän kulki ympäri hyvää tehdä”, sillä ne, jotka uhraavat erillisen elämänsä tullakseen jumalallisen elämän kanavaksi, eivät voi kiintyä tähän maailmaan muuten kuin muita auttaakseen. Hän oppii samaistamaan itsensä ympärillään olevien ihmisten tajunnan kanssa, tuntemaan kuten he tuntevat, ajattelemaan kuten he ajattelevat, iloitsemaan kuten he iloitsevat, kärsimään kuten he kärsivät, ja siten hän tuo jokapäiväiseen elämäänsä sen ykseydentunteen, jonka hän kokee elämän korkeammilla tasoilla. Hänen täytyy kehittää myötätuntoa, joka väreilee täydellisessä sopuoinnussa ihmiselämän moniäänisen soittimen kanssa, niin että hän yhdistää itsessään inhimillisen ja jumalallisen elämän ja tulee välittäjäksi taivaan ja maan välille.

Voima on hänessä nyt ilmennyt, sillä Herran henki on hänen päällään, ja hän alkaa esiintyä ihmisten silmissä sellaisena, joka kykenee auttamaan nuorempia veljiään astumaan elämän polkua. Kun he kokoontuvat hänen ympärilleen, he tuntevat hänestä lähtevän voiman, Korkeimman rakkaan pojan jumalallisen elämän. Nälkäiset sielut tulevat hänen luokseen, ja hän ravitsee heitä elämän leivällä. Synnistä sairaut lähestyvät häntä, ja hän hoitaa heitä elävällä sanalla, joka parantaa sairaudet ja tekee sielun eläväksi. Tietämättömät sokeat lähestyvät häntä, ja hän avaa heidän silmänsä viisauden valolla. Hänen palveluksensa tunnusmerkki on, että alhaisimmat ja köyhimmät, kehnoinmat ja epätoivoisimmat, jotka tungskelevat hänen ympärillään, eivät tunne eristyksen ja vieromisen muuria, sillä hänestä säteilee rakkautta, joka ymmärtää eikä sen tähden koskaan sysää luotaan. Kuinka alhainen ihmissielu lieneekään, hän ei koskaan tunne Kristus-sielun olevan itseään ylempänä, vaan

pikemmin vierellään olevana, astumassa ihmisjaloin samaa maata kuin hänkin. Mutta kuitenkin hän on täynnä ihmeellisesti kohottavaa voimaa, joka nostaa ihmisen ylös ja täyttää hänet uudella innolla ja elävällä hartaudella.

Siten hän elää ja toimii todellisena ihmisten vapahtajana, kunnes tulee aika, jolloin hänen on saatava uusi opetus ja hetkeksi kadotettava tietoisuutensa siitä jumalallisesta Elämästä, jota hänen oma elämänsä yhä täydellisemmin on alkanut ilmaista. Ja tämä opetus on, että jumalallisen elämän keskus on sisällä eikä ulkona. Itsellä on keskustansa joka ihmissielussa — totisesti ”keskus on kaikkialla”, sillä Kristus on kaikissa ja Jumala Kristuksessa — eikä mikään ruumiillistunut elämä, mikään ”Ikuisen ulkopuolella oleva”¹⁴ voi auttaa häntä rajattomassa hädässä. Hänen on opittava, että Isän ja Pojan todellinen yhteys on löydettävä sisältä eikä ulkoa, ja tämä opetus on saatavissa ainoastaan äärimmäisessä yksinäisyydessä, kun hän huomaa olevansa ulkopuolellaan olevan Jumalan hylkäämä. Tämän koettelemuksen lähestyessä hän pyytää ja rukoilee lähellään olevia valvomaan hänen kanssaan yli pimeyden hetken. Ja silloin kun kaikki inhimillinen myötätunto pettää, kaikki inhimillinen rakkaus loppuu, hän näkee ainoaksi turvakseen jumalallisen hengen elämän ja huutaa isäänsä tuntien tajunnallisen yhteyden hänen kanssaan, että malja otettaisiin häneltä pois. Seisottuaan yksin, ainoana apunaan tämä jumalallinen auttaja, hän on valmis menemään viimeiseen koetukseen, jolloin ulkopuolinen Jumala katoaa ja ainoastaan sisäinen Jumala jää jäljelle. ”Jumalani, Jumalani, miksi minut hylkäsit,” kuuluu hämmentyneen rakkauden ja pelon aiheuttama katkera huuto. Viimeinen yksinäisyys valtaa hänet, ja hän tuntee itsensä hylätyksi ja turvattomaksi. Kuitenkaan isä ei ole koskaan poikaansa

14 ”Valoa tielle”, 8 §.

lähempänä kuin sillä hetkellä, jolloin Kristus-sielu tuntee olevansa hylätty, sillä kun hän näin koskettaa surun suurimpia syvänteitä, alkaa hänen kunniansa päivänkoitto. Nyt hän nimitäin oppii, että hänen itsensä on tultava siksi Jumalaksi, jota hän huutaa, ja viimeisessä eristyksen tuskan pistoksessa hän löytää ikuisen yhteyden ja tietää elämän lähteen olevan sisälään ja tuntee itsensä ikuiseksi.

Ei kukaan voi tulla ihmisten vapahtajaksi eikä tuntea täydellistä myötätuntoa inhimillistä kärsimystä kohtaan, ennen kuin hän on kohdannut tuskan ja pelon ja kuoleman ja voittanut ne ilman muuta apua kuin mitä hän saa sisäiseltä jumalaltaan. On helppoa kärsiä, kun korkeamman ja alemman välinen tietoisuus on katkeamaton, niin, eipä kärsimystä ole lainkaan, kun tämä yhteys on elävä, sillä korkeamman valo tekee alemman pimeyden mahdottomaksi eikä kärsimys ole kärsimystä, kun sitä kannattaa Jumalan hymyily. On kuitenkin kärsimys, joka kaikkien ihmisten ja kaikkien ihmisten vapahtajan on kohdattava, jolloin pimeys peittää ihmistajunnan eikä yksikään valonsäde pilkota siihen. Hänen täytyy tuntea se tuskan pistos, jonka ihmissielu kokee, kun pimeys joka puolelta piirittää eikä haparoiva tajunta löydä auttavaa kättä, mihin tarttua. Siihen pimeyteen vaipuu jokainen ihmisen poika, ennen kuin hän riemuitsevana nousee ylös. Tämä katkerin kokemus on jokaisen Kristuksen maistettava, ennen kuin hän ”taitaa ainaiseksi pelastaa” (Hepr. 7: 25) ne, jotka hänen kauttansa etsivät jumaluutta.

Sellainen ihminen on totisesti tullut jumalalliseksi ja ihmisten vapahtajaksi, ja hän ryhtyy nyt siihen maailmantyöhön, jonka valmistusta tämä kaikki on ollut. Häneen täytyy kaikkien ihmistä vastaan suuntautuvien voimien kohdistua, jotta ne hänessä muuttuisivat auttaviksi voimiksi. Siten hän tulee maailman rauhan keskukseksi, joka muuttaa hyviksi taistelevat voimat, jotka muuten musertaisivat ihmisen. Maailman Kristukset ovat

rauhan keskuksia, joihin kaikki vihan voimat virtaavat muuntuakseen heissä ja virratakseen sitten maailmaan sopusointuisesti työskentelevinä voimina.

Osa Kristuksen kärsimyksestä, ennen kuin hän on tullut täydelliseksi, on juuri tämä maailman riitaisten voimien sopusointuun saattaminen. Vaikka hän on Poika, hän oppii vielä kärsimyksen kautta ja ”tulee siten täydelliseksi” (Hepr. 5:8, 9). Ihmiskunta olisi paljon enemmän taistelun ja eripuraisuuden raatelema, jolleivät Kristus-oppilaat eläisi sen keskellä saattamassa sen riitaisia voimia rauhaan ja sopusointuun.

Kun sanotaan, että Kristus kärsii ”ihmisten puolesta”, että hänen voimansa korvaa heidän heikkoutensa, hänen puhtautesa heidän syntinsä, hänen viisautensa heidän tietämättömyytensä, lausutaan siinä totuus, sillä Kristus tulee niin yhdeksi ihmisten kanssa, että he ovat osallisia hänestä ja hän heistä. Hän ei ole heidän sijaisensa, mutta hän ottaa heidän elämänsä omaansa ja antaa omansa heihin. Sillä noustuaan ykseyden tasolle hän kykenee jakamaan muille saavuttamansa ja antamaan voittamansa kaikille. Seisoen eristyksen tason yläpuolella ja katsellen alas eristykseen vaipuneita sieluja hän voi ulottua jokaiseen, vaikka he eivät voi ulottua toisiinsa. Vesi voi ylhäältä päin laskea moneen putkeen, jotka aukeavat säiliöön, vaikka ovat toisistaan erillään. Siten hänkin voi lähettää elämänsä jokaiseen sieluun. Ainoastaan yksi ehto vaaditaan, jotta Kristus voisi antaa elämänsä nuoremmalle veljelle: että tuossa eristyneessä elämässä ihmistajunta avautuu jumalalliselle ja ottaa vastaan tarjotun elämän ja vapaasti annetun lahjan. Sillä niin kunnioittaa Jumala sitä henkeä, joka on hän itse ihmisessä, ettei hän tahdo vuodattaa ihmissieluun voimaansa ja elämäänsä, jollei sielu halua ottaa sitä vastaan. Alemman luonnon täytyy avautua vastaanottamaan, kuten ylempi on valmis antamaan. Tämä on Kristuksen ja ihmisen välinen side, tätä kirkot sanovat ”ju-

malallisen armon” vuodatukseksi, tätä tarkoittaa ”usko,” jota välttämättä tarvitaan armon toteuttamiseksi. Giordano Bruno sanoi kerran: ihmissielulla on ikkunat ja se voi ne tiiviisti sulkea. Aurinko paistaa ulkopuolella, valo on muuttumaton; jos ikkunat avataan, niin päivänpaiste tulvii sisään. Jumalan valo kolkuttaa jokaisen ihmissielun ikkunoita, ja kun ikkunat avataan, niin sielu tulee valaistuksi. Jumalassa ei ole vastustusta vaan ihmisessä, eikä ihmisen tahtoa voida pakottaa, muuten pyhäytyy hänen jumalallisen elämänsä oikea kehitys.

Siten jokaisessa syntyvässä Kristuksessa nousee ihmiskunta askelta korkeammalle, ja hänen viisautensa kautta vähenee koko maailman tietämättömyys. Jokainen ihminen on vähemmän heikko hänen voimansa vuoksi, joka virtaa yli ihmiskunnan ja tunkeutuu eristettyyn sieluun. Kun tätä oppia katsottiin ahtaasti ja sen tähden väärin, siitä kehittyi sijaissovituksen aate, oikeudenkäynti Jumalan ja ihmisen välillä, missä Jeesus asettuu syntisen paikalle. Ei käsitetty, että se Yksi, joka oli päässyt tuohon korkeuteen, todella oli yhtä kaikkien veljiensä kanssa. Luonnon ykseyttä pidettiin persoonallisena sijaisuutena ja siten henkinen totuus katosi ja muuttui karkeaksi juridiseksi vaihtokaupaksi.

”Sitten hän tulee tietämään, mikä on hänen paikkansa maailmassa ja toimintansa luonnossa — nim. olla Vapahtaja ja toimittaa sovitus kansan syntien puolesta. Hän on maailman sisäisessä sydämessä, Kaikkein Pyhimässä, ihmiskunnan ylimmäisenä pappina. Hän on yhtä kaikkien veljiensä kanssa, ei sijaisena, vaan elämän ykseyden takia. Onko syntisiä? — niissä hän on syntinen, jotta hänen puhtautensa heidät pelastaisi. Onko murheellisia? — niissä hän on murheiden mies, jokainen murtunut sydän murtaa hänen sydämensä. Onko iloisia? — niissä hän on iloinen ja antaa heille autuutensa. Onko janoavia? — niissä hänkin tuntee puutetta voidakseen täyttää heidät yltä-

kylläisyydellään. Hänellä on kaikki, ja koska se on hänen, se on heidänkin. Hän on täydellinen, niinpä he ovat täydellisiä hänen kanssaan. Hän on väkevä, kuka silloin voi olla heikko, kun hän on heissä? Hän kohosi korkealle voidakseen auttaa alempana olevia, ja hän elää sitä varten, että kaikki voisivat olla osallisia hänen elämästään. Hän kohottaa koko maailman mukanaan noustessaan, tie on kaikille helpompi, kun hän on sen edellä kulkenut.

”Jokainen ihmisen poika voi tulla tällaiseksi ilmenneeksi Jumalan Pojaksi ja maailman Vapahtajaksi. Jokaisessa tällaisessa Pojassa ’on Jumala ilmennyt lihassa’ (1 Tim. 3:16), ihmiskunnan sovitus ja kaikki uudistava elävä voima. Ainoastaan eräs asia on välttämätön, jotta tämä voima voisi ilmetä jokaisessa sielussa: sielun täytyy avata ovensa ja antaa hänen tulla sisään. Ei edes hänkään, kaiken läpäisevä, voi raivata tietä veljensä tahtoa vastaan. Ihmistahto voi pitää puoliaan sekä Jumalaa että ihmistä vastaan, ja kehityksen lain mukaisesti sen täytyy vapaaehtoisesti yhdistyä jumalalliseen toimintaan, eikä se saa murtua vastahakoisesti alistuen. Sysätköön tahto, oven auki, niin elämä on virtaava sieluun. Kun ovi on suljettu, se voi ainoastaan heikosti henkiä sisään kuvaamattoman suloista tuoksuaan, jotta tämän tuoksun ihanuus voittaisi, missä salpaa ei voi voimalla murtaa.

”Tällaista on Kristuksen työ — osaksi. Mutta kuinka voi kuolevaisen kynä kuvata kuolematonta tai kuolevaiset sanat kertoa siitä, mikä on puheen voimaa korkeammalla? Kieli ei voi lausua, valaistumaton mieli ei voi tajuta isänsä kanssa yhdeksi tulleen Pojan salaisuutta, kun hän kantaa sylissään ihmisen poikia.” (Annie Besant. Theosophical Review, Dec. 1898.)

Niiden, jotka tahtovat valmistua tulevaisuudessa kohoamaan tällaiseen elämään, on jo nyt aloitettava alemmassa elämässään kulkea ristin varjon tietä. Heidän ei tule epäillä voimaansa, sillä

se olisi samaa kuin epäillä sisäistä Jumalaa. ”Uskokaa itseenne” — sen opetuksen antaa korkeampi käsitys ihmisestä, sillä se on uskoa sisäiseen Jumalaan. Kristus-elämän varjo voi langeta ihmisen tavalliseen elämään sillä tavoin, että hän tekee kaikki työnsä uhrina, ei sen voiton takia, jonka se voi tekijälleen tuottaa, vaan sen takia, mitä hyvää se voi tuottaa toisille ja siten, että hän arkielämässään, pienten velvollisuuksien, vähäpätöisten toimien ja ahdasten pyrintöjen keskellä muuttaa vaihtumistaan ja sillä tavoin kaiken. Ei välttämättä tarvitse muuttaa mitään ulkonaisessa elämässä. Minkälaisessa elämässä tahansa voidaan uhri toimittaa, missä olosuhteissa tahansa voidaan Jumalaa palvella. Henkinen kehitys ei näy siitä, mitä ihminen tekee, vaan millä tavoin hän toimii. Kasvamisen mahdollisuus ei riipu ympäröivistä asianhaaroista vaan ihmisen suhteesta niihin. ”Ja todella tämä ristin vertauskuva voi olla meille koetinkivenä erottaaksemme hyvän ja pahan monessa elämän pulmassa. ’Ainoastaan ne teot, joiden kautta loistaa ristin valo, ovat opetuslapsen arvoisia’, kuuluu muuan lause eräässä okkultisten ohjesääntöjen kirjassa, ja sen selitetään merkitsevän, että kaiken mitä pyrkijä tekee, täytyy olla uhrautuvan rakkauden innoittamaa. Sama ajatus esiintyy myöhemmissä säkeistössä: ’Kun joku astuu tielle, hän panee sydämensä ristille. Kun risti ja sydän ovat tulleet yhdeksi, silloin hän on saavuttanut päämääränsä.’ Niinpä voimme mitata henkistä kehitystämme tarkkaamalla, onko itsekkyydellä vai uhrautuvaisuudella etusija elämässämme.” (C.W. Leadbeater, *The Christian Creed*, pp. 61, 62).

Jokainen elämä, joka täten alkaa kehittää itseään, valmistaa siten sitä luolaa, jossa Kristus-lapsi on syntyvä, ja elämän on

tultava alinomaiseksi sovitukseksi, niin että jumalallinen ja ihmellinen yhä enemmän sulautuvat yhteen. Jokainen sellainen elämä kehittyy ”rakastetun Pojan” elämäksi ja nousee Kristuksen kunniaan. Jokainen meistä voi työskennellä siihen suuntaan saattamalla jokaisen tekonsa ja voimansa uhriksi, kunnes kulta puhdistuu kuonasta ja ainoastaan puhdas kulta jää jäljelle.

VIII LUKU

Ylösnouseminen ja taivaaseen astuminen

Opit Kristuksen ylösnousemisesta ja taivaaseen astumisesta ovat myös osia pienemmistä mysteereistä ja kuuluvat olennaisesti aurinkotarunaan ja ihmisessä asuvan Kristuksen elämäkertaan.

Kristukseen itseensä nähden niillä on historiallinen perustusensa siinä tosiasiasa, että hän edelleen opetti apostoleitansa fyysisen kuolemansa jälkeen ja että hän ilmestyi suuremmissa mysteereissä hierofanttina suoranaisten opetuksensa loputtua, kunnes Jeesus tuli hänen tilallensa. Myyttillisissä taruissa sankarin ylösnouseminen ja kunniaansa astuminen aina olivat hänen kuolinkertomuksensa jatkona ja päätöksenä. Mysteereissä saatettiin pyrkijän ruumis kuolonkaltaiseen horrokseen, jolloin hän vapautettuna sieluna vaelsi näkymättömän maailman läpi, palasi takaisin ja herätti ruumiinsa eloon kolmen päivän kuluttua. Ja tutkiessamme Kristukseksi tulemaisillaan olevan yksilön elämäkertomusta huomaamme ylösnousemisen ja taivaaseen astumisen näytelmien jälleen toistuvan.

Mutta ennen kuin voimme järjellämme seurata tätä kertomusta, meidän tulee pääpiirteissään käsittää ihmisen kokoonpano, hänen luonnolliset ja henkiset ruumiinsa. ”Meillä on luonnollinen ruumis ja myös henkinen ruumis” (Kor. 15: 44).

On vielä sellaisia oppimattomia ihmisiä, jotka pitävät ihmistä ainoastaan kaksinaisena, ”sieluna” ja ”ruumiina”. He käyttävät sanoja sielu ja henki samaa merkitsevinä ja puhuvat milloin

”sielusta ja ruumiista”, milloin ”hengestä ja ruumiista” tarkoitetaan, että ihminen on kokoonpantu kahdesta osasta, joista toinen kuolemassa häviää ja toinen jää eloon. Perin yksinkertaiselle ja tietämättömälle riittää tämä mutkaton jako, mutta se ei auta meitä ymmärtämään ylösnousemisen ja taivaaseen astumisen mysteereitä.

Jokainen kristitty, joka vähänkin on tutkinut ihmisen kokoonpanoa, tunnustaa siinä olevan kolme eri olemuspuolta: hengen, sielun ja ruumiin. Tämä jako on kyllä järkevä, vaikka se syvempää tutkimusta varten kaipaa vielä alajaotuksia, ja Paavalikin on käyttänyt sitä rukoillessaan ”että teidän henkenne, sielunne ja ruumiinne nuhteettomina säilytettäisiin” (1 Thess. 5:23). Tämän kolminaisen jaon kristillinen jumaluusoppi hyväksyy.

Henki itsessään on todellisuudessa kolminaisuus, ylhäisen kolminaisuuden heijastus ja kuva, ja tätä tutkimme seuraavassa luvussa. (Ks. lukua IX ”Kolminaisuus”). Todellinen ihminen, kuolematon, joka on henki, on kolminaisuus ihmisessä. Se on elämä, tajunta, ja sille kuuluu henkinen ruumis, niin että kullakin kolminaisuuden olemuspuolella on oma ruumiinsa. Sielu on kaksinainen ja sisältää järki- ja tunneluonnon niihin kuuluvine verhoineen, ja ruumis taas on hengen ja sielun aineellinen käyttöväline. Erään kristillisen katsontakannan mukaan ihminen on kaksitoistakertainen olento: henkiseen ihmiseen kuuluu kuusi osaa ja luonnolliseen kuusi. Toisen käsityskannan mukaan ihmisessä on neljätoista osaa, seitsemän tajunnan muunnosta ja seitsemän muodon lajia. Tämä jälkimmäinen katsantokanta on käytännöllisesti katsoen sama kuin mystikkojen, ja sitä sanotaan tavallisesti seitsenkertaiseksi, koska siinä todella on seitsemän jakoa, kukin kaksinkertainen, elämänpuolesta ja muodonpuolesta yhdistetty.

Vähemmin järkevistä nämä jaot ja alajaotukset tuntuvat hie-
man hämmentäviltä, ja sen tähden Origenes ja Klemens, kuten
olemme nähneet (ks. edellä sivut 30 - 32, 35 - 36), korostivat
suuresti niiden älyllisen kehityksen tärkeyttä, jotka pyrkivät tu-
lemaan gnostikoiksi. Voihan kuitenkin se, joka pitää niitä vai-
vailoisina, jättää ne syrjään, kunhan hän ei vain pane pahak-
seen, että innokas tutkija huomaa ne sekä valaiseviksi että vält-
tämättömiksi elämän ja ihmisen mysteereiden ymmärtämiselle.

Sana ruumis merkitsee tajunnan käyttövälinettä eli välikap-
paletta, jossa tajunta voi liikkua eli jota se voi käyttää vaikut-
taakseen ulkonaiseen maailmaan, niin kuin käsityöläinen käyt-
tää työkaluaan. Tai voimme verrata sitä astiaan, jossa tajunta
pysyy kuten vesi ammeessa. Se on elämän käyttämä muoto, ja
me tunnemme tajunnan ainoastaan sellaisiin muotoihin yhty-
neenä. Muoto voi olla mitä hienoimmista aineksista tehty, se
voi olla niin läpinäkyvä, että huomaamme ainoastaan sisässä
asuvan elämän, mutta muoto siinä kuitenkin on, ja se on ai-
neesta koostunut. Se voi myös olla niin tiheä, että se peittää si-
säisen elämän ja että näemme ainoastaan muodon; mutta elämä
siinä kuitenkin on, ja se on aineen vastakohta — henki. Tutki-
jan on tarkastamalla tarkastettava tätä perustotuutta — kaiken
ilmenneen olemassaolon kaksinaisuutta, hengen ja aineen erot-
tamaton yhteyttä tomuhiukkasessa, Logoksessa, ilmenneessä
Jumalassa. Tämän aatteen pitää tulla osaksi häntä itseään, muu-
ten hänen on lakattava tutkimasta pienempiä mysteereitä. Kris-
tus Jumalana ja ihmisenä osoittaa kosmisessa asteikossa samaa
kaksinaisuutta, joka kaikkialla luonnossa uudistuu. Tästä alku-
peräisestä kaksinaisuudesta on kaikki maailmankaikkeudessa
muodostunut.

Ihmisellä on ”luonnollinen ruumis”, ja se on muodostunut
neljästä eri osasta ja on kuolevainen. Kaksi niistä ovat fyysistä
ainetta eivätkä koskaan täydellisesti erkane toisistaan ennen

kuolemaa, vaikka huumausaineet tai sairaus voivat saada aikaan osittaisen erkanemisen. Näitä kahta voidaan yhteisellä nimellä sanoa fyysiseksi ruumiiksi. Siinä ihmisen itsetietoinen tajunta toimii hänen valveilla ollessaan, teknillisesti puhuen se on hänen tajuntansa käyttöväline fyysisessä maailmassa.

Kolmas osa on himoruumis, mainittu sillä nimellä sen tähden, että se on ihmisen tunne- ja himoluonnon erikoinen käyttöväline. Unessa ihminen jättää fyysisen ruumiinsa ja jatkaa tietoista toimintaansa tässä toisessa ruumiissaan siinä näkymättömässä maailmassa, joka on lähinnä näkyvää maataamme. Se on siis hänen tajuntansa käyttöväline alimmassa ylifyysisessä maailmassa, mikä myös on ensimmäinen maailma, johon ihminen tulee kuoltuaan.

Neljäs osa on älyruumis, joksi sitä sanotaan sen tähden, että ihmisen älyluonto toimii siinä, mikäli se on tekemisissä konkreettisten asioiden kanssa. Se on hänen tajuntansa käyttöväline toisessa ylifyysisessä maailmassa, joka myös on toinen eli alempi taivasmaailma, johon ihminen menee kuoleman jälkeen, kun hän on vapautunut edellisessä kohdassa mainitusta maailmasta.

Nämä häntä ympäröivän muodon neljä osaa, kaksinainen fyysinen ruumis, himoruumis ja älyruumis, muodostavat yhdessä sen ”luonnollisen ruumiin”, josta Paavali puhuu.

Tämä tieteellinen erottelu on hävinnyt tavallisesta kristillisestä opetuksesta, joka tässä asiassa on epämääräinen ja sekava. Ei niin, ettei se olisi koskaan esiintynyt kirkon opissa; päinvastoin tämä tieto ihmisen kokoonpanosta oli pienempien mysteereiden opetuksen yhtenä osana. Yksinkertainen jaotus: henki, sielu ja ruumis — oli eksoteerinen, ensimmäinen karkea jako, joka annettiin perustukseksi. ”Ruumista” koskeva alajako annettiin myöhemmän opetuksen aikana valmistuksena siihen

harjoitukseen, jonka kautta opettaja kehitti oppilasta erottamaan toisen käyttövälineen toisesta ja käyttämään kutakin tajuun välineenä sen omalla alueella.

Tämä asia on jotenkin helposti käsitettävissä. Jos ihminen tahtoo matkustaa kiinteätä maata pitkin, niin hän käyttää kulkuneuvonaan rattaita tai junaa. Jos hän tahtoo kulkea vettä myöten, hän ottaa aluksen kulkuneuvokseen; jos hän tahtoo matkustaa ilmassa, niin hän turvautuu ilmapalloon. Hän on sama ihminen kaikkialla, mutta hän käyttää kolmea eri kulkuneuvoa sen alueen laadun mukaan, jossa hän aikoo matkustaa. Vertaus ei ole aivan tarkka, mutta ei myös harhaanjohtava. Kun ihminen puuhaa fyysisessä maailmassa, hänen käyttövälineensä on fyysinen ruumis, ja hänen tajuntansa toimii siinä ja sen kautta. Kun hän siirtyy tästä maailmasta ensimmäiseen tuonpuoleiseen maailmaan unessa tai kuoltuaan, niin hänen käyttövälineensä on himoruumis, ja hän voi oppia käyttämään sitä tietoisesti, niin kuin hän tietoisesti käyttää fyysistä ruumista. Hän käyttää nyt jo tiedottomasti tätä toista käyttövälinettä joka päivä tuntiensa ja halutessaan jotakin ja samoin joka yö unessa. Kun hän kuoleman jälkeen menee taivasmaailmaan; hänen käyttövälineensä siellä on älyruumis, ja sitä hän nytkin käyttää joka päivä ajattellessaan, eikä aivoissa olisi yhtään ajatusta, ellei niitä olisi älyruumiissa.

Ihmisellä on vielä ”henkinen ruumis.” Siinä on kolme eri osaa, yksi kullekin ihmishengen kolminaisuuden kolmelle persoonalle. Paavali puhuu, että hänet temmattiin ylös ”kolmanteen taivaaseen” ja siellä hän kuuli ”sanomattomia sanoja, joita ei yhdenkään ihmisen sovi lausua” (2 Kor. 12: 2, 4). Vihityt tuntevat nämä näkymättömät eri maailmat ja tietävät hyvin, että ensimmäisen taivasmaailman toiselle puolelle tulleet tarvitsevat käyttövälineekseen todella henkisen ruumiin, jonka kolmen osan kehityksestä riippuu, mihin taivaaseen he voivat

päästä. Alinta näistä kolmesta osasta sanotaan tavallisesti syyruumiiksi. Tämän nimityksen voivat täydellisesti ymmärtää vain ne, jotka ovat tutkineet jälleensyntymistä — jota varhaisessa kirkossa opetettiin — ja jotka käsittävät, että ihmisen kehitykseen tarvitaan monta peräkkäistä elämää täällä maan päällä, ennen kuin raakalaisen alkeissielusta voi tulla Kristuksen täydellinen sielu ja sitten tultuaan täydelliseksi niin kuin taivaallinen isä (Matt. 5: 48) voisi tajuta Pojan yhteyden Isän kanssa (Joh. 17: 22,23). Tämä syyruumis kestää elämästä elämään, ja siihen ovat kaikki menneisyyden muistot koottuina. Siitä tulevat ne syyt, jotka rakentavat alemmat ruumiit. Se on ihmiskokemuksen varastohuone, johon kaikki elämässämme koottu pannaan talteen, se on omantunnon asunto, tahdon hallitsija.

Toinen näistä kolmesta osasta on se, josta Paavali lausuu nämä merkilliset sanat: ”Meillä on rakennus Jumalalta, huone, ei käsin tehty, joka on iankaikkinen taivaissa” (2 Kor. 5: 1). Tämä on autuuden ruumis, Kristuksen kirkastettu ruumis.”ylösnousemuksen ruumis.” Se ei ole ”käsin tehty,” tajunnan työskentelyn avulla alemmissa käyttövälineissä, se ei ole kokemusten muodostama eikä rakennettu niistä aineksista, joita ihminen kokoaa pitkän toivioiretensä aikana. Se on ruumis, joka kuuluu Kristus elämään, vihkimyselämään. Se on Jumalasta rakennettu hengen toiminnan avulla, ja se kasvaa lakkaamatta vihityn elämän tai elämien aikana ja saavuttaa täydellisyyden ”ylösnousemuksessa.”

Henkisen ruumiin kolmas osa on hienon hienoa, herkkää ainetta, joka erottaa yksilöllisen hengen eri olennoiksi ja kuitenkin sallii kaiken tunkeutua sen läpi ja on siten perusyksyyden ilmaus. Sinä päivänä, jolloin ”itse Poikakin on alistuva sen alle, joka on alistanut hänen allensa kaikki, jotta Jumala olisi kaikki kaikessa” (1 Kor. 15: 28), silloin tämä utu tulee hajotetuksi,

mutta meille se pysyy henkisen ruumiin korkeimpana osana, jossa me nousemme isän luo ja olemme yhtä hänen kanssaan.

Kristinusko on aina tunnustanut kolmen maailman olemassaolon, joiden kautta ihminen kulkee. Ensimmäinen on fyysinen maailma, toinen on välitila, johon hän kuollessaan joutuu, kolmas taivasmaailma. Vähänkin oppia saaneet kristityt uskovat näihin kolmeen maailmaan. Ainoastaan oppimattomat kuvittelevat, että ihminen heti kuolinvuoteeltaan pääsee lopulliseen autuuden tilaan. Mutta välitilan luonnosta on erilaisia mielipiteitä. Roomalaiskatoliset sanovat sitä kiirastuleksi ja uskovat, että jokaisen sielu joutuu siihen paitsi pyhimyksen, joka on saavuttanut täydellisyyden tai ihmisen, joka on kuollut ”kuolemansynnissä.” Suurin osa ihmiskuntaa joutuu siis puhdistavaan tilaan, missä he viipyvät eri pitkän ajan sen mukaan mitä syntensä he ovat tehneet ja siirtyvät taivasmaailmaan vasta sitten, kun ovat tulleet puhtaiksi. Ne eri seurakunnat, joita yhteisesti sanotaan protestanttisiksi, eroavat yksityiskohtaisissa opeissa, mutta hylkäävät enimmäkseen kuoleman jälkeisen puhdistusopin. Kuitenkin ne ylimalkaan ovat yhtä mieltä siitä, että on olemassa välitila, jota sanotaan milloin paratiisiksi, milloin odotusajaksi. Taivasmaailmaa pidetään melkein kaikkialla kristikunnassa lopullisena tilana, mutta ei ole mitään selvää tai yleistä käsitystä sen luonnosta eikä siitä, kehittyvätkö taivaaseen päässeet edelleen vai pysyvätkö aina samanlaisina. Varhaisessa kristinuskossa pideltiin taivasta, niin kuin se todella onkin, yhtenä asteena sielun kehityksessä, ja jälleensyntymistä jossakin muodossa sielun ennalta olemista, opetettiin silloin yleisesti. Siitä johtui tietysti, että taivaskin oli vain väliaikainen olotila, vaikka usein hyvin pitkäaikainen, kestäen, niin kuin uuden testamentin kreikkalaisessa tekstissä sanotaan ”aikakauden” — joka päättyi ihmisen palatessa jatkamaan elämäänsä ja kehitys-

tään seuraavassa asteessa eikä ollut ikuinen, niin kuin uudemmissa raamatuissa on väärin käännetty.¹⁵

Täydentääksemme näitä suuntaviivoja, jotka ovat tarpeen ylönousemisen ja taivaaseen astumisen ymmärtämiseksi, meidän on katsottava, kuinka nämä eri ruumiit kasvavat korkeammassa kehityksessä.

Fyysinen ruumis on alituisen vaihdoksen alainen; sen pikkuosat uudistuvat alinomaa, niin että se aina rakentuu uudestaan. Koska se muodostuu nauttimastamme ruoasta ja juomasta, hengittämästämme ilmasta ja fyysisistä osista, joita otamme fyysisestä ympäristöstämme, sekä ihmisistä että esineistä, niin voimme vakavalla työllä puhdistaa sitä valitsemalla siihen hyviä aineksia, niin että se tulee yhä puhtaammaksi käyttövälineeksi ja kykenee vastaanottamaan hienompia väreilyjä ja vastaamaan puhtaampiin haluihin ja jalompiin ajatuksiin. Tästä syystä kaikkien, jotka pyrkivät mysteereihin, tuli alistua noudattamaan määräyksiä ravinnosta, kylvyistä jne., ja heidän piti olla hyvin varuillaan, kenen kanssa ja millaisissa paikoissa he oleskelivat.

Himoruumis muuttuu myös samalla tavalla, mutta sen ainekset tulevat ja poistuvat tunteiden, halujen ja himojen vaikutuksesta. Jos ne ovat karkeita, niin himoruumiiseen rakennetut ainekset ovat myös karkeita, mutta jos ne ovat puhtaita, himoruumis kehittyy hienoksi ja tulee alttiiksi korkeammille vaikutuksille. Mikäli ihminen hallitsee alemmaa luontoaan ja tulee epäitsekkääksi toivomuksissaan ja tunteissaan, mikäli hänen rakkau-

15 Näistä käänöksistä tuli tietysti virheellisiä, koska ne tehtiin vasta uudella ajalla, jolloin kaikki käsitys sielun ennalta olemisesta ja sen kehityksestä jo aikoja sitten oli häipynyt kristikunnan muistista ja säilynyt ainoastaan muutamissa lahkoissa, joita roomalaiskatolinen kirkko kerettiläisenä vainosi.

tensa ympärillään olevia kohtaan tulee vähemmän itsekkääksi ja vaativaksi, sikäli hän puhdistaa tätä korkeampaa tajuntansa välinettä. Siitä seuraa, että kun hän on ulkona ruumiistaan nukuessaan, hänellä on korkeampia, puhtaampia ja opettavaisempia kokemuksia ja kun hän kuolemassa jättää fyysisen ruumiinsa, hän kulkee nopeasti välitilan kautta, ja himoruumis häviää pian eikä estä häntä kulkemasta eteenpäin.

Samaten älyruumis rakentuu alituisesti uudestaan, mutta ajatuksista. Se on tajuntamme välikappale taivasmaailmassa, mutta muodostuu jo nyt yhtä mittaa mielikuvituksesta, järjestä, arvostelukyvystä, taiteellisista lahjoista ja kaikkien henkisten voimien käyttämisestä. Millaiseksi ihminen sen tekee, sellaisena se tulee häntä verhoamaan, ja hänen taivastilansa pituus ja rikkaus riippuu siitä, minkälaisen älyruumiin hän on rakentanut itselleen eläessään maan päällä.

Kun ihminen astuu korkeampaan kehitykseen, tämä ruumis alkaa toimia riippumattomana jo tällä puolen kuoleman, ja hän tulee vähitellen tietoiseksi taivaallisesta elämästään keskellä maallisen elämänsä pyörteitä. Silloin hän tulee ”ihmisen pojaksi, joka on taivaassa” (Joh. 3:13), joka voi tiedon auktoriteetilla puhua taivaallisista asioista, Kun ihminen alkaa elää Pojan elämää astuttuaan pyhyiden tielle, hän elää taivaassa maan päällä ollessaankin ja saa tämän taivaallisen ruumiin tietoisesti valtaansa ja käyttöönsä. Ja koska taivas ei ole meistä kaukana, vaan ympäröi meitä kaikkialla, koska emme ole erotetut siitä paikallisesti, vaan siksi, ettemme kykene tuntemaan sen värähtelyjä, vaikka ne vaikuttavat meihin elämämme joka hetki — niin meidän ei tarvitse muuta kuin tulla tietoisiksi näistä värähtelyistä ja olemme taivaassa. Me tulemme niistä tietoisiksi elähdyttämällä, rakentamalla ja kehittämällä tätä taivaallista ruumista, joka kehittyy taivaallisista aineksista ja vastaa taivasmaailman värähtelyihin. Siksi ”ihmisen poika” on aina taivaas-

sa. Mutta me tiedämme, että ”ihmisen poika” on vihitylle kuuluva nimi, ei ylös nousseelle ja kunniaansa menneelle Kristukselle vaan Pojalle, joka vielä ”tehdään täydelliseksi” (Hepr. 5:9).

Niinä kehityskausina, jotka johtavat koetuksen tielle ja kuuluvat siihen, kehittyy henkisen ruumiin ensimmäinen osa — syyruumis — nopeasti ja antaa ihmiselle mahdollisuuden kuoleman jälkeen nousta toiseen taivaaseen. Toisen syntymän jälkeen, Kristuksen synnyttyä ihmiseen, alkaa autuuden ruumiin rakentaminen ”taivaissa.” Se on Kristuksen ruumis, jota hän kehittää palvelustyössään maan päällä, ja sen kehittyessä ”Jumalan Pojan” tajunta tulee yhä selvemmäksi, ja tuleva yhtyminen Isän kanssa valaisee puhkeavaa henkeä.

Kristillisissä mysteereissä — kuten vanhoissa egyptiläisissä, kaldealaisissa ja muissa — oli olemassa ulkonainen vertauskuvalo, joka ilmaisi, millaisten kehitystapojen kautta ihmisen oli kuljettava. Hänet tuotiin vihkimyskammioon ja laskettiin maahan käsivarret ojennettuina, joskus puuristille, joskus ainoastaan kivilattialle ristiinnaulitun ihmisen asentoon. Sitten koskettiin hänen sydäntään Tyrsus-sauvalla — ristiinnaulitsemisen ”keihäällä” — ja jätettyään ruumiinsa hän kulki tuonpuoleisiin maailmoihin, sillä aikaa kun hänen ruumiinsa vaipui syvään horrokseen, ristiinnaulitun kuolemaan. Ruumis pantiin, kiviseen arkkuun ja jätettiin siihen huolellisesti vartioituna. Siinä välin ihminen itse astui ensiksi niille salaperäisille, hämärille alueille, joita sanottiin maan sydämeiksi, ja sen jälkeen taivaalliselle vuorelle, missä hänet puettiin täydelliseen autuudenruumiiseen, joka nyt oli valmistunut tajunnan välineeksi. Siinä hän palasi jälleen lihan ruumiiseen sitä elähdyttämään. Tätä ruumista kannattava risti tai itse horroksessa kankeana makava ruumis, jollei ristiä käytetty, nostettiin ruumisarkusta ja pantiin kaltevalle rinteelle, kasvot itään päin, odottamaan auringon

nousua kolmannen päivän aamuna. Sinä hetkenä, jolloin auringon säteet sattuivat kasvoihin, astui Kristus, täydellinen Vihitty eli Mestari jälleen ruumiiseensa pyhittäen lihan ruumista autuudenruumiin läheisellä kosketuksella antamalla sille uusia ominaisuuksia, uusia voimia ja kykyjä, muuttamalla sen itsensä kaltaiseksi. Tämä oli Kristuksen ylösnouseminen, ja sen jälkeen muuttui itse lihan ruumis ja sai uuden luonteen.

Sen tähden on aurinko aina otettu ylösnousevan Kristuksen vertauskuvaksi ja sen tähden itämaisissa hymneissä aina viitataan vanhurskauden auringon nousemiseen. Niin myös on kirjoitettu riemuitsevasta Kristuksesta: ”Minä olen elävä ja olin kuollut ja katso, minä olen elävä iankaikkisesti, amen, ja minulla on helvetin ja kuoleman avaimet” (Ilm.K. 1: 18). Kaikki alempien maailmoiden voimat ovat tulleet Pojan haltuun, joka on kunniaansa korotettu. Hänen ylitsensä ei kuolemalla ole enää mitään valtaa, ”Hän pitää voimakkaassa kädessään elämän ja kuoleman.”¹⁶ Hän on ylösnoussut ja riemuitseva Kristus.

Kristuksen ylösnousemus oli henkisen ruumiin kolmannen osan mysteeri, kunnian vaatetukseen pukeutuminen. Se oli valmistuksena Pojan yhtymiselle Isään, ihmisen yhtymiselle Jumalaan, jolloin henki palasi siihen kunniaan, joka sillä oli ”ennen kuin maailma olikaan” (Joh. 17:5). Silloin tulee kolminainen henki yhdeksi, tuntee itsensä ikuiseksi ja Salattu Jumala on löydetty. Tätä kuvaa taivaaseenastumisoppi, mikäli se koskee yksilöä.

Ihmiskunnan taivaaseen astuminen tapahtuu, kun koko ihmis-suku on saavuttanut Kristus-tilan, Pojan aseman ja tämä Poika tulee yhdeksi Isänsä kanssa ja Jumala on kaikki kaikessa.

16 H. P. Blavatsky, Hiljaisuuden ääni (loppusivuilla).

Tämä on päämäärä, jonka esikuvana on vihityn riemuvoitto, mutta se saavutetaan vasta kun ihmiskunta on tullut täydelliseksi ja kun ”suuri orpo ihmiskunta” ei enää ole orpo vaan tietoisesti tunnustaa itsensä Jumalan pojaksi.

Täten tutkiessamme sovituksen, ylösnousemisen ja taivaaseenastumisen oppeja tulemme vähitellen pienemmissä mysteereissä esitettyihin niitä koskeviin totuuksiin ja alamme ymmärtää todeksi sen apostolisen opetuksen, että Kristus ei ollut persoonallisuutena ainoa laatuaan ”esikoinen nukkuneista” (1 Kor. 15:20) ja että jokaisen ihmisen on tultava Kristukseksi. Silloin Kristusta ei pidetty ulkonaisena vapahtajana, jonka vanhurskaus olisi pelastanut ihmisen Jumalan vihalta. Kirkossa oli yleisenä se jalo ja innostava oppi, että hän oli ihmiskunnan esikoinen, se esikuva, joka jokaisen ihmisen tuli itsessään toteuttaa, se elämä, johon kaikkien oli tultava. Vihittyjä on aina pidetty esikoisina, täydelliseksi tulleen suvun lupauksena. Ensi aikojen kristitylle Kristus oli hänen oman jumaluutensa elävä vertauskuva, ylevä hedelmä, kasvanut samasta siemenestä, joka hänellä, kristityllä, oli omassa sydämessään. Ei vapahdus ulkonaisen Kristuksen kautta, vaan pääseminen sisäisen Kristuksen kunniaan, oli esoteerisen kristinuskon pienempien mysteereiden oppina. Opetuslapsen tie johti tähän Pojan asemaan. Pojan elämä oli eletävä ihmisten kesken, kunnes se päättyi ylösnousemiseen, ja kirkastettu Kristus tuli yhdeksi maailman täydellisistä vapahtajista.

Kuinka paljon suurempi onkaan tämä evankeliumi kuin nykyinen! Verrattuna tämän esoteerisen kristinuskon suurenmoiseen ihanteeseen näyttää kirkkojen ulkonainen opetus todella hyvin ahtaalta ja köyhältä.

IX LUKU

Kolminaisuus

Jos aikoo menestyksellisesti tutkia Jumaluuden olemusta, niin on lähdettävä siitä, että se on Yksi. Kaikki viisaat ovat sen siksi julistaneet, jokainen uskonto on sen siksi vakuuttanut. Jokainen filosofia esittää sen näin: ”Yksi. Ainoa ilman toista” (Chhândogyopanishat, VI. 2, 1). ”Kuule Israel, Herra meidän Jumalamme on yksi ainoa Herra”, huusi Mooses (5 Moos. 6:4). ”Meillä on yksi Jumala” (1 Kor. 8: 10), sanoo Paavali. ”Ei ole muuta Jumalaa kuin yksi Jumala,” julistaa islamin perustaja ja tekee tästä lauseesta uskontonsa symbolin. Yksi rajaton Olemassaolo, jonka täydellisesti tuntee vain Se itse — sana Se tuntuu kunnioittavammalta ja laajemmalta kuin Hän, ja sen tähden sitä käytetään tässä. Se on ikuinen pimeys, josta syntyy valo.

Mutta ilmenneenä Jumalana tämä Yksi esiintyy kolmena, Kolminaisuus jumalallisia olentoja, yksi Jumalana, kolme ilmenneinä voimina. Tätä on myös aina julistettu, ja tämä totuus on niin tärkeä ihmisessä ja hänen kehityksessään, että se on aina ollut olennaisena osana pienemmissä mysteereissä.

Juutalaisten keskuudessa tätä oppia pidettiin salaisena, koska heidän pyrkimyksensä oli tehdä Jumala ihmisen kaltaiseksi, mutta rabbiinit tutkivat ja palvelivat Jumalaa, josta lähti Viisaus, siitä taas Ymmärrys — Kether, Cochmah, Binah. Nämä muodostivat ylevän kolminaisuuden, joka ajassa loisti esiin yhdestä ajattomasta. Salomonin Viisauden kirja viittaa tähän oppiin ja tekee Viisauden olennoksi. ”Mauricen mukaan ’ensimmäinen Sefhira, jota sanotaan Kether-kruunuksi, Kadmon-puh-

taaksi valoksi ja En Soph¹⁷ äärettömäksi, on maailmankaikkeuden kaikkivaltias Isä . . . Toinen on Chochmah, jonka sekä raamatun että rabbiinien kirjoitusten nojalla olemme selvästi todistaneet samaksi kuin luova Viisus. Kolmas on Binah eli taivaallinen Järki, jota egyptiläisillä vastasi Cneph ja Platonilla Nous Demiurgos. Hän on Pyhä Henki, joka . . . läpäisee, elähdyttää ja johtaa tätä rajatonta avaruutta’.”¹⁸

Tämän opin suurta vaikutusta kristillisiin oppeihin osoittaa jumaluusoppinut Milman kirjassaan *History of Christianity* (Kristinuskon historia). Hän sanoo: ”Tämä olento (Sana eli Viisus) oli enemmän tai vähemmän selvästi persoonaton sen mukaan, kuinka kansanomaiset tai kuinka filosofiset, kuinka aineelliset tai kuinka abstraktiset kunkin aikakauden ja kansan käsitykset olivat” Tällainen oppi oli yleinen Gangeksesta ja vieläpä Keltaisen meren rannoilta Ilissukseen asti; se oli Intian uskonnon ja viisusopin perusaate; se oli zoroasterilaisuuden perusta se oli puhdasta platonilaisuutta, se oli aleksandrialaisen koulukunnan platonilais-juutalaisuutta. Filon kirjoituksista voitaisiin mainita monta hienoa kohtaa, jotka puhuvat siitä. Itse-olevaisen olemus ei millään muotoa voi tulla ihmisaistimuksen käsitettäväksi. Ei Johannes Kastajakaan Palestiinassa eikä Herra itse julistanut mitään uutta oppia, vaan pikemminkin lausuvat valistuneimpien yleisen ajatuksen selittäessään, ’etteiukaan ole Jumalaa koskaan nähnyt’. Tämän periaatteen mukaisesti juutalaiset tulkitessaan vanhoja kirjoituksia asettivat yhden tai useampia välittäjiä pitämään yhteyttä Jumalan kanssa, jotta olisivat välttäneet yhden ainoan suuren Jumaluuden tekemistä liian aistittavaksi ja kanssakäymisen hänen kanssaan

17 Erehdys: En eli Ein Soph ei ole yksi kolminaisuuden osa, vaan ainoa

Olemassaolo, kolmena ilmestynyt, eikä Kadmon eli Adam Kadmon ole yksi Sefhira, vaan ne kaikki yhdessä.

18 Mainittu Williamsonin kirjassa *The Great Law* (Suuri laki) ss. 201. 202.

mahdolliseksi. Luotettavan tradition mukaan, johon Stefanus viittaa (Ap.T. 7: 53), annettiin laki 'enkeliä määrääksestä'; toisen tradition mukaan tämä toimi oli uskottu yhdelle enkelille, jota toisinaan sanotaan lain enkeliksi (Gal. 3:19), toisinaan istuimen edessä olevaksi. Mutta tavallisempi, ikään kuin ihmisen järjen ja tunteen tajuttava Jumalan edustaja oli Memra eli jumalallinen Sana ja on huomattava, että sama nimitys tavataan intialaisissa, persialaisissa, platonilaisissa ja aleksandrialaisissa oppijärjestelmissä. Targumistit, varhaisimmat juutalaiset raamatunselittäjät olivat jo antaneet tämän nimen Messiaalle. Ja tarpeetonta on huomauttaa siitä, millä tavalla se on saanut pyhiytyksen tullessaan kristilliseen oppijärjestelmään.” (H. H. Milman. *The History of Christianity*, 1867, pp. 70 - 72.)

Niin kuin oppinut teologi ylempänä sanoo, oli Sanan eli Logoksen aate yleismaailmallinen ja kuului kolminaisuuden käsitteeseen. Hindulaiset filosofit puhuvat ilmenneestä Brahmasta nimellä Sat-Tshit-Aananda, Olemassaolo, Järki ja Autuus. Kansanomaisesti ilmennyt Jumala on kolminaisuus: Shiva, Alkaja ja Loppu ja Vishnu, Ylläpitäjä sekä Brahmaa, maailmankaikkeuden Luoja. Zoroasterilaisessa uskonossa esiintyy samanlainen kolminaisuus: Ahuramazdao, Suuri, Ensimmäinen ja ”Kaksoset”, kaksinainen toinen persoona — sillä toinen persoona kolminaisuudessa on aina kaksinainen, mikä uudemmalla ajalla on väärennetty asettamalla perkele Jumalan vastakohdaksi — sekä Kaikkiallinen Viisaus, Armaiti. Pohjois-buddhalaisuudessa tapaamme Amitaabhan, rajattoman Valon ja Avalokiteeshvaran, ruumistusten lähteen sekä Kaikkeussielun, Mandjusrin. Eteläisestä buddhalaisuudesta on Jumala-käsite häipyneet, mutta merkillisen sitkeästi esiintyy kolminaisuus siinä, mihin etelä-buddhalainen panee luottamuksensa: Buddha, dharm (oppi) ja sangha (munkkijärjestys). Mutta Buddha itseäänkin palvellaan toisinaan kolminaisuutena. Eräiseen Buddha Gayas-

sa olevaan kiveen on koverrettu tervehdys Hänelle, Ikuisen ruumistukselle, ja siinä sanotaan: ”Om, Sinä olet Brahmaa, Vishnu ja Maheesha (Shiva) . . . Sinua, jota ylistetään tuhansin nimin ja moninaisin muodoin, kunnioitan Buddhan, Laupeuden Jumalan muodossa” (Asiatic Researches. I 285).

Hävinneissä uskonnoissa esiintyy sama kolminaisuuden aate. Egyptissä se oli tärkeänä osana kaikessa jumalanpalveluksessa. ”Meillä on brittiläisessä museossa hieroglyfinen kirjoitus aina niin varhaiselta ajalta kuin Senekuksen hallituskaudelta kahdeksannelta vuosisadalta ennen kristillisiä ajanlaskua, ja tämä kirjoitus todistaa, että oppi Ykseyden kolminaisuudesta oli jo osana heidän uskossaan” (S. Charpe, *Egyptian Mythology and Egyptian Christology*, p. 14). Tämä pitää paikkansa vielä paljon varhaisempaankin aikaan nähden, Raa, Osiris ja Horus muodostivat kolminaisuuden, jota laajalti palveltiin Osirista, Isistä ja Horusta palveltiin Abydossa. Muissa kaupungeissa annettiin sille muita nimiä, ja kolmin oli tavanmukainen kolminaisen Jumalan vertauskuva. Mikä aate oli näiden eri nimisten kolminaisuuksien perustana, näkyy eräästä Maruthon toistamasta kohdasta, jossa oraakkeli moittien Aleksanteri Suuren ylpeyttä lausuu: ”Ensin Jumala, sitten Sana ja heidän kanssaan Henki.”

Kaldeassa olivat Anu, Ea ja Bel ylimmäinen kolminaisuus. Anu oli kaiken alku, Ea viisaus ja Bel luova henki. Kiinasta sanoo Williamson: ”Muinaisessa Kiinassa oli hallitsijan tapana uhrata joka kolmas vuosi ’Hänelle, joka on yksi ja kolme’. Eräs kiinalainen lause kuuluu: ”Fo on yksi persoona, mutta sillä on kolme muotoa!” . . . Siinä ylevässä filosofisessa järjestelmässä, joka Kiinassa tunnetaan taoismin nimellä, esiintyy myös kolminaisuus: ”Taosta valui ulos yksi, yhdestä valui kaksi, kahdesta valui kolme. Ja kolmesta ovat johtuneet kaikki oliot”, joka niin kuin Le Compte sanoo, näyttää osoittavan, että heillä oli jotain

tietoa kolminaisuudesta” (Williamson, *The Great Law*, pp. 208, 209).

Huomaamme, että kristillinen kolminaisuusoppi on täysin yhdenmukainen muiden uskontojen kanssa, mitä tulee kolmen jumalallisen persoonan toimintaan. Latinalainen sana *persona* merkitsee naamiota, sitä, mikä jotakuta peittää. Jumaluuden persoonat ovat siis Ainoan Olemassaolon naamioita, Sen ilmennysmuotoja. Isä on kaiken alku ja loppu, Poika on luonnoltaan kaksinainen, ja hän on sana eli viisaus, Pyhä Henki on luova järki, joka hautoen alkuaikaisen aineen kaaosta muovailee sitä aineiksi, joista muodot voidaan rakentaa.

Tämä niin monen eri nimen verhossa esiintyvä samanlaisuus osoittaa, ettei tässä ole kysymyksessä pelkkä ulkonainen yhtäläisyys, vaan sisäisen totuuden ilmaus. On olemassa jotain, minkä ilmennys tämä kolminaisuus on, jotain, mikä voidaan huomata luonnossa ja kehityksessä ja mikä luopi valoa ihmisen kasvamiseen, hänen kehittyvän elämänsä eri asteisiin. Vielä lisäksi huomaamme, että vertauskuvaston yleismaailmallisessa kielessä persoonat ovat erityisillä tuntomerkeillä varustetut, ja ne voidaan siten tuntea erilaisten muotojen ja nimien peitosta.

Mutta on vielä muistettava eräs kohta, ennen kuin jätämme kolminaisuuden eksoteerisen esityksen — että kaikkien näiden kolminaisuuksien yhteydessä on olemassa neljäs perusilmenys, Jumalan voima, ja sillä on aina naisellinen muoto. Hindulaisuudessa on kullakin kolminaisuuden persoonalla oma ilmennyt voimansa. Yksi ainoa ja nämä kuusi olemuspuolta muodostavat näin pyhän seitsenluvun. Usein kolminaisuuden yhteydessä esiintyy yksi naisellinen muoto, joka silloin on aina erityisesti liittynyt toiseen persoonaan ja siten syntyy pyhä neliluku.

Tutkikaamme nyt sisäistä totuutta.

Yksi ilmenee Ensimmäisenä Olemuksena, Itseolevaisena, Herrana, kaiken Juurena, Ylhäisenä Isänä. Sana tahto eli voima näyttää parhaiten ilmaisevan tätä ensimmäistä Itse - ilmennystä, koska ilman ilmenemistahtoa ei voi olla ilmestystä ja ennen kuin tahto on ilmestynyt, puuttuu kehityksen vaikutin. Maailmankaikkeuden juureksi voidaan sanoa jumalallista tahtoa. Sitteen seuraa tuon Yhden toinen olemuspuoli — Viisaus. Voimaa johtaa viisaus, ja sen tähden on kirjoitettu, että ”ilman häntä ei ollut mitään, joka tehty oli” (Joh. 1:3). Viisaus on luonnoltaan kaksinainen, kuten kohta nähdään. Kun Tahdon ja Viisauden olemuspuolet ovat ilmenneet, täytyy tulla esiin kolmas olemuspuoli tekemään ne vaikuttaviksi — Luova Järki, jumalallinen ajatus toimivana. Eräs juutalainen profeetta kirjoittaa: ”Hän on voimansa kautta maan luonut ja viisauressansa maan piirin perustanut ja taidossansa taivaat levittänyt” (Jer. 51:15), ja tämä viittaa -selvästi näihin kolmeen toimintaan. Nämä kolme ovat yhden kolme erottamatonta, jakamatonta olemuspuolta. Niiden toimintoja voidaan ajatella erikseen selvyiden vuoksi, mutta niitä ei voi erottaa. Kukin on kullekin välttämätön, ja kukin on läsnä kussakin toisessa. Ensimmäisessä olemuksessa ovat tahto ja voima hallitsevina, luonteen omaisimpina, mutta viisaus ja luova toiminta ovat myös siinä. Toisessa olemuksessa näkyy viisaus hallitsevana, mutta voima ja luova toiminta ovat silti ominaisia Hänessä. Kolmannessa Olemuksessa näkyy etupäässä luova toiminta, mutta voima ja viisaus ovat myös aina nähtävissä. Ja vaikka käytetään sanoja Ensimmäinen, Toinen ja Kolmas, koska Olemukset näin ajassa ilmenevät paljastaessaan itseään, niin ikuisuudessa ne tunnetaan riippumattomina ja samanaikuisina: ”ei mikään ole toista suurempi tai pienempi” (Atanasiuksen uskontunnustus).

Kolminaisuus on jumalallinen itse, Henki, Ilmestynyt Jumala, Hän, joka oli, on ja on tuleva” (Ilm.K.4:8), ja hän on elämässä ja tajunnassa peruskolminaisuuden juurena.

Mutta huomasi vielä neljännen persoonan eli muutamissa uskonnoissa toisen kolminaisuuden, naisellisen, Äidin. Se on se, joka tekee ilmenemisen mahdolliseksi ja on ikuisesti yhdessä olemuksessa rajoituksen ja jaotuksen juurena, ja sitä sanotaan ilmenneenä aineeksi. Se on jumalallinen Ei-itse, jumalallinen aine, ilmennyt luonto. Kun sitä pidetään yhtenä, on se neljäs ja tekee noiden kolmen toiminnan mahdolliseksi. Se on heidän toiminta-alansa rajattoman jakautuvaisuutensa voimalla. Se on samalla ”Herran piika” (Luuk. 1:38) ja Hänen äitinsä, joka olemuksestaan muodostaa Hänen ruumiinsa, maailmankaikkeuden, Hänen voimansa varjostamana (Ibid. 35). Tarkasti katsottuna huomataan, että se on myös kolminkertainen, että sillä on kolme erottamatonta olemuspuolta, joita ilman se ei voisi olla olemassa. Ne ovat: stabiliteetti eli liikkumattomuus — inertia eli vastus — liike ja rytmi. Näitä sanotaan aineen peruseli pääominaisuuksiksi. Ne yksin tekevät hengen vaikuttavaksi, ja niitä on sen tähden pidetty kolminaisuuden ilmenneinä voimina. Stabiliteetti eli liikkumattomuus on perustuksena, vivun tukikohtana. Sen jälkeen seuraa liike, mutta se yksinään synnyttäisi vain kaaoksen. Sitten tulee rytmi viimeiseksi, ja nyt aine on värähtelevä, ja sitä voidaan muovailla ja muodostella. Kun nämä kolme ominaisuutta ovat tasapainossa, ne ovat yhtä neitseellistä ainetta, synnyttämätöntä. Kun Korkeimman voima varjostaa neitseen ja Hengen tuulahdus koskee häneen, joutuvat ominaisuudet pois tasapainostaan, ja hän tulee maailmoiden jumaläidiksi.

Ensimmäiseksi se joutuu tekemisiin kolminaisuuden kolmannen persoonan kanssa ja tulee hänen toimestaan kykeneväksi synnyttämään muotoja. Sitten paljastuu toinen persoona,

joka verhoutuu näin valmistettuun ainekseen ja siten tulee omassa persoonassaan välittäjäksi hengen ja aineen välille, kaikkien muotojen alkutyypiksi. Ainoastaan hänen kauttaan ilmenee ensimmäinen persoona, kaikkien henkien isä.

Nyt voidaan nähdä, miksi hengen kolminaisuuden toinen persoona on aina kaksinainen. Hän on Yksi, joka pukeutuu aineeseen, ja hänessä jumaluuden kaksoispuolet esiintyvät yhtyneinä eikä yhtenä. Sen tähden hän myös on viisautta, sillä viisautta on hengen kannalta puhdas järki joka tietää itsensä ainoaksi itseksi ja tuntee kaikki oliot tämän itsen kautta. Aineen puolelta se taas on rakkaus, joka yhdistää muotojen rajattoman erilaisuuden ja tekee kunkin muodon yksiöksi eikä pelkäksi pikkuosasten joukoksi. Se on vetovoiman aatteena, sen voiman, joka pitää maailmat kaikkien täydellisessä järjestyksessä ja sopu-soinnussa. Tästä viisaudesta sanotaan, että se ”mahtavasti ja su-loisesti järjestää kaikki asiat” (Viis.K. 8:1), ylläpitää ja säilyttää maailmankaikkeuden.

Suurissa vertauskuvissa, joita on kaikissa uskonnoissa, on piste — jolla on ainoastaan asema — otettu kolminaisuuden ensimmäiseksi vertauskuvaksi. Tästä kuvasta huomauttaa Kle-mens Aleksandrialainen, että kun otamme joitakin kappaleelta pois kaikki sen ominaisuudet, sitten syvyyden, sitten leveyden, sitten pituuden, niin ”piste, joka jää, on yksiö, jolla on asema, niin sanoaksemme. Jos otamme siltä aseman, on siinä käsitys ykseydestä” (Stromata V, 2). Hän ikään kuin loistaa äärettö-mästä pimeydestä valon pisteenä, tulevan maailmankaikkeuden keskuksena, yksiönä, missä kaikki on olemassa erkaantumatto-mana. Aine, jonka on muodostettava maailmankaikkeus, Hänen työkenttänsä, tulee alaltaan määrätyksi, pisteen värähdellessä edestakaisin joka suultaan, Hänen tahtonsa ja Hänen voimansa rajoittamaksi suureksi piiriksi. Tämä on ”maan luominen Hä-nen voimallaan”, josta Jeremia puhuu. Siten täydellinen ver-

tauskuva on piste pallon sisällä, jonka tavallisena kuvana oli piste ympyrän sisällä. Toista persoonaa esitetään viivana, tämän ympyrän halkaisijana, yhtenä täydellisenä pisteen heilahduksena, ja tämä viiva on samanlainen joka suuntaan ympyrän sisällä. Se, että se jakaa ympyrän kahtia, merkitsee myös hänen kaksinaisuuttaan, nim. että hänessä aine ja henki — jotka ensimmäisessä persoonassa ovat yhtenä — näkyvät kahtena, vaikka yhtyneinä. Kolmatta persoonaa kuvataan ristillä, joka on syntynyt kahdesta ympyrän sisällä toisiaan vastaan kohtisuorassa olevasta halkaisijasta, niin että ristin toinen viiva erottaa ympyrän ylemmän osan alemmasta. Tämä on kreikkalainen risti.

Kun kolminaisuutta kuvataan yhteytenä, käytetään kolmiota joko ympyrän sisään piirrettynä tai vapaana. Kaikkeutta kuvataan kahtena päällekkäin olevana kolmiona, jolloin hengen kolmion kärki on ylöspäin, aineen kolmion kärki alaspäin, ja jos värejä käytetään, on ensin mainittu valkea, keltainen, kullan tai liekin värinen ja toinen musta tai muuten tumma.

Nyt voidaan helposti seurata kosmista prosessia. Yksi on tullut kahdeksi ja kaksi kolmeksi, ja näin on ilmennyt kolminaisuus. Maailman aine on määrätty ja rajoitettu ja odottaa hengen toimintaa. Tämä on se ”alku”, josta 1 Mooseksen kirja puhuu: ”alussa Jumala loi taivaan ja maan”; tätä lausetta vielä usein valaistaan sillä, että hän ”laski maan perustukset” (Job.38:4, Zach. 12, 1 ym.). Tässä meillä on aine häämöttämässä, mutta aivan sekasortoisenä, kaaoksena, ”autiona ja tyhjänä”.

Tästä alkaa luovan järjen, Pyhän Hengen toiminta, joka ”liikkui vetten päällä”, aineen äärettömällä ulapalla. Sen tähden hänen toimintansa oli ensimmäinen, vaikka hän oli kolmas persoona. Tämä on hyvin tärkeä kohta.

Mysteereissä näytettiin tämän työn yksityiskohtainen kulku, kuinka kaikkeuden aine valmistui, atomit muodostuivat ja siten kokoontuivat yhtymiksi ja kuinka nämä taas hajaantuivat alkuaineiksi ja sen jälkeen kaasuiksi, nesteiksi ja kiinteiksi aineiksi. Tähän työhön ei kuulu ainoastaan ns. fyysinen aine vaan myös kaikki näkymättömien maailmojen erilaiset hienot ainelajit. Tämä Ymmärryksen Henki luo sitten mielessään muotoja, joihin valmistettu aine on muovailtava. Hän ei vielä rakenna muotoja, vaan luovan järjen toiminnalla synnyttää niiden aatteet, taivaalliset alkukuvat, kuten niitä usein sanotaan. Tätä työtä tarkoitetaan, kun sanotaan, että hän on ”taivaat levittänyt ymmärryksellään”.

Kolmannen työtä seuraa toisen persoonan työ. Viisaudellansa hän on ”maan piirin vahvistanut”, rakentanut kaikki taivaankappaleet kaikkine muotoineensa: ”kaikki on hänen kauttansa tehty” (Joh. 1:3). Hän on maailmojen hallitseva elämä ja Hänessä on kaikkien olioiden juuri (Bhagavad Gita IX, 4). Pojan elämä, joka näin ilmenee Pyhän Hengen valmistamassa aineessa, on se elämä, joka rakentaa, säilyttää ja ylläpitää kaikki muodot, sillä Hän on rakkaus, se vetovoima, joka pitää muodot koossa ja sallii niiden kasvaa hajoamatta, Hän on säilyttäjä, vahtaja. Tämän takia täytyy kaikkien alistua Pojalle (1 Kor. 15:27,28), Häneen on kaikkien tultava ”eikä kukaan tule Isän tykö paitsi Hänen kauttansa” (Joh. 14:6).

Ensimmäisen persoonan työ seuraa toisen työtä, niin kuin toisen persoonan työ seurasi kolmannen työtä. Häntä sanotaan Henkien Isäksi, kaiken lihan henkien jumalaksi (4 Moos. 16:22) ja Hänen lahjansa on jumalallinen henki, ihmisen todellinen itse. Ihmishenki on vuotanut Isän jumalallisesta elämästä Pojan valmistamaan astiaan, joka on tehty Hengen elähdyttämistä aineksista. Ja tämä ihmisen henki on tullut Isästä — josta tuli Poika ja Pyhä Henki — ja on itsessään ykseys niin kuin Ju-

mala kolmine olemuspuolineen. Siten ihminen on totisesti luotu ”meidän muotomme jälkeen, meidän kaltaisuuteemme” (1 Moos. 1:26) ja voi tulla täydelliseksi niin kuin taivaallinen Isänne täydellinen on” (Matt. 5:48).

Sellainen on maailman kehityskulku, ja se toistuu ihmiskehityksessä: ”niin kuin ylhäällä, niin alhaalla”.

Ihmishengen kolminaisuus on luotu Jumalan kaltaiseksi ja jumalallisten ominaisuuksien tulee siinä sen tähden näkyä. Niinpä huomaamme siinä voiman, joka korkeammassa muodossaan tahtona ja alemmassa muodossaan himona on hänen kehityksensä kannustaja. Näemme siinä myös viisauden, puhtaata järjen, jonka ilmauksena on rakkaus muotojen maailmassa ja vihdoinkin älyn eli ajatuksen, toimivan ja luovan voiman. Näemme myös ihmisen kehityksessä näiden ilmenevän kolmannesta alkaen toiseen ja toisesta ensimmäiseen. Ihmiskunnan pääjoukko kehittää nyt älyään ja ajatustaan, ja kaikkialla voimme nähdä sen eristävän toiminnan. Se ikään kuin ottaa ihmilliset atomit erilleen ja kehittää kutakin yksitellen, jotta ne soveltuisivat jumalallisen ihmiskunnan rakennusaineiksi. Ihmisrotu on päässyt vasta tähän kohtaan ja työskentelee vielä siinä.

Tutkiessamme oman rotumme pientä osaa, näemme siinä ihmisen jumalallisen hengen toisen olemuspuolen esiintyvän, ja kristinuskossa sanomme sitä ihmisessä olevaksi Kristukseksi. Sen kehitys alkaa, niin kuin olemme nähneet, ensimmäisestä suuresta vihkimyksestä, ja viisaus ja rakkaus ovat vihityn tunnusmerkkejä, ja ne loistavat, yhä kirkkaammin hänen kehittäessään tätä hengen olemuspuolta. Tässä taas pitää paikkansa, ”ettei kukaan tule Isän tykö paitsi minun kauttani”, sillä vasta kun Pojan elämä lähestyy täydellisyyttään hän voi rukoilla: ”Nyt Isä, kirkasta Sinä minua itse tykönäsi sillä kirkkaudella,

joka minulla oli Sinun tykönäsi ennen kuin maailma olikaan” (Joh. 17:5). Sitten Poika nousee Isän luo ja tulee yhdeksi Hänen kanssaan jumalallisessa kunniasa. Hänessä ilmenee silloin itseolevaisuus, hänen jumalalliselle luonnolleen ominainen, joka siemenestä on kehittynyt kukkaan, sillä ”niin kuin isällä on elämä itsessään, niin hän on antanut elämän pojalle, jotta hänelläkin olisi elämä itsessään” (Joh. 5:26). Hän tulee eläväksi, itsetietoiseksi keskuksesi Jumalan elämässä, keskuksesi, joka kykenee sellaisenaan olemaan eikä enää ole aikaisemman elämänsä rajoitusten sitoma ja joka laajenee jumalalliseen taajuntaan asti, vaikka se säilyttää elämänsä ykseyden horjumattomana ja on jumalallisen tulen elävä, palava keskus.

Tässä kehityksessä on nyt jumalallisten ruumistusten mahdollisuus tulevaisuudessa, niin kuin tämä kehitys menneisyydessä on saanut aikaan jumalallisia ruumistuksia omassa maailmassamme. Nämä elävät keskukset eivät menetä ykseyttään eikä menneisyytensä muistoa, eivät unohda yhtäkään kokemusta pitkältä matkaltaan ylöspäin. Sellainen itsetietoinen olento voi tulla esiin Isän helmasta ja ilmestyä maailmaa auttamaan. Hän on itsessään säilyttänyt hengen ja aineen yhteyden, toisen persoonan kaksinaisuuden — sen tähden kaikkien uskontojen jumalalliset ruumistukset ovat tekemisissä kolminaisuuden toisen persoonan kanssa — siitä syystä hän helposti voi jälleen ottaa fyysisen ilmennyksen ja tulla ihmiseksi. Hän on säilyttänyt tämän välittäjäluontonsa ja on siten yhdyssiteenä taivaallisen ja inhimillisen kolminaisuuden välillä. ”Jumala kanssamme” (Matt. 1:22) on aina ollut hänen nimensä.

Sellainen olento, menneen maailmankaikkeuden loistava hehdelmä, voi tulla nykyiseen maailmaan koko jumalallisen viisautensa ja rakkautensa täydellisyydessä, muistaen kaiken menneisyytensä ja tämän muistonsa johdosta kelvaten kaikkien elävien olentojen täydelliseksi auttajaksi, tuntien kaikki elämän

asteet, koska hän itse on ne elänyt, kyeten auttamaan joka kohdassa, koska hän on kaikki kokenut. ”Siitä, että hän on kärsinyt ja kiusattu, taitaa hän myös niitä auttaa, joita kiusataan” (Hepr. 2:18).

Hänellä on mahdollisuus ruumiillistua jäljempänä kulkevasa ihmiskunnassa jumalallisena. Hän tulee alas kiivettyään ylös auttaakseen muita nousemaan samoja portaita. Ja kun ymmärrämme näitä totuuksia ja jossain määrin kolminaisuuden merkitystä ylhäällä ja alhaalla, niin aikaisemmin karkea ja järjetön dogmi tulee eläväksi ja elähdyttäväksi totuudeksi. Ainoastaan ihmisessä olevan kolminaisuuden avulla on ihmiskehitys ymmärrettävissä, ja näemme kuinka ihminen ensin kehittää ajatus-elämää ja sitten Kristus elämää. Tähän totuuteen perustuu mystillisuus ja varma toivomme tulla tuntemaan Jumala. Näin ovat viisaat opettaneet, ja kun kuljemme heidän viitoittamaansa polkua, huomaamme heidän todistuksensa todeksi.

X LUKU

Rukous

Nykyinen ”ajan henki” ei mitenkään suosi rukousta eikä osaa nähdä syyn yhteyttä jonkun pyynnön lausumisen ja sen täytty-misen välillä, jota vastoin uskonnollinen henki on lujasti rukoukseen kiintynyt ja löytää juuri siinä oikean elämänsä. Kuitenkin uskonnollinenkin ihminen tuntee toisinaan levotonta epäilystä rukouksen järjenmukaisuudesta; opettaako hän kaikkivaltiasta, koettaako hän muuttaa hänen tahtoaan, ”jonka tykö-nä ei ole muutosta eikä pimeyden ja valkeuden vaihtelua”? (Jaak.1:17). Ja kuitenkin hän huomaa omista ja muiden ihmisten kokemuksista ”rukouksen kuulemista” ja eräiden pyyntöjen toteutumista.

Monet näistä eivät ole subjektiivisia kokemuksia vaan ns. kylmän objektiivisen maailman vankkoja tosiasioita. Mies on esim. rukoillut rahaa, ja posti on tuonut hänelle anotun summan, vaimo on rukoillut ruokaa, ja ruokaa on tuotu hänen ovelleen.

Hyväntekeväisyystoiminnassa varsinkin on yllin kyllin todistuksia siitä, että kun apua on rukoiltu huutavassa hädässä, on sitä saatu nopeasti ja runsaasti. Toiselta puolen on myös paljon esimerkkejä rukouksista, joita ei ole kuultu, kun esim. joku onneton on kuollut nälkään, tai tauti on riistänyt lapsen äitinsä sylistä huolimatta epätoivoisimmista huudoista Jumalan puoleen. Kaikki nämä tosiseikat täytyy ottaa huomioon oikean käsityksen saamiseksi rukouksesta.

Eikä siinä kyllin. Näissä kokemuksissa on monta outoa ja hämmästyttävää tapausta. Hyvinkin ala-arvoinen rukous tulee kuulluksi, mutta toinen ei, vaikka on kysymys hyvin tärkeästä asiasta. Satunnainen ikävyys poistetaan, mutta moni rukous, joka on lähtenyt sydämen syvyydestä jonkun intohimoisesti rakastetun hengen puolesta, jää vastausta vaille. Tavallisen tutkijan näyttää olevan mahdotonta löytää lakia, jonka mukaan rukous tuottaa tai on tuottamatta tuloksia.

Tämän lain oivaltamiseksi on ensinnäkin välttämätöntä tutkia itse rukousta, sillä tätä sanaa käytetään merkitsemään monta erilaista tajunnan toimintaa, eikä rukouksia voida käsitellä yhtenä kokonaisuutena. Muutamissa rukouksissa anotaan erityisiä maallisia etuja, fyysisten tarpeiden tyydyttämistä — ruokaa, vaatteita, rahaa, tointa, liikkeen menestymistä, parantumista sairaudesta jne. Nämä voidaan ryhmittää luokaksi A. Sitten on rukouksia, joissa pyydetään apua siveellisiin ja älyllisiin vaikeuksiin ja henkistä kehitystä — kiusausten voittamista, voimaa, valistusta. Nämä voidaan ryhmittää luokaksi B. Lopuksi on rukouksia, joissa ei pyydetä mitään, vaan ne ovat mietiskelyä ja jumalallisen täydellisyyden ylistystä, harrasta Jumalaan yhtymisen kaipuuta — niin kuin mystikon ekstaasi, viisaan mietiskely, pyhän miehen innostuksen lento. Tämä on todellista ”jumalallisen ja inhimillisen kanssakäymistä”, jolloin ihminen vuodattaa sielunsa rakkaudessa ja kunnioituksessa sen eteen, joka sisäisesti vetää puoleensa ja pakottaa sydäntä rakastamaan. Nämä rukoukset panemme luokkaan C.

Näkymättömissä maailmoissa on monenlaisia järkiolentoja, jotka pitävät suhteita ihmisiin. Siellä on oikeat Jaakopin tika puut, joita myöten enkelit kulkevat ylös ja alas ja joiden huipussa seisoo Herra itse (1. Moos. 28:12,13). Muutamat näistä järkiolennoista ovat mahtavia henkisiä voimia, toiset ovat luonnoltaan sangen rajoittuneita, ihmistajuntaakin alemmalla tasol-

la. Tämä luonnon salainen puoli — josta tuonnempana puhun enemmän — on kaikkien uskontojen tunnustama tosiasia. Koko maailma on täynnä eläviä olentoja, lihalliselle silmille näkymättömiä. Näkymättömät maailmat täyttävät ja läpäisevät näkyväisen, ja joukoittain älyllisiä olentoja tungeksii joka taholla ympärillämme. Muutamat niistä kuulevat ihmisten pyyntöjä, ja toiset ovat ihmistahdolle alamaisia. Kristinusko tunnustaa näiden korkeammanlaatuisten järkiolentojen olemassaolon nimittäen niitä yhteisesti enkeleiksi ja opettaa, että ne ovat ”palvelevia henkiä, palvelukseen lähetettyjä” (Hepr. 1:14). Mikä heidän palveluksensa on, minkä laatuinen heidän työnsä, missä suhteissa he ovat ihmisiin, kaikki tämä kuului vähempien mysteereiden opetuksiin, ja suuremmissa mysteereissä saatiin olla todellisessa yhteydessä heidän kanssaan, mutta meidän päivinämme nämä totuudet ovat vaipuneet hämäryyteen, paitsi sitä vähää, mitä niistä kreikkalaisessa ja roomalaisessa kirkossa opetetaan. Sillä protestanteille ”enkeliön palvelus” on tuskin muuta kuin lauseparsii. Näiden kaikkien lisäksi ihminen luo alituisesti näkymättömiä olentoja, sillä hänen ajatustensa ja halujensa värähtelyt synnyttävät hienosta aineesta muotoja, joiden ainoana elämänä on niitä elähdyttävä tahto tai tunne. Näin hän luo näkymättömän palvelijajoukon, joka näkymättömässä maailmassa koettaa täyttää hänen tahtoaan. Lisäksi on näissä maailmoissa inhimillisiä auttajia, jotka hienoissa ruumiissaan työskentelevät fyysisen ruumiin nukkuessa ja joiden tarkka korva voi havaita avunhuudon. Ja kaiken kruununa on aina-läsnä oleva, aina-tietoinen Jumalan elämä hänen valtakuntansa joka kohdassa vastaukseen valmiina. Hänen tietämättään ei varpunenkaan putoa maahan (Matt. 10:29), ei mykkä luontokappale värähtele iloa tai tuskaa, eikä lapsukainen naura tai kyönelehdii. Hän on kaikkiläpäisevä, kaikkea syleilevä, kaikkea hallitseva Elämä ja Rakkaus, jossa me elämme ja liikumme

(Ap.T.17:28). Milloin mieluinen tai vastenmielinen aistimus kohtaa ihmisruumista, niin tuntohermot vievät sanoman kosketuksesta aivokeskuksiin, joista taas liike hermot tuovat joko suosiollisen tai hylkäävän vastauksen; samaten jokainen värähdyks maailmankaikkeudessa, Hänen ruumiissaan, koskee Jumalan tietoisuuteen ja herättää vastavaikutuksen. Hermosolut ja säikeet ja lihasjänteet voivat olla tunteen ja liikkeen toimeenpanijoita, mutta *ihminen* on se, joka tuntee ja toimii. Samoin lukemattomat olennot voivat olla toimeenpanijoita, mutta Jumala on se, joka tuntee ja vastaa. Ei mikään voi olla niin pientä, ettei se vaikuttaisi tähän hienonhienoon kaikkialla olevaan tajuntaan, ei mikään niin suurta, että se kävisi yli sen. Me olemme niin rajallisia, että pelkkä ajatuskin sellaisesta kaikkikäsittävästä tajunnasta hämmentää meitä, mutta hyttynen olisi varmaan yhtä lujilla, jos se koettaisi mitata Pythagoraan tajuntaa. Professori Huxley on eräässä kohdassa mainiosti kuvannut sellaisten olentojen mahdollisuutta, jotka kohoaisivat yhä korkeammalle järjeltään, niin että niiden tajulta yhä laajentuisi, kunnes ne tulisivat yhtä paljon korkeammalle ihmisestä kuin ihminen on korkeammalla kovakuoriaista (T. H. Huxley, *Essays on some Controverted Questions*, p. 36). Tämä ei ole vain tieteellisen mielikuvituksen lentoa vaan todellisuuden kuvausta. On olemassa olento, jonka tajunta ulottuu hänen maailmansa joka kohtaan ja joka voi tajuta joka kohdassa. Tämä tajunta ei ole ainoastaan alaltaan laaja vaan myös käsittämättömän tarkka eikä sen hieno tarkkuuskyky vähene, vaikka sen avara piiri ulottuu joka suuntaan, vaan on paljon herkempi ja täydellisemmin tajuava kuin rajoitetumpi tajunta. Ei suinkaan ole niin, että mitä korkeampi olento on, sitä vaikeampi on lähestyä hänen tajuntaansa, vaan todellisuus on aivan päinvastainen. Mitä korkeampi olento sitä herkkätuntoisempi on hänen tajuntansa.

Tämä kaikki läpäisevä Elämä käyttää kaikkialla välineinään itsensä synnyttämiä ruumiillisia olentoja. Jokaista niistä tämä kaikkietävä Tahto voi käyttää toimeenpanijana. Jotta tämä tahto voisi ilmaista itseään ulkonaisessa maailmassa, täytyy olla ilmaisun välikappaleita, ja nämä olennot ovat välttämättömiä kanavia ja välittäviä työntekijöitä kosmoksen eri pisteiden välillä aina vastaanottokykynsä mukaan. Ne toimivat Hänen ruumiinsa liikuntahermoina ja saavat aikaan vaaditun toiminnan.

Ottakaamme nyt puheeksi ne eri luokat, joihin ryhmitimme rukoukset ja katsokaamme millä keinoin missäkin tapauksessa tulee vastauksia.

Kun ihminen lausuu A-luokan rukouksen, se voi monella tavoin tulla kuulluksi. Sellainen ihminen on yksinkertainen, hänellä on lapsenomainen, hänen kehitysasteelleen välttämätön käsitys Jumalasta. Hän pitää Jumalaa jokapäiväisten tarpeittensa täyttäjänä ja välittömästi niistä huolehtivana ja kääntyy hänen puoleensa jokapäiväisen leivän saadakseen yhtä luonnollisesti kuin lapsi isänsä tai äitinsä puoleen. Kuvaava esimerkki tästä on George Müller Bristolista. Ennen kuin hän tuli tunnetuksi ihmisystävänä ja hänen työnsä oli vasta alulla, hän oli vailla ystäviä ja rahoja. Hän rukoili ruokaa lapsille, joilla ei ollut muuta turvaa kuin hänen hyvyytensä, ja rahaa tuli aina riittävästi välttämättömiin tarpeisiin. Miten se tapahtui? Hänen rukouksensa oli voimakas halu, ja tällainen halu luo muodon, jolle se antaa elämän ja johtavan energian. Tällä värähtelevällä elävällä luomuksella on yksi ainoa elähdyttävä ajatus: ”apua tarvitaan, ruokaa tarvitaan”, ja se kiertelee hienoissa maailmoissa etsien. Joku hyväntahtoinen ihminen haluaa auttaa tarvitsevia ja odottaa tilaisuutta siihen. Sellainen henkilö vetää puoleensa ajatusmuotoa niin kuin magneetti rautaa. Se herättää hänen aivoissaan samanlaisia värähtelyjä kuin sillä itsellään on

— George Müller ja hänen orpokotinsa tarpeet — ja hän huomaa, missä hänen auttamishalunsa on paikallaan, kirjoittaa shekin ja lähettää sen. Tietysti George Müller sanoo, että Jumala johdatti tuon henkilön antamaan tarvittavan avun. Sanojen syvimmissä merkityksessä se on totta, koska ei ole mitään elämää, mitään voimaa Jumalan kaikkeudessa, joka ei tulisi Hänestä, mutta tosiasiaassa rukouksen synnyttämä halumuoto oli jumalallisten lakien mukaan toimiva välittävä voima.

Yhtäläisen tuloksen voisi saavuttaa ilman rukousta henkilö, joka käyttäisi tarmokkaasti tahtoaan ja tuntisi tarvittavan menettelytavan ja tietäisi, miten se on pantava toimimaan. Sellainen ihminen ajattelisi tarkasti ja selvästi, mitä hän tarvitsee, vetäisi luokseen sen laatuista hienoa ainetta, joka parhaiten sopii hänen ajatuksensa verhoksi ja lähettäisi sen voimakkaalla tahdon ponnistuksella joko tietylle henkilölle esittämään hänen tarveaan tai kiertelemään ympäri, kunnes se kiintyisi johonkin avuliaaseen ihmiseen. Tässä ei ole kysymyksessä mikään rukous vaan itsetietoinen tahdon ja tiedon käyttö.

Useimmat ihmiset ovat kuitenkin tietämättömiä näkymättömien maailmojen voimasta ja tottumattomia käyttämään tahtoaan, ja heille se ajatuksen keskitys ja harras halu, mikä on tarpeen menestyksen saavuttamiseksi, käy paljon helpommin rukouksen avulla kuin tietoisien sielun ponnistuksen ja oman voiman käytön kautta. He epäilisivät kuitenkin omaa voimaansa, vaikka ymmärtäisivätkin teorian, ja epäily on suureksi haitaksi tahdon käytössä. Tulokseen ei mitenkään vaikuta se, että rukoileva henkilö ei ymmärrä sitä koneistoa, jonka hän panee liikkeeseen. Kun lapsi ojentaa kätensä ja tarttuu esineeseen, hänen ei tarvitse tietää mitään lihasten toiminnasta eikä niistä sähköisistä ja kemiallisista muutoksista, jotka liike saa aikaan lihaksissa ja hermoissa, eikä hänen tarvitse suurella vaivalla laskea esineen etäisyyttä mittaamalla silmien näkökulman suu-

ruutta. Hän tahtoo ottaa kaipaamansa esineen, ja hänen ruumiinsa koneisto tottelee hänen tahtoaan, vaikkei hän edes tiedä sitä koneistoa olevankaan. Niin on senkin ihmisen laita, joka rukoilee tuntematta ajatuksensa luovaa voimaa ja tuntematta sitä elävää olentoa, jonka hän on lähettänyt pyyntöään täyttämään. Hän toimii yhtä tiedottomasti kuin lapsi ja tarttuu niin kuin lapsi siihen, mitä hän tarvitsee. Kummassakin tapauksessa Jumala on yhtäläisesti ensimmäinen alkusyy, sillä kaikki voima tulee Hänestä: kummassakin tapauksessa varsinainen teko tehtiin Hänen lakiensa valmistaman koneiston avulla.

Mutta tämä ei ole ainoa tapa, jolla tämänlaatuiset rukoukset tulevat kuulluiksi. Joku ihminen, joka sattuu olemaan ulkona fyysisestä ruumiistaan työskennellen näkymättömissä maailmoissa, tai joku ohikulkeva enkeli voi kuulla avunhuudon ja panna jonkun hyvää tekevän ihmisen päähän ajatuksen anotun avun lähettämisestä. ”Se ja se henkilö muistui mieleeni tänä aamuna”, saattaa tuo ihminen sanoa. ”Luulenpa, että pieni rahasumma olisi hänelle tarpeen”. Hyvin moniin rukouksiin vastataan tällä tavoin, että tarpeen ja avun yhdyssiteenä on joku näkymätön järkiolento. Tämä kuuluu alempien enkelien palvelustyöhön, ja he täyttävät täten välttämättömiä persoonallisia tarpeita ja avustavat, ihmisystävällisiä yriytyksiä.

Tämänlaatuisten rukousten täyttymättömyys johtuu taas toisesta salaisesta syystä. Jokaisella ihmisellä on maksettavia velkoja, väärät ajatukset, väärät pyyteet ja väärät teot ovat rakentaneet esteitä hänen tielleen, ja joskus ne kerrassaan salpaavat hänet kuin vankilan muurien sisään. Vääryyden velka suoritetaan kärsimyksellä, ihmisen on kannettava tekemänsä pahan teon seuraukset. Se joka on tuomittu kuolemaan nälkään omien entisten pahojen tekojensa tähden, saa turhaan singota rukouksia tätä kohtaloa vastaan. Hänen luomansa halumuoto etsii löytämättä mitään, entinen paha teko on esteenä vastassa. Tässä ta-

pauksessa niin kuin ainakin elämme lain hallitsemassa valtakunnassa, ja toiset vastaantulevat voimat voivat muuttaa tai kokonaan tehdä tyhjäksi rukouksen luomat voimat. Kaksi tarkasti samanlaista voimaa vaikuttaa kahteen samanlaiseen palloon: toisessa tapauksessa ei mikään muu voima vaikuta palloon, ja se voi osua tarkoitettuun maaliin, kun taas toisessa tapauksessa jokin voima sattuu palloon ja lennättää sen kauas alkuperäisestä suunnastaan. Näin käy kahden samanlaisen rukouksenkin. Toinen voi häiritsemättä käydä tietään ja saavuttaa tarkoituksensa, toinen voi syöstä syrjään entisen pahanteon paljon mahavampi voima. Toinen rukous menee täytäntöön, toinen ei, mutta molemmissa tapauksissa seuraus on lain aiheuttama.

Katselkaamme nyt B-luokkaa. Siveellisissä ja sielullisissa vaikeuksissa avunpyynnöillä on kahdenlainen tulos. Ne vetävät suoranaisesti apua puoleensa, ja samalla ne vaikuttavat itse rukoulijaan. Ne kiinnittävät puoleensa enkelien ja ulkona ruumiistaan työskentelevien opetuslasten huomiota. He etsivät aina tilaisuutta auttaakseen hämmentynyttä mieltä. Neuvoa, rohkaisua, valaistusta, vuodatetaan aivotajuntaan, niin että rukoukseen tulee vastaus mitä suorinta tietä . . . ”Ja hän laskeutui polvilleen ja rukoili . . . Niin hänelle ilmestyi taivaasta enkeli, joka vahvisti häntä” (Luuk. 22: 41,43). Mieleen herätetään ajatuksia, jotka poistavat ajatusten sekasorron tai valaisevat jotakin vaikeata siveellistä pulmaa, tai sydämeen vuodatetaan suloisinta lohdutusta, joka vaimentaa sen kuohuja ja huojentaa sen huolia. Ja jollei mikään enkeli kulkisi ohitse, niin ahdistetun huuto totisesti saapuisi ”taivaan salattuun sydämeen” ja sanansaattaja lähetettäisiin viemään lohdutusta, joku enkeli, joka aina on valmis nopeasti lentämään kehotuksen saatuaan toteuttamaan jumalallista auttamistahtoa.

Sellaisiin rukouksiin tulee myös joskus ns. subjektiivinen vastaus; rukouksella on näet vastavaikutus sen lähettäjään. Ru-

kous saattaa nimittäin sydämen ja mielen vastaanottavaiseen tilaan, ja se vaimentaa alemman luonnon ja sallii siten korkeamman luonnon voiman ja valon esteettömästi virrata siihen. Voimavirrat, jotka tavallisesti kulkevat alas- tai ulospäin sisäisestä ihmisestä, suuntautuvat melkein aina ulkonaiseen maailmaan, ja aivotajunta käyttää niitä elämän tavallisissa oloissa jokapäiväisten toimiansa suorittamiseen. Mutta kun tämä aivotajunta kääntyy poispäin ulkonaisesta maailmasta, sulkee ulko-ovensensa ja kääntää katseensa sisäänpäin, kun se omasta tahdostaan sulkeutuu ulkomaailmalle ja avautuu sisäänpäin, silloin se tulee tilavaksi ja avaraksi vastaanottoastiaksi oltuaan ennen vain johdotputki sisäisen ja ulkonaisen maailman välillä. Siinä hiljaisuudessa, joka syntyy ulkonaisen hyörinän ja melun vaiettua, voi hengen ”vielä heikko ääni” kuulua, ja odottavan mielen jännittynyt tarkkaavaisuus voi havaita sisäisen ihmisen hiljaisen kuiskauksen.

Vielä huomattavammalla tavalla tulee apua ulkoa ja myös sisältä, jos rukous tarkoittaa henkistä valistusta ja kasvua. Kaikki auttajat, enkelit ja ihmiset, koettavat mitä hartaimmin edistää henkistä kehitystä ja käyttävät jokaista ylöspäin pyrkivän sielun antamaa tilaisuutta, mutta myös tällainen kasvamisen kaipuu vapauttaa korkeammanlaatuista voimaa ja tuo vastauksen henkisistä maailmoista. Tässä taaskin näyttäytyy myötätuntoisten värähtelyjen laki. Ylevän toivomuksen säveltä vastaa samanääninen sävel, samanlaista voimaa vuotaa ulos ja syntyy, samanlainen värähtely. Jumalallinen elämä painautuu aina ylhäältäpäin rajoittavia sulkuja vastaan, ja kun ylöspäin pyrkivä voima alhaalta käsin sattuu näihin sulkuihin, murtuu erottava seinä ja jumalallinen elämä tulvii sieluun. Tuntiessaan tämän henkisen elämän vuodatuksen ihminen huudahtaa: ”Rukoukseni on tullut kuulluksi, ja Jumala on lähettänyt henkensä sydämeeni.” Se on totta, mutta harvoin hän ymmärtää, että tämä

henki aina etsii sisäänpääsyä, mutta hänen tullessaan omiensa luo hänen omansa eivät ota häntä vastaan (Joh. 1:11). ”Katso, minä seison ovella ja kolkutan; jos joku minun ääneni kuulee ja avaa oven, sen tykö minä tahdon mennä sisälle” (Ilm.K 3:20).

Kaikkien tämänlaatuisten rukousten yleinen laki on se, että juuri siinä määrin kuin persoonallisuus on alistunut ja pyrkimys ylöspäin voimakas, tulee vastaus sisäiseltä ja ulkonaiselta laajemmalta elämältä. Me eristämme tahallamme itsemme. Jos luovumme tästä eristyksestä ja tulemme yhdeksi suuremman kanssa, niin saamme pian nähdä valon ja elämän voiman virtaavan meihin. Kun eristynyt tahto kääntyy omien tarkoituspieriensä luota ja antautuu palvelemaan jumalallista päämäärää, silloin jumalallinen voima vuotaa siihen. Jos ihminen ui vasta-virtaan, niin hän pääsee hitaasti eteenpäin, mutta myötävirta kuljettaa häntä koko voimallaan. Kaikilla luonnon aloilla toimii jumalallisia voimia, ja minkä ihminen tekee, sen hän tekee niillä voimilla, jotka vaikuttavat hänen halujensa viittaamaan suuntaan.

Hänen suurimmat saavutuksensa eivät ole johtuneet hänen omista voimistaan, vaan siitä taitavuudesta, millä hän valikoi ja yhdistää auttavia voimia ja niiden avulla vähentää vastustavien voimien tehoa. Voimat, jotka lennättäisivät meitä kuten akanoi-ta tuulessa, tulevat parhaimmiksi palvelijoiksemme, kun työskentelemme niiden kanssa yhdessä. Onko siis ihme, että rukouksessa kuten kaikessa muussakin jumalalliset voimanlähteet yhtyvät siihen ihmiseen, joka koettaa rukouksensa avulla työskennellä Jumaluuden osana?

Tämä B-luokan rukouksen korkein muoto sulautuu melkein huomaamatta C-luokkaan, missä rukous ei enää ole pyynnön luontoista, vaan tulee joko mietiskelyksi tai jumaloimiseksi eli jumalanpalvelukseksi. Mietiskely on mielen lujaa, tyyntä kiin-

nittämistä Jumalaan, jolloin alempi sielu vaikenee ja hetkeksi tyhjentyy, niin että henki siitä vapautuen voi nousta jumalallisen täydellisuuden katseluun ja sisässään heijastaa jumalallisen kuvaa.

”Henkinen mietiskely on hiljainen ja sanaton rukous eli niin kuin Platon sanoo, se tila, jossa ’sielu palavassa hartaudessa kääntyy Jumalan puoleen, ei suinkaan pyytääkseen jotakin erityistä hyvää (niin kuin rukouksen tavallinen merkitys on), vaan itse hyvän tähden — yleisen Korkeimman Hyvän’.” (H. P. Blavatsky, Teosofian avain, siv. 11.)

Tällainen rukous, tehden hengen vapaaksi, on yhdyssiteenä ihmisen ja Jumalan välillä. Ajatuksen lain toiminnan kautta ihminen tulee siksi mitä hän ajattelee, ja kun hän mietiskelee jumalallista täydellisyyttä, niin hän synnyttää vähitellen itsessään sen, mihin hänen ajatuksensa on kiintynyt. Tällainen korkeamman eikä alemman mukaiseksi muovautunut sielu ei voi sitoa henkeä, vaan vapautunut henki rientää alkulähteeseensä, rukous päättyy yhtymiseen ja eristys häviää.

Myös jumaloiminen ja innoittunut ylistys ja hartaus, jossa ei ole mitään pyyntöä, vaan jossa sielu pyrkii sulautumaan puhtaaseen rakkauteen Täydellistä, vaikka hämärästi tajuttua kohtaan, on keino — helpoin keino — yhtyä Jumalaan. Tässä tietoisuus aivojen rajoittamana katselee mykkänä ja haltioissaan luomaansa kuvaa Hänestä, jonka se tietää olevan ajatuksen saavuttamattomissa. Silloin ihminen usein rakkautensa kiihkeydellä tempautuu älyn rajojen yli ja liitelee, vapaana henkenä ylöspäin alueille, missä näitä rajoituksia ei ole, ja tuntee ja tietää paljon enemmän kuin hän palatessaan voi sanoin kertoa tai muotoihin pukea.

Täten mystikko näkee autuuttavan näyn, näin viisas levähtää tiedon tuolla puolen olevan viisauden rauhassa, näin pyhimys

saavuttaa puhtauden, jossa nähdään Jumala. Tällainen rukous valistaa Jumalaa palvovaa, ja kun hän tästä kanssakäymisen korkeudesta laskeutuu maan lakeuksille, niin hänen lihalliset kasvonsakin loistavat ylhäistä ihanuutta, ja sisäinen liekki hohtaa niiden läpi. Onnelliset ne, jotka tuntevat sen todellisuuden, jota mitkään sanat eivät voi kuvata sille, joka ei sitä tunne. Ne, joiden silmät ovat nähneet ”kuninkaan kunniassansa” (Jes, 33: 17), muistavat ja ymmärtävät.

Selvää on, että rukous näin ymmärrettynä tulee aina olemaan välttämätön kaikille tosiuskonnollisille, ja huomaamme miksi korkeamman elämän harrastajat niin paljon ovat teroittaneet rukouksen käyttöä. Pienempien mysteereiden tutkijalle olkoon rukous B-luokkamme rukousten kaltainen ja pyrkiköön hän nousemaan viimeisen luokan puhtaaseen mietiskelyyn ja jumaloimiseen ja kokonaan vapautumaan alemman laatuista rukouksista. Hänelle on hyödyksi Jamblikuksen opetus tästä aiheesta. Jamblikus sanoo, että rukoukset ”synnyttävät purkaantumattoman ja pyhän yhteyden jumalien kanssa” ja antaa sitten muutamia tärkeitä ja yksityiskohtaisia neuvoja rukouksesta katsoen sitä käytännöllisen salatieteilijän kannalta. ”Sillä tämä on itsessään tietämisen arvoista ja tekee jumalia koskevan tieteen täydellisemmäksi. Sanon sen tähden, että ensimmäinen rukouksen laji on kokoava ja että sekin on johtona jumaluuden kosketukseen ja tietoon. Toinen laji on sopusointuisen kanssakäymisen side, ja ennen kuin kykenemme siitä puhumaankaan, se tuo meille jumalien lahjoja ja täydentää toimintaamme kokonaisuudessaan, ennen kuin voimme sitä järjellä käsittää. Kolmas ja täydellisin rukouksen laji on sanomattoman Jumaluuteen yhtymisen sinetti, joka vahvistaa kaiken rukouksen vallan ja voiman ja näin saattaa sielun lepäämään jumalissa niin kuin pettä-mättömässä satamassa.

Mutta näistä kolmesta lajista, joihin kaikki jumalalliset mitat sisältyvät, nöyrä palvonta hankkii meille jumalien ystävyyden ja sitä paitsi ojentaa meille ylhäältä kolme hedelmää ikään kuin kolme Hesperian kultaista omenaa. Ensimmäinen näistä tarkoittaa valaistusta, toinen toiminnan yhteyttä, mutta kolmannen voimalla saamme jumalallisen tulen täyden kyllyyden . . . Mikään pyhiä asioita tarkoittava toiminta ei voi menestyä ilman rukouksen välitystä. Ja viimeksi rukouksen yhtämittäinen harjoittaminen hankkii järjelle elinvoimaa ja tekee sielun säilytysastian paljon tilavammaksi jumalien lahjoille. Samalla se on jumalallinen avain, joka avaa ihmisille jumalien sisäiset pyhäköt, totuttaa meidät yliluonnollisen valon loistaviin virtoihin, lyhyessä ajassa se täyttää sisimmät soppemme ja antaa niiden nauttia jumalien sanomatonta syleilyä ja kosketusta, eikä se lakkaa, ennen kuin nostaa meidät äärimmäisille huipuille. Vähitellen se myös hiljaa ylentää sielumme käytöksen, poistaen siitä kaiken jumalalliselle luonnolle vieraan ja pukee meidät jumalien täydellisyyksiin. Sitä paitsi se saa aikaan eriamättömän kanssakäymisen ja ystävyyden jumaluuden kanssa, elättää jumalallista rakkautta ja sytyttää sielun jumalallisen osan. Mitä sielussa lieneekin vastahakoista ja riitaista, sen se sovittaa ja puhdistaa. Se karkottaa kaiken, mikä on sukupuoliuuteen altis ja mikä sen eteeriseen hohtavaan henkeen pidättää kuolevaisuuden kuonaa; se täydentää hyvän toivon ja uskon jumalallisen valon saapumiseen ja sanalla sanoen se tekee rukoilijat jumalien perheen ja huoneen jäseniksi.” (On the Mysteries, V, 26.)

Tällaisesta tutkistelusta ja harjoituksesta on eräs välttämätön seuraus, mikäli ihminen alkaa ymmärtää ja hänen eteensä aukevat ihmiselämän avarimmat alat. Hän huomaa, että hänen voimansa kasvaa suuresti tiedon avulla, että hänen ympärillään on voimia, joita hän voi ymmärtää ja hallita, ja että mitä suu-

rempi hänen tietonsa on, sitä suurempi on hänen voimansa. Sit-
ten hän oppii, että jumaluus on kätkeytyneenä hänen sisimpäänsä ja
ettei mikään katoavainen voi tyydyttää tätä sisäistä jumalaa,
että ainoastaan yhtyminen Ainoaan Täydellisyyteen voi täyttää
hänen kaipuunsa. Sitten hänen sisässään vähitellen herää tahto
kokonaan antautua jumaluuteen. Hän ei enää halua kiihkeästi
muuttaa ulkonaisia olosuhteita ja heittää uusia syitä vaikutusten
virtaan. Hän tuntee itsensä enemmän asiamieheksi kuin tekijäk-
si, enemmän kanavaksi kuin lähteeksi, enemmän palvelijaksi
kuin mestariksi ja koettaa löytää jumalalliset tarkoitukset ja
työskennellä sopuinnassa niiden kanssa.

Tultuaan tähän kohtaan ihminen on noussut kaiken rukoile-
misen yläpuolelle paitsi mietiskelyä ja hartautta. Hänellä ei ole
mitään pyydettyä tässä tai muissa maailmoissa. Hän säilyttää
luvan levollisuuden ja koettaa ainoastaan palvella Jumalaa.
Tämä on pojan asema, jolloin pojan tahto on yhtä isän tahdon
kanssa siihen tyynesti alistuen: ”Katso, minä teen sinun tahtosi,
oi Jumalani. Minä teen sen mielelläni, sinun lakisi on minun
sydämessäni” (Ps. 40: 8, 9). Silloin kaikki rukous tulee tarpeet-
tomaksi, kaikki anominen tuntuu sopimattomalta, mitään ei
voida kaivata, joka ei jo sisältyisi tuon Tahdon tarkoituksiin ja
kaikki saatetaan ilmenemään käytännössä, mikäli Tahdon toi-
meenpanijat tulevat työssään täydellisiksi.

XI LUKU

Syntien anteeksianto

”Minä uskon . . . syntien anteeksiantamiseen.” . . . ”Minä tunnustan yhden kasteen syntein anteeksi saamiseksi.” Keveästi nämä sanat tulevat rukoilijan huulilta kaikissa kristillisissä kirkkoissa kautta maailman, kun luetaan noita tuttuja uskontunnustuksia, ns. apostolista ja nikealaista. Jeesuksen sanojen joukossa tavataan usein lause: ”sinun syntisi annetaan sinulle anteeksi” ja huomattavaa on, että tämä lause alinomaan on yhteydessä hänen parannusvoimansa käytön kanssa, niin että vapautus ruumiillisesta ja sielullisesta sairaudesta osoitetaan siten samanaikaisiksi. Vieläpä Jeesus viittasi kerran halvaantuneen miehen parantumiseen merkiksi siitä, että hänellä oli oikeus antaa ihmiselle hänen syntinsä anteeksi (Luuk. 5:18-26). Hän sanoi myös muutamasta naisesta: ”tämän monet synnit ovat anteeksi annetut, sillä hän rakasti paljon” (Luuk. 7: 47). Kuuluisassa gnostilaisessa kirjassa ”Pistis Sophia” sanotaan mysteereiden oikean tarkoituksen olevan syntein anteeksiantaminen. ”Jos he ovat olleet syntisiä, jos he ovat eläneet kaikissa maailman synteissä ja vioissa, joista olen teille puhunut, niin kuitenkin, jos he kääntyvät ja katuva ja luopuvat pahasta, sillä tavalla kuin juuri olen teille puhunut, antakaa heille valon valtakunnan salaisuudet; älkää niitä heiltä ollenkaan salatko. Juuri synnin tähden minä nämä salaisuudet olen maailmaan tuonut, kaikkien niiden syntien anteeksi antamiseksi, joita he ovat tehneet alusta asti. Sen tähden olen sanonut teille jo ennen: ’en tullut kutsuamaan vanhurskaita.’ Olen tuonut salaisuudet sen tähden, että

kaikkien ihmisten synnit anteeksi annettaisiin ja he pääsisivät valon valtakuntaan. Sillä nämä salaisuudet ovat ensimmäisen mysteerin lahja, ja se poistaa kaikkien syntisten synnit ja pahat teot” (II, 260, 261-).

Näissä mysteereissä tapahtui synnin anteeksianto kasteen kautta, niin kuin nikealaisessa uskontunnustuksessa sanotaan. Jeesus sanoo: ”Kuulkaa taas, että minä totuudessa sanoisin teille, minkälainen on se kasteen salaisuus, joka poistaa synnit . . . Kun ihminen ottaa vastaan kasteen mysteerit, ne tulevat vahvaksi tueksi, sangen väkeväksi, viisaaksi, joka polttaa pois kaikki synnit. Ne menevät salaisesti sieluun ja lopettavat kaikki synnit, joita henkinen väärennys on siihen istuttanut.” Ja kuvattuaan edelleen puhdistusmenettelyä, Jeesus lausuu: ”Tällä tavalla kasteen mysteerit anteeksi antavat synnit ja kaiken vian” (II, 299, 800).

Jossakin muodossa ”syntein anteeksianto” esiintyy useimmissa, jollei kaikissa uskonnoissa, ja milloin joku tällainen yleinen vakaumus tavataan, voidaan huoletta päättää, että sen perustuksena on jokin luonnon totuus, jo aikaisemmin mainitun periaatteen mukaan, ja ihmisluonnossa on itsessään jotakin tätä syntein anteeksi antamista vastaavaa. Näemme, että ihmiset kärsivät tietäessään tehneensä väärin ja että he pudistettuaan päältään pahan omantunnon kouristavat kahleet voivat ilomielin kulkea tietään, joka vastikään oli pimeyden peitossa. He tuntevat päässeensä raskaasta taakasta ja pidäkkeestä ja tullessa sumusta päivänpaisteeseen. ”Synnin tunto” on kadonnut ja sen kera kalvava tuska. He tuntevat kevään sielussaan, voiman sana on kaiken uudistanut. Kiitosvirsi kajahtaa vastustamattomasti sydäimestä, lintujen laulu aika on tullut, ”ilo on enkeleillä”. Tämä kokemus ei ole niinkään harvinainen, mutta joka sen on kokenut tai nähnyt sen toisessa, kysyy hämmästyneenä itsel-

tään, mitä oikeastaan on tapahtunut, mikä on saanut sielussa aikaan muutoksen, jonka vaikutukset ovat niin huomattavat.

Nykyaikaiset ajattelijat, joihin on syvästi juurtunut se käsitys, että muuttumattomat lait ohjaavat kaikkia ilmiöitä, ja jotka ovat tutkineet näiden lakien toimintaa, ovat aluksi taipuvaiset kerrassaan hylkäämään jokaisen teorian syntien anteeksiannosta, koska se muka on tuon perustotuuden kanssa ristiriidassa, kuten tiedemieskin, jolle jonkin lain horjumattomuus on varmaa varmempi, hylkää kaikki sen kanssa ristiriitaiset ajatukset. Molemmat ovat oikeassa nojautuessaan lain järkähtämättömään toimintaan, sillä laki on jumalallisen luonnon ilmaus, ja siinä ei ole vaihtelua eikä kääntein varjoa. Minkä käsityksen saanemmekin syntien anteeksi antamisesta, niin se ei saa sotia tätä perusaatetta vastaan, joka on yhtä välttämätön eettiselle kuin fyysiselle tieteelle. Pohja putoaisi altamme, jollemme voisi turvallisesti luottaa hyvin lain ikivahvoihin käsivarsiin.

Mutta tutkimusta jatkaessamme on merkillistä huomata, että juuri ne opettajat, jotka voimakkaimmin ovat puhuneet lain muuttumattomasta toiminnasta, ovat myös samalla tarmokkaimmin julistaneet syntien anteeksiantoa. Toisella kertaa Jeesus sanoo: ”Jokaisesta turhasta sanasta, minkä ihmiset lausuvat, heidän pitää tekemän tili tuomiopäivänä” (Matt. 12: 36), ja toisella kertaa: ”Poikani, ole hyvässä turvassa, sinun syntisi annetaan anteeksi” (Matt. 9: 2). Niin myös luemme Bagavad Gitasassa alituisen toiminnan siteistä, kuinka ”maailma on toimintaan sidottu” ja kuinka ihminen ”saa takaisin entisen ruumiinsa ominaisuudet” ja kuitenkin on sanottu, että ”kaikkein suurintakin syntistä, jos hän minua jakamattomin sydämin palvelee, on pidettävä hyvänä” (Bag. Gita, IX, 2; III, 9; VI, 43; IX, 30). Näyttää siis siltä, että mitä maailman pyhissä kirjoissa lieneekin tarkoitettu sanoilla ”syntien anteeksianto,” niin ne, jotka lain par-

haiten tunsivat, eivät ajatelleet syyn ja seurauksen järkähtämättömän toiminnan rikkomista.

Jos tutkimme karkeintakin nykyaikaista käsitystä anteeksiannosta, huomaamme, että siihen uskojat eivät tarkoita, että anteeksi saanut syntinen tässä maailmassa pääsisi syntiensä seurauksista. Juomari, joka on katumalla saanut syntinsä anteeksi, kärsii yhä edelleen pilaantuneista hermoistaan ja ruuansulatuksesta sekä kanssaihmistensä osoittamasta epäluottamuksesta. Jos perinpohjin tarkastetaan, mitä anteeksiannosta sanotaan, huomataan sillä lopullisesti tarkoitettavan katuvan syntisen ja Jumalan suhdetta ja niitä kuoleman jälkeisiä rangaistuksia, joiden saarnaaja luulee seuraavan anteeksiantamattomia syntejä, mutta sillä ei tarkoiteta synnin maanpäällisiä seurauksia. Kun oli kadonnut kaikki järkevä käsitys elämän jatkumisesta joko tässä maailmassa jälleensyntymisen muodossa tai kahdessa seuraavassa maailmassa, niin siitä johtui monenlaisia ristiriitoja ja mahdottomia väitteitä, niiden joukossa se solvaava ja hirvittävä ajatus, että ihmissielu joutuisi ikuiseseen kärsimykseen yhden lyhyen maan päällä vietetyn elämän syntien vuoksi. Pelastuskeinoksi tätä painajaista vastaan asettivat jumaluusoppineet anteeksiannon, joka vapauttaisi syntisen kauhistuttavasta ikuisen helvetin vankeudesta. Ei koskaan väitetty sen vapauttavan häntä tässä maailmassa pahojen tekojen luonnollisista seurauksista eikä — paitsi myöhemmissä protestanttisissa seurakunnissa — väitetty sen pelastavan häntä pitkistä kiirastulen kärsimyksistä, synnin suoranaista seurauksista fyysisen ruumiin kuoleman jälkeen. Laki teki tehtävänsä sekä tässä maailmassa että kiirastulella ja kummassakin maailmassa seurasi kärsimys synnin kintereillä niin kuin pyörät seuraavat vetojuhtaa. Ainoastaan ikuisesta piinasta — joka aina uskojan hämärässä mielikuvituksessa häämötti — pelasti synnin anteeksianto. Ja voimme ehkä mennä vielä pitemmälle ja sanoa, että kun dog-

maatikko oli rakentanut helvetin ohimenevien erehdysten ylen hirvittäväksi seuraukseksi, hän tunsi, että hänen täytyi hankkia keino uskomattoman ja väärän kohtalon käsistä pääsemiseksi. Järjestelmät, joita ihmisajattelu panee kokoon katsomatta elämän tosiasioita, ovat omiansa johtamaan ajatuksen tiettömään rämeikköön, josta se voi selvitä ainoastaan syöksymällä päinvastaiseen suuntaan. Liioitellun helvetin vastapainona oli liioiteltu anteeksianto, ja siten pysyi oikeuden väärä vaaka tasapainossa. Mutta jättäkäämme nämä valistumattomien erehdykset ja palatkaamme totuuden ja järjen valtakuntaan.

Kun ihminen on tehnyt pahan teon, hän on liittänyt itseensä surun, sillä surun taimi kasvaa aina synnin siemenestä. Voidaan sanoa vielä tarkemmin, että synty ja suru ovat vain saman teon kaksi puolta, eivätkä erillisiä tapahtumia. Kuten kaikilla esineillä on kaksi puolta, toinen takana näkymättömänä, toinen edessä nähtävänä, niin on jokaisella teollakin kaksi puolta, jotka eivät molemmat samalla kertaa näy fyysisessä maailmassa. Muissa maailmoissa nähdään hyvyys ja onni, pahuus ja suru, saman asian kahtena puolena. Tätä sanotaan karmaksi — mikä on sopiva ja laajalti käytetty sana, alkuaan sanskritinkielinen. Se ilmaisee tätä yhteyttä eli samaisuutta ja merkitsee kirjaimellisesti toimintaa, ja kärsimystä sanotaan sen tähden pahan teon karmalliseksi seuraukseksi. Tämä seuraus, ”toinen puoli”, voi kenties vähän viipyä; se ei ehkä kypsy nykyisessä ruumistuksessa, mutta ennemmin tai myöhemmin se esiintyy ja sulkee syntisen tuskalliseen syleilyynsä. Niinpä jokin seuraus fyysisessä maailmassa, jokin seuraus, jonka vaikutuksen fyysinen tajuntamme tuntee, on lopullinen tulos menneisyydessä matkaan saatetusta syystä. Se on kypsynyt hedelmä, siinä tulee erityinen voima ilmi ja tyhjentyy. Tämä voima on työskennellyt ulospäin, ja sen vaikutukset ovat jo poistuneet mielestä, ennen kuin se ilmenee ruumiissa. Sen ruumiillinen ilmennys, sen

esiintyminen fyysisessä maailmassa, on merkinä sen kiertokulun päättymisestä. Tässä syy, miksi hyvin puhdasluontoiset sairaut usein ovat sangen rakastettavia ja kärsivällisiä. He ovat oppineet kärsimyksen läksyn eivätkä enää luo uutta karmaa olemalla kärsimättömiä entisen pahan karman tulosten johdosta, jotka nyt tyhjentyvät. jos sellaisena hetkenä syntinen tyhjennettyään syntinsä karman tulee yhteyteen Viisaan kanssa, joka voi nähdä menneen ja nykyisen, näkymättömän ja näkyvän, niin Viisas voi nähdä, että tuo erityinen karma on loppunut, ja hän voi julistaa vangin vapaaksi koska rangaistus on suoritettu. Sellainen tapaus näyttää olevan tuo hyvin kuvaava kertomus halvaantuneesta miehestä, johon jo on viitattu. Fyysinen kipu on muinaisen pahan teon viimeinen ilmaus. Sielullinen ja siveellinen vaikutus on päättynyt, ja kärsivä on joutunut — jonkin enkelin, lain toimeenpanijan, johduksesta — sellaisen läheisyyteen, joka kykenee poistamaan fyysisen sairauden korkeampia voimia käyttäen. Silloin tämä vihitty julistaa ensiksi, että ihmisen synnit ovat anteeksi annetut ja todistaa näkemyksensä oikeaksi käskien: ”Nouse, ota vuoteesi ja käy taloosi.” Jollei sielä olisi ollut ketään sellaista valistunutta, olisi tauti poistunut luonnon parannuskyvyn avulla näkymättömien enkeliolentojen käyttämällä voimalla, enkelin, jotka tässä maailmassa panevat karman lain täytäntöön. Mutta kun tällainen korkeampi olento toimii, niin voima tehoaa paljon nopeammin, ja fyysiset värähtelyt saatetaan aivan yhtäkkiä sopusointuun, s.o. terveydentilaan. Kaikkea tällaista syntien anteeksiantoa voidaan sanoa julistukseksi; karma on tyhjentynyt ja karman tuntija julistaa sen tosiasian. Tämä vakuutus on ihmiselle samanlainen huojennus kuin vangille vapautuskäsky. Ja tämä käsky kuuluu lain alaan yhtä hyvin kuin alkuperäinen tuomio, mutta se ihminen, joka täten saa tietää pahan karmansa tyhjentyneeksi, tuntee paljon

syvempää iloa, koska hän itse ei olisi voinut nähdä toimintansa seurausten päättymishetkeä.

On huomattava, että näihin anteeksiannon julistuksiin alin-omaa liittyy lausunto, että kärsijä osoitti ”uskoa” ja että ilman tätä uskoa ei mitään olisi voitu tehdä, so. tämän karman lopettamisessa on todellisena tekijänä syntinen itse. Kun esim. puhutaan ”syntisestä vaimosta”, käyvät nämä molemmat julistukset rinnan: ”sinun syntisi ovat anteeksi annetut, . . . sinun uskosi on sinut pelastanut, mene rauhaan” (Luuk. 7: 48, 50). Tämä ”usko” on ihmisen oman jumalallisen olemuksen esille kumpuamista, ja se pyrkii yhtäläiseen olemukseen, jumaluuden valtamereen. Ja kun tämä jumalallinen virta tunkeutuu läpi salpaa-
van alemman luonnon — niin kuin lähde puhkeaa maan mul-
lasta — niin täten vapautunut voima toimii koko luonnossa saattaen sen itsensä kanssa sopusointuun. Ihminen tajuaa ainoastaan, kuinka pahan karmallinen kuori puhkaistaan, ja tämä iloinen tietoisuus sisäisestä ennen tuntemattomasta voimasta, joka ilmenee heti, kun paha karma on tyhjentynt, lisää suuresti sitä iloa, huojennusta ja uutta intoa, mikä syntyy hänen tuntiessaan syntinsä ”anteeksi annetuksi” ja sen seuraukset loppuneiksi.

Näin tulemme asian ytimeen — ihmisen sisäisessä luonnossa tapahtuviin muutoksiin, joita aivoihin ahdettu ja suljettu osa hänen tajunnastaan ei tunne, kunnes nämä muutokset äkkiä ilmenevät noiden rajoitusten sisällä, vaikka ei näy, mistä ne tulevat. Ne tulevat ikään kuin ”taivaan pilvistä” tai virtaavat tuntemattomasta lähteestä. Onko ihme, että ihminen tämän purkauksen hämmentämänä — kun hän ei tiedä mitään oman luontonsa salaisuuksista eikä siitä ”sisäisestä Jumalasta”, joka totisesti on hän itse — otaksuu sen tulevan ulkoapäin, vaikka se itse asiansa tulee sisältä, ja omasta jumaluudestaan tietämättömänä ajattelee ainoastaan ulkopuolellaan olevan maailman jumaluuksia!

Ja, tämä väärinkäsitys on sitäkin helpompi, kun viimeinen kosketus, se värähdys, joka murtaa salpaavan kuoren, useinkin tulee toisen ihmisen tai jonkun yliluonnollisen olennon sisäisestä jumaluudesta, vastauksena hänen oman vangitun jumaluutensa epätoivoiseen huutoon. Usein hän tunnustaa veljellisen avun tuntematta, että hän itse, hänen sisäisen luontonsa huuto, saattoi avun tulemaan. Itseämme viisaamman ihmisen selvitys voi ratkaista meille jonkin ajatuspulman, vaikka oma järkemme näin autettuna oivalsi ratkaisun. Samaten voi itseämme puhtaamman ihmisen rohkaiseva sana kannustaa meitä siveelliseen ponnistukseen, johon emme olisi luulleet voimamme riittävän, vaikka kuitenkin oma voimamme sai ponnistuksen aikaan. Niin myös itseämme ylevämpi ja omasta jumaluudestaan tietoisempi henki voi auttaa meitä saattamaan oman jumalallisen tarmomme ilmi, vaikka juuri tämä oma jumalallinen voimamme kohottaaakin meidät korkeammalle tasolle. Me olemme kaikki veljellisen avun siteillä kiinnitetyt yläpuolellamme samoin kuin alapuolellamme oleviin, ja miksi siis emme me, jotka alituisesti huomaamme voivamme auttaa vähemmän edistyneitä sieluja heidän kehityksessään, myöntäisi, että voimme saada samantyyppistä apua niiltä, jotka ovat meitä paljon korkeammalla ja että meidän kehityksemme kulku voi käydä paljon nopeammin heidän avullaan?

Ihmisen sisäisessä luonnossa tapahtuu hänen alemman tajuntansa tietämättä alinomaisia muutoksia, ja muutamat niistä ovat tekemisissä hänen oman tahdonponnistuksensa kanssa. Ego katsoo taaksepäin menneisyyttään, punnitsee sen seurauksia, kärsii sen erehdyksistä ja päättää silloin muuttaa asenteensa ja toimintansa. Vaikka alempi käyttöväline entisiä vaikuttimiaan seuraten yhä syöksyy kaikenmoisiin toimintoihin, jotka saattavat sen jyrkkään ristiriitaan lakia vastaan, niin itse ego päättää jo valita vastakkaisen käytöksen. Tähän asti hänen kaipauksen-

sa on suuntautunut eläimelliseen päin, ja alemman maailman nautinnot ovat pitäneet häntä vahvoissa kahleissa. Nyt hän kääntyy todellista kehityksen päämäärää kohti ja päättää työkennellä ylevämpiä nautintojen puolesta. Hän näkee, että koko maailma on kehittyvä ja että jos hän asettuu tätä mahtavaa virtaa vastaan, se heittää hänet tieltään kovia kolhaisuja antaen. Hän näkee, että jos hän antautuu kulkemaan virran suuntaan, se kantaa hänet kerran sylissään toivottuun satamaan.

Silloin ihminen päättää muuttaa elämänsä, hän kääntyy päätäväisesti kulkemaan toista tietä. Ensimmäinen seuraus tästä alemman luonnon muuttamisyrityksestä on suuri hämmennys ja pulma. Vanhojen käsitysten vallassa saadut tavat vastustavat itsepintaisesti uusia vaikutelmia, ja syntyy katkeria ristiriitoja. Vähitellen aivoissa toimiva tajunta hyväksyy korkeammilla tasoilla tehdyn päätöksen ja ”tulee synnin tuntoon” tunnustaen siten lain. Syyllisyyden tunto syvenee, katumus kalvaa mieltä, ihminen tekee lujia parantumisponnistuksia, jotka yhä uudelleen raukeavat tyhjiin vanhojen tapojen vaikutuksesta, kunnes hän lankeaa syvimpään suruun menneisyytensä takia ja epätoivoon nykyisyydestään. Lopuksi yhä kasvava tuska pusertaa minästä avunhuudon, joka saa vastauksen hänen oman luontonsa sisäisistä syvyyksistä, Jumalalta, joka on hänen sisällään yhtä hyvin kuin ulkopuolella, hänen elämänsä Elämältä. Hän kääntyy alemman luontonsa luota, joka häntä orjuuttaa ja kiduttaa, korkeamman puoleen, joka on hänen sisäisintä olemustaan, eristetyn itsen luota ainoa Itsen luo, joka on kaikkeuden sydän.

Mutta tämä täyskäännös merkitseekin sitä, että ihminen kääntää silmänsä pimeydestä valoa kohti. Valo oli aina läsnä, mutta hän oli kääntänyt sille selkänsä. Nyt hän näkee auringon, ja sen valo miltei häikäisee hänen silmiään ja täyttää koko hänen olemuksensa riemulla. Hänen sydämensä oli suljettu, nyt se on avoinna, ja elämän valtameri lainehtii vapaasti sisään.

Uuden elämän aallot nostavat hänet harjalleen, ja aamunsaras-
tuksen ihanuus valloittaa hänet. Hän näkee menneisyytensä
menneisyydeksi, sillä hänen tahtonsa on päättänyt seurata kor-
keampaa polkua ja vähät hän välittää kärsimyksestä, jonka en-
tiset hairahdukset voivat tuottaa, sillä hän tietää, ettei nykyises-
tä elämästä ole tuleva sellaista katkeraa perintöä. Tämä rauhan,
tämä ilon ja vapauden tunnelma on juuri sitä, mitä sanotaan
syntien anteeksiannoksi. Esteet, mitä alempi luonto rakensi si-
säisen Jumalan ja ulkoisen välille, ovat kuin pois puhalletut,
vaikka tuo luonto tuskin huomaakaan, että muutos on tapahtu-
nut siinä itsessään eikä Ylisielussa. Niin kuin lapsi tyrkkää luot-
taan äidin ohjaavan käden ja kätkee päänsä seinää vasten kuvi-
tellen olevansa yksin ja hylätty, kunnes itkien kääntyy ja huomaakin
ympärillään äidin käsivarret, jotka eivät olleet hänestä
vaaksankaan vertaa eronneet — samoin ihminenkin itsepäisesti
työntää luotaan maailmoiden jumalallisen Äidin käsivarret,
mutta käännettyään päänsä huomaakin, ettei hän koskaan ole
ollut tuota turvaa vaille, että missä hän lieneekin vaeltanut, tuo
suojaava rakkaus on aina ollut ja on läsnä.

Selittävän avaimen tähän ihmisessä tapahtuvaan muutok-
seen, jonka ”anteeksianto” saa aikaan, tarjoaa jo ennen mainittu
Bagavad Gitan säe: ”Kaikkein suurintakin syntistä, jos hän jakamattomin sydämin minua palvelee, on pidettävä hurskaana, *sillä hän on tehnyt oikean päätöksen.*” Tästä oikeasta päätöksestä johtuu välttämättä tulos: ”Nopeasti hän tulee hyväksi ja menee rauhaan.” Synnin olemus on juuri siinä, että osa korottaa tahtonsa kokonaisuuden tahtoa vastaan, inhimillinen jumalallista vastaan. Kun tämä suhde on muuttunut, kun minä saat-
taa eristetyn tahtonsa sopusointuun kehitystä edistävän tahdon kanssa, silloin siinä maailmassa, missä tahtominen on tekemistä, missä vaikutukset jo syissä selvästi ilmenevät, ihmistä pidetään ”hurskaana.” Silloin seuraukset esiintyvät ehdottomasti

alemmilla tasoilla. ”Nopeasti hän tulee hyväksi” myös teoissa, kun hän on jo tullut hyväksi tahdossaan. Täällä me tuomitsemme tekojen mukaan, menneisyyden kuihtuneiden lehtien mukaan, mutta siellä tuomitaan tahdon mukaan, itävien tulevaisuuden siementen mukaan. Siksi sanookin Kristus alemman maailman ihmisille: ”Älkää tuomitko.”

Vielä senkin jälkeen, kun uutta suuntaa on päättävästi alettu kulkea ja se on jo tullut suorastaan elämän tavaksi, sattuu heikkouden hetkiä ja kompastuksia. Näihin viitataan Pistis Sophiasa, kun Jeesukselta kysytään, voiko joku ihminen päästä takaisin mysteereihin langettuaan niistä pois, jos hän uudelleen katuu. Jeesus vastaa myöntävästi, mutta selittää, että tulee aika, jolloin takaisin pääseminen ei ole kenenkään muun vallassa kuin korkeimman Mysteerin, joka aina antaa anteeksi. ”Totisesti, totisesti sanon minä teille, kuka tahansa ottaa vastaan ensimmäisen mysteerin salaisuudet ja sitten luopuu ja rikkoo (vaikka) kaksitoista kertaa ja taas katuu kaksitoista kertaa rukoillen ensimmäisen mysteerin salaisuutta, hänelle annetaan anteeksi. Mutta jos hän rikkoo kahdennentoista kerran jälkeen, luopuu ja rikkoo, sitä ei hänelle anneta ikinä anteeksi, niin että hän taas voisi kääntyä mysteeriinsä, mikä tahansa se lieneekin. Hänellä ei ole mitään katumiskeinoa, jollei hän ole ottanut vastaan tuon sanomattoman mysteerin, sen joka armahtaa kaikkina aikoina ja antaa synnit anteeksi iankaikkisesti” (II, 305). Tällaisia lankeemuksen jälkeen tapahtuvia palautuksia, jolloin ”synti annetaan anteeksi,” tavataan usein ihmiselämässä, varsinkin kehityksen korkeimmilla asteilla. Ihmiselle tarjoutuu tilaisuus, joka avaa hänelle uusia mahdollisuuksia kasvamiseen, jos hän vain käyttää sitä hyväkseen. Mutta jos hän ei ota siitä vaaria, niin hän lankeaa silloin pois siitäkin asemasta, mikä hänellä oli, ennen kuin tilaisuus hänelle tarjottiin. Hänen kehityksensä tie on silloin ummessa, hänen täytyy väsymykseen asti ponnistaa kul-

kemalla takaisin samaa tietä, jonka hän jo oli kulkenut, koettaen saada varman jalansijan siinä, missä hän liukahti alas. Vasta kun tämä on tehty, hän saa kuulla lempeän Äänen lausuvan, että menneisyys on loppuun kulutettu, heikkous on muuttunut, voimaksi ja portti taas hänelle auennut. Tässäkin anteeksianto on vain oikean auktoriteetin antama julistus asian oikeasta tilasta, ja portti avataan kelvolliselle, mutta suljetaan kelvottomilta. Kun edellä on käynyt lankeemus ja siitä johtunut kärsimys, tuntuu tämä julistus ”kasteelta syntien anteeksi saamiseksi,” ja se suo pyrkijälle takaisin etuoikeuden, jonka hän omalla teollaan oli kadottanut. Tämä herättää luonnollisesti ilon ja rauhan tunteita, kun surujen taakka on hartioilta nostettu ja menneisyyden kahleet jaloista kirvonneet.

Yksi totuus on vielä, jota ei saa koskaan unohtaa: että me elämme äärettömässä valon, rakkauden, autuuden meressä, Jumalan elämässä, joka meitä alati ympäröi. Niin kuin päivänpaiste kattaa maan, niin tämä elämä valaisee kaikkia. Tämä maailman aurinko ei milloinkaan laske missään osassa maata. Me estämme valon pääsemästä tajuntaamme itsekkyytemme, sydämettömyytemme, epäpuhtautemme, suvaitsemattomuutemme kautta, mutta se loistaa meille aina yhtäläisesti, se piiritteää meitä joka puolelta, puristaa itsemme rakentamia seinäiä helästi, mutta tarmokkaan lujasti. Kun sielu särkee nämä seinät, silloin valo virtaa sisään ja sielu kylpee auringonvalossa ja hengittää taivaan autuaallista ilmaa. ”Sillä ihmisen poika on tai vaissa,” vaikkei hän tiedä sitä ja sen henkäykset liehtovat hänen otsaansa, jos hän vain paljastaa sen. Jumala pitää aina arvossa ihmisen yksilöllisyyttä eikä tunkeudu hänen tajuntaansa, ennen kuin tajunta avautuu hänelle lausuen hänet tervetulleeksi. ”Katso, minä seison ovella ja kolkutan” (Ilm.K. 3:20), on jokaisen korkean henkiolennon asema kehittyvään ihmissieluun

nähdessä, eikä tämä odotus, että ovi aukenisi, johdu myötätunnon puutteesta, vaan syvimmästä viisaudesta.

Ihmistä ei saa pakottaa, hän on vapaa. Hän ei ole orja, vaan tulossa Jumalaksi, eikä kasvu voi tapahtua pakosta, vaan sen täytyy johtua sisästä päin. Ainoastaan silloin kun tahto taipuu, kuten Giordano Bruno opettaa, vaikuttaa Jumala ihmiseen, vaikka hän onkin ”kaikkialla läsnä ja valmiina tulemaan auttamaan jokaista, joka kääntyy hänen puoleensa ja järjensä voimalla ja joka vilpittömästi lähestyy häntä tahtonsa hartaudella.” ”Jumalallinen mahti, joka on kaikki kaikessa, ei vedä eikä pidä, jollei ihminen itse ota sitä itseensä tai työnnä luotansa.” ”Se tulee sisään nopeasti ja viipymättä niin kuin päivänpaiste ja astuu jokaisen luo, joka kääntyy sen puoleen ja avautuu sille . . . kohta kun ikkunat avataan, tulvii auringonvalo sisään ja niin tässäkin tapahtuu.”¹⁹

”Anteeksiannon” tuntemus täyttää siis sydämen ilolla, kun tahto on viritetty sopuun Jumaluuden kanssa, kun sielu on avannut ikkunansa ja rakkauden, valon ja autuuden aallot tulvivat sisään, kun osa tuntee yhteytensä kokonaisuuden kanssa ja Ainoa Elämä sykkii joka suonessa. Tämä ylevä totuus elähdyttää karkeintakin esitystä ”syntien anteeksiannosta”, niin että se usein älyllisistä puutteistaan huolimatta voi innostuttaa puhtaaseen ja henkiseen elämään. Ja tällainen on pienemmissä mysteereissä nähty totuus.

19 G. Bruno, trans. by L. Williams. *The Heroic Enthusiasts*, I p. 133, II, pp. 27, 102, 103.

XII LUKU

Sakramentit

Kaikissa uskonnoissa on eräitä pyhiä menoja eli kirkollisia toimituksia, seremonioita, joita uskonnon tunnustajat pitävät erinomaisen tärkeinä ja joiden arvellaan tuottavan niihin osaa ottaville siunausta. Näille toimituksille on annettu nimeksi sakramentti tai jokin sitä vastaava sana, ja niillä on kaikilla vastaava luonne. Todenmukaista selitystä niiden luonnosta ja merkityksestä ei ole paljoakaan annettu, mutta tämäkin on yksi niitä aineita, joita ennen vanhaan selitettiin vähemmissä mysteereissä.

Sakramentin erikoisena tunnusmerkkinä on kaksi ominaisuutta. Siinä on ensiksikin ulkonainen seremonia, joka on kuvallinen allegoria ja joka teoilla ja aineilla esittää jotakin totuutta. Se ei ole sanallinen allegoria eli sanoin lausuttu opetus, vaan näytelty esitys, jossa muutamia aineksia käytetään erikoisella tavalla. Näiden ainesten valitsemisella ja niiden käsittelemisellä asianmukaisten menojen kera on tarkoituksena esittää ikään kuin tauluna jokin totuus, joka tahdotaan painaa läsnä olevien mieleen. Tämä on sakramentin ensimmäinen huomattava ominaisuus, joka erottaa sen muista jumalanpalveluksen ja rukoilemisen muodoista. Se on tarkoitettu niille, jotka ilman tätä kuvausta eivät voisi oivaltaa jotakin ylevää totuutta, ja se näyttää heille elävässä ja kuvainnollisessa muodossa tuon totuuden, joka heiltä muuten jäisi huomaamatta. Jokainen sakramentti pitäisi ensin ottaa tältä kannalta, siis kuvainnollisena allegoriana. Silloin tutkimuksen pääkysymykset ovat: mitkä ai-

neelliset, välikappaleet allegoriaan kuuluvat, miten niitä käytetään ja mikä merkitys on kaiken pohjalla?

Sakramentin toinen luonteenominaisuus kuuluu näkymättömien maailmoiden tosiasioihin, ja sitä tutkii salatiede. Sakramentin toimeenpanijalla pitäisi olla tätä tietoa, koska paljon, joskaan ei kaikki, sakramentin vaikuttavasta voimasta riippuu toimeenpanijan tiedosta. Sakramentti yhdistää aineellisen maailman niihin hienoihin ja näkymättömiin alueisiin, joiden kanssa tämä maailma on yhteydessä; sakramentti on yhdyssi-teenä näkyväisen ja näkymättömän välillä. Eikä se ole ainoastaan tämän maailman ja muiden maailmoiden välinen side vaan myös keino, jolla näkymättömän maailman voimat siirtyvät vaikuttamaan fyysiseen maailmaan. Se on käytännöllinen keino eräänlaatuisten voimien muuntamiseksi toisenlaatuisiksi yhtä kirjaimellisesti, kuin galvaanisessa patterissa kemialliset voimat muutetaan sähkövoimiksi. Kaikkien voimien sisäinen olemus on yhtä ja samaa sekä näkyväisessä että näkymättömässä maailmassa, mutta voimat eroavat toisistaan sen mukaan, minkälaisessa aineessa ne ilmenevät. Sakramentti on ikään kuin jonkinlainen sulatusuuni, jossa henkinen alkemia tapahtuu. Voima, joka pannaan tähän valimoon ja jota käsitellään tietyllä tavalla, tulee siitä pois ilmaukseltaan erilaisena. Täten voidaan hienommanlaatuinen voima, joka kuuluu kaikkeuden korkeimpiin piireihin, saattaa suoranaisesti tekemisiin fyysisessä maailmassa elävien ihmisten kanssa, ja se voi silloin vaikuttaa heihin tässä maailmassa yhtä hyvin kuin omalla alueellaan. Sakramentti on viimeinen silta näkyväisen ja näkymättömän välillä, ja se kääntää ja kohdistaa voimat suoraan niihin ihmisiin, jotka täyttävät vaaditut ehdot ja tulevat sakramentista osallisiksi.

Kristillisen kirkon sakramentit kadottivat paljon arvostaan ja salaisen voimansa tunnustuksesta niiden keskuudessa, jotka

”uskonpuhdistuksen” aikana erosivat roomalaiskatolisesta kirkosta. Aikaisempi jakautuminen idän ja lännen välillä, jolloin kreikkalainen eli ns. oikeaoppinen kirkko jäi toiselle puolelle ja roomalainen kirkko toiselle, ei mitenkään vaikuttanut sakramenteja koskevaan uskoon. Kummassakin suuressa kirkossa ne säilyivät, tunnustettiin yhdyssiteiksi näkyväisen ja näkymättömän välillä ja antoivat uskovaisen elämälle pyhityksensä kehdosta hautaan asti. Kristikunnan seitsemän²⁰ sakramenttia käsittävät koko elämän, kasteen tervehdyksestä ”viimeisen voitelen” hyvästijättöön saakka. Ne ovat okkultistien asettamat, ihmisten, jotka tunsivat näkymättömät maailmat, ja sakramenteissa käytetyt ainekset, lausutut sanat ja tehdyt merkit valittiin ja järjesteltiin kaikki varta vasten tiettyjen tulosten aikaansaamiseksi.

Niitä kirkkoja, jotka uskonpuhdistuksen aikana loivat päällään Rooman ikeen, eivät okkultistit johtaneet, vaan tavalliset maailmanmiehet, toiset hyviä toiset pahoja, mutta kaikki kokonaan vailla tietoa näkymättömien maailmojen tosiasioista; he tunsivat ainoastaan kristinuskon ulkonaisen kuoren, sen kirjaimelliset dogmit ja julkisen jumalanpalveluksen. Tästä oli seurauksena, että sakramentit menettivät arvoasemansa kristillisessä jumalanpalveluksessa ja että niiden luku useimmissa protestantti seurakunnissa supistettiin kahteen, kasteeseen ja ehtoolliseen. Muiden sakramenttien arvoa ei nimenomaan kielletty tär-

20 Nämä seitsemän sakramenttia, jotka katolisessa kirkossa yhä ovat jäljellä, ovat: 1. kaste, 2. ehtoollinen, 3. konfirmaatio eli ripille laskeminen (joka tapahtuu voitellulla ja käten päälle panemisella), 4. katumusriippi, 5. viimeinen voitelu, 6. avioliitto ja 7. papiksi vihkiminen. Tässä seuraavassa esityksessä on huomattava, että reformoitu kirkko, jossa A. B. englantilaisena on kasvatettu, ei tunnusta sakramenteja todellisiksi armon antajiksi, niin kuin luterilainen kirkko, vaan ainoastaan armon pan-teiksi. Suom.

keimmässä luopuvassa kirkossa, mutta nuo kaksi erotettiin viidestä muusta ja niille annettiin yleinen sitovuus, niin että jokaisen kirkon jäsenen täytyi olla niistä osallinen tullakseen jäsenenä tunnustetuksi.

Sakramentin yleinen määritelmä lausutaan aivan oikein Englannin kirkon katkismuksessa, lukuun ottamatta tarpeettomia sanoja ”Kristuksen itsensä asettama”, mutta nekin sanat voidaan säilyttää, jos ”Kristuksen” nimelle annetaan mystillinen merkitys. Sakramentin sanotaan olevan ”meille annetun sisäisen ja henkisen armon ulkonainen ja näkyvä merkki, Kristuksen itsensä asettama keinoksi, jolla saamme vastaanottaa armon, ja vakuudeksi siitä.”

Tässä määritelmässä esitetään sakramentin molemmat ylempanä mainitut ominaisuudet. ”Ulkonainen ja näkyvä merkki” on kuvainnollinen allegoria ja sanat ”keinoksi, jolla saamme vastaanottaa” ”henkisen ja sisäisen armon”, esittävät toisen ominaisuuden. Tämä viimeinen lause olisi niiden protestanttien erittäinkin otettava huomioon, jotka pitävät sakramenteja pelkinä ulkonaisina muotoina ja seremonioina. Sillä siinä määritellään tarkasti, että sakramentti on todella keino, jolla armo saadaan, ja tämä edellyttää, että ilman sitä ei armo samalla muotoa tule henkisestä maailmasta fyysiseen. Siinä päivänselvästi tunnustetaan sakramentin toinen puoli, nimittäin että sen kautta henkiset voimat saatetaan vaikuttamaan maan päällä.

Sakramentin ymmärtämiseksi on välttämätöntä, että tunnettu me hyvin luonnon salaisen eli kätketyn puolen olemassaolon. Tätä puolta sanotaan luonnon elämän eli tajunnan puoleksi ja vielä tarkemmin luonnossa eläväksi järjeksi. Kaiken sakramenttitoimituksen perustana on se usko, että näkymätön maailma vaikuttaa mahtavasti näkyväiseen, ja sakramentin ymmärtämiseksi meidän on vähäsen tunnettava luontoa johtavien näky-

mättömien järkiolentojen toimintaa. Tutkiessamme kolminaisuuden oppia olemme nähneet, että henki ilmenee kolminaisena itsenä ja että sen ilmenemisalana on aine, luonnon muotopuoli, jota usein syystä kyllä pidetään itse luontona. Meidän on tutkittava kumpaakin puolta, elämän puolta ja muodon puolia, ymmärtääksemme oikein sakramentin.

Kolminaisuuden ja ihmiskunnan välillä on monta astetta ja sarjaa näkymättömiä olentoja. Korkeimmat näistä ovat seitsemän Jumalan henkeä, tulta eli liekkiä, jotka ovat Jumalan valtaistuimen edessä (Ilm.K. 4:5). Kukin näistä on suuren enkelijoukon pää, ja ne ovat kaikki osallisia Hänen luonnostaan ja toimivat Hänen johdollaan. Nämä järkiolennot ovat itse eriasteisia, niitä Herrauksia, Voimia, Ruhtinaita, Valtakuntia, Pääenkeleitä ja Enkeleitä, joista puhutaan mysteereihin perehtyneiden kirkkoisien teoksissa. Näitä olentoja on seitsemän suurta joukkoa, ja ne edustavat järjeltään luonnon jumalallista järkeä. Niitä tavataan kaikilla luonnon alueilla, ja ne ovat luonnon voimien sieluna. Okkultismin kannalta katsoen ei ole olemassa mitään kuollutta voimaa tai kuollutta ainetta. Voima ja aine ovat kumpikin eläviä ja toimivia, ja jokainen voima tai voimaryhmä on jonkun järkiolennon eli tajunnan verhona ja ulkonaisena ilmauksena. Se aine, missä voima vaikuttaa, tarjoaa muodon hänen johdettavakseen. Jollei ihminen voi pitää luontoa tällaisena, täytyy kaiken esoteerisen opetuksen pysyä hänelle suljettuna kirjana. Ellei olisi näitä enkeleitä, näitä lukemattomia järkiolentoja, näitä tajunta keskuksia, jotka ovat luonnon voiman ja aineen²¹ sieluna, niin luonto itse jäisi kerrassaan käsittämättömäksi, eikä se voisi olla missään suhteessa siihen jumalalliseen

21 Sanoja ”voima” ja ”aine” käytetään tässä niiden tunnetussa tieteen antamassa merkityksessä. Mutta ”voima” on yksi aineen ominaisuuksista, se jota sanoimme liikunnoksi.

Elämään, joka liikkuu sen sisällä ja ympärillä, eikä niihin ihmisolentoihin, jotka kehittyvät sen helmassa. Nämä lukemattomat enkelit yhdistävät maailmoita toisiinsa. Ne kehittyvät, itsekin auttaessaan itseään alempien olentojen kehitystä, ja me näemme kehityksen aivan uudessa valossa, kun huomaamme, että ihmiset ovat yhtenä asteena näissä järkiolentojen luomakunnissa eli asteikoissa. Nämä enkelit ovat niitä aikaisemmin syntyneitä ”Jumalan poikia”, jotka ”riemuitsivat” (Job. 38:7), kun maan perustus laskettiin aamutähtien laulaessa yhdessä kuorossa.

Meitä alemmalla kehitysasteella on muita olentoja — eläimiä, kasveja, kivennäsiä ja alkuolentoja — niin kuin enkelit ovat meidän yläpuolellamme. Täten tutkiessamme meissä herää käsitys suuresta elämän pyörästä ja lukemattomista olemassaolon muodoista, jotka ovat suhteissa keskenään ja kaikki toisilleen välttämättömiä, ja ihmisellä on elävänä, itsetietoisena järkiolentona oma paikkansa tässä pyörässä. Pyörän pitää aina liikkeessä jumalallinen tahto, ja ne elävät järkiolennot, jotka siihen kuuluvat, oppivat työskentelemään tuon tahdon mukaan. Jos heidän toimintaansa on tullut, jokin aukko tai keskeytys laiminlyönnin tai vastustuksen vuoksi, silloin pyörä vierii hitaammin ja maailmoiden kehitysvaunu kulkee raskaasti tietään.

Nämä lukemattomat ihmistä korkeammat ja alemmat elolliset olennot tulevat kosketukseen ihmistajunnan kanssa hyvin monella eri tavalla, mm. äänten ja värien kautta. Joka äänellä on oma muotonsa näkymättömässä maailmassa, ja äänten yhdistelmät luovat monimutkaisia muotoja.²² Noiden maailmojen hienossa aineessa seuraa kaikkien äänten kera värejä, niin että syntyy monenkirjavia kappaleita, usein hyvin kauniita. Ne

22 Katso soitonäänien luomia muotoja jostakin tieteellisestä ääniopista tai fysiikasta.

värähtelyt, jotka näkyväisessä maailmassa syntyvät, kun jokin nuottia soitetaan, herättävät näkymättömissä maailmoissa värähtelyjä, joilla kaikilla on oma erikoinen luonteensa ja jotka voivat aikaansaada erinäisiä vaikutuksia. Kun ollaan tekemisissä ihmistä alempien järkiolentojen kanssa, jotka kuuluvat alempaan näkymättömään maailmaan ja fyysiseen ja kun näitä tahdotaan hallita ja ohjata, on käytettävä ääniä, jotka tuottavat toivottuja tuloksia aivan kuin täällä meillä käytetään erinäisistä äännteistä kokoonpantua kieltä. Kun olemme kosketuksissa vielä korkeampien järkiolentojen kanssa, ovat tietyt äänet apuna sopusointuisen ilmapiirin luomiseksi, joka soveltuu niiden toimintaan ja joka tekee meidän hienot ruumiimme alttiiksi niiden vaikutuksille.

Tämä hienoihin ruumiisiin kohdistuva vaikutus on mitä tärkein osa äänten salatieteellisessä käytössä. Nämä ruumiit samoin kuin fyysinenkin väreilevät lakkaamatta ja niiden värähtelyt vaihtelevat jokaisen ajatuksen ja tunteen mukaan. Nämä muuttuvat, säännöttömät värähtelyt ovat esteinä jokaiselle ulkopuolelta tulevalle uudelle värähdykselle, ja jotta meidän ruumiimme tulisivat korkeammille vaikutuksille alttiiksi, käytetään ääniä, jotka saattavat nuo säännöttömät värähtelyt tasaisen rytmillisiksi, samanlaisiksi kuin asianomaisen järkiolennon rytmii on. Kaikilla usein toistetuilla lauseilla on tämä tarkoitus, niin kuin soiton johtaja yhä uudelleen lyö samaa kieltä, kunnes kaikki soittokoneet ovat keskenään sopusoinnussa. Hienojen ruumiiden täytyy mukautua etsittävän olennon perussäveleeseen, jotta hänen vaikutuksensa voisi saada kosketuksen rukouksellisen luontoon, ja näin tapahtui jo muinoin äänten avulla. Sen tähden on soitto aina ollut tärkeänä osana jumalanpalveluksessa ja tiettyjä säveliä on huolellisesti säilytetty ajasta toiseen.

Kaikissa uskonnoissa tavataan erikoisluontoisia ääniä, joita voidaan sanoa voimasanoiksi. Ne ovat erityisellä kielellä ja eri-

tyisellä tavalla laulettuja lauseita. Jokaisella uskonnolla on joukko sellaisia lauseita, erityisiä äänten yhdistyksiä, joita nykyään yleisesti itämaisella nimellä sanotaan mantroiksi. Itämailla on nimittäin paljon tutkittu ja harjoitettu mantrojen tiedettä. Ei ole välttämätöntä, että mantran — äännesarjan, joka on erityiseen muotoon järjestetty toivotun tuloksen aikaansaamiseksi — pitäisi olla jotakin erikoista kieltä. Mitä kieltä tahansa voidaan tähän käyttää, vaikka toiset kielet ovatkin sopivampia kuin toiset, kunhan vain mantran laatijalla on asiaankuuluvaa salaista tietoa. Sanskritin kielellä on satoja mantroja, joita ovat tehneet muinaiset salatieteilijät, näkymättömien maailmojen lakeihin perehtyneet ihmiset. Ne ovat kulkeneet sukupolvesta sukupolveen, aina samoin sanoin ja samassa järjestyksessä lausuttuina. Laulaminen tai lausuminen saa aikaan värähtelyjä ja siis myös muotoja fyysisessä ja ylifyysisissä maailmoissa, ja mitä suurempi on laulajan tieto ja puhtaus, sitä korkeampiin maailmoihin vaikutus ulottuu. Jos hänen tietonsa on avara ja syvä, jos hänen tahtonsa on voimakas ja sydämensä puhdas, niin hän voi panna liikkeelle melkein rajattomia voimia näitä vanhoja mantroja käyttämällä.

Kuten sanottu tähän ei välttämättä tarvita jotakin erikoista kieltä. Mantrat voivat olla sanskritia ja mitä muuta kieltä tahansa, johon tietäjät ovat ne pukeneet.

Tässä nähdään syy, miksi roomalaiskatolisessa kirkossa latinan kieltä aina on käytetty jumalanpalveluksen tärkeissä toimituksissa. Sitä ei tällöin käytetä kuolleena kielenä, ”rahvaalle käsittämättömänä”, vaan elävänä voimana, näkymättömiin maailmoihin vaikuttavana. Sitä ei käytetä tiedon salaamiseksi kansalta, vaan sitä varten, että näkymättömissä maailmoissa synnytetäisiin tiettyjä väreilyjä, joita tavalliset Euroopan kielet eivät synnyttäisi, ellei joku suuri okkultisti niillä kielillä panisi kokoon tiettyjä äännesarjoja. Kun mantra käännetään toiselle

kielille, muuttuu ”voimasana” tavalliseksi lauseeksi. Kun äänet muuttuvat, syntyy uusia äänimuotoja.

Muutamat latinankieliset sana sovitelmat ynnä niihin kristillisessä jumalanpalveluksessa liittyvä soitto saavat aikaan hyvin huomattavia vaikutuksia yli-fyysisissä maailmoissa, ja jokainen vähänkin herkkätuntoinen havaitsee erikoisia vaikutuksia pyhimpiä lauseita lauletaessa varsinkin messussa. Värähtelyjä voi tuntea jokainen, joka tahtoo istua alallaan vastaanottavaisena, kun pappi tai kuorolaulajat lausuvat tällaisia lauseita. Samalla syntyy korkeammassa maailmoissa vaikutuksia, jotka suorastaan tuntuvat rukoilijoiden hienoissa ruumiissa ylempänä kerrotulla tavalla ja jotka myös vetoavat niiden maailmoiden järkiolentoihin yhtä ilmeisesti kuin sanat, jotka toinen henkilö lausuu toiselle fyysisellä tasolla joko rukouksena tai muutamissa tapauksissa käskynä. Äänet synnyttävät tehokkaita värähteleviä muotoja, nousevat kautta maailmoiden ja vaikuttavat niissä asuvien järkiolentojen tajuntaan, niin että jotkut heistä saadaan tekemään niitä erikoisia palveluksia, joita kirkolliseen toimitukseen osaaottavat heiltä pyytävät.

Tällaiset mantrat ovat olennaisena osana kaikissa sakramenteissa. Sakramentin toisena pääosana sen ulkonaisessa ja näkyvässä muodossa ovat erinäiset liikkeet ja eleet. Niitä sanotaan merkeiksi eli sineteiksi — jotka sakramentissa merkitsevät samaa. Kullakin merkillä on oma erityinen merkityksensä, ja se osoittaa, mihin suuntaan ohjataan niitä näkymättömiä voimia, joita seremonian toimittaja liikuttelee, joko ne sitten ovat hänen omiaan tai virtaavat hänen kauttaan. Joka tapauksessa nämä merkit ovat välttämättömiä halutun tuloksen aikaansaamiseksi, ja ne ovat tärkeänä osana sakramentti toimituksessa. Sellaista merkkiä sanotaan ”voiman merkiksi”, niin kuin mantra on ”voimasana.”

On mielenkiintoista lukea muinoisista okkultisista teoksista viittauksia näihin tosiasioihin, jotka silloin olivat tosia niin kuin nytkin ja nyt niin kuin silloin. Egyptiläisten ”Kuolleiden kirjassa” kuvataan sielun matkaa kuoleman jälkeen ja luemme, kuinka se pysäytettiin ja vaadittiin tilille tämän matkan eri kohdissa. Sen pysäyttivät tilintekoa varten Portinvartijat kunkin eri maailman kynnyksellä, ja sielu ei voinut kulkea portista ja jatkaa matkaansa, jollei se osannut kahta asiaa: sen täytyi lausua sana, ”voimasana,” sen täytyi tehdä merkki, ”voimamerkki.” Kun tämä merkki tehtiin, niin portin salvat kirposivat, ja Vartijat astuivat syrjään laskeakseen sielun lävitse. Samanlainen kertomus tavataan kristittyjen suuressa mystillisessä evankeliumissa Pistis Sophia, josta ennenkin on jo mainittu. Tässä ei maailmojen kautta matkustajana ole kuoleman kautta ruumiista irronnut sielu, vaan sellainen, joka vihkimyksessä vapaaehtoisesti on jättänyt ruumiin. On suuria voimia, luonnon voimia, jotka sulkevat häneltä tien, ja kunnes vihitty antaa sanan ja merkin, ne eivät laske häntä sisälle valtakuntiinsa. Tämä kaksinkertainen tieto siis tarvittiin — voimasanan lausuminen ja voimamerkin tekeminen. Ilman niitä eteneminen oli suljettu, ja ilman niitä sakramentti ei ole sakramentti.

Tämän lisäksi käytetään kaikissa sakramenteissa jotakin fyysistä ainetta, tai sitä tulisi käyttää.²³ Tämä on aina sen vertauskuva, mitä sakramentissa saadaan ja viittaa sakramentissa annetun ”sisäisen ja henkisen armon” luonteeseen. Se on myös aineellinen välikappale armon saamiseksi, ei vertauskuvallisesti vaan toden teolla ja tällöin aineessa tapahtuva hieno muutos tekee sen korkeisiin tarkoituksiin soveliaaksi.

23 Katumuksen sakramentissa jätetään nykyään tavallisesti tuhka käyttämättä, paitsi erityisissä tilaisuuksissa, mutta se on kuitenkin toimitukseen kuuluva.

Fyysinen kappale on kokoonpantu kiinteistä, nestemäisistä ja kaasumaisista osasista, joihin kemisti voisi sen analysoida, ja sitä paitsi eetteristä, joka läpäisee karkeammat ainekset. Tässä eetterissä toimii magneettisia voimia. Eetteri on sitä paitsi yhteydessä hienoaineisten kaksoismuotojen kanssa, joissa vaikuttavat vielä hienommat voimat kuin magneettiset, niiden kaltaiset, mutta voimakkaammat.

Kun tällainen esine magnetisoidaan, tapahtuu sen eetteripuolella muutos, aaltoliikkeet vaihtuvat, asettuvat järjestykseen ja alkavat seurata magnetisoijan eetterimuodon aaltoliikkeitä. Siten esine tulee osalliseksi hänen luonnostaan ja sen tiheämmät osat, joihin eetteri vaikuttaa, muuttavat vähitellen värähtelytapaansa. Jos magnetisoijalla on vielä kyky vaikuttaa hienoihin kaksoismuotoihin, saattaa hän nekin värähtelemään sopusointuisesti oman kaksoispuolensa mukaan.

Tässä on magneettisen parantamisen salaisuus: sairaan henkilön säännöttömät värähtelyt saatetaan sopusointuun terveen parantajan säännöllisten värähtelyjen kanssa, aivan samoin kuin säännöttömästi heilahteleva esine voidaan saattaa säännöllisesti heilumaan tahdin mukaan sitä useammin sysäämällä. Lääkäri voi magnetisoida veden ja parantaa sillä potilaansa. Hän magnetisoi vaatekappaleen, ja kun se pannaan kipeälle paikalle, sairas paranee. Hän käyttää voimakasta magneettia tai galvaanisesta patterista lähtevää sähkövirtaa palauttaakseen hermoon voiman. Kaikissa näissä tapauksissa pannaan eetteri liikkeeseen ja sen kautta vaikutetaan karkeampiin fyysisiin osiin.

Samanlainen tulos saadaan aikaan, kun sakramenteissa käytettyihin aineksiin vaikuttaa voimasana ja voimamerkki. Fyysisen substanssin eetterissä tapahtuu magneettisia muutoksia, ja

hienoihin kaksoispuoliin vaikutetaan sen mukaan miten viisas, puhdas ja harras on se henkilö, joka toimittaa magnetisoimisen

— eli uskonnollisella kielellä vihkii. Sitä paitsi voimasana ja merkki kutsuvat tähän pyhään tilaisuuteen niitä enkeleitä, jotka erityisesti ovat tekemisissä käytettyjen aineiden ja tämän laatuisten toimituksen kanssa, ja he antavat tehokasta apua vuodatamalla omaa magneettista voimaansa hienoimpiin kaksoispuoliin, vieläpä fyysiseen eetteriin ja siten uudistamalla vihkijän voimia. Se joka vähänkin tuntee magnetismin voimia, ei voi epäillä, että tässä tarkoitettuja muutoksia todella voi tapahtua aineellisissa esineissä. Ja jos tiedemies, joka ei usko mihinkään näkymättömään, kykenee kyllästämään vettä omalla elonvoimallaan, niin että se parantaa fyysisen sairauden, miksi silloin kielletäisiin hienonpaa vaikka *samanlaatuista* voimaa olevan niillä, joiden elämä on pyhä, luonne jalo ja jotka tuntevat näkymättömiä? Ne jotka tuntevat magnetismin korkeampia ilmauksia, tietävät aivan hyvin, että vihityt esineet ovat voimaltaan hyvin vaihtelevia ja että niiden magneettinen vaikutus riippuu vihkijän, papin, tiedosta, puhtaudesta ja henkisyydestä.

Muutammat ihmiset kieltävät koko elollismagnetismin ja hylkäävät sekä uskonnon pyhän veden että lääketieteen magnetisoidun veden. He ovat siinä johdonmukaisia, mutta tietämättömiä. Mutta ne jotka myöntävät toisen hyödylliseksi ja toiselle nauravat, eivät ole viisaita vaan ennakkoluuloisia, eivät oppineita vaan yksipuolisia, ja nähdään kuinka heidän epäuskonsa uskontoa kohtaan vie harhaan heidän järkensä ja saattaa heidät hylkäämään uskonnosta sen, mitä tieteestä ottavat vastaan. Tähän asiaan kajotaan vielä XIV luvussa, kun puhutaan ”pyhistä esineistä.”

Näemme siis, että sakramenttien ulkonainen osa on sängen tärkeä. Käytetyissä aineissa tapahtuu todellisia muutoksia. Ne

tulevat korkeampien voimien välikappaleiksi kuin mitä niille luonnostaan kuuluu; henkilöt, jotka niitä lähestyvät ja niihin koskevat, saavat niiden voimakasta magnetismia eetterisiin ja hienoihin ruumiisiinsa ja tulevat hyvin vastaanottavaisiksi korkeammille vaikutuksille. He virittyvät sopusointuisesti niiden korkeiden olentojen mukaan, joita vihkimyksessä käytetty sana ja merkki kutsuu luokseen. Näkymättömään maailmaan kuuluvia olentoja on läsnä sakramenttitoimituksessa, ja ne vuodattavat siihen siunaavaa ja armollista vaikutusta. Siten kaikki, jotka ovat ansiokkaita toimituksen osanottajia — tarpeeksi puhtaita ja hartaita tullakseen värähtelyjen kautta oikeaan vireeseen — huomaavat, että heidän tunteensa puhdistuvat, heidän henkisyytensä elpyy ja heidän sydämensä täyttää rauha, kun he tulevat näin läheiseen yhteyteen näkymättömien todellisuuksien kanssa.

XIII LUKU

Sakramentit

(Jatkoa)

Meidän on nyt sovittava nämä yleiset periaatteet nimenomaisesti esimerkkeihin ja katsottava, millaisen selityksen ja oikeutuksen ne antavat kaikissa uskonnoissa tavattaville sakramentti toimituksille.

On riittävää ottaa esimerkiksi kolme katolisen kirkon seitsemästä sakramentista. Kaikki kristityt tunnustavat pakollisiksi kaksi niistä, vaikka äärimmäiset protestantit (s.o. reformeeratut, suom.) riistävät niiltä sakramentin luonteen ja myöntävät niille ainoastaan selittävän ja muistotoimituksen arvon. Mutta näidenkin piirissä tosiharras sydän saa jotakin siitä sakramentin siunauksesta, minkä pää kieltää. Kolmatta eivät protestanttiset kirkot nimenomaan tunnusta sakramentiksi, vaikka siinä ilmenee sakramentin päätunnusmerkit, niin kuin Englannin kirkon katkismuksessa määritellään. Ensimmäinen on kasteen sakramentti, toinen ehtoollinen ja kolmas avioliiton sakramentti. Avioliiton poistaminen sakramenttien joukosta on paljon alentanut sen ylevää ihannetta ja vaikuttanut suuresti siihen aviositeen hölymiseen, jota ajattelevat ihmiset valittavat.

Kasteen sakramentti tavataan kaikissa uskonnoissa, ei ainoastaan maallisen elämän kynnyksellä vaan vielä useammin puhdistustoimituksena. Kun vastasyntynyt lapsi — tai täysikasvuinen — otetaan jonkun uskonnon jäseneksi, on tässä toimituksessa vedellä pirkotus tärkeänä puolena, ja se oli yhtä yleis-

tä muinoin kuin nykypäivinä. Rev.tri Giles huomauttaa: ”Veden käyttäminen henkisen pesun vertauskuvana, on niin itsestään selvää, ettei tarvitse ihmetellä tämän toimituksen vanhuutta.” Tri Hyde kertoo kirjassaan ”Religion of the Acient Petsians” (34:406), että kaste oli aivan yleinen muinaisten persialaisten keskuudessa. ”He eivät ympärileikkaa lapsiansa vaan ainoastaan kastavat eli pesevät heidät sielun puhdistamiseksi. He tuovat lapsen papin luo kirkkoon ja asettavat hänet auringon ja tulen eteen, ja kun tämä on toimitettu, pidetään lasta pyhempänä kuin sitä ennen, Lord sanoo, että tätä tarkoitusta varten he tuovat vettä holm-puun kuoressa. Tämä puu on maagikkojen haum, josta puhumme toisessa paikassa. Joskus myös kaste tapahtuu toisin, nim. siten että lapsi upotetaan suureen vesisäiliöön, niin kuin Tavernier kertoo. Sellaisen pesun eli kasteen jälkeen pappi antaa lapselle vanhempain määräämän nimen” (Christian Records, p. 129). Muutamia viikkoja hindulaisen lapsen synnyttyä toimitetaan seremonia, johon kuuluu lapsen pirsrottaminen vedellä — jollainen toimitus aina esiintyy hindulaisessa jumalanpalveluksessa. Williamson mainitsee lähteitä, jotka todistavat, että kastetta käytettiin Egyptissä, Persiassa, Tiibetissä, Mongoliassa, Meksikossa, Perussa, Kreikassa, Roomassa, Skandinaviassa ja druidien keskuudessa (The Great Law, pp. 161-166). Muutamat hänen mainitsemistaan rukouksista ovat hyvin hienoja: ”Rukoilen, että tämä taivaallinen vesi, sininen ja vaaleansininen, astuisi sinun ruumiiseesi ja eläisi siellä. Rukoilen, että se hävittäisi ja karkottaisi sinusta kaikki pahat ja vastahakoiset aineet, jotka sinulle annettiin ennen maailman alkua.” ”Oi lapsi! ota vastaan tämä vesi maailman Herralta, joka on elämämme: se on pesuksi ja puhdistukseksi. Poistakoot nämä pisarat synnin, joka sinulle annettiin ennen maailman luomista, koska kaikki olemme sen vallassa.”

Tertullianus puhuu ennen mainitussa kohdassa kasteen hyvin yleisestä käytöstä ei-kristittyjen kansojen keskuudessa, ja muutkin kirkkoisät viittaavat siihen.

Useimmissa uskonnollisissa yhdyskunnissa seuraa kaikkia uskonnollisia toimituksia pienempi kaste. Siinä käytetään vettä puhdistuksen symbolina ja sen ajatuksena on, ettei kukaan saa tulla jumalanpalvelukseen, ennen kuin hän on puhdistanut sydämensä ja omantuntonsa. Ulkonainen pesu siis kuvaa sisäistä puhdistusta. Kreikkalaiskatolisissa ja roomalaiskatolisissa kirkkoissa on aina oven lähellä pieni astia pyhää vettä, ja jokainen sisääntulija kastaa siihen sormensa ja tekee sillä ristinmerkin, ennen kuin astuu lähemmäksi alttaria kohti. Tästä lausuu Robert Taylor: ”Protestanttisten kirkkojemme kastemaljat — ja varsinkin katolisten rukoushuoneiden ovilla olevat pienet vesisäiliöt eivät ole jäljennettyjä, vaan katkeamattomana sarjana johtuneet niistä pyhän veden astioista ”aqua minaria” eli ”amula”, joista oppinut Montfaucon kirjassaan *Antiquities* puhuu, että pakanat asettivat niitä tempeleittensä sisäänkäytäviin pirs-kottaakseen itseään vedellä astuessaan noihin pyhiin rakennuksiin” (Diegesis, p. 219).

Sekä kirkkoon ottamiskasteessa että näissä pienemmissä pe-suissa käytetään vettä ainoallisena tekijänä, koska se on luonnon puhdistava neste ja sen tähden paras puhdistuksen vertauskuva. Tämän veden yli lausutaan mantra, jota englantilaisessa-kastekaavassa edustaa rukous: ”Pyhitä tämä vesi mystilliseksi synnin poispesemiseksi,” loppuen sanoilla ”Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen, Amen.” Tämä on ”voimasana” ja sitä seuraa ”voimamerkki,” ristinmerkki, joka tehdään veden pinnalle.

Tämä sana ja merkki antavat vedelle, kuten edellä on selitetty, ominaisuuden, jota sillä ennen ei ollut ja syystä sitä sanotaan ”pyhäksi vedeksi.” Pimeät voimat eivät sitä lähesty; kun

sitä ripotellaan ruumiiseen, antaa se rauhan tunteen ja uutta henkistä elämää. Kun lapsi kastetaan, niin henkinen voima, minkä sana ja merkki antavat vedelle, vahvistaa lapsen henkistä elämää; sitten lausutaan taas voimansana, tällä kertaa lapsen yli, merkki tehdään, sen otsalle, sen hienoissa ruumiissa tuntuu värähdyksiä ja kautta näkymättömän maailman käy kutsu varjelemaan näin pyhitetyn Lapsen elämää. Tämä merkki on näet samalla puhdistava ja varjeleva — puhdistava, koska sen kautta vuodatetaan elämää, ja varjeleva, koska se synnyttää värähdyksiä hienoissa ruumiissa. Nämä värähdykset ovat suojamuurina näkymättömien maailmoiden vihamielisiä vaikutuksia vastaan ja joka kerta, kun pyhään veteen kosketaan, sana lausutaan ja merkki tehdään, uudistuu voima, ja värähdykset vahvistuvat, sillä kumpikin näistä on tekijänä näkymättömissä maailmoissa ja tuo asianomaisille apua.

Varhaisessa kirkossa kävi kasteen edellä hyvin huolellinen valmistus, sillä kirkkoon otetut olivat tavallisesti ympäröivistä uskonnoista kääntyneitä. Kääntynyt kävi kolmen tietyn oppiasteen läpi ja pysyi kullakin asteella siksi kunnes oli päässyt sen opetuksen herraksi, ja sitten vasta hänet otettiin kirkkoon kasteen kautta. Tämän jälkeen hänellä vasta opetettiin uskontunnustus, jota ei säilytetty kirjoitettuna eikä milloinkaan lausuttu uskomattoman läsnä ollessa. Se oli siten tunnustuksen merkinä ja osoitti, että henkilö, joka sen kykeni lausumaa, oli kastettu kirkon jäsen. Kuinka lujasti noihin aikoihin uskottiin kasteen tarjoamaan armoon, näkyy siitä, että tuli tavaksi toimittaa kaste vasta kuolinvuoteella. Uskoessaan kasteen todellisuuteen maailmanmieliset miehet ja naiset, jotka eivät tahtoneet kieltäytyä tai pitää elämänsä puhtaana, lykkäsivät kasteen aina kuoleman hetkeen, jotta voisivat hyötyä sakramentin armosta ja käydä kuoleman portin läpi tahrattomina ja täynnä henkistä voimaa. Tätä väärinkäyttöä vastaan taistelivat monet suuret

kirkkoisät ja taistelivat vaikuttavasti. Eräs heistä kertoo kummallisen tarinan, muistaakseni pyhä Atanasius, joka osasi olla ivallisen terävä ja toisinaan käyttää leikinlaskuakin saadakseen kuulijat ymmärtämään käytöksensä typeryyden ja nurinkuriisuuden. Hän kertoi seurakunnalleen nähneensä näyn ja tulleen sa taivaan portille, missä pyhä Pietari seiso i vartijana. Hän ei hymyillyt lempeästi tulijalle, vaan rypisti ankarana ja pahastuneena otsaansa. ”Atanasius,” hän sanoi, ”miksi alinomaa lähetät minulle noita tyhjiä säkkeitä, jotka ovat huolellisesti sinetillä lukitut, mutta sisältä tyhjtät?” Tämä oli eräs niitä teräviä lauseita, joita tapaamme kristillisessä muinaisuudessa, jolloin nämä asiat olivat kristityille todellisuuksia eikä pelkkiä muotoja, niin kuin ne useinkin meidän päivinämme ovat.

Lasten kaste tuli vähitellen tavaksi kirkossa ja sen tähden opetus, joka aikaisemmin tapahtui ennen kastetta, siirtyi ripille laskemisen valmistukseksi, jolloin herännyt sielu ja järki uudistaa kastelupauksensa. Näemme, että pienen lapsen ottaminen kirkkoon on aivan oikein tehty, kun otetaan huomioon, että ihminen elää kolmessa maailmassa ja että se henki ja sielu, joka on tuleva vastasyntyneeseen ruumiiseen asumaan, ei ole itsetiedon ja järjetön, vaan tietoinen, tajuava ja täysikykyinen näkyvässä maailmassa. On aivan oikein, että ”sydämen salattua ihmistä” (1 Piet. 3:4) tervehditään hänen alkaessaan uutta taivalta toivoretkellään ja että tahdotaan antaa mitä parhaita vaikutuksia sille käyttövälineelle, jossa hänen on asuttava ja joka hänen on muovailtava palvelukseensa. Jos ihmisten silmät avautuisivat niin kuin muinoin Elisan palvelijan, niin he nykyin näkisivät hevosia ja tulisia vaunuja sen vuoren ympärillä, missä on Herran profeetta (2 Kun. 6:17).

Tulemme nyt toiseen sakramenttiin, jonka olemme valinneet tutkittavaksemme, eukaristian eli ehtoollisen uhrin, joka on jo ennen mainitun uhrin vertauskuva. Katolisen kirkon ehtoollis-

uhri, joka toimitetaan joka päivä yli maailman, kuvaa. Nimitetään sitä ikuista uhria, jolla maailmat luotiin ja jonka kautta niitä yhä edelleen pidetään yllä. Uhri on suoritettava joka päivä, niin kuin sen perikuva on aina olemassa, ja tuota toimitusta tehdessään ihmiset ottavat osaa Uhrauksen Lain työskentelyyn, yhtäläistyvät sen kanssa, tunnustavat sen sitovaksi ja liittyvät vapaaehtoisesti siihen. Jotta tuo yhtäläistyminen olisi täydellinen, on välttämätöntä ottaa osaa sakramentin aineelliseen puoleen, mutta paljon sen siunausta voi tulla senkin hartaan uskovaisen osaksi, joka sielullisesti vaikkei fyysisesti on toimituksessa mukana, ja hän voi myös lisätä näkymättömiin maailmoihin menevää vaikutusta.

Tämä kristillisen jumalanpalveluksen suuri toimitus kadottaa voimansa ja merkityksensä, jos sitä pidetään ainoastaan pelkkänä muinaisen uhrin muistona, kuvallisena allegoriana, vailla suurta elähdyttävää totuutta, leivän murtamisena ja viinin vuodattamisena eikä osanottona ikuiseen Uhriin. Tällä tavoin katsottuna se on pelkkä kuori, kuollut kuva eikä elävä todellisuus. ”Se siunattu kalkki, jonka siunaamme, eikö se ole Kristuksen veren osallisuus?” kysyy apostoli. ”Se leipä, jonka murramme, eikö se ole Kristuksen ruumiin osallisuus?” (1 Kor. 10:16). Ja hän jatkaa viittaamalla siihen, että kaikki, jotka uhrista syövät, tulevat osallisiksi yhdestä luonnosta ja yhdistyvät yhdeksi ruumiiksi, joka on yhtä uhrissa läsnä olevan Olennon kanssa ja samaa luontoa. Tässä on käsillä muuan näkymättömän maailman tosiasia, ja hän puhuu tiedon auktoriteetilla. Näkymättömät olennot vuodattavat omaa olemustaan sakramenttitoimituksessa käytetty aineksiin ja — kun nämä aineet sulautuvat ruumiiseen ja yhtyvät sen kudoksiin — yhdistyvät nauttijat niihin olentoihin, joiden olemusta siinä on, niin että he kaikki tulevat samasta luonnosta osallisiksi. Tämä on totta silloinkin, kun otamme tavallista ruokaa toisen kädestä, osa hänen luontoaan, hänen

elollista magnetismiaan sekoittuu meidän omaamme. Kuinka paljon todempaa tämä on, kun ruoka on juhlallisesti ja tarkoituspärisesti kyllästetty korkeammalla magnetismilla, joka vaikuttaa hienoihin ruumiisiin yhtä hyvin kuin fyysiseen. Jotta ymmärtäisimme ehtoollisen tarkoitukset ja hyödyn, meidän täytyy oivaltaa nämä näkymättömien maailmojen totuudet ja nähdä, että ehtoollinen on yhdysiteenä maallisen ja taivaallisen välillä ja samalla yleismaailmallisen jumalanpalveluksen toimitus, yhteistyö eli liitto Uhrauksen Lain kanssa, sillä muuten se kadottaa suurimman merkityksensä.

Leivän ja viinin käyttäminen tämän sakramentin aineksina — samoin kuin veden käyttö kasteen sakramentissa — on hyvin vanha ja yleinen tapa. Persialaiset uhrasivat leipää ja viiniä Mithralle, ja samanlaisia uhreja toimitetaan Tiibetissä ja tataarien maassa. Jeremias puhuu leivästä ja juomasta, joita juutalaiset Egyptissä uhrasivat Taivaan Kuningattarelle ottaessaan osaa egyptiläisten jumalanpalvelukseen (Jer. 46: 19). 1 Moos. Kirjasta luemme, että Melkisedek, kuningas ja vihitty, käytti leipää ja viiniä Abrahamin siunaamiseksi (14: 18. 19). Monissa Kreikan mysteereissä käytettiin leipää ja viiniä, ja Williamson mainitsee niitä käytetyn myös meksikolaisten, perulaisten ja druidien kesken (The Great Law, pp. 177 - 181, 185).

Leipä on yleinen ruoan symboli, ja se rakentaa ruumiin, ja viini veren, jota pidettiin elonnesteenä, ”sillä lihan sielu on veressä” (3 Moos. 17:11). Tämän vuoksi sanotaankin, että jonkin perheen jäsenet ovat samaa verta ja että oleminen jonkun henkilön verta merkitsee sukulaisuutta. Tästä johtuvat myös ”veriliiton” vanhat menot: kun joku vieras tuli perheen tai heimon jäseneksi, hänen suoniinsa pantiin jonkun entisen jäsenen verta tai hänen annettiin juoda sitä — tavallisesti veden seassa — ja siitä lähtien häntä pidettiin syntyperäisenä perheen tai heimon jäsenenä, koska hän oli samaa verta. Samaten ehtoollisessa

osanottajat nauttivat leipää, joka kuvaa Kristuksen ruumista, luontoa, ja viiniä, joka kuvaa Kristuksen verta, elämää, ja tulevat samansukuisiksi ja yhdeksi Hänen kanssaan.

Voimasanoja ovat lauseet: ”tämä on minun ruumiini,” ”tämä on minun vereni.” Tämä juuri saa aikaan sen muutoksen, josta kohta puhumme, ja saattaa ainekset henkisten voimien välittäjiksi. Voimamerkinä on taas käden ojentaminen leivän ja viinin yli, ja niiden päälle pitäisi tehdä ristinmerkki, vaikka protestantit eivät aina niin tee. Nämä ovat ehtoollisen sakramentin ulkonaiset olemuspuolet.

On tärkeätä käsittää, mikä muutos tässä sakramentissa tapahtuu, sillä se on enemmän kuin ennen selvitetty magnetisoinen, vaikka sekin tässä saadaan aikaan. Meillä on tässä yksityinen esimerkki yleisestä laista.

Okkultisti pitää näkyväistä esinettä näkymättömän totuuden viimeisenä, fyysisenä ilmauksena. Kaikki on jonkin ajatuksen fyysistä ilmausta. Esine on vain ulkonaistettu, tihennetty aate. Kaikki maailman kappaleet ovat fyysisessä aineessa ilmaistuja jumalallisia ajatuksia. Näin ollen jonkin kappaleen todellisuus ei ole sen ulkonaisessa muodossa, vaan sen sisäisessä elämässä, siinä aatteessa, joka on muovailnut ja muodostanut aineen itsensä ilmaukseksi. Korkeammassa maailmoissa aine on hyvin hienoa ja helposti muovailtavaa, se mukautuu nopeasti ajatukseen ja muuttaa muotoaan sen muuttuessa. Kun aine tulee tiheimmäksi ja raskaammaksi, se muuttaa yhä vaikeammin ja hitaammin muotoaan, kunnes fyysisessä maailmassa muutokset ovat kaikkein hitaimmat, koska vastusvoima on hyvin suuri fyysisen maailman tiheässä aineessa. Mutta kunhan se vain saa tarpeeksi aikaa, niin tämäkin raskas aine muuttuu elähdyttävän ajatuksen painostuksesta, niin kuin näkyy siitä, että tavanomaiset ajatukset ja tunteet painavat leimansa kasvopiiirteisiin.

Tämä totuus on niin sanotun transmutaatio-opin perustana, mutta tavallinen protestantti käsittää sen surkeasti väärin. Sellainen on kuitenkin aina okkultisten totuuksien kohtalo, kun ne esitetään tietämättömille. ”Substanssi”, joka muuttuu, on juuri se aate, joka saa kappaleen siksi mitä se on; ”leipä” ei ole pelkästään jauhoja ja vettä; se aate, joka johtaa sekoitusta, jauhojen ja veden käsittelyä, on ”substanssi”, joka tekee sen ”leiväksi”, ja jauhoja ja vettä voisimme sanoa ”sivuseikoiksi”, aineen järjestelyiksi, jotka antavat aatteelle muodon. Jos aate eli substanssi olisi toisenlainen, jauhot ja vesi saisivat toisen muodon, niin kuin tapahtuu silloin, kun ne sulautuvat ruumiiseen. Kemistitkin ovat huomanneet, että sama määrä samanlaisia kemiallisia atomeja voidaan ryhmittää eri tavoin ja että siten saadaan aineita, jotka ominaisuuksillaan ovat aivan erilaisia, vaikka perusainekset ovat muuttumattomia. Tällaiset ”isomeeriset yhdistykset” ovat merkellisimpiä uudenaikaisia kemiallisia keksintöjä; samanlaisten atomien järjestäminen eri aatteiden mukaan antaa erilaisia aineita.

Minkälainen substanssin muutos siis tapahtuu ehtoollisen aineksissa? Kappaletta hallitseva aate on muuttunut; tavallisessa muodossaan leipä ja viini ovat vain ruoka-aineita ja ilmaisevat ruumiin rakentamiseksi sopivien ravintoaineiden jumalallisia aatteita.

Uusi aate taas kuvaa Kristuksen luontoa ja elämää ja soveltuu ihmisen henkisen luonnon ja elämän rakentamiseksi. Tämä on substanssin muutos; kappale pysyy ”tilapäisluonnossaan” eli fyysisissä aineksissaan muuttumattomana, mutta sen yhteydessä oleva hieno aine on muuttunut vaihtuneen aatteen painosta, ja tämän muutoksen kautta se saa uusia ominaisuuksia. Nämä vaikuttavat osaan ottajien hienoihin ruumiisiin ja virittävät ne Kristuksen luonnon ja elämän mukaisiksi. Osanottajan ”arvok-

kuudesta” riippuu, missä määrässä hän täten saattaa tulla oikeaan vireeseen.

Kelvoton nauttija, johon kohdistuu sama prosessi, saa siitä vain haitallisia vaikutuksia, sillä hänen luontonsa vastustaa vaikutusta, ja silloin sitä repivät ja raastavat ne voimat, joihin se ei kykene vastaamaan, niin kuin jokin kappale voi särkyä säpäleiksi värähtelyistä, joihin se ei kykene mukautumaan.

Kelvollinen nauttija sitä vastoin yhdistyy uhriin, Kristukseen ja tulee siten yhdeksi myös sen jumalallisen elämän kanssa, joka on Kristuksen isä. Koska uhritoimitus muodon kannalta on sen elämän hylkäämistä, mikä erottaa sen muista, jotta se tulisi osalliseksi yhteisestä elämästä, jotta se, oltuaan erillinen kanava, tulisi aineen elämän kanavaksi, niin myös tämän alttiiksi antautumisen kautta uhraaja tulee yhdeksi Jumalan kanssa. Alempi uhraa itsensä tullakseen korkeamman osaksi, ruumis uhrautuu, oltuaan eristetyn tahdon välikappale, tullakseen jumalallisen tahdon välikappaleeksi, ja näin ihmisten ruumiit tulevat, ”Jumalalle eläviksi, pyhäksi, otolliseksi uhriksi” (Room. 12:1). Siksipä on syystä kirkossa opetettu, että ehtoollisen oikeat nauttijat tulevat osallisiksi Kristus-elämästä, joka vuodatetaan ihmisten hyväksi. Alemman muuttaminen korkeammaksi on tämän niin kuin kaikkien sakramenttien tarkoitus. Alemman voiman muuttumista korkeammaksi yhtymällä ylevämpään voimaan — sitä tavoittelevat ehtoollisen nauttijat. Ja ne, jotka tuntevat sisäisen totuuden ja käsittävät korkeamman elämän todeksi, voivat missä uskonnossa tahansa sen sakramenttien kautta tulla täydellisempään kosketukseen sen jumalallisen Elämän kanssa, joka pitää maailmoita yllä, jos he vain tuovat toimitukseen vastaanottavaisen hengen, todellisen uskon ja avoimen sydämen, jotka ovat välttämättömät sakramentin mahdollisuuksien toteuttamiseksi.

Avioliiton sakramentti osoittaa yhtä selvästi ja tarkasti sakramentin tunnusmerkit kuin kaste ja ehtoollinen. Sekä ulkonainen merkki että sisäinen arvo ovat siinä. Aineksena on sormus — ympyrä ikuisuuden symboli. Voimasana on vanha lause: ”Niemeen Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen”. Voimamerkinä on käsien yhteen liittäminen, joka kuvaa elämien yhteen liittämistä. Nämä ovat sakramentin ulkonaiset ominaisuudet.

Sisäinen armo taas on sielun yhdistyminen toiseen, sydämen liittyminen sydämeen, joka tekee mahdolliseksi hengen yhteyden toteuttamisen. Ilman sitä avioliitto ei ole avioliitto, vaan pelkkä ruumiiden ajallinen yhteen saattaminen. Sormuksen antaminen ja vastaanottaminen, pyhän lauseen lukeminen, käsien yhdistäminen — nämä ovat kuvallisena allegoriana. Jollei sisäistä armoa siinä saada, jolleivät asianomaiset avaudu sille toivomalla koko luontonsa yhdistämistä, niin sakramentti jää vaille siunaavaa merkitystään ja tulee pelkäksi muodon asiaksi.

Mutta avioliitolla on vielä syvempikin merkitys. Yhteen ääneen ovat uskonnot julistaneet, että se on maan päällä kuvana maallisen ja taivaallisen yhdistymisestä, Jumalan ja ihmisen liitosta. Eikä silloinkaan ole sen merkitys tyhjennetty, sillä se kuvaa myös hengen ja aineen, kolminaisuuden ja maailman suhdetta toisiinsa. Niin syvä, niin laaja merkitys on miehen ja naisen yhdistymisellä avioliittoon.

Tässä mies edustaa henkeä, elämän kolminaisuutta, ja vaimo edustaa, ainetta, muotoaineksen kolminaisuutta. Toinen antaa elämän, toinen ottaa sen vastaan ja ravitsee sitä. Ne ovat toisiansa täydentäviä, yhden kokonaisuuden kaksi erottamatonta puoliskoa, joista kumpikaan ei voi olla olemassa ilman toista. Henki vaatii ainetta ja aine henkeä, niin kuin mies vaatii vaimoa ja vaimo miestä. Niin kuin abstraktinen olemassaolo ilmenee kahtena olemuspuolena, hengen ja aineen kaksinaisuutena,

joista kumpikin riippuu toisesta ja tulee toisen kautta ilmenneeksi, niin on ihmiskunta ilmennyt kahtena olemuspuolena, miehenä ja naisena, joista kumpikaan ei voi tulla toimeen yksinään, vaan ne esiintyvät yhdessä. Ne eivät ole kaksosia, vaan yhtä, kaksipuolinen ykseys. Jumalaa ja maailmaa kuvaa avioliitto; näin likeinen on miehen ja vaimon yhteys.

Ylempänä sanottiin, että avioliitto on myös kuva Jumalan ja ihmisen, kaikkiallisten ja yksilöityneiden henkien välisestä yhteydestä. Tätä vertauskuvaa käytetään kaikissa maailman suurissa pyhissä kirjoituksissa — hindulaisissa, heprealaisissa, kristillisissä. Ja se on laajennettu siten, että yksilöityneeksi hengeksi on otettu yksi kansakunta tai yksi kirkko, siis joukko yhdyskuntaan liittyneitä ihmisiä. Niinpä lausuukin Jesaias Israelille: ”Joka sinut tehnyt on, hän on sinun miehesi; sotajoukkojen herra on hänen nimensä . . . Niin kuin ylkä iloitsee morsiamestansa, niin myös sinun Jumalasi iloitsee sinusta” (Jes. 54:5 ja 62: 5). Niin kirjoitti Paavalikin, että avioliiton mysteeri kuvasi Kristusta ja kirkkoa (Ef. 5: 23 - 32).

Jos kuvittelemme henkeä ja ainetta uinuviksi, ilmenemättömiksi, silloin ei ole mitään synnyttämistä; kun ne yhdessä ilmenevät, syntyy kehitys. Ja samaten, kun ihmiskunnan eri puolet eivät ole miehenä ja vaimona ilmenneet, ei ole mitään uuden elämän synnyttämistä. Sitä paitsi pitää niiden yhdistyä sitäkin varten, että molemmissa elämä kasvaisi, kehitys tulisi nopeammaksi, kun kumpikin antaa oman puolensa toiselle ja tarjoaa sen, mitä toiselta puuttuu. Kaksosten on liityttävä yhdeksi ja tuotava esiin ihmisen henkiset mahdollisuudet. Ne esittävät myös täydellistä ihmistä, joka omassa persoonassaan yhdistää miehen ja vaimon, luonnon miehiset ja naiselliset ominaisuudet, niin kuin ”Jumala ja ihminen ovat yksi Kristus” (Athanasiuksen tunnustus).

Ne jotka näin tutkivat avioliiton sakramenttia, ymmärtävät, miksi uskonnot ovat aina pitäneet avioliittoa purkamattomana ja pitäneet parempana, että muutamat huonosti sopivat pariskunnat kärsivät muutamia vuosia kuin että todellisen avioliiton ihanne ainaiseksi alennettaisiin. Jokaisen kansan on valittava, tahtooko se ottaa kansalliseksi ihanteekseen henkisen vai maallisen aviositeen, tahtooko se avioliitossa etsiä henkistä yhteyttä vai pitää sitä pelkkänä fyysisenä yhdyssiteenä. Edellinen on avioliiton uskonnollinen, sakramenttaallinen aate, jälkimmäinen materialistinen ajatus, jonka mukaan se on tavallinen määräaikainen sopimus. Pienempien mysteereiden tutkija, nähköön siinä aina sakramenttitoimituksen.

XIV LUKU

Ilmoitus

Kaikki meidän tuntemamme uskonnot säilyttävät pyhiä kirjoja ja vetoavat niihin riidanalaisten kysymysten ratkaisemiseksi. Niissä on aina uskonnon perustajan antamia opetuksia tai myöhempien opettajien, joilla katsotaan olleen yli-inhimillistä tietoa. Silloinkin kun uskonnon piirissä syntyy monta keskenään erimielistä lahkoa, jokainen lahko pitää kiinni pyhästä kanoonista ja tulkitsee sen sanoja siten kuin sen omiin erikoisoppeihin parhaiten soveltuu. Kuinka kaukana toisistaan lienevätkään äärimmäinen roomalaiskatolinen ja äärimmäinen protestantti, ne molemmat kuitenkin vetoavat samaan raamattuun. Kuinka kaukana toisistaan lienevätkin filosofinen vedantisti ja tietämättömin vallabhaatshaarja, niin molemmat pitävät Veeda-kirjoja korkeimpina. Kuinka katkera vihamielisyys lieneekään shiit ja sunnit välillä, niin molemmat pitävät pyhänä samaa Koraania. Erimielisyyksiä ja riitoja voi syntyä tekstien merkityksestä, mutta itse kirjaa katsotaan aina mitä suurimmalla kunnioituksella. Ja syystä kyllä, sillä kaikki sellaiset kirjat sisältävät katkelmia ilmoituksesta, joita joku suurista viisauden Varti-joista on valikoinut. Tällaista katkelmaa me nimitämme täällä alhaalla ilmoitukseksi eli pyhäksi sanaksi ja jokin maailman osa nauttii siitä kuin arvaamattomasta aarteesta. Katkelma on valittu ajan tarpeet, asianomaisen kansan vastaanottokyky ja opetettavan ihmisrodun luonne huomioon ottaen. Se annetaan tavallisesti erikoisessa muodossa, joten ulkonainen historia tai kertomus tai laulu tai psalmi tai ennustus näyttää pintapuolisei-

ta, ja tietämätön lukija luulee sen sisältävän kaiken. Mutta niihin on aina kätkeytyä syvempi merkitys, milloin numeroihin, milloin sanoihin, jotka on valittu salaisen suunnitelman mukaan — tosiaan sana-arvoituksia — milloin vertauskuviin, jotka opinsaanut käsittää, milloin allegorioihin, jotka on kirjoitettu kertomusten muotoon ja monella muulla tavalla. Näillä kirjoilla on tosiaan ikään kuin sakramentin luonne: ulkonainen muoto ja sisäinen elämä, ulkonainen vertauskuva ja sisäinen toisuus. Salatun merkityksen voivat selittää ainoastaan ne, jotka ovat saaneet opetusta kirjoitusten taitajilta; siksiäpä sanookin Pietari, että ”ei mikään profetia tapahdu omasta selityksestä” (2 Piet. 1: 20). Raamatun tekstien monimutkaiset selitykset, joita kirkkoisien teokset ovat täynnä, tuntuvat nykyaikaisesta arki-ihmisestä kiihtyneen mielikuvituksen luomilta. Nykyaikaista lukijaa tuskastuttaa tuo kirjaimilla ja numeroilla leikkiminen ja näennäisesti mielivaltaiset selitykset sellaisista kohdista, jotka muka ilmeisesti ovat vain tavallisia historiallisia kertomuksia. Hän tahtois saada asiat selvästi ja yhtenäisesti esitettyksi ja ennen kaikkea hän pyytää ”lujaa maaperää” jalkainsa alle. Hän kieltäytyy jyrkästi seuraamasta kepeäjalkaista mystikkoa sinne, missä hänestä näyttää olevan vain hyllyviä hetkeitä; hän ei tahdo lähteä ajamaan takaa välkkyviä virvatulia, jotka ärsyttävät ja oikullisesti ja mielettömästi kulkevat omia teitään. Ja kuitenkin ne miehet, jotka kirjoittivat näitä hämmäntäviä kirjoituksia, olivat loistavan älykkäitä ja tyynesti harkitsevia, kirkon rakennusmestareita. Ja niille, jotka oikealla tavalla osaavat lukea, ovat heidän kirjansa vieläkin täynnä viittauksia ja herätyksiä ja ilmaisevat monesti kätkeytyksen polun, joka vie tiedon perille ja joka muuten olisi saattanut jäädä huomaamatta.

Olemme jo nähneet, kuinka Origenes — mitä teräväjärkinen ja salaisiin oppeihin perehtynyt mies — opetti, että raamatut ovat kolminaisia: ruumista, sielua ja henkeä. Hän sanoo, että

raamatun ruumis on rakennettu kertomusten ulkonaisista sanoista, että ne eivät ole kirjaimellisesti tosia vaan ainoastaan tarinoita tietämättömien opiksi. Vieläpä hän rohkenee huomauttaa, että näissä kertomuksissa puhutaan silminnähtävästi perättömiä asioita varta vasten, jotta pinnalla olevat ilmeiset ristiriidat, yllyttäisivät ihmisiä tutkimaan näiden mahdottomuuksien oikeata merkitystä. Hän sanoo, että niin kauan kuin ihmiset ovat tietämättömiä, on raamatun ruumis heille kylliksi. Se tarjoaa oppia ja johdatusta, eivätkä he näe, mitä ristiriitaisuuksia ja mahdottomuuksia piilee kirjaimellisessa esityksessä, eivätkä niin muodoin häiriinny niistä. Mikäli ajatuskyky ja järki kehittyvät, nämä ristiriidat pistävät silmään ja saattavat lukijan neuvottomaksi. Silloin hän ryhtyy etsimään syvempää merkitystä ja alkaa löytää raamatusta sielua. Tämä ”sielu” on älykkään etsijän palkkana, ja hän pääsee kirjaimen orjuudesta, sillä ”kirjain kuolettaa” (2 Kor. 3:6). Mutta raamatun ”hengen voi nähdä ainoastaan henkisesti valistunut”. Henkisen merkityksen voivat ymmärtää ainoastaan ne, joissa henki on kehittynyt: ”Mitä Jumalassa on, ei yksikään tiedä vaan Jumalan henki . . . Jota me myös puhumme, ei niillä sanoilla kuin inhimillinen viisaus opettaa vaan niillä kuin Pyhä Henki opettaa” (1 Kor. 2: 11, 13).

Syy tällaiseen ilmoituksen esittämistapaan ei ole kaukaa haettavissa. Se on ainoa keino, millä yksi ja sama opetus voidaan saattaa hyödyttämään eri kehitysasteilla olevia ihmisiä ja siten kehittämään sekä niitä, joille se välittömästi annetaan, että myös myöhempinä aikoina sellaisia, jotka ovat edistyneempiä kuin ne, joille se aluksi annettiin. Ihminen on kehittyvä olento. Ulkonainen merkitys, joka aikoja sitten tarjottiin kehittymättömille, on tietysti hyvin vaillinainen ja jollei mitään syvempää ja täydellisempää kuin tämä ulkonainen merkitys olisi raamattuun kätkeytyneenä, niin sen arvo häviäisi muutaman vuosituhannen kulluttua. Mutta kun kirjoituksilla on useamman asteisia merkityk-

siä, niin ne saavat katoamattoman arvon ja kehittyneet voivat niistä löytää salattuja aarteita aina siihen päivään saakka, jolloin he, päästyään kokonaisuuteen käsiksi, eivät ole enää osan tarpeessa.

Maailman raamatut ovat siis katkelmia — ilmoituksen katkelmia, ja sen tähden niitä syystä sanotaankin ilmoituksiksi.

Tämän sanan lähinnä syvempi merkitys tarkoittaa sitä opetuksen määrää, jota henkisten opettajain suuri veljeskunta tallettaa ihmisiä varten. Tämä opetus on keskitetty symboleilla kirjoitettuihin kirjoihin ja niissä säilyy kertomus siitä, mitkä lait ohjaavat maailmankaikkeutta ja mille periaatteille se rakentuu, millä keinoin se kehittyy, mitkä olennot sen muodostavat, mikä on sen menneisyys, nykyisyys ja tulevaisuus; tämä on ilmoitus. Tämä on se verraton aarre, jonka ihmiskunnan vartijat säilyttävät ja josta he aika ajoin valikoivat katkelmia muodostaakseen maailman raamatuita.

Kolmanneksi ilmoitus, korkein, täydellisin, paras, on Jumaluuden itse-ilmennys, kun Hänestä paljastuu ominaisuus toisensa jälkeen, voima voiman perästä, kauneus toistaan suurempi, niissä moninaisissa muodoissa, joista kaikkeus on muodostunut. Hän näyttää loistonsa auringossa, rajattomuutensa tähtien täyttämässä avaruudessa, voimansa vuoristossa, puhtautensa lumipeitteisillä huipuilla ja läpinäkyvässä aamuauteressa, kauneutensa lirisevässä vuoripurossa, kirkkaan järven päilyvällä pinnalla, syvässä, viileässä metsässä ja päivänpaisteisella kedolla, pelottomuutensa sankarissa, kärsivällisyytensä pyhimyksessä, hellyytensä äidin rakkaudessa, suojelevan huolenpitonsa isässä ja kuninkaassa, viisautensa filosofissa, tietonsa tiedemiehessä, parantavan voimansa lääkärissä, oikeutensa tuomarissa, rikkautensa kauppamieheissä, opetustaitonsa papissa, uutteruutensa työmieheissä. Hän kuiskaa meille honkain huminassa, hän

hymyilee meille päivänpaisteessa, hän nuhtelee meitä sairau-
della, hän yllyttää meitä milloin menestyksellä, milloin tappiol-
la. Kaikkiällä ja kaikessa hän suo meille välähdyksiä itsestään
houkutellakseen meitä rakastamaan itseään, ja hän kätkee itsen-
sä opettaakseen meitä seisomaan yksinämme. Tuntee Hänet
kaikkiällä on totinen viisaus, rakastaa Häntä kaikkiällä on toti-
nen halu, palvella häntä kaikkiällä on totinen toiminta. Tämä
Jumalan itse-ilmennys on korkein ilmoitus, kaikki muut ilmoi-
tukset ovat vain avustavia ja osittaisia.

Inspiroitu eli Jumalan innoittama on se ihminen, joka on saa-
nut tämän ilmoituksen siten, että kaikkeuden Henki on suora-
naisesti vaikuttanut siihen eristettyyn henkeen, joka on siitä
lähtenyt ja antanut hänelle valistuksen hengestä henkeen. Ei
kukaan tunne totuutta niin, ettei hän voisi sitä koskaan kadot-
taa, ei kukaan tunne totuutta niin, ettei hän voisi sitä epäillä,
ennen kuin ilmoitus on tullut hänelle aivan kuin hän seisoi
yksinään maan päällä, ennen kuin Jumaluus ulkopuolelta on
puhunut Jumaluudelle hänen sisällään, ihmissydämen temppe-
lissä - silloin ihminen tietää itsestään eikä toisen kautta.

Vähemmässä määrässä ihminen on inspiroitu silloin, kun
joku häntä suurempi herättää hänessä eloon voimia, jotka vielä
tavallisesti ovat toimettomia, tai suorastaan ottaa hänet valtaan-
sa ja jonkin aikaa käyttää hänen ruumistaan välikappaleenaan.
Sellainen valaistu voi inspiraationsa hetkenä puhua sellaista,
mikä on hänen oman tietonsa tuolla puolen, ja lausua totuuksia,
joita hän ei ennen ole aavistanutkaan. Täten vuodatetaan toisi-
naan totuuksia jonkun ihmisen välityksellä maailman auttami-
seksi; joku puhujaa suurempi olento lähettää oman elämänsä
ihmisvälikappaleeseen, ja sanat vuotavat virtanaan ihmishuulil-
ta. Silloin suuri opettaja puhuu vielä suurempia kuin ihminen
tietää, sillä Herran Enkeli on tulella koskettanut hänen huuliaan
(Jes. 6: 6, 7). Tällaisia ovat kansojen profeetat, jotka aika ajoin

ovat puhuneet valtavalla varmuudella, kirkkaalla tiedolla ja ihmisen henkisten tarpeiden täydellisellä ymmärtämisellä. Silloin heidän sanansa elävät kuolematonta elämää, ja puhuja on todella Jumalan lähettiläs. Ihminen, joka täten on tiennyt, ei milloinkaan enää voi kokonaan kadottaa muistinsa tietoa, vaan hän säilyttää sydämessään häviämättömän varmuuden. Valo voi häipyä ja pimeys hänet piirittää, taivaallinen säde voi sammua ja pilvet hänet peittää, uhma, kysymykset, vaatimukset, voivat häntä ahdistaa, mutta sydämessä asuu rauhan salaisuus — hän tietää — eli tietää tietäneensä.

Frederick Myers on pukenut tämän todellisen inspiraation muiston, salaisen elämän todellisuuden, kauniisiin ja tosiin sanoihin tunnetussa runossaan ”Pyhä Paavali”. Apostoli puhuu omasta kokemuksestaan ja koettaa ilmaista selvästi mitä hän muistaa. Hän ei kuitenkaan kykene uudelleen kuvaamaan tietoaan, vaikka hän tietää, eikä hänen varmuutensa horju:

PYHÄ PAAVALI

Frederick Myers.

*Myös minä Henkeänsä janoan,
kun unhoitin jo, mitä Hältä kuulin.
Niin kauan Häntä vuotin, huokailin
Jumalan puoleen väräjäivin huulin.*

*Kun heikkouteni kaiken tunnustin,
rukoilin nähdä Hänet vielä kerran,
niin äkkiä taas Hänet omistin
hurmaantuneena, kun sain nähdä Herran.*

*Jos käsi tulimerkein kirjoittais
tuon Mene Mene Tekel seinällemme,
niin tuskin muisto täydellinen vois
kaikesta tuosta jäädä mielehenne.*

*Jos salaisuudet tähden kaukaisen
jylisten, ääni taivaan julistaisi,
niin varsin vaillinaisen tarinan
Maa, kauhun lyömä siitä tallettaisi.*

*Sanoja Hänen enhän muistaa voi,
kun tuskin ymmärrän ja ääntään kuulen,
Minussa voimansa vain vaikuttaa,
menehtyväni, usein siihen luulen.*

*Ken tuntenut on Hengen Korkeimman,
on kieltäminnen hälle mahdotonta,
ja vaikka kieltäis koko maailma,
hän seisoo yksin — muita olkoon monta.*

*Epäillä maailma vois ennemmin
sateiden siunausta, kesää uutta,
kuin epäillä voi, sielu sellainen,
ken kokenut on, itse Jumaluutta.*

*Ja vaikka veisit hältä kunnian,
hän pilkattuna vielä ristinpuulla
— tulesa helvetinkin todistais:
'Niin, tunsin Hänet!' kuiskais piinan suulla.*

Suom. J. S:man.

Ne jotka edes jossain mielessä ovat käsittäneet että Jumala on heidän ympärillään, heissä ja kaikessa, kykenevät myös oivaltamaan, kuinka jokin paikka tai esine voi tulla ”pyhäksi”, kun tämä ikuinen kaikkiallinen Läsnäolo tulee ikään kuin hiukan ulkokohtaisemmaksi, niin että Hänet voivat tuntea sellaisetkin, jotka eivät tavallisissa oloissa tunne Hänen kaikkialla oloaan. Tämän saa tavallisesti aikaan joku korkealle kehittynyt ihminen, jonka hienot ruumiit vastaavat tajunnan hienompiin värähtelyihin. Sellainen ihminen voi tai hänen kauttaan voidaan vuodattaa henkistä voimaa ja tämä voima yhdistyy silloin hänen omaan puhtaaseen elollis-magnetismiinsa. Silloin hän voi vuodattaa sitä johonkin esineeseen, jolloin sen eetteri ja hienomat ruumiit tulevat viritetyiksi hänen värähtelyittensä mukaan, niin kuin ennen olemme selittäneet, ja sitä paitsi siinä oleva Jumaluus voi helpommin ilmetä. Sellainen esine tulee magnetisoiduksi, ja jos tämä on tehty voimaperäisesti, tulee itse esine magneettiseksi keskukseksi, joka vuorostaan voi magnetisoida niitä, jotka sitä lähestyvät. Niin hän sähköllä kyllästetty kappalekin tekee sähköisiksi, muut kappaleet, joiden läheisyyteen se asetetaan.

Esine, joka tällä tavoin on ”pyhitetty”, on suureksi avuksi rukoukselle ja mietiskelylle. Rukoilijan hienot ruumiit mukautuvat sen korkeisiin värähtelyihin, ja hän huomaa olevansa levollinen, tyyni, rauhallinen ilman omaa ponnistustaan. Hän joutuu sellaiseen tilaan, jossa rukoileminen ja mietiskely käy helpoksi ja tulokselliseksi eikä tunnu raskaalta ja kuivalta, ja ennen vastenmielinen sielun ponnistus tulee huomaamatta mieluisaksi. Jos tuo esine on jonkun pyhän henkilön kuva — ristiinnaulittu, madonna lapsineen, enkeli tai pyhimys — on siitä vielä enemmän hyötyä. Jos kuvatun olennon magnetismi on valettu kuvaan asianmukaisella voimasanalla ja voimamerkillä, hän voi uudistaa tätä magnetismia tarvitsematta liiaksi kuluttaa henkis-

tä voimaa, ja hän voi siten vaikuttaa rukoilijaan, jopa näyttäytyäkin kuvan kautta, vaikkei hän muuten olisi voinut sitä tehdä. Henkisessä maailmassa noudatetaan näet voimien säästämistä ja usein vuodatetaan pienikin määrä voimaa, milloin suuremman voimamäärän jakaminen ei olisi sallittua.

Näitä samoja okkultisia lakeja soveltamalla voidaan selittää kaikkien vihittyjen eli pyhitettyjen esineiden käyttö — pyhään jäännösten, amulettien yms. Ne ovat kaikki magnetisoituja ja enemmän tai vähemmän voimakkaita tai hyödyttömiä sen mukaan, millainen on ollut magnetisoijan tieto, puhtaus ja henkisyys.

Paikat voivat samaten tulla pyhiksi sen johdosta, että niissä asuu pyhiä ihmisiä, joiden puhdas magnetismi säteilee heistä ja virittää koko ilmapiirin rauhoittavasti värähtelemään. Joskus pyhät miehet tai korkeampien maailmoiden olennot suorastaan magnetisoivat jonkin paikan, niin kuin neljännessä evankeliumissa kerrotaan enkelistä, joka tietyllä ajalla tuli ja kosketti veteen antaen sille parantavan voiman (Joh. 5:4). Sellaisissa paikoissa välinpitämättömät maailmalliset ihmisetkin toisinaan tuntevat siunaavan vaikutuksen; he tulevat hetkeksi lempeämmiksi ja tuntevat vetäymystä korkeampiin asioihin. Jumalallinen elämä koettaa aina joka ihmisessä päästä muodosta voitolle ja muovailta sitä itsensä ilmaisuksi. On helppo nähdä, kuinka paljon apua on elämässä siitä, että muoto joutuu värähtelemään myötätuntoisesti jonkun korkeamman olennon mukaan ja saa omiin ponnistuksiinsa tukea suuremmalta voimalta. Tämän vaikutuksen ulkonainen merkki on tyyneys ja rauha, mieli pääsee levottomuudestaan, sydän huolestaan. Jokainen joka tarkkailee itseään, huomaa, että muutamat paikat ovat enemmän omiansa edistämään tyyneyttä, mietiskelyä, uskonnollista ajattelua, jumalanpalvelusta kuin muut paikat. Sellaisessa huoneessa, sellaisessa rakennuksessa, missä on ollut paljon maailmallisia aja-

tuksia, kevytmielistä keskustelua, tavallisen arkielämän hyöri-
nä, on paljon vaikeampi saada mieltä rauhoittumaan ja ajatus-
ta keskitetyksi kuin sellaisessa paikassa, missä on harjoitettu
uskonnollista ajattelua vuodesta vuoteen, vuosisadasta vuosisa-
taan. Siellä mieli huomaamatta hiljenee ja tyyntyy, ja se mikä
edellisessä paikassa olisi vaatinut kovaa ponnistusta, tapahtuu
toisessa paikassa ilman vaikeutta.

Tässä on järkevä peruste sille, miksi syntyy pyhiä paikkoja, joi-
hin tehdään toivoretkiä tai joihin joksikin ajaksi sulkeudutaan
yksinäisyyden kaipuusta. Ihminen kääntyy sisäänpäin etsiäk-
seen sisäistä Jumalaa, ja häntä auttaa silloin tuhansien muiden
luoma ilmapiiri, kun he ennen häntä ovat samaa etsineet sama-
sa paikassa. Paitsi sitä magneettista voimaa, jonka yksityinen
pyhimys tai joku suuri näkymättömän maailman olento on siel-
lä käydessään aikaansaanut, jokainen joka tulee paikalle sydän
täynnä kunnioitusta ja hartautta ja mukautuu sen värähtelyihin,
vahvistaa noita värähtelyjä omalla elämällään ja jättää paikan
paremmaksi kuin se oli hänen sinne tullessaan.

Magneettinen voima haihtuu hiljalleen, ja pyhä esine tai paikka
kadottaa vähitellen magnetisminsa, jos se hylätään. Mutta se
saa lisää magnetismia, jos sitä käytetään tai siellä käydään. Sitä
paitsi tietämättömän pilkkaajan läsnäolo vahingoittaa sellaisia
kappaleita ja paikkoja aiheuttamalla vastakkaisia värähtelyjä,
jotka heikentävät siinä ennestään olevia. Niin kuin ääniaallon
voi kohdata toinen aalto ja tehdä sen tyhjäksi, jolloin syntyy
hiljaisuus, samaten pilkallisen ajatuksen värähtelyt heikontavat
tai tuhoavat kunnioittavien ja rakastavien ihmisten värähtelyt.
Aikaansaatu vaikutus riippuu tietysti värähtelyjen voimasta,
mutta huonot värähtelyt eivät voi olla vaikuttamatta, sillä vä-
rähatelylait ovat samat korkeammassa maailmoissa kuin fyysi-
sessä, ja ajatusvärähtelyt ovat todellisten voimien ilmausta.

Nyt on varmaankin käynyt selville, mistä syystä kirkkoja, rukoushuoneita, hautausmaita yms. vihitään ja mitä vihkiminen niihin vaikuttaa. Vihkimistoimitus ei ole ainoastaan jonkin paikan julkinen määrääminen tiettyyn tarkoitukseen. Se on paikan magnetisoimista kaikkien niiden hyödyksi, jotka siellä käyvät. Sillä näkyväiset ja näkymättömät maailmat ovat suhteissa keskenään, toisiinsa kietoutuneita, ja se voi parhaiten palvella näkyväistä, joka kykenee jakamaan näkymättömiin voimia.

Loppusanat

Olemme nyt tulleet suurta ainetta käsittelevän pienen kirjan loppuun ja olemme ainoastaan hiukan kohottaneet sen hunnun lievettä, joka kätkee ikuisen totuuden neitseen ihmisten huolimattomilta silmiltä. Ainoastaan hänen vaatteensa helma on nähty, kullalla kirjailtu, jalokivin koristeltu. Mutta tämäkin viennosti liehuessaan leyhkii taivaallisia tuoksuja ihanammista maailmoista kuin meidän. Mikä aavistamaton ihanuus avautuisikaan, jos huntu kokonaan kohotettaisiin ja näkisimme jumalallisen äidin kasvojen kirkkauden ja hänen sylissänsä lapsen, joka on itse Totuus! Sen lapsen edessä aina serafit kätkevät päänsä, kuka siis kuolevaisista voisi häntä katsoa ja elää?

Mutta koska ihmisessä asuu Hänen todellinen Itsensä, niin kuka estää häntä pääsemästä esiripun taakse ja näkemästä ”kasvoista kasvoihin Herran kunnian”? Tallin luolasta korkeimpaan taivaaseen, se oli lihaksi tulleen Sanan polku ja tunnettiin Ristin Tien nimellä. Ne jotka ovat ihmisyydestä osallisia, ovat myös osallisia jumaluudesta ja voivat kulkea siinä, missä Hän on kulkenut. ”Mitä Sinä olet, sitä olen minä.”

Rauha kaikille olennoille.